

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
បង្ហាញដោយ ឧបាសន្តានសក
អង្គមភាគ

២៧

លេខកម្មលេខ ២

រាជធានីភ្នំពេញ

ឆ.ស ២៥០៥

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយ ទុបបិដក សគៈ

អដ្ឋមភាគ

២៧

ព. ស. ២៩០៤

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

ឧបវិបស្សាសកំ

អដ្ឋមោ ភាគោ

សុញ្ញតវិគោ

បឋមំ ប្បឡសុញ្ញតសុត្តំ

(១) ឯវខ្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
សាវត្ថុយំ វិហារតំ បុព្វារមេ មិការោតុ ចាសានេ ។
អថទោ អាយស្សា អាណន្តោ សាយស្តាសមយំ ចដិ-
សស្សាណ វុដ្ឋិតោ យេន កកវា តេនុបសន្តមិ ឧប-
សន្តមិត្វ កកវន្តំ អកិវានេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។
ឯកមន្តំ ធិសីទោ ទោ អាយស្សា អាណន្តោ កក-
វន្តំ ឯកនកោច ឯកមិទំ កន្តុ សមយំ កកវា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយ

ឧបវិបស្សាសកៈ

អដ្ឋមភាគ

សុញ្ញតវិគុ

ប្បឡសុញ្ញតសុត្តទី ១

(១) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ គង់ក្នុងព្រះសាទរបស់មិការោតោ ក្នុងបុព្វារមេ ទៀបក្រុង
សាវត្ថុ ។ ព្រះនោះ ព្រះមានន្ទមានកាយ ចេញអំពីទីសម្លំ ក្នុង
សាយស្តាសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅ
ដល់ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះ
មានន្ទមានកាយ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ចូលស្នើនឹងព្រះមានព្រះ
ភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ

សាញាសុ វិហារតិ នគរកំ ធាម សក្យាធំ ជិតមោ
តតុ មេ កន្ត កតវតោ សម្មទា សុតំ សម្មទា
បដិក្កហិតំ សុញ្ញតាវិហារេធាហំ អាណន្ទ ឯតរហំ
ពហុលំ វិហារមីតំ កត្វិ មេតំ កន្ត សុស្សុតំ
សុត្តហិតំ សុមនសិកតំ សុប្បធាវតធ្មិ ។

(២) តត្ប តេ ឯតំ អាណន្ទ សុស្សុតំ សុត្ត-
ហិតំ សុមនសិកតំ សុប្បធាវតំ ។ មុទ្ធ ចាហំ
អាណន្ទ ឯតរហំ ច សុញ្ញតាវិហារេធា ពហុលំ វិហា-
រមី ។ សេយ្យធាបិ អាណន្ទ^(១) អយំ មិការមាតុ
ចាសាធា សុញ្ញា ហត្ថិកវាស្សវលវេន សុញ្ញា
ជាត្បបរជតេន សុញ្ញា ឥត្តិបុរិសសន្និចាតេន ។ អត្ថិ
ចេវីធំ អសុញ្ញតំ យនិធំ ភិក្កុសន្និ បដិច្ច ឯកត្តំ
ឯវមេវ ទោ អាណន្ទ ភិក្កុ អមនសិកវិក្ខា តាមសញ្ញំ
អមនសិកវិក្ខា មនុស្សសញ្ញំ អរញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច
មនសិការោតិ ឯកត្តំ ។

១ ខ. អាណន្ទ ខ វិល្លាតំ ។

កត្តិក្កន្តនកេក្ខេ ជនិមរាបសំណុកសក្យៈ ក្កនិសក្កជនបទ បតិគ្រព្រះ
អន្តិជិចំរើន ខ្ញុំព្រះអន្តិបានស្តាប់ក្កនិចិចំរើនព្រះក្រក្ក បានរៀនក្កនិចិ
ចំរើនព្រះក្រក្ក ខែព្រះមានព្រះភាគក្កនិចិទោរោជា ម្នាលអាណន្ទ អទ្បវន្ត
គជាគរោនៅច្រើន ដោយការនៅស្ងប់ស្ងាត់ បតិគ្រព្រះអន្តិជិចំរើន ពាក្យ
ខ្ញុំ ឈ្មោះថាខ្ញុំព្រះអន្តិ បានស្តាប់ដោយច្រៀត បានរៀនដោយច្រៀត
បានធ្វើទុកក្កនិចិក្កដោយច្រៀត បានចងចាំដោយច្រៀតហើយឬ ។

(២) ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា អើអាណន្ទ ពាក្យខ្ញុំ ឈ្មោះថាអ្នក
បានស្តាប់ដោយច្រៀត រៀនដោយច្រៀត ធ្វើទុកក្កនិចិក្កដោយច្រៀត ចង
ចាំដោយច្រៀតហើយ ។ ម្នាលអាណន្ទ កាលពីដើមក្ក អទ្បវន្តក្ក គជាគរ
ធ្លាប់នៅច្រើន ដោយការនៅស្ងប់ស្ងាត់ ។ ម្នាលអាណន្ទ ប្រាសាទរបស់
មិការមាតានេះ សូន្យចាកដី គោ សេះ លា សូន្យចាកមាសនីត្រាក់
សូន្យចាកការដុបផ្លូវស្រីនីត្រប្រសអស់ហើយ ។ កែវនេះ មិនមែនឈ្មោះ
ថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះតាស្រ័យភិក្កុសន្និ មានឧបមា
ដូចម្តេចមិញ ម្នាលអាណន្ទ មានឧបមាយ្យដូចជា ក្កុមិនធ្វើទុកក្កនិចិក្កខ្ញុំ
តាមសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ថាស្រុក) មិនធ្វើទុកក្កនិចិក្កខ្ញុំមនុស្សសញ្ញា
(សេចក្តីសំគាល់ថាមនុស្ស) ទេ កែវធ្វើទុកក្កនិចិក្កខ្ញុំសភាវៈមួយ ព្រោះ
តាស្រ័យអរញ្ញសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ថាព្រៃ) ក៏ដូច្នោះដែរ ។

សុត្តនិកាយ បុរសុត្តនិកាយ អញ្ញសញ្ញា

កស្ស អញ្ញសញ្ញាយ ចំគុំ បក្ខន្តិ បសិទ្ធិ
 សន្តិដ្ឋតិ អនិម្មតិ^(១) ។ សោ ឯវិ បជាតាតិ
 យេ អស្ស ទាវា តាមសញ្ញំ បដិច្ច គេទ ទ
 សន្តិ យេ អស្ស ទាវា មនុស្សសញ្ញំ បដិច្ច
 គេទ ទ សន្តិ អត្ថំ ចេវយំ ទាវមន្តា យទិទំ
 អញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ
 សញ្ញាគតំ តាមសញ្ញាយាតិ បជាតាតិ សុញ្ញមិទំ
 សញ្ញាគតំ មនុស្សសញ្ញាយាតិ បជាតាតិ ។ អត្ថំ
 ចេវិទំ អស្សញ្ញតំ យទិទំ អញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច ឯ-
 កត្តន្តិ ។ នតិ យំ ហិ ចោ តត្ថ ទ ហោតិ គេទ
 តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បទ តត្ថ អវសិដ្ឋំ
 ហោតិ តំ សន្តិ ននមត្តិ បជាតាតិ ។ ឯវិម្មិស្ស
 ឯសា អាទទ្ធ យជាតុតា អវិបល្លត្តា បរិសុទ្ធា
 សុញ្ញតាវត្តន្តិ ភវតិ ។

១. ១. វិមុត្តិ ។

សុត្តនិកាយ បុរសុត្តនិកាយ អញ្ញសញ្ញា

ភិក្ខុនារៈ មានចិត្តស្មោះ ជ្រះថ្លា កំរើនៅសិបំ ម្យ៉ែសិបំ ក្នុងអញ្ញ-
 សញ្ញា ។ ភិក្ខុនារៈ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រលំក្រាយ
 ចំនីឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យតាមសញ្ញា សេចក្តីក្រលំ
 ក្រាយចំនីនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីក្រលំក្រាយចំនីឡាយ
 ណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យមនុស្សសញ្ញា សេចក្តីក្រលំក្រាយចំនី
 នោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រលំក្រាយនេះ ថែវជាវនៅមាន
 គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអញ្ញសញ្ញា ។ ភិក្ខុនារៈ ដឹង
 ច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់ខ្លះសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកតាមសញ្ញា ដឹង
 ច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់ខ្លះសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកមនុស្សសញ្ញា ។
 តែទីនេះ មិនមែនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះ
 អាស្រ័យអញ្ញសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រលំក្រាយណា
 មិនដែលមានក្រដក់ខ្លួននោះ ភិក្ខុក៏ពិចារណាយើញ ខ្លះសេចក្តីក្រលំ
 ក្រាយនោះ ថាជារបស់សូន្យ ក្រដក់ខ្លួននោះ បើសេចក្តីក្រលំក្រាយ
 ណាសសសល់នៅ ក្រដក់ខ្លួននោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់ខ្លះសេចក្តីក្រលំ
 ក្រាយដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីក្រលំក្រាយនេះ នៅមាន ។
 ម្ចាស់អាទន្ត ភិក្ខុនារៈឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យខ្លះ
 ដែលជារបស់ពិត មិនមែនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះទេ ។

(៣) បុណ្ណ ចប់ អាណន្ត ភិក្ខុ អមនសិការិក្ខា
 មនុស្សសញ្ញំ អមនសិការិក្ខា អរញ្ញសញ្ញំ បឋវីសញ្ញំ
 បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស បឋវីសញ្ញា-
 យ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីនតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។
 សេយ្យថាមិ អាណន្ត អាសកចម្មំ^(១) សន្តិសតេន
 សុវិហាតំ វិតតវិលិកំ ឯវមេវ ទោ អាណន្ត ភិក្ខុ
 យំ ឥមិស្សា បឋវីយា ទុក្ខលវិកុលំ^(២) នធិវិទុក្ខំ
 ទាលុកណ្តាកាណាមំ^(៣) បព្វតវិសមំ តំ សត្វំ អមន-
 សិការិក្ខា បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។
 តស្ស បឋវីសញ្ញាយេ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីនតិ
 សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជាបាតិ
 យេ អស្ស នរថា មនុស្សសញ្ញំ បដិច្ច តេន
 ន សន្តិ យេ អស្ស នរថា អរញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច

១ ខ. ឧបកម្មំ ។ ២ ខ. ទុក្ខលវិកុលំ ។ ៣ ខ. វាលុកណ្តាកាណាមិ ទិស្សតិ ។
 ឆ. វាលុកណ្តាកាណាមិ ។

(៤) ខ្នាលគានន្ត មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុក ក្នុងចិត្ត
 ទូរមនុស្សសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ទូរអរញ្ញសញ្ញាទេ តែធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្តទូរសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់
 ថាដី) ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្មោះទៅ ជ្រះថ្លា កាំងនៅសិបំ ជឿសិបំ
 ក្នុងបឋវីសញ្ញា ។ ខ្នាលគានន្ត ស្ស្យភោគា ដែលគោកាសគោស ដោយ
 គោស មានទេបមាដូចម្តេចមិញ ខ្នាលគានន្ត មានទេបមេយ្យជ្រូចជាទីណា
 ទួសំ ពាប ធូនទឹក ធូនភក់ មានផង្កត់ឆឹងបន្ទាច្រូងច្រាង មានភ្នំដើប
 ជ្រុប ដែលមាននៅលើផែនដីនេះ ភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ទូរទីទាំងអស់
 នោះទេ តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តទូរសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា
 ក៏ដូច្នោះដែរ ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្មោះទៅ ជ្រះថ្លា កាំងនៅ
 សិបំ ជឿសិបំ ក្នុងបឋវីសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ឆឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា
 សេចក្តីត្រូវលក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យមនុស្ស-
 សញ្ញា សេចក្តីត្រូវលក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តី
 ត្រូវលក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអរញ្ញសញ្ញា

សុត្តនិកាយ បុប្ផសុត្តនិកាយ បរិសុត្ត

គេន ធន សន្តិ អត្ថំ ចេវយំ នរោទិមត្តា យេនិទំ

បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តំ ។ សោ សុញ្ញមិទំ

សញ្ញាគតំ ឧទុស្សសញ្ញាយាតិ បដាទាតិ សុញ្ញមិទំ

សញ្ញាគតំ អរញ្ញសញ្ញាយាតិ បដាទាតិ ។ អត្ថំ

ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យេនិទំ បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តំ ។

នតិ យំ ហិ ទោ តត្ថ ធន ហោតិ គេន

តំ សុញ្ញំ សមទុបស្សតិ យំ បទ តត្ថ អវសិដ្ឋំ

ហោតិ តំ សន្តិ នរោទិមត្ថិ បដាទាតិ ។ ឯវម្បិស្ស

ឯសា អាទទុ យដាកុច្ឆា អវិបល្លត្តា បរិសុត្តា

សុញ្ញតារត្តន្តំ ភវតិ ។

សុត្តនិកាយ បុប្ផសុត្តនិកាយ បរិសុត្ត

សេចក្តីត្រូវលំក្រវយចាំនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តី

ត្រូវលំក្រវយនេះ បែរទៅទៅទាទ គឺទៅទាទសភាវៈមួយ ព្រោះ

ការស្រ័យបឋវីសញ្ញា ។ ភក្តុនោះដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់ខ្លះសេចក្តី

សំគាល់ថាសូន្យ ចាកមនុស្សសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់ខ្លះសេចក្តី

សំគាល់ថាសូន្យ ចាកអរញ្ញសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនមែនឈ្មោះថាសូន្យ

ទេ គឺទៅទាទសភាវៈមួយ ព្រោះការស្រ័យបឋវីសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុ

នោះ បើសេចក្តីត្រូវលំក្រវយណា មិនមានត្រង់កន្លែងនោះ ភក្តុជាបរិណា

យើងខ្លះសេចក្តីត្រូវលំក្រវយនោះ ថាជាបឋវីសូន្យ ត្រង់កន្លែងនោះ

បើសេចក្តីត្រូវលំក្រវយណា សេសសល់ទៅ ត្រង់កន្លែងនោះ ភក្តុក៏ដឹង

ច្បាស់ខ្លះសេចក្តីត្រូវលំក្រវយ ដែលទៅទាទនោះថា សេចក្តីត្រូវលំ

ក្រវយនេះ ទៅទាទ ។ ខ្លួនអាទន្ត ភក្តុនោះឯង ឈ្មោះថាទាទការ

កើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យខ្លះ ដែលជាបឋវីភក្តុ មិនប្រែប្រួល

បរិសុត្តស្តាត យ៉ាងនេះទេ ។

(៤) បុន ចយិ អាទទុ ភិក្ខុ អមនសិការិញ្ចា

អរញ្ញាសញ្ញំ អមនសិការិញ្ចា បឋវីសញ្ញំ អាគាសា-

ធិញ្ញាយនធិសញ្ញំ បដិច្ច មនសិការោតិ ឯកត្តំ

តស្ស អាគាសាធិញ្ញាយនធិសញ្ញាយ ជិត្តំ បក្ខទ្ធតិ

បសិនតិ សន្តិដ្ឋតិ អនិម្មច្ចតិ ។ សោ ឃិ បដាបាតិ

យេ អស្ស នរោ អរញ្ញាសញ្ញំ បដិច្ច ភេទ ទ

សន្តិ យេ អស្ស នរោ បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច ភេទ

ទ សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ នរថមត្តា យនិទំ អាគា-

សានញ្ញាយនធិសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តំ ។ សោ

សញ្ញាមិទំ សញ្ញាភតំ អរញ្ញាសញ្ញាយាតិ បដាបាតិ

សញ្ញាមិទំ សញ្ញាភតំ បឋវីសញ្ញាយាតិ បដាបាតិ ។

[៤] ម្នាលអានន្ត មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុក ក្នុងចិត្ត

ខ្ញុំគោរពសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំបឋវីសញ្ញាទេ តែធ្វើទុក

ក្នុងចិត្ត ខ្ញុំសកាវៈមួយ ព្រោះគោស្រ័យអាគាសានញ្ញាយនធិសញ្ញា

ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ងួតទៅ ជ្រះថ្លា កាំងនៅសិបំ សិបំ ធ្វើក្នុង

អាគាសានញ្ញាយនធិសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះថា

សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះគោស្រ័យអរញ្ញា-

សញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមាន ក្នុងទីនេះ

ទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះគោស្រ័យ

បឋវីសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមាន ក្នុងទីនេះទេ

តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរទៅមាន គឺនៅមានសកាវៈមួយ

ព្រោះគោស្រ័យអាគាសានញ្ញាយនធិសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់

ថា ទីនេះ ដល់ម្ល៉េះសេចក្តីសីតាល់ជាស្ងួត ចាកអរញ្ញាសញ្ញា ដឹង

ច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់ម្ល៉េះសេចក្តីសីតាល់ជាស្ងួត ចាកបឋវីសញ្ញា ។

សុត្តនិកាយ បុប្ផសុត្តនិកាយ វិញ្ញាណញាយគណសញ្ញា

អត្ថិ ចេវិធំ អសុញ្ញតំ យេវិធំ អាកាសានញាយ-
 គណសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តំ ។ នតិ យំ ហិ ទោ ឥត្ត ធន
 ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បទ ឥត្ត
 អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥនមត្តិគិ បជាធាតិ ។
 ឯវម្បិស្ស ឯសា អាទន្ទ យថាភុត្តា អវិបល្លត្តា
 បរិសុត្តា សុញ្ញតាវក្កន្តំ កវតិ ។

(៥) បុទ ចេវិ អាទន្ទ កិកុ អមនសិកវិញ្ញា

បរិសញ្ញំ អមនសិកវិញ្ញា អាកាសានញាយគណសញ្ញំ
 វិញ្ញាណញាយគណសញ្ញំ បដិច្ច មនសិកវេតិ ឯកត្តំ ។
 តស្ស វិញ្ញាណញាយគណសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ
 បសិទ្ធតិ សន្តិដ្ឋតិ អនិម្មច្ចតិ ។ សោ ឯវិ បជាធាតិ
 យេ អស្ស ធរថា បរិសញ្ញំ បដិច្ច តេន ធន សន្តិ
 យេ អស្ស ធរថា អាកាសានញាយគណសញ្ញំ បដិច្ច

សុត្តនិកាយ បុប្ផសុត្តនិកាយ វិញ្ញាណញាយគណសញ្ញា

តៃវិទេវិមិធមធានេវស្សន្តេ គិទេវិមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យ
 អាកាសានញាយគណសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីត្រូវលំត្រូវយ
 ណា មិនមានគ្រងកន្លែងនោះទេ កិកុពិចារណាយេញ ឡើសេចក្តីត្រូវលំ
 ត្រូវយនោះ គ្រងកន្លែងនោះ ថាជាបេសស្សន្ត បើសេចក្តីត្រូវលំត្រូវយ
 ណា សេសសល់នៅ គ្រងកន្លែងនោះ កិកុដឹងច្បាស់ឡើសេចក្តីត្រូវលំ
 ត្រូវយ ដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីត្រូវលំត្រូវយនេះ នៅមាន ។
 ម្នាលអាទន្ទ កិកុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីស្សន្ត
 ន្ត្រះ ដែលជាបេសពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះទេ ។

(៦) ម្នាលអាទន្ទ មួយទៀត កិកុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តរបស់សញ្ញា

មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឡើយអាកាសានញាយគណសញ្ញា ។ តៃវិទុកក្នុង
 ចិត្តរបស់សភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណញាយគណសញ្ញា ។ កិកុ
 នោះ មានចិត្តស្សន្ត ជ្រះថ្លា កំរើនៅសិបំ ជឿសិបំ ក្នុងវិញ្ញាណ-
 ញាយគណសញ្ញា ។ កិកុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីត្រូវលំ
 ត្រូវយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យបរិសញ្ញា សេចក្តី
 ត្រូវលំត្រូវយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីត្រូវលំត្រូវយ
 ទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអាកាសានញាយគណសញ្ញា

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចប់បណ្ណសព្វ

តេជ ទ សន្តិ អត្ថំ ចេវំយំ នរជមត្តា យទិទំ
 វិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តំ ។ សោ
 សុត្តាមិទំ សញ្ញាតតំ បឋវីសញ្ញាយាតិ បជាបាតិ
 សុត្តាមិទំ សញ្ញាតតំ អាគាសានញ្ញាយននសញ្ញា-
 យាតិ បជាបាតិ ។ អត្ថំ ចេវំទំ អសុត្តាតំ យទិទំ
 វិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តំ ។ ភតិ
 យំ ហំ ទោ តត្ថ ទ ហោតិ តេជ តំ សុត្តា
 សមនុបស្សតិ យំ បទ តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ
 សន្តំ ឥនមត្តិ បជាបាតិ ។ វិវម្មិស្ស ឯសា
 អាទន្ទ យេវកុប្បា អវិបល្លត្តា បវិសុត្តា សុត្តាត-
 វត្តន្តំ ភវតិ ។

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយ ចប់បណ្ណសព្វ

សេចក្តីក្រលំក្រវយចាំនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រលំ
 ក្រវយនេះ បែរទៅទៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះតាមស្រីយ
 វិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា ។ ភិក្ខុនារ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់ខ្ញុំ
 សេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ពាក្យបឋវីសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់
 ខ្ញុំសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ពាក្យអាគាសានញ្ញាយននសញ្ញា ។ តែ
 ទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះតាមស្រីយ
 វិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា ។ ព្រោះបែបនោះ បើសេចក្តីក្រលំក្រវយ
 ណាមិនមាន ត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុពិចារណាឃើញ ខ្ញុំសេចក្តីក្រលំ
 ក្រវយនោះ ត្រង់កន្លែងនោះ ថាជាបេសសូន្យ បើសេចក្តីក្រលំក្រវយ
 ណាសសសល់ទៅ ត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់ខ្ញុំសេចក្តីក្រលំ
 ក្រវយ ដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីក្រលំក្រវយនេះ នៅមាន ។
 ម្ចាស់អាខន្ធ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យ
 ខ្ញុំ ដែលជាបេសពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះទេ ។

(b) បុទ ចបរំ អាទទ្ធ កិក្កា អមនសិករិក្កា
អាណាសាទញ្ញាយននសញ្ញា អមនសិករិក្កា វិញ្ញា-
ណញ្ញាយននសញ្ញា អាណិក្កញ្ញាយននសញ្ញា បដិទ្ធ
មនសិករោតិ ឯកត្ថំ ។ តស្ស អាណិក្កញ្ញាយនន-
សញ្ញាយ ចំត្ថំ បក្កុទ្ធកិ បសំនតិ សន្តិដ្ឋតិ អនិម្ម-
ទ្ធកិ ។ សោ ឯវំ បដាបាតិ យេ អស្ស ទរជា
អាណាសាទញ្ញាយននសញ្ញា បដិទ្ធ តេន ន សន្តិ
យេ អស្ស ទរជា វិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា បដិទ្ធ
តេន ន សន្តិ អត្ថំ ចេវយំ ទរថមត្តា យនិទំ
អាណិក្កញ្ញាយននសញ្ញា បដិទ្ធ ឯកត្ថន្តំ ។ សោ
សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អាណាសាទញ្ញាយននសញ្ញា-
យាតិ បដាបាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ វិញ្ញាណញ្ញាយ-
ននសញ្ញាយាតិ បដាបាតិ ។ អត្ថំ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ
យនិទំ អាណិក្កញ្ញាយននសញ្ញា បដិទ្ធ ឯកត្ថន្តំ ។

(b) ខាលកានន្ត មួយទៀត ភិក្កុបិទិទ្ធកក្កិច្ឆិ ខុវិកា-
សាទញ្ញាយននសញ្ញា មិនទ្ធកក្កិច្ឆិ ខុវិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា
ទេ តៃទ្ធកក្កិច្ឆិខុវិសភាវៈមួយ ព្រោះអោស្រ័យអាណិក្កញ្ញាយនន-
សញ្ញា ។ ភិក្កុនោះ មានចិត្តស្អប់ ជ្រះថ្លា កាំងទៅសិបំ ជឿ
សិបំ ក្នុងអាណិក្កញ្ញាយននសញ្ញា ។ ភិក្កុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះ
ថា សេចក្តីត្រូវលំត្រង់យំនាំនិទ្ធសយណា ទៅមាន ព្រោះអោស្រ័យ
អាណាសាទញ្ញាយននសញ្ញា សេចក្តីត្រូវលំត្រង់យំនាំនោះ មិនមាន
ក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីត្រូវលំត្រង់យំនាំនិទ្ធសយណា ទៅមាន ព្រោះ
អោស្រ័យវិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា សេចក្តីត្រូវលំត្រង់យំនាំនោះ មិន
មានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីត្រូវលំត្រង់យំនោះ ថែវជាទៅមាន ភិក្កុ
មានសភាវៈមួយ ព្រោះអោស្រ័យអាណិក្កញ្ញាយននសញ្ញា ។ ភិក្កុនោះ
ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ផល់ទូរសេចក្តីសំគាល់ថាស្មុទ្ធ ចាកអាណា-
នញ្ញាយននសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ផល់ទូរសេចក្តីសំគាល់ថាស្មុទ្ធ
ចាកវិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនឈ្នះថាស្មុទ្ធទេ
ភិក្កុមានសភាវៈមួយ ព្រោះអោស្រ័យអាណិក្កញ្ញាយននសញ្ញា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចេរិយបិណ្ណសតំ

សតិ យំ ហិ ទោ ភត្តុ ទ ហោតិ ភេទ តំ សុត្តា
 សមទុបស្សតិ យំ បទ ភត្តុ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តិ
 ឥនមត្ថតិ បដាបាតិ ។ វិវាសិស្ស វិសា អាទទ
 យោកុប្បា អវិបល្យត្តា បរិសុត្តា សុត្តា ភាវក្កន្តិ ភវតិ ។

(៧) បុទ ចបរំ អាទទ ភិក្ខុ អមទសិករិក្ខា

វិញ្ញាណញ្ញាយតទសញ្ញំ អមទសិករិក្ខា អាតិក្ខញ្ញា-
 យតទសញ្ញំ ទេវសញ្ញាបាសញ្ញាយតទសញ្ញំ បដិច្ច
 មទសិករោតិ វិកត្តំ ។ ភស្ស ទេវសញ្ញាបាសញ្ញា-
 យតទសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្តតិ បសិទតិ សន្តិដ្ឋតិ
 អធិមុត្តតិ ។ សោ វិវំ បដាបាតិ យេ អស្ស ទរជា
 វិញ្ញាណញ្ញាយតទសញ្ញំ បដិច្ច ភេទ ទ សន្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចេរិយបិណ្ណសតំ

ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ក៏ក្រ
 ពិចារណាយើញទៅសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់កន្លែងនោះ ថាជា
 របស់សូន្យ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា សេសសល់នៅត្រង់ទីនោះ
 ក៏ក្រក៏ដឹងច្បាស់ខ្លះសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ដែលមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្ចាស់មានខ្លះ ក៏គ្មានឯង ឈ្មោះថាមានការ
 កើតឡើងនៃសេចក្តីស្មោះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធ
 ស្អាតយ៉ាងនេះទេ ។

(៧) ម្ចាស់មានខ្លះ មួយទៀត ក៏ក្រមិនធ្វើខ្លួនក្នុងចិត្តវិញ្ញាណ-
 ញ្ញាយតទសញ្ញា មិនធ្វើខ្លួនក្នុងចិត្ត ទៅអាតិក្ខញ្ញាយតទសញ្ញាទេ តែ
 ធ្វើខ្លួនក្នុងចិត្តស្មោះមួយ ព្រោះតាមស្រ័យទេវសញ្ញាបាសញ្ញាយតទ-
 សញ្ញា ។ ក៏គ្មានោះ មានចិត្តស្មោះទៅ ជ្រះថ្លា ភាំងនៅសិបំ ជឿសិបំ
 ក្នុងទេវសញ្ញាបាសញ្ញាយតទសញ្ញា ។ ក៏គ្មានោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា
 សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះតាមស្រ័យវិញ្ញាណ-
 ញ្ញាយតទសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ

សុត្តនិកាយ បុប្ផសុត្តនិកាយ ទេវសញ្ញាសញ្ញាយននសញ្ញា

យេ អស្សុ នរោ អាកិញ្ចញ្ញាយននសញ្ញំ បដិច្ច
 ភេត ទ សន្តំ អត្ថំ ចេវិយំ នរោមត្តា យនិទំ ទេវ-
 សញ្ញាសញ្ញាយននសញ្ញំ បដិច្ច ឯកក្កន្តំ ។ ទោ
 សញ្ញាមិទំ សញ្ញាគតំ វិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញាយាតិ
 បដាទាតិ សញ្ញាមិទំ សញ្ញាគតំ អាកិញ្ចញ្ញាយ-
 ននសញ្ញាយាតិ បដាទាតិ ។ អត្ថំ ចេវិទំ អស្សញ្ញតំ
 យនិទំ ទេវសញ្ញាសញ្ញាយននសញ្ញំ បដិច្ច ឯ-
 កក្កន្តំ ។ នតំ យំ ហិ ទោ ទ កោតិ ភេត តំ
 សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បទ តត្ថ អវសិទ្ធិំ កោតិ
 តំ សន្តំ ននមត្តិកិ បដាទាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា
 អាទន្ត យេវាកុត្តា អវបល្លក្កា បរិសុត្តា សុត្តាតា-
 ក្កន្តំ កវតិ ។

សុត្តនិកាយ បុប្ផសុត្តនិកាយ ទេវសញ្ញាសញ្ញាយននសញ្ញា

សេចក្តីត្រូវលំត្រក់យចាំនិទ្ធាយណាទេវោ ព្រោះអស្រ័យភកិញ្ចញ្ញា-
 យននសញ្ញា សេចក្តីត្រូវលំត្រក់យចាំនិទ្ធានៈ មិនមានក្នុងទីនេះទេ កែ
 សេចក្តីត្រូវលំត្រក់យនេះ បែរទៅទេវោ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះ
 អស្រ័យទេវសញ្ញាសញ្ញាយននសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា
 ទីនេះ ដែលខ្ញុំសេចក្តីសំគាល់ថាសូខ្យ ចាកវិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា ដឹង
 ច្បាស់ថា ទីនេះដែលខ្ញុំសេចក្តីសំគាល់ថាសូខ្យ ចាកភកិញ្ចញ្ញាយនន-
 សញ្ញា ។ កែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូខ្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ
 ព្រោះអស្រ័យទេវសញ្ញាសញ្ញាយននសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើ
 សេចក្តីត្រូវលំត្រក់យណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុគិតចារណាយើញ្ញាត្តិ
 សេចក្តីត្រូវលំត្រក់យនោះ ត្រង់ទីនោះ ថាជាបស្សន្យ បើសេចក្តី
 ត្រូវលំត្រក់យណានៅមានសល់ត្រង់ទីនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តី
 ត្រូវលំត្រក់យដែលនៅមាននោះ មិនមែនសេចក្តីត្រូវលំត្រក់យនេះទេ ។
 ម្ចាស់អាទន្ត ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូខ្យ
 ខ្លះ ដែលជាបស្សន្យ មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះទេ ។

(៨) បុន ចបរំ អាណន្ត ភិក្ខុ មមនសិករិក្ខា
 អាភិក្ខុញ្ញាយតននសញ្ញំ មមនសិករិក្ខា ទេវសញ្ញា-
 បាសញ្ញាយតននសញ្ញំ អនិមិត្តំ ទេវតាសមាធិ បដិច្ច
 មនសិករោតិ ឯកត្ថំ ។ តស្ស អនិមិត្តេ ទេវតាស-
 មាធិម្ពំ ចិត្តំ បក្ខន្តតិ បសិនតិ សន្តិដ្ឋតិ អនិម្ពច្ច-
 តិ ។ សោ ឯវំ បដាចាតិយេវ អស្សុ នរោ អាភិក្ខុ-
 ញ្ញាយតននសញ្ញំ បដិច្ច តេន ន សន្តិ យេ អស្សុ
 នរោ ទេវសញ្ញាបាសញ្ញាយតននសញ្ញំ បដិច្ច តេន
 ន សន្តិ អត្ថំ ចេវយំ នរោមត្តា យនិទំ និមមេវ
 កាយំ បដិច្ច សន្យាយតននិកំ ជីវិតប្បក្ខយាតិ ។ សោ
 សុញ្ញមិនំ សញ្ញាតតំ អាភិក្ខុញ្ញាយតននសញ្ញាយាតិ
 បដាចាតិ សុញ្ញមិនំ សញ្ញាតតំ ទេវសញ្ញាបាសញ្ញា-
 យតននសញ្ញាយាតិ បដាចាតិ ។ អត្ថំ ចេវនិ អសុញ្ញតំ

(៨) ម្ចាស់អាណន្ត មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ទៅ
 អាភិក្ខុញ្ញាយតននសញ្ញា មិនធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តទៅទេវសញ្ញាបាសញ្ញាយតន-
 នសញ្ញា តែធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តទៅជាសកាវៈមួយ ព្រោះគោស្រ័យអនិមិត្តចេតា-
 សមាធិ^(១) ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្អប់នៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស្ងប់ ជឿស្ងប់
 ក្នុងអនិមិត្តចេតាសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តី
 ក្រលំក្រលាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះគោស្រ័យអាភិក្ខុញ្ញាយតន-
 នសញ្ញា សេចក្តីក្រលំក្រលាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តី
 ក្រលំក្រលាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះគោស្រ័យទេវសញ្ញាបា-
 សញ្ញាយតននសញ្ញា សេចក្តីក្រលំក្រលាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ
 តែសេចក្តីក្រលំក្រលាយនេះ ចែរជានៅមាន គឺមាន ព្រោះគោស្រ័យ
 ទៅកាយដែលច្រកបដោយសឡាយតនៈនោះ ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។
 ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដែលខ្ញុំសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកអា-
 ភិក្ខុញ្ញាយតននសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដែលខ្ញុំសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ
 ចាកទេវសញ្ញាបាសញ្ញាយតននសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ

• អនិមិត្តចេតាសមាធិនោះ បាននិយមនាមចិត្តដែលច្រកបដោយចែរយូរ ។ ព្រោះ
 សមាធិនោះ ប្រាសចាកនិមិត្ត មានបេក្ខមិនទៀងទាត់ បានជាឈ្មោះហៅថាអនិមិត្ត ។

សុត្តនិកាយ បិដកសុត្តនិកាយ អនិមិត្តបិដក

យនិទំ នំមមេវ កាយំ បដិទ្ធ សន្នាយតនិកំ ជិវិ-
តប្បទ្ធយាតិ ។ នំតិ យំ ហិ ទោ តត្ថ ធន ហោតិ
តេន តំ សុត្តំ សមុបស្សតិ យំ បទ តត្ថ
អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្នំ នំនមត្តិ បដាទាតិ ។
ឯវម្បិស្ស ឯសា អាទទ្ធ យថាគុត្តា អវិចលុត្តា
បរិសុត្តា សុត្តាភាវក្កន្តិ ភវតិ ។

(៧) បុន ចបរំ អាទទ្ធ ភិក្ខុ អមនសិករិត្តា
អាភិក្ខុញ្ញាយតនសញ្ញំ អមនសិករិត្តា នៅសញ្ញា-
នាសញ្ញាយតនសញ្ញំ អនិមិត្តំ ចេតោសមាធិ បដិទ្ធ
មនសិករោតិ ឯតត្ថំ ។ តស្ស អនិមិត្តេ ចេតោស-
មាធិម្ហំ ចិត្តំ ចក្កន្តតំ បសិទតិ សន្និដ្ឋតំ អនិមិត្ត-
តិ ។ សោ ឯវំ បដាទាតិ អយំ ហិ ទោ^(១) អនិ-
មិត្តោ ចេតោសមាធិ អភិសន្នុតោ អភិសញ្ញេតយិ-
តោ ។ យំ ទោ បទ តំញំ អភិសន្នុតំ អភិ-
សញ្ញេតយិតិ តននិទ្ធ ចំរោធនម្មន្តិ បដាទាតិ ។

១ ១. អយម្បិ ភោតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តនិកាយ បិដកសុត្តនិកាយ អនិមិត្តបិដក

គិទៅមាន ព្រោះអាស្រ័យកាយ ដែលប្រកប ដោយសទ្ធា-
យន្តនេះ ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តី
ត្រូវលំត្រូវយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុក៏ជាបរាណាយិញសេចក្តី
ត្រូវលំត្រូវយនោះ ត្រង់ទីនោះ ថាជារបស់ស្នូល បើសេចក្តីត្រូវលំ
ត្រូវយណា សល់នៅក្នុងទីនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីត្រូវលំត្រូវយ
ដែលមាននោះថា សេចក្តីត្រូវលំត្រូវយនេះនៅមាន ។ ម្នាលភានុ
ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីស្នូលនេះ ដែលជា
របស់វិភ មិនប្រប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះទេ ។

(៧) ម្នាលភានុ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្លាក់ក្នុងចិត្ត ខ្លឹម-
កិកាញាយតនសញ្ញា មិនធ្លាក់ក្នុងចិត្ត ខ្លឹមនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតន-
សញ្ញា តែធ្លាក់ក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអនិមិត្តចេតោ-
សមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្នូលនៅ ជ្រះថ្លា កំនើតសិប្ប ជឿសិប្បក្នុង
អនិមិត្តចេតោសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អនិមិត្តចេ-
តោសមាធិនេះ អាត្មាអញបានភាក់តែងហើយ បានវិភេតសន្សំហើយ ។
ភិក្ខុនោះដឹងទៀតថា បើធម្មជាតិណាមួយ ដែលអាត្មាអញភាក់តែងហើយ
វិភេតសន្សំហើយ ធម្មជាតិនោះ មិនទៀង មានការលក់ជាធម្មតា ។

ឥស្ស ឯវំ ជាទតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសភមិ ចិត្តំ

វិមុច្ចតិ កាសភមិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសភមិ ចិត្តំ

វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ លោកិ ទំណា ជាតិ

ស្រិតំ ព្រហ្មចរិយំ កាតំ កាលិយំ នាមវំ វត្តត្តាយាតិ

បជានាតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ នរថា

កាមាសវំ បដិច្ច តេជ ន សន្តិ យេ អស្សុ នរថា

កាសវំ បដិច្ច តេជ ន សន្តិ យេ អស្សុ នរថា

អវិជ្ជាសវំ តេជ ន សន្តិ អត្ថំ ចេវយំ នរថមត្តា

យនិទំ វិមមេវ កាយំ បដិច្ច សន្យាយតទិកំ

កាលបើកុដីយំនំនេ យេញយំនំនេ ចិត្តកិច្ចចាកកាមាសវៈផង

ចិត្តកិច្ចចាកកាសវៈផង ចិត្តកិច្ចចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តច

ស្រឡះហើយ ញាណកិកើតឡើងថា អត្តាអញ មានចិត្តច្រឡះ

ហើយ កិច្ចនោះដឹងច្បាស់ថា ជាភិក្ខុហើយ ព្រហ្មចារ្យ អត្តាអញ

បានប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ កិច្ចដែលអញត្រូវធ្វើ ក៏ធ្វើស្រេចហើយ មិន

មានកិច្ចផ្សេងទៀតទេ ។ កិច្ចនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា

សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យកាមាសវៈ

សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ

ទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យកាសវៈ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ

ទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា

នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអវិជ្ជាសវៈ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ទាំងនោះ

មិនមានក្នុងទីនេះ តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅ

មាន ព្រោះអាស្រ័យកាយ ដែលប្រកបដោយសឡាយភនៈនេះឯង

សុត្តន្តបិដក ទូបសុត្តន្តបិដក សុត្តន្តបិដក

ជីវិតប្បព្វយាតិ ។ សោ សុត្តន្តមិទំ សុត្តន្តកតំ
 កាមាសវេទានិ បជាទានិ សុត្តន្តមិទំ សុត្តន្តកតំ
 ភកសវេទានិ បជាទានិ សុត្តន្តមិទំ សុត្តន្តកតំ
 អវិជ្ជាសវេទានិ បជាទានិ ។ អត្ថំ ចេវិទំ អសុត្តន្តំ
 យេនិមំ ឥមមេវ កាយំ បដិទ្ធិ សន្យាយតទិកំ
 ជីវិតប្បព្វយាតិ ។ ឥតិ យំ ហិ ទោ តត្ថ ទ
 ហោតិ តេន តំ សុត្តន្តំ សមទុបស្សតិ យំ បទ តត្ថ
 អវសិទ្ធិំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្តិកិ បជាទានិ ។
 ឯវម្បិស្ស ឯសា អាទន្ត យជាគុត្តា អវិបល្លា
 បរិសុត្តា បរមាទុត្តក សុត្តន្តាវត្តន្តិ កវតិ ។

(១០) យេមិ ហិ^(១) កេនិ អាទន្ត អតិកមដ្ឋានំ ស-
 មណា វា ព្រាហ្មណា វា បរិសុទ្ធិ បរមាទុត្តំ សុត្តន្តំ
 ទុបសម្បដ្ឋំ វិហរិសុ សទ្វេ តេ ឥមមេវ បរិសុទ្ធិ បរ-
 មាទុត្តំ សុត្តន្តំ ទុបសម្បដ្ឋំ វិហរិសុ ។ យេមិ ហិ^(២)
 កេនិ អាទន្ត អនាគតមដ្ឋានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា
 វា បរិសុទ្ធិ បរមាទុត្តំ សុត្តន្តំ ទុបសម្បដ្ឋំ វិហរិសុទ្ធិ

១-២ ខ. យេហិ វិស្សតិ ។ ខ. ម. វិហរិសុ ។

សុត្តន្តបិដក ទូបសុត្តន្តបិដក កាមេវោយសុត្តន្ត

ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់ខ្ញុំសេចក្តី
 សំគាល់ថាសូន្យ ចាកកាមាសវៈ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់ខ្ញុំសេចក្តី
 សំគាល់ថាសូន្យ ចាកភកសវៈ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់ខ្ញុំសេចក្តី
 សំគាល់ថាសូន្យ ចាកអវិជ្ជាសវៈ ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថា
 សូន្យទេ គឺនៅមាន ព្រោះតាស្រ័យកាយ ដែលប្រកបដោយ
 សទ្ធាយុគៈនេះឯង ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីក្រលំ
 ក្រលំយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុជាចារណាយិញ ខ្ញុំសេចក្តីក្រលំ
 ក្រលំយនោះ ត្រង់ទីនេះ ថាជារបស់សូន្យ ពុំនោះ ហើយសេចក្តីក្រលំ
 ក្រលំយណា សល់ខ្ញុំក្នុងទីនោះ ភិក្ខុដឹងច្បាស់ ខ្ញុំសេចក្តីក្រលំ
 ក្រលំយដែលមាននោះថា សេចក្តីក្រលំក្រលំយនេះនៅមាន ។ ម្ចាស់
 អាទន្ត ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យខ្លះ ដែល
 ជារបស់ភិក្ខុ មិនប្រែប្រួល បរសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង យ៉ាងនេះឯង ។

(១០) ម្ចាស់អាទន្ត សមណៈបុព្រាហ្មណំណាមួយ ក្នុងអតិកកាល
 បានចូលកាន់សុត្តន្តៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ ក្រៃលែង ពួកសមណៈ
 បុព្រាហ្មណំទាំងអស់នោះ តែងចូលកាន់សុត្តន្តៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ
 ក្រៃលែង នេះឯង ។ ម្ចាស់អាទន្ត ឃើញពួកសមណៈបុព្រាហ្មណំណា
 មួយ ក្នុងអនាគតកាល ដឹងចូលកាន់សុត្តន្តៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចៅបណ្ណសកំ

សទ្ធា តេ ឥមំយេវ បរិសុទ្ធិ បរមាទុត្តរំ សុត្តានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារិស្សន្តិ ។ យេមិ ហិ កេចិ អាណន្ត
 ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា បរិសុទ្ធិ
 បរមាទុត្តរំ សុត្តានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារិស្សន្តិ សទ្ធា តេ
 ឥមំយេវ បរិសុទ្ធិ បរមាទុត្តរំ សុត្តានំ ឧបសម្បជ្ជំ
 វិហារិស្សន្តិ^(១) ។ តស្មាតិហា អាណន្ត បរិសុទ្ធិ បរមាទុត្តរំ
 សុត្តានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារិស្សន្តិ^(២) ឯវត្តា វោ
 អាណន្ត សិក្ខិតត្បន្តិ ។ ឯធម្មវោច កកវា អត្តមទោ
 អាយស្មា អាណន្តោ កកវោ ភាសិតំ អភិទន្តិតិ ។

បុប្ផសុត្តន្ត ចម្លង ទី១៧ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចៅបណ្ណសកំ

ពួកសមណៈបុព្វាហ្មណ៍ចាំអស់នោះ នឹងចូលកាន់សុត្តានៈ ដ៏បរិសុទ្ធ
 ប្រសើរក្រៃលែង នេះឯង ។ ម្ចាស់គាត់ បើពួកសមណៈបុព្វាហ្មណ៍
 ណាមួយ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល ចូលកាន់សុត្តានៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ
 ក្រៃលែង ពួកសមណៈបុព្វាហ្មណ៍ចាំអស់នោះ តែងចូលកាន់សុត្តានៈ
 ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង នេះឯង ។ ម្ចាស់គាត់ ហេតុនោះ
 ក្នុងសាសនានេះ គិតត្រូវតែដឹងថា យើងរាល់គ្នា នឹងចូលកាន់សុត្តានៈ
 ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង ម្ចាស់គាត់ អ្នកចាំដឹងឡាយ អប្បិសិក្ខុ
 យ៉ាងនេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានក្រាស់ព្រះស្មេត្រះនេះចប់
 ហើយ ព្រះគាត់មានតាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយនឹងកាសិក
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

ចប់ បុប្ផសុត្តន្តសូត្រ ទី ១ ។

ទុតិយំ មហាសុញ្ញតសុត្តំ

[១១] ឯវេទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវំ
សក្កេសុ វិហារតំ កមិលវត្ថុស្មី ឯក្រោតាភយេ ។
អនិទោ កកវំ បុព្វណ្ណសមយំ ឯវិសេនា បត្ត-
ចិវេនាធាយ កមិលវត្ថុ បិណ្ណាយ ទាវិសិ ។ កមិ-
លវត្ថុស្មី បិណ្ណាយ ចរិត្យា បច្ឆាកត្តំ បិណ្ណាទាតប្ប-
ដិក្កន្តោ យេន កាឡុទេមកស្ស(១) សក្កេសុ វិហារេ
តេនុបសន្តមិ ឯវិហារាយ ។ តេន ទោ បន សម-
យេន កាឡុទេមកស្ស សក្កេសុ វិហារេ សម្ពហុ-
លានិ សេនាសនានិ បញ្ញត្តានិ ហោន្តិ ។ អនុសា-
ទោ កកវំ កាឡុទេមកស្ស សក្កេសុ វិហារេ
សម្ពហុលានិ សេនាសនានិ បញ្ញត្តានិ ។ ឯស្វាន
កកវតោ ឯតនហោសិ សម្ពហុលានិ ទោ កាឡុ-
ទេមកស្ស សក្កេសុ វិហារេ សេនាសនានិ បញ្ញត្តា-
និ សម្ពហុលា នុ ទោ នន កិច្ចា វិហារន្តិនិ ។

១ កាឡុទេមកស្សនិយំ សំយោគោ ។

មហាសុញ្ញតសុត្ត ទី ២

[១១] ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភោគ អន្តិក្កនិក្រោតាភយ ទៀបក្រុងកបិលត្ថស្មី នាវិជនរបស់ពួក
សក្កុះ ។ គ្រាគោ ព្រះមានព្រះភោគទ្រង់ស្សន្តិ ប្រដាប់បុត្រ ចិវេ-
ក្កនិបុព្វណ្ណសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅបិណ្ណបាត ក្នុងក្រុងកបិលត្ថស្មី ។
លុះព្រះអង្គចូលទៅបិណ្ណបាត ក្នុងក្រុងកបិលត្ថស្មីហើយ ក្រឡប់មកពី
បិណ្ណបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយកក្ក ក៏ចូលទៅកាន់វិហាររបស់សក្កុះ
ឈ្មោះកាឡុទេមកៈ ដើម្បីសម្រាកព្រះអង្គក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ សម័យនោះ
ឯង ក្នុងវិហាររបស់កាឡុទេមកសក្កុះ មានគោក្រាលសេនាសនៈ ទុក
ច្រើន ។ សំដាប់នោះ ព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់ទតឃើញសេនាសនៈ
ច្រើន គេរៀបចំទុកក្នុងវិហារ របស់កាឡុទេមកសក្កុះ ។ លុះព្រះអង្គ
ទតឃើញហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យត្រិះរិះដូច្នោះថា សេនាសនៈច្រើន
គេរៀបចំទុក ក្នុងវិហារ របស់កាឡុទេមកសក្កុះ ទំនងជាមានពួកភិក្ខុ
ច្រើន នៅក្នុងទីនេះទង្គិក ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទប់បិណ្ណសកំ

(១២) តេន ចោ បទ សមយេន អាយស្សា
 អាទន្តោ សម្មហុសេហិ ភិក្ខុហិ សន្និ យដាយ-
 សក្កស្ស វិហារេ ចិវេកម្មំ ករោតិ ។ អថ ចោ ភគវា
 សាយណ្ណាសមយំ បដិសណ្ឋាតា វុដ្ឋិកោ យេន យ-
 ដាយសក្កស្ស វិហារេ តេនុបសន្និមិ ទុបសន្និមិត្វា
 បញ្ញត្ត អាសនេ ធិសីទិ ។ ធិសន្នំ ចោ ភគវា
 អាយស្សន្តំ អាទន្តំ អាមន្តេសិ សម្មហុលានិ ចោ
 អាទន្ត កាឡុទេមកស្ស សក្កស្ស វិហារេ សេនា-
 សនាធិ បញ្ញត្តានិ សម្មហុលា^(១) ឯត្ថ ភិក្ខុ វិហារន្តិទិ ។
 សម្មហុលានិ កន្តេ កាឡុទេមកស្ស សក្កស្ស
 វិហារេ សេនាសនាធិ បញ្ញត្តានិ សម្មហុលា ភិក្ខុ
 ឯត្ថ វិហារន្តិ ចិវេកាវសមយោ យោ កន្តេ វត្តតិទិ ។

១. ឯត្តន្តរ ឧទោតំ ទិស្សតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សប់បិណ្ណសកំ

(១២) សម័យនោធនិ ព្រាហ្មណ្ណោមាណុយុ កំពុទ្ធិតាភិច្ឆនិ
 ដេវចិតា ក្នុងវិហាររបស់យដាយសក្កៈ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើនរូប ។
 ព្រាហ្មណៈ ព្រាហ្មណ្ណព្រះភាគ ទ្រង់ចញ្ជាអំពីផលសមាបក្កិ ក្នុងសា-
 យណ្ណសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់វិហាររបស់យដាយសក្កៈ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើតាសនៈដែលគេរៀបចំទុក ។ លុះព្រះ
 អង្គគង់ស៊ប់ហើយ ក៏ត្រាស់សួរព្រាហ្មណ្ណោមាណុយុថា ខ្លាលអាទន្ត
 សេនាសនៈច្រើន ដែលគេបានរៀបចំទុក ក្នុងវិហាររបស់កាឡុទេមកសក្កៈ
 ហើយមានទាំងពួកភិក្ខុនៅក្នុងទីនេះ អ្វីច្រើនម្ល៉េះ ។ ព្រាហ្មណ្ណក្រាបចូល
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេនាសនៈច្រើន ដែលគេរៀបចំទុកក្នុង
 វិហារ របស់កាឡុទេមកសក្កៈ ហើយមានពួកភិក្ខុច្រើននៅក្នុងទីនេះ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន (ព្រោះ) ពេលនេះ ជាពេលធ្វើចិវេ ប្រព្រឹត្ត
 មកដល់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ ។

សុត្តនិកាយ មហាសុត្តនិកាយ ឋានីយភិក្ខុ

(១៣) ន ទោ អាណន្ទ ភិក្ខុ សោភតិ សង្ក-
 ណិកាវរោ សង្កណិកាវរោ សង្កណិកាវរោ
 អនុយុត្តោ ឥណ្ណវរោ ឥណ្ណវរោ ឥណ្ណសម្មាសិកោ^(១)
 សោ វតានន្ទ ភិក្ខុ សង្កណិកាវរោ សង្កណិកា-
 វរោ សង្កណិកាវរោ អនុយុត្តោ ឥណ្ណវរោ ឥ-
 ណ្ណវរោ ឥណ្ណសម្មាសិកោ យន្តំ ទេកុម្មសុទំ បរិវេក-
 សុទំ ឧបសមសុទំ សម្ពោធិសុទំ កស្ស សុខស្ស
 ធិកាមណី កវិស្សតិ អភិច្ឆណាភិ អកាសិរណាភិ
 ទេតំ ហំ វិជ្ជតិ ។ យោ ច ទោ សោ អាណន្ទ ភិក្ខុ
 ឋានីយភិក្ខុ ឥណ្ណវរោ វិហារតិ ឥស្សតំ ភិក្ខុ-
 វោ ចាដិកុដ្ឋំ យន្តំ ទេកុម្មសុទំ បរិវេកសុទំ
 ឧបសមសុទំ សម្ពោធិសុទំ កស្ស សុខស្ស ធិកា-
 មណី កវិស្សតិ អភិច្ឆណាភិ អកាសិរណាភិ
 ហំ ទេតំ វិជ្ជតិ ។ សោ វតានន្ទ ភិក្ខុ សង្កណិកា-
 វរោ សង្កណិកាវរោ សង្កណិកាវរោ អនុយុត្តោ

១ ម. ឥណ្ណសុច្ឆរិតោ ។

សុត្តនិកាយ មហាសុត្តនិកាយ ពាក្យជាងនេះនឹងមិនមែនជាងនេះ

(១៣) ម្នាលគាខន្ធ ភិក្ខុដែលត្រេកអរនឹងពួក ចូលចិត្តនឹងពួក
 ប្រកបរឿយ ។ គួរសេចក្តីត្រេកអរនឹងពួក ត្រេកអរនឹងភ្នំគា ចូលចិត្ត
 នឹងមានភ្នំគា រីករាយនឹងភ្នំគា មិនល្អទេ ម្នាលគាខន្ធ ភិក្ខុដែលត្រេកអរ
 នឹងពួក ចូលចិត្តនឹងពួក ប្រកបរឿយ ។ គួរសេចក្តីត្រេកអរនឹងពួក
 ត្រេកអរនឹងភ្នំគា ចូលចិត្តនឹងមានភ្នំគា រីករាយនឹងភ្នំគានោះ ហើយបាន
 មិនបាច់ប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានដោយស្រួល ទូរខេត្តម្មសុខ
 វិវេកសុខ ឧបសមសុខ សម្ពោធិសុខ ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុ
 រឿយ ។ ម្នាលគាខន្ធ បើភិក្ខុណាចេញចាកពួក ហើយទៅនៅក
 ម្នាក់ឯទី ភិក្ខុនោះ នឹងបានមិនបាច់ប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានដោយ
 ស្រួលទូរខេត្តម្មសុខ វិវេកសុខ ឧបសមសុខ សម្ពោធិសុខ ជាប្រាកដ
 ពាក្យដូច្នោះនេះ ទើបសមហេតុ ។ ម្នាលគាខន្ធ ភិក្ខុនោះ ត្រេកអរ
 នឹងពួក ចូលចិត្តនឹងពួក ប្រកបរឿយ ។ គួរសេចក្តីត្រេកអរនឹងពួក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចេតិយនិកាយសកំ

គណារាមោ គណារោ គណាសម្មនិកោ សាមា-
 យិកំ វា កក្កំ ចេតោវិមុត្តិ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារិស្សតិ
 អសាមាយិកំ វា អកុប្បជ្ជំ នេតំ ហំ វិជ្ជតិ ។
 យោ ច ចោ សោ អាណន្ទ ភិក្ខុ ឯតោ គណាស្ស
 រូបកដ្ឋោ វិហារតិ តស្សេតំ ភិក្ខុនោ ចាដិកក្កំ
 សាមាយិកំ វា កក្កំ ចេតោវិមុត្តិ ឧបសម្បជ្ជំ
 វិហារិស្សតិ អសាមាយិកំ វា អកុប្បជ្ជំ ហំ នមេតំ
 វិជ្ជតិ ។ ចាហំ អាណន្ទ ឯតំ រូបំ បិ សមនុបស្សាមិ
 យតុ រត្តស្ស យជាតិរត្តស្ស រូបស្ស វិបរិណាមញ្ញ-
 ជាភាវំ ន ឧប្បន្នេយ្យំ សោកមរិទេវតុក្កោម-
 នស្សតាយាសា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចេតិយនិកាយសកំ

ក្រេកអរិនិភ័ត្តា ចូលចិត្តនិនិភ័ត្តា រីករាយនិនិភ័ត្តា ពេចនិនិចូលកាន់
 ចេតោវិមុត្តិ ដែលផុតស្រឡះចាកតិលេស ជាទីរីករាយ ឬនិនិចូលកាន់
 ចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ផុតស្រឡះចាកត្រួតតិលេស ជាវិមុត្តិមិនកំរើក
 ដោយតិលេសបាន ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្នាលអាណន្ទ
 លុះតែភិក្ខុណារចេញចាកត្រួត ហើយទៅសម្លឹងនៅក្រឡាក់ឯង ភិក្ខុនោះ
 និនិចូលកាន់ចេតោវិមុត្តិ ដែលផុតចាកត្រួតតិលេស ជាទីរីករាយ ឬនិនិ-
 ចូលកាន់ចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ផុតចាកត្រួតតិលេស ជាវិមុត្តិមិន
 កំរើកដោយតិលេស ជាប្រាកដ ពាក្យដូច្នោះនេះ ទើបសមហេតុ ។
 ម្នាលអាណន្ទ គឺជាគតិបារណការកម្រិតមិនឃើញខ្យល់ សូម្បីតែមួយ
 ដែលបុគ្គលក្រេកអរ ក្រេកម្រអាលយ៉ាងម្នា ហើយមិនកើតសចក្តិសាក
 រឿងខ្យល់ លំបាកកាយ លំបាកចិត្តនិនិសចក្តិភានភីនី ព្រោះមិនមាន
 ការប្រែប្រួលទៅជាប្រការដទៃ នោះសារឡើយ ។

សុញ្ញត្តិ មហាសុញ្ញសូត្រ សុញ្ញត្តិសម្បជ្ឈនំ

(១២) អយំ ទោ បដានន្ទ វិហារេ ភត្ត^(១)
 តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធោ យទិទំ សត្វចិមិត្តានំ អម-
 នសិការា អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ។
 ភត្ត ចេ អាណន្ទ តថាគតំ វិហារេន
 វិហារន្តំ កកវន្តំ ឧបសម្បជ្ឈិតារេ ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយោ
 ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ រាជាតោ រាជមហាមន្តា
 ភិក្ខុយោ ភិក្ខុយស្សាវកា ក្រូតានន្ទ តថាគតោ វិវេ-
 កាដំន្នេនេវ ចិត្តេន វិវេកចោណេន វិវេកបញ្ញារេន
 វ្យាករេន ទេកុម្មារិកេន ព្យុទ្ធិក្ខេន សត្វសោ
 អាសវដ្ឋានិយេហិ ធម្មេហិ អញ្ញនត្តំ ឧយ្យោជនិ-
 កប្បនិសំយត្តំយេវ កដំ កត្តា ហោតិ ។ តស្មាតិ-
 ហានន្ទ ភិក្ខុ ចេមិ អាគរេន្ទយ្យ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហារេយ្យុទ្ធិ តេហានន្ទ ភិក្ខុទា អជ្ឈត្តមេវ
 ចិត្តំ សណ្ឋិយេតត្តំ សន្និសានេតត្តំ^(២) ឯកោទិកាតត្តំ
 សមាទហាតត្តំ ។

១ ឧ. ម. ភត្តានិ ៩ ទំសុតិ ។ ២ ម. សន្និសានេតត្តំ ។

សុញ្ញត្តិ មហាសុញ្ញសូត្រ ការសម្រេចនូវសុញ្ញត្តិវេទនាសមាបត្តិ

(១២) ម្ចាស់គានន្ទ វិហារេមិ (ការេវ) ក្នុងទីស្នាក់ ភថាគតបាន
 គ្រាស់ដឹងហើយ គឺបានសម្រេចនូវសុញ្ញត្តិវេទនាសមាបត្តិសន្តាន ព្រោះ
 មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសន្តិភូតិយ្យចំពោះអស់ (មានរូបជាដើម) ។ ម្ចាស់គានន្ទ
 បើពួកភិក្ខុ ពួកភិក្ខុនិក្ខិ ពួកឧបាសក ពួកឧបាសិកា ពួកគ្រូពេជ្ជក្តី
 ពួករាជមហាមន្តក្តី ពួកភិក្ខុយ្យក្តី ពួកសាវ័កនៃភិក្ខុយ្យក្តី ជាអ្នកចូលមករក
 ភថាគត ជាភក្តី ដែលកំពុងនៅ ដោយវិហារេមិទោះ ម្ចាស់គានន្ទ
 ភថាគតប៉ុន្តែ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទនោះ គឺមានចិត្តឈមទៅក្រៅវេទ
 ប្រទេសទៅក្រៅវេទ ទៅទន់ទៅក្រៅវេទ ស្នាក់បាតពួកគណៈ ក្រេកអរនឹង
 ខេត្តម្ល៉ោះ ប្រាសចាកធម៌ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈ ជាអ្នកធ្វើនូវពាក្យដែល
 ប្រកបដោយការងារសំឡេង ឲ្យរៀបចំធម៌ជាទីតាំងនៃអាសវៈ សព្វ
 គ្រប់ ដោយពិត ។ ម្ចាស់គានន្ទ ចោតនោះ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បើមាន
 សេចក្តីប្រាថ្នាថា ពាក្យអញ គប្បីសម្រេចនូវសុញ្ញត្តិវេទនាសមាបត្តិ វាគឺ
 ក្នុង គឺបញ្ចក្ខន្ធរបស់ខ្លួន ម្ចាស់គានន្ទ ភិក្ខុនោះ គ្រូតាំងចិត្ត គ្រូ
 ព័ក្តិចិត្តឲ្យរីករាយ គ្រូធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ គ្រូធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា វាគឺ
 ក្នុង កែមួយយ៉ាង ។

(១៥) កាថញ្ញាទទ្ធកិក្កុ អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សណ្ណ-
 បេតិ សន្និសារទេតិ ឯកោទិការេតិ សមាទហតិ ។
 ឥនាទទ្ធកិក្កុ វិវិទ្ធោ កាមេហិ វិវិទ្ធ អកុសលេហិ
 ទម្មេហិ សវិតត្តំ សវិចារំ វិវេកាធំ មិតិសុចំ បឋមំ
 ឈានំ ... ទុតិយំ ឈានំ ... តតិយំ ឈានំ ... ចតុត្ថំ
 ឈានំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ។ ឯវំ ទោ អាទទ្ធកិក្កុ
 អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សណ្ណបេតិ សន្និសារទេតិ
 ឯកោទិការេតិ សមាទហតិ ។ សោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ
 មនសិការេតិ ។ តស្ស អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ មនសិ-
 ការេតោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ ន បក្កុដ្ឋតិ ន
 បសីទតិ ន សន្និដ្ឋតិ នាទិម្ពុទ្ធតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ
 អាទទ្ធកិក្កុ ឯវំ បជាទាតិ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ ទោ
 មេ មនសិការេតោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ ន
 បក្កុដ្ឋតិ ន បសីទតិ ន សន្និដ្ឋតិ នាទិម្ពុទ្ធតិ ។
 ឥតិហ តតុ សម្មយាទោ ហោតិ ។ សោ

(១៥) ម្នាលអាទទ្ធកិក្កុ ចុរកិក្កុកាំងចិត្ត ធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយ ធ្វើចិត្ត
 ឱ្យស្ងប់ស្ងាត់ ធ្វើចិត្តឱ្យជ្រះថ្លា ខាងក្នុង គឺបញ្ចក្កុខរបស់ខ្លួន តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលអាទទ្ធកិក្កុ ក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមចាំង
 ឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលទមិចាំងឡាយ ចូលកាន់បឋមដ្ឋាន ប្រកប
 ដោយវិជ្ជា វិចារ មានបីគិរិទិសុទ្ធាវដ្តលកើតអំពីវិវេក ... ចូលកាន់
 ទុតិយដ្ឋាន... ចូលកាន់តតិយដ្ឋាន... ចូលកាន់ចតុត្ថដ្ឋាន ។ ម្នាល
 អាទទ្ធកិក្កុ កិក្កុកាំងចិត្ត ធ្វើចិត្តឱ្យជ្រះថ្លា ធ្វើចិត្តឱ្យស្ងប់ស្ងាត់ ធ្វើ
 ចិត្តឱ្យរីករាយ ខាងក្នុង យ៉ាងនេះឯង ។ កិក្កុនោះ ឈ្មោះថាធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្ត ទូរសុញ្ញតវលសមាបត្តិ ខាងក្នុង ។ តែកាលបើកិក្កុនោះ
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្តទូរសុញ្ញតវលសមាបត្តិ ខាងក្នុងហើយ ចិត្តមិនស្ទុះទៅ
 មិនជ្រះថ្លា មិនកាំងនៅសីបំ មិនចុះចិត្តសីបំ ក្នុងសុញ្ញតវលសមាបត្តិ
 ខាងក្នុងទេ ។ ម្នាលអាទទ្ធកិក្កុ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ កិក្កុក្នុង
 ដីនិច្ចាសយ៉ាងនេះថា កាលអាត្មាអញធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ទូរសុញ្ញតវល-
 សមាបត្តិ ខាងក្នុង ចិត្តមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនកាំងនៅសីបំ
 មិនចុះចិត្តសីបំ ក្នុងសុញ្ញតវលសមាបត្តិ ខាងក្នុងទេ ។ កិក្កុនោះជា
 អ្នកដឹងច្បាស់ ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ បើកិក្កុនោះ

សុត្តន្តបិដក មហាសុត្តន្តសុត្ត ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តនិទាន

តហិ ធា សុត្តន្តំ មនសិករោតិ ។ សោ អជ្ឈន្តំ តហិ ធា
 សុត្តន្តំ មនសិករោតិ ។ សោ អាទេញំ មនសិ-
 ករោតិ ។ តស្ស អាទេញំ មនសិករោតោ អា-
 ទេញាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ធតិ ន បសីទតិ ន
 សន្និដ្ឋតិ នាធិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អាទន្ត
 កិក្ក ឯវំ បជាទាតិ អាទេញំ ទោ មនសិក-
 រោតោ អាទេញាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ធតិ ន បសី-
 ទតិ ន សន្និដ្ឋតិ នាធិមុច្ចតិ ។ នតិហ តត្ថ
 សង្សាទោ ហោតិ ។ តេនាទន្ត កិក្កុយ តស្មី
 យេវ បុរិមស្មី សមាធិធិមិត្តោ អជ្ឈន្តមេវ ចិត្តំ
 សណ្ឋបេតតំ សន្និសាទេតតំ ឯកោទិកាតតំ សមា-
 ទហាតតំ ។ សោ អជ្ឈន្តំ សុត្តន្តំ មនសិក-
 រោតិ ។ តស្ស អជ្ឈន្តំ សុត្តន្តំ មនសិករោតោ
 អជ្ឈន្តំ សុត្តន្តាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីទតិ
 សន្និដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អាទន្ត កិក្ក

សុត្តន្តបិដក មហាសុត្តន្តសុត្ត ការីនិច្ចាស្សវិញ្ញាណនិទាន

ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យសុញ្ញ ផលសមាបត្តិ ខាងក្រៅ គឺបញ្ចក្ខន្ធម្នកដទៃ ។
 បើកុំមាន ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យសុញ្ញ ផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងនិងខាង
 ក្រៅ ។ បើកុំមាន ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ គឺអរូបសមា-
 បត្តិ ។ កាលកុំមាន ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ចិត្តមិន
 ស្រួលទេ មិនជ្រះថ្លា មិនកាំងនៅសិបំ មិនចុះចិត្តសិបំ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់
 ញ័រ ។ ម្នាលភានន្ត កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ក៏ក្នុងជីវិតច្បាស់យ៉ាង
 នេះថា កាលអាក្ខរកម្មធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យសេចក្តីមិនញាប់ញ័រហើយ ចិត្ត
 ក៏មិនស្រួលទេ មិនជ្រះថ្លា មិនកាំងនៅសិបំ មិនចុះចិត្តសិបំ ក្នុងសេចក្តី
 មិនញាប់ញ័រ ។ កុំមាន ជាអ្នកជីវិតច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការ
 ដូច្នោះ ។ ម្នាលភានន្ត កុំមាន ក្រៅកាំងចិត្ត ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ធ្វើចិត្ត
 ឲ្យស្រប់ស្ងាត់ ធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ ខាងក្នុង ក្នុងសមាធិធិមិត្ត ពីមុន
 នៅវិញ ។ កុំមាន ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យសុញ្ញ ផលសមាបត្តិ ខាងក្នុង ។
 កាលកុំមាន ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យសុញ្ញ ផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងហើយ
 ចិត្តក៏ស្រួលទេ ជ្រះថ្លា កាំងនៅសិបំ ចុះចិត្តសិបំ ក្នុងសុញ្ញ ផលសមា-
 បត្តិ ខាងក្នុង ។ ម្នាលភានន្ត កាលបើចិត្តនេះស្រប់ស្ងាត់យ៉ាងនេះ ក៏កុំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបបិណ្ណសក្ក

ឯវំ បដាទាតិ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ ទោ មេ មនសិករោ-
 តោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីទតិ
 សង្កម្ពតិ វិមុច្ចតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្មជាទោ
 ហោតិ ។ សោ ធម៌វិជ្ជា សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។
 សោ អជ្ឈត្តធម៌វិជ្ជា សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។ សោ
 អាទេញំ មនសិករោតិ ។ តស្ស អាទេញំ មន-
 សិករោតិ អាទេញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីទតិ
 សង្កម្ពតិ វិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អាទន្ធ ភិក្ខុ
 ឯវំ បដាទាតិ អាទេញំ ទោ មេ មនសិករោតោ
 អាទេញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីទតិ សង្កម្ពតិ
 វិមុច្ចតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្មជាទោ ហោតិ ។

(១៦) តស្ស ចេ អាទន្ធ ភិក្ខុទោ ឥមិទា
 វិហារេន វិហារតោ ចន្តំហាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ
 ចន្តំមតិ ឯវំ មំ ចន្តំមន្តំ ទាតិជ្ឈិវោទោមនស្ស
 កាបកា អត្តសលា ធម្មា អន្តាស្សវិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបបិណ្ណសក្ក

ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលអភ្នាអញ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្ញុំសុញ្ញភវណៈ-
 សមាបត្តិវាងក្នុងហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា កាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់
 ក្នុងសុញ្ញភវណៈសមាបត្តិវាងក្នុង ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុ
 នោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្ញុំវេលាសមាបត្តិ
 វាងក្រៅ ។ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្ញុំសុញ្ញភវណៈសមាបត្តិ វាងក្នុង
 ទីវាងក្រៅ ។ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្ញុំសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ។
 កាលភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្ញុំសេចក្តីមិនញាប់ញ័រហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ
 ជ្រះថ្លា កាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ។ ម្ចាស់
 អាទន្ធ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ក៏ក្នុងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាល
 អភ្នាអញ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្ញុំសេចក្តីមិនញាប់ញ័រហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ
 ជ្រះថ្លា កាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ។ ភិក្ខុនោះ
 ជាអ្នកដឹងច្បាស់ ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

(១៦) ម្ចាស់អាទន្ធ កាលបើភិក្ខុនោះ នៅដោយវិហារធម៌ គឺ
 សមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្ហោនទៅដើម្បីច្រឡំ ។ ភិក្ខុនោះច្រឡំ
 ដោយភិក្ខុនោះថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ផលាមក ភិក្ខុវិជ្ជា ទីនី
 ទោមនស្ស ដឹងមិនជាប់តាមអភ្នាអញវេលាកំពុងច្រឡំ យ៉ាងនេះ ។

សុញ្ញត្តិសូត្រ មហាសុញ្ញត្តិសូត្រ ឧត្តរសុញ្ញត្តិ

ឥតិហ ភក្កុ សម្មជាតោ ហោតិ ។ តស្ស ចេ
 អាទទ្ធ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិហារតោ ហំនាយ
 ចិត្តំ មមតិ ។ សោ តិដ្ឋតិ ឯវំ មំ បិវំ ទាតិដ្ឋា-
 នោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អន្ទាស្ស-
 វិស្សន្តិ ។ ឥតិហ ភក្កុ សម្មជាតោ ហោតិ ។
 តស្ស ចេ អាទទ្ធ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិ-
 ហារតោ វិសដ្ឋាយ ចិត្តំ មមតិ ។ សោ ធិសីនតិ
 ឯវំ មំ ធិសីនំ ទាតិដ្ឋានោមនស្សា ចាបកា
 អកុសលា ធម្មា អន្ទាស្សវិស្សន្តិ ។ ឥតិហ ភក្កុ
 សម្មជាតោ ហោតិ ។ តស្ស ចេ អាទទ្ធ ភិក្ខុនោ
 ឥមិនា វិហារេន វិហារតោ សយនាយ ចិត្តំ មមតិ ។
 សោ សយនិ ឯវំ មំ សយនំ ទាតិដ្ឋានោមនស្សា
 ចាបកា អកុសលា ធម្មា អន្ទាស្សវិស្សន្តិ ។
 ឥតិហ ភក្កុ សម្មជាតោ ហោតិ ។ តស្ស ចេ
 អាទទ្ធ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិហារតោ កា-
 សាយ ចិត្តំ មមតិ ។ សោ យាយំ កថា ហីនា

សុញ្ញត្តិ មហាសុញ្ញត្តិសូត្រ កង្វេរសុត្តនិបាតនោះ

ភិក្ខុនាៈ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់
 កាន់ខ្លួន កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុងទៅដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានោះ
 ចិត្តក៏បង្ហាត់ទៅ ដើម្បីកិរិយាយេវ ។ ភិក្ខុនោះ ឈរដោយគិតថា
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈនិរទោមនស្ស ខឹងមិនជាប់
 ភាមភាពាអញ ដែលកំពុងឈរ យ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់
 ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន កាលបើភិក្ខុនោះ
 កំពុងទៅដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានោះ ចិត្តក៏បង្ហាត់ទៅដើម្បី
 អន្តិយ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏អន្តិយដោយគិតថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈនិរទោមនស្ស ខឹងមិនជាប់ភាមភាពាអញ ដែល
 កំពុងអន្តិយទៅ យ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹង ក្នុងហេតុនោះ
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន កាលបើភិក្ខុនោះទៅដោយវិហារធម៌
 គឺសមថវិបស្សនានោះ ចិត្តក៏បង្ហាត់ទៅដើម្បីផេក ។ ភិក្ខុនោះក៏ផេក
 ដោយគិតថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈនិរទោមនស្ស
 ខឹងមិនជាប់ភាមភាពាអញ ដែលកំពុងផេក យ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុនោះ
 ជាអ្នកដឹងច្បាស់ខ្លះហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន កាល
 បើភិក្ខុនោះ កំពុងទៅដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានោះ ចិត្ត
 ក៏បង្ហាត់ទៅដើម្បីខិយាយេវ ។ ភិក្ខុនោះគិតថា កថាណា ថោកទាប

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសទ្ធក្កសង្កតំ

កម្មា កោដ្ឋុដ្ឋនិកា វេទិយា អនត្តសញ្ញិតា ន
 ជិត្តិយាយ ន វិរាគាយ ន ជិរោតាយ ន ឧបសមាយ
 ន អភិញ្ញាយ ន សន្តោទាយ ន ជិត្តិយាយ ន
 វត្តិ សេយ្យធីនំ ភជកថា ចោរកថា មហាមត្តក-
 ថា សេនាកថា ភយកថា យុទ្ធកថា អន្តកថា
 ចានកថា វត្តកថា សយនកថា ណាលកថា តន្តក-
 ថា ញាតិកថា ឃានកថា តាមកថា និគមកថា
 ទតរកថា ជនបទកថា ឥត្តិកថា ស្វរកថា
 វិសិទ្ធាកថា កុម្មុជានកថា បុត្រប្បតកថា ចានត្ត-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសទ្ធក្កសង្កតំ

ជាសេសំអ្នកស្រុក ជាសេសំបុព្វជន មិនប្រសើរ មិនប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ មិនប្រតិភូតេ ដើម្បីឡើយណាយ មិនប្រតិភូតេ ដើម្បី
 ប្រាសចាកករៈ មិនប្រតិភូតេ ដើម្បីរលក់ទុក្ខ មិនប្រតិភូតេ ដើម្បី
 ស្ងប់ភ្លាប់ មិនប្រតិភូតេ ដើម្បីជីវិតច្បាស់ មិនប្រតិភូតេ ដើម្បីក្រាស់
 ជីវិត មិនប្រតិភូតេ ដើម្បីត្រឡប់ទៅ ភិក្ខុកថា (និយាយពីព្រះរាជា)
 ចោរកថា (និយាយពីចោរ) មហាមត្តកថា (និយាយពីអាមាត្រចំ
 សេនាកថា (និយាយពីសេនា) ភយកថា (និយាយពីភយ) យុទ្ធកថា
 (និយាយពីយុទ្ធជន) អន្តកថា (និយាយពីអន្ត) បាទកថា (និយាយពី
 ទឹក) វត្តកថា (និយាយពីវត្ត) សយនកថា (និយាយពីសយន) ណាលកថា
 (និយាយពីណាល) តន្តកថា (និយាយពីតន្ត) ញាតិកថា (និយាយពីញាតិ)
 យានកថា (និយាយពីយាន) ជនបទកថា (និយាយពីជនបទ) ឥត្តិកថា
 (និយាយពីឥត្តិ) ស្វរកថា (និយាយពីស្វរ) វិសិទ្ធាកថា
 (និយាយពីវិសិទ្ធា) កុម្មុជានកថា (និយាយពីកុម្មុជាន) បុត្រប្បតកថា
 (និយាយពីបុត្រប្បត) ចានត្តកថា (និយាយពីចានត្ត)

កថា លោកកាយិកា សមុទ្ធកាយិកា នតិភវ-
 កថា នតិ វា ឯវុបំ កថំ ន កថេស្សមីតិ ។
 នតិហ ភក្កុ សម្បជានោ ហោតិ ។ យា ច^(១)
 អយំ អាទន្ធ កថា អភិសន្តេទិកា ទោតា-
 វិចារណសម្បយា^(២) ឯកន្តនិទ្ធិតាយ វិភតាយ ឯកេ-
 តាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោតាយ ឯត្វាតាយ
 សំវត្តកំ សេយ្យមីទំ អប្បិច្ឆកថា សន្តិកថា បរិវេក-
 កថា អសំសត្តកថា វិយារម្ពកថា សីលកថា ស-
 មាទិកថា ចញ្ញកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញ្ញាណទស្ស-
 នកថា នតិ ឯវុបំ កថំ កថេស្សមីតិ ។ នតិហ
 ភក្កុ សម្បជានោ ហោតិ ។ ភស្ស ច អាទន្ធ កិក្ខុនោ
 ។ ១. ចក ។ ២. ចេតោវិវាទសម្បយា ។ ៣. ចេតោវិវាទសម្បយា ។

កថា (និយាយពីមនុស្សរៀន ១ គ្នា) លោកកាយិកា (និយាយ
 ពីព្រហ្មកសាងលោក) សមុទ្ធកាយិកា (និយាយពីព្រហ្មកសាងសមុទ្រ)
 និយាយអំពីភក្កុចនិងភក្កុ ជាដូច្នោះខ្លះដូច្នោះខ្លះ ភក្កុអញ្ញមិននិយាយ
 ខ្លួនថាមានសភាពយ៉ាងនោះឡើយ ។ ភក្កុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុ
 នោះដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់អាទន្ធ កថាណាផ្លូវដឹង ជាទីសប្បាយ
 ដល់ការវិចារណ ភាគដំណើរចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឡើយណាយ
 ដោយចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាកភក្កុ ដើម្បីរលត់ខ្លួន ដើម្បីស្ងប់
 ម្លាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន គឺអប្បិច្ឆ-
 កថា (និយាយពីសេចក្តីប្រាថ្នាចិត្ត) សន្តិកថា (និយាយពីសេចក្តី
 សម្ពោស) បរិវេកកថា (និយាយពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់) អសំសត្តកថា
 (និយាយពីការមិនជាប់ជំពាក់) វិយារម្ពកថា (និយាយពីការប្រាណ
 ព្យាយាម) សីលកថា (និយាយពីសីល) សមាទិកថា (និយាយ
 ពីសមាទិ) ចញ្ញកថា (និយាយពីប្រាថ្នា) វិមុត្តិកថា (និយាយពី
 ការរួចចាកកិលេស) វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនកថា (និយាយពីការឃើញ
 ដោយបញ្ញា ចំពោះកិលេសរួចចាកកិលេស) ភក្កុអញ្ញនិងនិយាយភក្កុ
 កថា មានសភាពយ៉ាងនោះឯង ។ ភក្កុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុង
 ហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់អាទន្ធ កាលបើភក្កុនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុបបិណ្ណសភ័

នមិទា វិហារេន វិហារតោ វិតក្កាយ ចិត្តំ ធម្មតិ ។
 សោ យេមេ វិតក្កា ហិទា កម្មា ចោដុដ្ឋិទិកា អន-
 វិយា អនត្ថសត្តាតា ន ចិត្តិទាយ ន វិភាយ ន
 ទិកេទាយ ឬ ឧបសមាយ ន អភិក្កាយ ន សម្ពោ-
 ទាយ ន ចិត្តាទាយ សវត្តន្តិ សេយ្យដំទំ កាមវិ-
 តក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ វិហិតវិតក្កោ នតិ ឯវរុបេន
 វិតក្កេន ន វិតក្កេស្សាមិតិ ។ នតិហ កត្ត សម្ម-
 ជាថោ ហោតិ ។ យេ ច ចោ អាទម្ហ វិតក្កា អវិយា
 ទិយ្យទិកា ទិយ្យន្តិ កក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខកុយាយ
 សេយ្យដំទំ នេក្ខម្មវិតក្កោ អព្យាបាទវិតក្កោ អវិហិត-
 សាវិតក្កោ នតិ ឯវរុបេ វិតក្កោ វិតក្កេស្សាមិតិ ។
 នតិហ កត្ត សម្មជាថោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុបបិណ្ណសភ័

កិកុនិទៅ ដោយវិហារធម៌ និសមថវិបស្សនានោះ ចិត្តក៏បង្កើតទៅ
 ដើម្បីវិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះ) ។ កិកុនោះគិតថា វិតក្កៈទាំងឡាយណា
 ដែលដោយចាប់ ដោយសំអួតស្រុត ដោយសំបុប្ផដួន មិនប្រសើរ មិន
 ប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឡើយណាយ មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីប្រាសចាកកត្តៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរំលត់ទុក្ខ មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្រប់រងាប មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជំនិះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីក្រាស់ជំនិះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន និកាយវិតក្កៈ ព្យាបាទ
 វិតក្កៈ វិហិតវិតក្កៈ កាតាអញ្ញនិទិមិត្រិះរិះ ដោយវិតក្កៈ មាន
 សភាពយ៉ាងនោះឡើយ ។ កិកុនោះ ជាអ្នកដឹងក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការ
 ដូច្នោះ ។ ម្នាលអាទម្ហ វិតក្កៈទាំងឡាយណា ដ៏ប្រសើរ ដ៏និយ្យនិកៈ
 ដ៏កន្តិសក្ខ តែងដឹកនាំបុគ្គលជាអ្នកចម្រើនកុសលនោះ ឲ្យអស់ទៅនៃ
 ទុក្ខដោយប្រព្រឹត្តទាន គឺនេក្ខម្មវិតក្កៈ អព្យាបាទវិតក្កៈ អវិហិតវិតក្កៈ
 កិកុគិតថា កាតាអញ្ញនិទិមិត្រិះរិះឡើយវិតក្កៈទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះ
 ដែរ ។ កិកុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

សុត្តនិទ្ទេស្ស មហាសុត្តនិទ្ទេស្ស បព្វតម្កុណ

(១៧) បព្វ ទោ សំមេ អាណន្ទ កាមគុណា
 កាតមេ បព្វ ចក្កវិញ្ញយ្យា រុទា សំដ្ឋា កត្តា មនាថា
 បិយេរុទា កាម្មបសញ្ញិកា រជំនិយា សោតវិញ្ញយ្យា
 សន្តា... យានវិញ្ញយ្យា កត្តា... ជីវិតវិញ្ញយ្យា
 រសា... កាយវិញ្ញយ្យា ដោដ្ឋត្វា សំដ្ឋា កត្តា
 មនាថា បិយេរុទា កាម្មបសញ្ញិកា រជំនិយា សំមេ
 ទោ អាណន្ទ បព្វ កាមគុណា ។ យត្ថ កិក្កុទា
 អភិក្កុណំ សតំ ចិត្តំ បច្ចុវេក្កិតតំ អត្ថំ ទុ
 ទោ មេ សំមេសុ បព្វសុ កាមគុណេសុ អញ្ញា-
 តាស្មី វា អញ្ញាតាស្មី វា អាយតនេ ឧប្ប-
 ជ្ជិតិ ទេតសោ សមុទាថាវេតិ ។ សវេ អាណន្ទ
 កិក្កុ បច្ចុវេក្កុមាថោ វិវំ បជាថាតិ អត្ថំ ទុ ទោ
 មេ សំមេសុ បព្វសុ កាមគុណេសុ អញ្ញាតាស្មី
 វា អញ្ញាតាស្មី វា អាយតនេ ឧប្បជ្ជិតិ ទេតសោ
 សមុទាថាវេតិ ។ វិវំ សន្តមេតំ អាណន្ទ កិក្កុ
 វិវំ បជាថាតិ យោ ទោ សំមេសុ^(១) បព្វសុ
 កាមគុណេសុ ចទ្ធកតោ សោ មេ អប្បហំថោតិ^(២) ។

១ ទ. ទោមេ ។ ២ ម. ប្បហំថោតិ ។

សុត្តនិទ្ទេស្ស មហាសុត្តនិទ្ទេស្ស កាមគុណ ៨

(១៧) ម្ចាស់អាណន្ទ កាមគុណានោះ មាន៥ប្រការ កាមគុណ
 ៥ ប្រការ គឺអ្វីៗ ប្រព័ន្ធឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយភ្នែក ជាទី
 ប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកប
 ដោយកាម គួរឱ្យកើតកម្រេក ១ សំរឡេងចំនីឡាយ ដែលបុគ្គល
 ដឹងដោយត្រចៀក ...១ កិរិយាចំនីឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយច្រមុះ...១
 រសចំនីឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយអណ្តាត...១ ដោដ្ឋត្វាចំនីឡាយ
 ដែលបុគ្គលដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត
 មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរឱ្យកើតកម្រេក ១
 ម្ចាស់អាណន្ទ កាមគុណ ៥ ប្រការ នេះឯង ។ កិក្កុត្រូវពិចារណាចិត្ត
 របស់ខ្លួនឱ្យរឿយៗ ថា បណ្តាកាមគុណចំនី ៥ នេះ សេចក្តីជ្រួលច្រាស់
 ចិត្ត ខែតាត្តាអញ កើតឡើង ក្នុងហេតុជាទីកើតខែតិលេស ចំពោះ
 កាមគុណណាមួយ មានដែរឬទេ ។ ម្ចាស់អាណន្ទ បើកិក្កុពិចារណា
 ទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា បណ្តាកាមគុណចំនី ៥ នេះ សេចក្តីជ្រួល
 ច្រាស់ខែចិត្តរបស់អាក្ខាអញ កើតឡើងក្នុងហេតុ ជាទីកើតខែតិលេស
 ចំពោះកាមគុណណាមួយ ។ ម្ចាស់អាណន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាង
 នេះ កិក្កុដឹងដឹងយ៉ាងនេះថា កម្រេកណា ដែលកើតក្នុងកាមគុណ
 ចំនី ៥ នេះ កម្រេកនោះ អាក្ខាអញ មិនទាន់លះបង់បានទេ ។

សចេ បដាធម្ម ភិក្ខុ បច្ចុវេត្តមាថោ ឯវំ បដាធាតិ
 មត្តិ ទោ មេ នំមេសុ បញ្ចសុ កាមគុណោសុ
 អញ្ញតរស្មី វា អញ្ញតរស្មី វា អាយតនេ ទុប្បជ្ជតិ ចេ-
 តសោ សមុទាចារោតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អាទដ្ឋ ភិក្ខុ
 ឯវំ បដាធាតិ យោ ទោ នំមេសុ បញ្ចសុ កាមគុ-
 ណោសុ ធន្តរកោ សោ មេ បហីយោតិ ។ នំតិហ
 តត្ត^(១) សម្មជាថោ ហោតិ ។

[១៨] បញ្ច ទោ នំមេ^(២) អាទដ្ឋ ទុចាធានក្ខត្តា។
 យត្ត ភិក្ខុនា ទុទយេត្តយោទុបស្សិតា^(៣) វិហារតត្ថំ
 នំតិ រូបំ នំតិ រូបស្ស រូបស្ស សមុទយោ នំតិ រូបស្ស
 អត្តន្តំថោ នំតិ វេទនា... នំតិ សញ្ញា... នំតិ សង្ខារ...
 នំតិ វិញ្ញាណំ នំតិ វិញ្ញាណស្ស រូបស្ស សមុទយោ នំតិ
 វិញ្ញាណស្ស អត្តន្តំមោតិ ។ តស្ស នំមេសុ បញ្ចសុ-
 ចាធានក្ខត្តេសុ ទុទយេត្តយោទុបស្សិតោ វិហារកោ យោ
 បញ្ចសុចាធានក្ខត្តេសុ អស្មិមាថោ សោ បហីយោតិ ។

១ ខ. តត្តភិ ៦ ទិស្សក ។ ២ ខ. មេ ។ ៣ ខ. ទុទយេត្តយោទុបស្សិតា ។

ម្ចាស់គាខ្ល មួយទៀត បើភិក្ខុពិចារណាទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា បណ្តា
 កាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្តីច្រូលច្រាលវែងចិត្តរបស់អាត្មាអញ មិន
 កើតឡើង ក្នុងហេតុជាវិកើតនៃកិលេស ចំពោះកាមគុណណាមួយទេ ។
 ម្ចាស់គាខ្ល កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុក៏ដឹងយ៉ាងនេះថា សេចក្តី
 ប្រាថ្នាណា ក្នុងកាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្តីប្រាថ្នានោះ អាត្មា
 អញបានលះបង់ហើយ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ ក្នុងហេតុ
 នោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[១៨] ម្ចាស់គាខ្ល ទុចាធានក្ខត្តានេះ មាន ៥ យ៉ាង ។
 ភិក្ខុត្រូវប្រព្រឹត្ត ដោយកិរិយាពិចារណាយើង ខ្ញុំសេចក្តីកើតនឹង
 សេចក្តីរលត់ ដូច្នោះថា ប្រដូច្នោះ ការកើតឡើងនៃរូប ដូច្នោះ
 ការវិនាសទៅនៃរូប ដូច្នោះ វេទនាដូច្នោះ... សញ្ញាដូច្នោះ... សង្ខារ
 ទាំងឡាយដូច្នោះ... វិញ្ញាណដូច្នោះ ការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ
 ការវិនាសទៅនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាយើង
 ច្បាស់ខ្ញុំការកើតនឹងការរលត់ ក្នុងទុចាធានក្ខត្តទាំង ៥ នេះ ភិក្ខុនោះ
 រមែងលះបង់អស្មិមាខ្លះ ក្នុងទុចាធានក្ខត្តទាំង ៥ ចេញបាន ។

ឯវំ សន្តបេតំ អាទន្ត កិក្ខុ ឯវំ បដាចាតិ យោ
 ចោ មេ បត្យសុចាទាទន្តន្តេសុ អស្មិមា យោ សោ
 មេ បហិ ចោតិ ។ នតិហ តត្ថ សម្បជានោ យោតិ ។
 នមេ ចោ តេ អាទន្ត ធម្មា ឯកទ្គត្តសលាយតិកា
 អវិយោ លោកុត្តក អនុត្តន្តា ចាបិមតា ។ តំ កិ
 មញ្ញសំ អាទន្ត តំ អត្តវសំ សម្បស្សមា យោ អរ-
 យាតំ សាវកោ សត្តារំ អនុត្តន្តំ អបិ បយេដ្ឋមា-
 យោតិ ។ កតវំមូលតា យោ កន្តេ ធម្មា កតវំទេត្តិកា
 កតវិបដិសវណា សាទុ វត កន្តេ កតវំទ្គុយេវ បដិ-
 ភាតុ ឯកស្ស កាសិទស្ស អតោ កតវតា សុត្តា
 កិក្ខុ ចារស្សន្តិកំ ។

(១៧) ឯ ចោ អាទន្ត អរហតិ សាវកោ
 សត្តារំ អនុត្តន្តំ យដិដំ សុត្តតេយ្យវេយ្យករ-
 ណស្ស សោតុំ តិ កិស្ស ហេតុ ដិយវត្តស្ស
 ហំ វេ អាទន្ត ធម្មា សុតា ធនា វចសា
 បរិចិតា មនសាទុបេត្តិតា ទិដ្ឋិយោ សុប្បដិវិទ្ធា ។
 យោ ច ចោ អយំ អាទន្ត តាថា អភិសល្យទិតា

ម្ចាស់អាទន្ត កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ក៏ក្នុងដំណើរនេះ ពាក្យអញ
 បានលះបង់អស្មិមានៈ ក្នុងទុក្ខានក្នុងទាំង ៥ បានហើយ ។ ក៏ក្នុងនោះ
 ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់អាទន្ត
 ធម៌ទាំងឡាយនេះឯង ជាប់មកតាមកុសលដោយបំណែកមួយ ដ៏ហិសុខ
 ប្រសើរក្នុងលោក ដែលមានចិត្តបាប មិនអាចគ្របសង្កត់បាន ។
 ម្ចាស់អាទន្ត អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះ ជាដូចម្តេច សាវកទិពារណា
 ឃើញនូវអំណាចនៃប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាមិនហៅគេ តែគួរដើរ
 តាមសាស្តា ។ ព្រះអាទន្ត ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ធម៌ទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល មានព្រះមានព្រះភាគជា
 អ្នកណែនាំ មានព្រះមានព្រះភាគជាទីភ័ន្តិ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងសេចក្តីនៃកាសិកម្មៈដោយប្រពៃ ផល
 យើងខ្ញុំ គួរតែកុស្តប់កាសិក របស់ព្រះអង្គហើយ នឹងចងចាំទុក ។

(១៧) ម្ចាស់អាទន្ត សាវកមិនគួរដើរតាមតែព្រះសាស្តាទេ គឺជា
 គួរតែកុស្តប់នូវសុត្តៈ តេយ្យៈ វេយ្យករណៈ ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ម្ចាស់អាទន្ត ព្រោះថាធម៌ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ក៏បាន
 ស្តាប់ បានទ្រទ្រង់ ចាំកំរាត់ ស្តាប់ក្នុងចិត្ត ចាត់ចុះដោយទិដ្ឋិជាយូរ
 យារហើយ ។ ម្ចាស់អាទន្ត មួយទៀត កថាណា ដូរផងក្រែលង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្តសកំ

ទេ តោវិហារណាសប្បាយា ឯកានុទិច្ចិទាយ វិភតាយ
 ចិរេនាយ ឧបសមាយ អកំញាយ សម្ពោតាយ
 ធិត្តាតាយ សំវត្តតំ សេឃ្យេដំធំ អប្បិច្ឆតាថា សន្តុដ្ឋិ-
 លាថា បរិវេសតាថា អសំសត្តតាថា វិយោម្ហតាថា
 សំលតាថា សមាធិតាថា បញ្ញាតាថា វិមុត្តិកាថា
 វិមុត្តិញ្ញាណនិស្សន្ទតាថា ឯវុបិយា ទោ អាណន្ត
 កថាយ សោតិ^(១) អរហតិ សាវតោ សត្តារំ
 អនុតិច្ចិតំ អបិមយេដ្ឋនាហោតិ^(២) ។ ឯវំ សន្តេ^(៣)
 អាណន្ត អាចរិយុបន្តរោ ហោតិ ឯវំ សន្តេ អន្តេកំប្ប-
 បន្តរោ ហោតិ ឯវំ សន្តេ ព្រាហ្មញ្ញារុបន្តរោ ហោតិ ។

(២០) កថញ្ញាណនុ អាចរិយុបន្តរោ ហោតិ ។ វិហា-
 នន្ត ឯកានុ សត្តារំ វិវត្តំ សេនាសងំ កជតិ អញ្ញំ
 កុម្មយំ បព្វតំ តន្តរំ តិវត្តហំ សុសាងំ វេលត្តំ
 អញ្ញោកាសិ បលាណបុញ្ញំ ។ តស្ស តថាវុបកដ្ឋស្ស
 វិហារោ អន្តរន្តេ ព្រាហ្មញ្ញាណតបបតិកា នេតហិ ទេវ

១ ខ. ម. ហោតិ ។ ២ ខ. តិវត្តហោ ឧត្តិ ។ ៣ ខ. ម. សន្តេ ទោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកំ

ជាវិសហ្មយដល់ភិយាតិចារណាដោយចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យយ
 ណាយដោយចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាកកតៈ ដើម្បីរលក់ទុក្ខ ដើម្បី
 ស្ងប់ម្ខាង ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីក្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន កថា
 នោះ គឺ អប្បិច្ឆតា សន្តុដ្ឋិតា បរិវេសតា អសំសត្តតា វិយោម្ហតា
 ថា សំលតា សមាធិតា បញ្ញាតា វិមុត្តិកា វិមុត្តិញ្ញាណ-
 និស្សន្ទតា ម្នាលអាណន្ត សាវត្តារុបស្តាប់ ខ្ញុំកថា មានសភាព
 យ៉ាងនោះ រើបណ្តោះចាំមិនហៅកេ កែក្នុងដើរកោមសាស្តា ។ ម្នាល
 អាណន្ត កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ទប្បទ្រពអាចារ្យ ក៏មាន កាល
 បើមានហេតុយ៉ាងនេះ ទប្បទ្រពកូនសិស្ស ក៏មាន កាលបើមានហេតុ
 យ៉ាងនេះ ទប្បទ្រពព្រាហ្មញ្ញារ្យ ក៏មាន ។

(២០) ម្នាលអាណន្ត ទប្បទ្រពអាចារ្យ កើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 អាណន្ត សាស្តាខ្លះ ក្នុងលោកនេះ នៅតាមស្រយ នឹងសេនាសនៈ
 ដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្តប់រលើ ភ្នំ ញាតិ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្នួសាន
 ដងព្រៃ ទំពាល កំនេចំបើង ។ កាលដែលសាស្តានោះ ចៀស
 ចេញចាកគុកគណៈដូច្នោះ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគបបភិក្ខុ អ្នកមិត្តមិត្ត

សុត្តនិកាយ មហាសុត្តនិកាយ អន្តរិយបទដ្ឋកថា

ជាធម្មតា ច ។ សោ អន្តរិយដ្ឋកថា ព្រាហ្មណាតហមតិ-
 កោសុ យេតមេសុ ចេវ ជាធម្មតេសុ ច មុច្ចំ ចំ-
 កាមយតិ^(១) កេធំ អន្តរិយដ្ឋកថា កាមយតិ កាមយតិ ។
 អយំ វុច្ចតានន្ត ឧបទ្កវេ អាចរិយោ អាចរិយុ-
 បទ្កវេន ។ អវជីសុ ចំ ចាបកា អកុសលា ធម្មា
 សន្តិលេសិកា ចោយោក្កិកា សនា ធុត្តវិចារកា
 អាយតិ ជាតិជរាមរណិយា ។ ឯវំ ចោ អានន្ត
 អាចរិយុបទ្កវេ ហោតិ ។

[២០] កថញ្ញានន្ត អន្តរិយបទដ្ឋកថា ហោតិ ។

កស្សវ ចោ បនានន្ត សត្តុ សាវកោ កស្ស
 សត្តុ វិវេកមនុស្សោយមាតោ វិវិក្កំ សេនាសងំ កជតិ
 អត្តំ វុត្តម្យលំ បទ្កតំ កត្តំ តិវិគ្គហំ សុសងំ
 វធម្មតំ អញ្ញោកាសំ បលាលបុញ្ញំ ។ កស្ស
 កថាវុច្ចតាដ្ឋកថា វិហារកោ អន្តរិយដ្ឋកថា ព្រាហ្មណាត-
 ហមតិកា យេតមា ចេវ ជាធម្មតា ច ។ សោ

១ ឧ. មុច្ចតិ កាមយតិ ។ ម. មុច្ចំ កាមយតិ ។

សុត្តនិកាយ មហាសុត្តនិកាយ ឧបទ្កតសិស្ស

អ្នកជនបទក្តី កិប្រព្រឹត្តកាម (បែបដែលនោះ) ។ កាលបើព្រាហ្មណ៍
 នឹងតហបក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ប្រព្រឹត្តកាមដូច្នោះហើយ
 សាស្តាខោះ ប្រាថ្នាខ្ញុំកល្យាណ ជាធម្មជាតិជ្រុលជ្រប់ ផលខ្ញុំសេចក្តី
 ក្រេកអរ ក៏ក្រឡប់មកកាន់សេចក្តីល្អវិញ ។ ម្ចាស់អាទន្ត ខេះ
 គាត់គប្បីហៅថា ឧបទ្កតអាចារ្យ ព្រោះឧបទ្កតគឺតិលេស កើតក្នុង
 អាចារ្យ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ផ្សេងៗ ជាគ្រឿងសៅហ្មង
 ជាធម៌ទាំងឡាយក៏កក្កដ់កង្វិលទៀត ប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 ឲ្យផលជាទុក្ខ ប្រកបដោយជំនុំ ជំនុំនឹងមរណៈ ក៏ទៅមុខ ក៏សម្លាប់
 ខ្ញុំសាស្តាខោះ ។ ម្ចាស់អាទន្ត យ៉ាងនេះឯង ជាឧបទ្កតអាចារ្យ ។

[២១] ម្ចាស់អាទន្ត ចុះឧបទ្កតសិស្ស កើតដូចម្តេច ។ ម្ចាស់

អាទន្ត សាវិករបស់សាស្តាខោះឯង កាលចំរើនវិវេក យកគម្រាប់
 សាស្តាខោះ ក៏ពង្រីកទៅនឹងសេនាសង្ខារដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ
 ភ្នំ ញាតភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្នួលសាម ផង្សព្រៃ ចំរើល គំនរ
 ចំបើង ។ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងតហបក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី
 កិប្រព្រឹត្តកាមសាវិក ដែលចេញចាកក្នុងដូច្នោះ ។ សាវិកខោះប្រាថ្នា

អន្តរវេទ្តិសុ ព្រាហ្មណ៍តហមតិកេសុ ទេតមេសុ ចៅ
 ជាទបទេសុ ច មុច្ឆំ ទិកាមយតិ ភេទំ អាបជ្ជតិ
 អាវជ្ជតិ ពាហុល្លាយ ។ អយំ វិច្ឆតំ ទទ្ធិ ឧបទ្ធាវា
 អន្តោភសី អន្តោភស្តុបទ្ធាវេន ។ អវជីសុ ទំ ចាយកា
 អកុសាលា ទន្ធា សន្តិលេសិកា ចោចោត្តវិកា
 សទក ទុក្ខវិចារកា អាយតិ ជាតិដរាមរណំយោ ។
 ឃិ ទោ អាទទ្ធិ អន្តោភស្តុបទ្ធាវេ ហោតិ ។

[២២] កថញ្ញាទទ្ធិ ព្រាហ្មណ៍បទ្ធាវេ ហោតិ ។

ឥតាទទ្ធិ តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អវហំ សម្មា-
 សម្មុទ្ធា វិជ្ជាធរណសម្បទ្ធា សុគតោ លោកវិទូ
 អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារតិ សត្តានេវមទុស្សនំ ពុទ្ធា
 គតវា ។ សោ វិវិត្តំ សេចាសទំ កថតិ អរត្តំ
 ក្រុម្ភុលំ បទ្ធាតំ កត្តំ តិវិគុហំ សុសានំ វទបត្តំ

ខ្ញុំគណ្ណា ជាធម្មជាតិជ្រុលជ្រប់ ដល់ខ្ញុំសេចក្តីត្រេកអរ ក៏ត្រូវរៀប
 បកកាន់សេចក្តីល្អាក ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគបបតិ អ្នកខិតម អ្នក
 ជនបទ ដែលប្រព្រឹត្តតាម (ចាំនិម្មត្តសមាទារ)វិញ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធិ
 នេះ គឺជាគតហៅថា ឧបទ្រពសិស្ស ព្រោះឧបទ្រពគិតិលេស កើតក្នុង
 សិស្ស ។ អកុសលធម៌ចាំនិទ្ធាយ ដំលាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មង ជា
 ធម៌នាំឲ្យកើត ក្នុងគតថ្មីខ្សឹក ប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីគ្រវល់ក្រវាយ
 ឲ្យផលជាទុក្ខ ប្រកបដោយជាកិ ផក នឹងមរណៈកៅ ក៏សម្លាប់ខ្ញុំ
 សាវ័កនោះ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធិ យ៉ាងនេះឯង ជាឧបទ្រពសិស្ស ។

[២២] ម្ចាស់អាទទ្ធិ ចុះឧបទ្រពព្រាហ្មណ៍ កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់

អាទទ្ធិ ព្រោះគឺជាគតទ្វាយចាកសីតសត្រូគិតិលេស ក្រាស់ជីនិទ្ធាវេញយ្យ-
 ធម៌ចាំនិទ្ធា ដោយប្រវ័តចំពោះព្រះអង្គ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាទិចរណៈ
 មានដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះនិព្វាន គ្រប់ច្បាស់ខ្ញុំគ្រាលោក ប្រសើរ
 ដោយសីលានិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ជាអ្នកទូន្មានខ្ញុំបុរស
 ដែលគួរទូន្មានបាន ជាសាស្តាចារ្យនៃវេទក៏នឹងមនុស្សចាំនិទ្ធាយ ក្រាស់
 ជីនិទ្ធាវេចកុរិយេសច្ច មិនត្រូវរៀបបកកាន់ត្រេកត ព្រះអង្គកើតឡើងក្នុង
 លោកនេះ ។ ព្រះគតហៅនោះ កស្រ័យទៅនឹងសេចាសនៈដ៏ស្ងាត់
 តិព្រា ម្តប់ឈើ ភ្នំ ញាតិ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្មសាន ដង្កីព្រៃ

សុត្តនិកាយ មហាសុត្តនិកាយ ព្រហ្មចារ្យបទ

អញ្ជោតាសំ បណាលបុត្តំ ។ តស្ស តថាវុបកដ្ឋស្ស
 វិហារោ អន្ទាវដ្ឋន្តិ ព្រាហ្មណាភហបតិកា ទេតមា
 ទៅ ជាទបទា ច ។ សោ អន្ទាវដ្ឋេសុ ព្រាហ្មណាភ-
 ហបតិកេសុ ទេតមេសុ ទៅ ជាទបទេសុ ច ទ មុច្ចំ
 ធិកាមយតិ ទ ភេទំ អាបដ្ឋតិ ទ អាវដ្ឋតិ ពាហុល្លា-
 យ ។ តស្សេវ ទោ បទានទុ សត្តុ សាវតោ តស្ស
 សត្តុ វិវេកមទុព្រហយមាមោ វិវិត្តំ សេចាសំ ភជ-
 តិ អញ្ជំ វុត្តម្មសំ បទ្ខតំ កាទុវំ តិវិកុហំ សុសា-
 ធំ វទបត្តំ អញ្ជោតាសំ បណាលបុត្តំ ។ តស្ស តថា
 វុបកដ្ឋស្ស វិហារោ អន្ទាវដ្ឋន្តិ ព្រាហ្មណាភហបតិ-
 កា ទេតមា ទៅ ជាទបទា ច ។ សោ អន្ទាវដ្ឋេសុ
 ព្រាហ្មណាភហបតិកេសុ ទេតមេសុ ទៅ ជាទប-
 ទេសុ ច មុច្ចំ ធិកាមយតិ ភេទំ អាបដ្ឋតិ អាវដ្ឋតិ
 ពាហុល្លាយ ។ អយំ វុច្ចតិ អាទទ ឧបទ្ករេ
 ព្រហ្មចារិ ព្រហ្មចារ្យបទ្កវេទ ។ អវចិសុ ធំ ចាបកា
 អតុសលា ទម្មា សង្កិលេសិកា ទោទោត្តវិកា
 សទេវ ទុក្ខវិចារកា អាយតិ ជាតិជវមរណិយា ។

សុត្តនិកាយ មហាសុត្តនិកាយ ឧបទ្រពព្រហ្មចារ្យ

ទិវល ភំទេចំបើន ។ ត្នកព្រាហ្មណំទីនិភហបតិក្កំ អ្នកខិតមក្កំ អ្នក
 ជនបទក្កំ កិប្រព្រឹត្តភាមព្រះភោគ ដែលទេញចាកពួកដូច្នោះ ។
 ព្រះភោគនោះ មិនប្រាថ្នាខ្ញុំវត្តជាធម្មជាតិជ្រុលជ្រប់ មិនផលខ្ញុំ
 សេចក្តីត្រេកអរ មិនត្រូវរៀបរយកាន់សេចក្តីល្អ ក្នុងពួកព្រាហ្មណំទីនិ
 ភហបតិក្កំ អ្នកខិតមក្កំ អ្នកជនបទក្កំ ដែលប្រព្រឹត្តភាម (នោះ) ទេ ។
 ម្នាលអាទទ តែជាសាវ័ករបស់សាស្ត្រនោះឯង ចំរើនវិវេក យកគម្រាប់
 សាស្ត្រនោះ កំរើននិសេដ្ឋាននេះស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ ឈើ ភ្នំ ញកក្កំ
 កុហកក្កំ ព្រៃស្នូសាន ជនព្រៃ ទិវល ភំទេចំបើន ។ ត្នក
 ព្រាហ្មណំទីនិភហបតិក្កំ អ្នកខិតមក្កំ អ្នកជនបទក្កំ កិប្រព្រឹត្តភាមសាវ័ក
 ដែលទេញចាកពួកដូច្នោះ ។ សាវ័កនោះ បែជាប្រាថ្នាខ្ញុំវត្តជាធម្មជាតិ
 ជ្រុលជ្រប់ ផលខ្ញុំសេចក្តីត្រេកអរ កិប្រវៀបរយកាន់សេចក្តីល្អ
 ក្នុងពួកព្រាហ្មណំទីនិភហបតិ អ្នកខិតមក្កំ អ្នកជនបទក្កំ ដែលប្រព្រឹត្ត
 ភាមនាវិញ ។ ម្នាលអាទទ ទេឯង ភោគកហ្មវិថា ឧបទ្រព
 ព្រហ្មចារ្យ ព្រោះទេប្រតិភិកិលេស ក្នុងព្រហ្មចារ្យ ។ អតុសលធម៌
 ពំនឿយ ដ៏លាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មង ជាធម៌នាំឱ្យវឹកវរក្នុងភពច្នៃ
 ទៀត ប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីប្រវៀលប្រយ ឱ្យផលជាទុក្ខ ប្រកប
 ដោយជាតិ ជរា ទីនិមរណៈកៅ ក៏សម្លាប់ខ្ញុំសាវ័កនោះ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បរិបណ្ណសក្ក

ឯវិ ចោ អាណន្ត ប្រាណាចារ្យបទ្កេ យោតិ ។ នតោណន្ត
 យោ ចេវ^(១) អាចរិយ្យបទ្កេ យោ ច អន្តោវាស្សបទ្កេ
 វេ អយំ តេហិ ប្រាណាចារ្យបទ្កេ ទុក្ខវិទាគតរោ ចេវ
 ករុណវិទាគតរោ ច អបិច វិទិទាតាយ សំវត្តតិ ។
 តស្កតិហ មំ អាណន្ត មិត្តវតាយ សមុទាចរដ មា
 សមត្តវតាយ តំ វេ កវិស្សតិ ទិយវត្តំ ហិតាយ
 សុតាយ ។

[២៣] ករុណាណន្ត សត្តារំ សាវតា សមត្ត-

វតាយ សមុទាចរន្តិ យោ មិត្តវតាយ ។ នតោណន្ត សត្តា

១១. យោយំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បរិបណ្ណសក្ក

ម្នាលអាណន្ត យ៉ាងនេះឯង ជាបេស្រពប្រាណាចារ្យ ។ ម្នាលអាណន្ត បណ្តា
 បេស្រពចាំនិរោទៈ បេស្រពអាចារ្យក្តី បេស្រពសិស្សក្តី ឲ្យផលជាទុក្ខ
 ល្មមទេ ចំណែកបេស្រពប្រាណាចារ្យនេះ ខ្ញុំបឲ្យផលជាទុក្ខយ៉ាងក្រៅលក្ខណ៍
 ឲ្យផលផ្សះផ្សាយ៉ាងក្រៅសង ជាងបេស្រពអាចារ្យ នឹងបេស្រពសិស្ស
 ចាំនិរោទៈទៅទៀត មិនគប្បីណោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាក់ចុះទៅកាន់
 អបាយ ។ ម្នាលអាណន្ត ហេតុនោះ អ្នកចាំនិរោទៈចូររាប់អាមតថាភក
 ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត ក៏រាប់អាមតថាភក ដោយសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិជា ជាអ្នកមានព្រៀរឡើយ សេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្តនោះ នឹង
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកចាំនិរោទៈ
 អស់កាលជាអន្លើទៅ ។

[២៣] ម្នាលអាណន្ត ចុះភ្នកសាវត រាប់អាមសាស្តា ដោយ

សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាអ្នកមានព្រៀរ មិនរាប់អាមសាស្តា ដោយសេចក្តី

ប្រតិបត្តិជាមិត្ត តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាណន្ត សាស្តាភក្តីលោកនេះ

សុញ្ញតន្ត្រស្ស មហាសុញ្ញតស្ស មិទ្ធប្បដិបក្កំ

សាវកានំ ធម្មំ នេសេតិ អនុគម្បកោ ហំតេសី
 អនុគម្បំ ឧបាទាយ នំ កេ ហិកាយ នំ កេ
 សុទាយាតិ ។ តស្ស សាវកា ន សុស្សសន្តិ
 ន សោតំ ឧទហន្តិ ន អញ្ញា ចិក្ខុំ^(១) ឧបដ្ឋបេន្តិ
 កេក្កម្ម ច សត្តុ សាសនំ^(២) វត្តន្តិ ។ វិវំ ចោ
 អាទទ្ធ សត្តារំ សាវកា សបត្តវតាយ សម្មទាចរន្តិ
 នោ មិត្តវតាយ ។

(២២) កថញ្ញាទទ្ធ សត្តារំ សាវកា មិត្តវតាយ

សម្មទាចរន្តិ នោ សបត្តវតាយ ។ នីទាទទ្ធ
 សត្តា សាវកានំ ធម្មំ នេសេតិ អនុគម្បកោ
 ហំតេសី អនុគម្បំ ឧបាទាយ នំ កេ ហិកាយ

១ ១. ១ អញ្ញា ចិក្ខុំ ។ ២ ១. ២. សាសនា ។

សុញ្ញតន្ត្រ មហាសុញ្ញតស្ស វេទន្តប្រតិបក្កិជាមិក្ក

ជាអ្នកអនុគ្រោះ ស្រុតិកប្រយោជន៍ ប្រកបដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ
 ទើបសំដែងធម៌ ដល់ពួកសាវិកថា ធម្មជាតិ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ធម្មជាតិ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី
 សុខដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ ឯពួកសាវិករបស់សាស្តាទោះ មិនស្តាប់
 ដោយគោរព មិនទៀងត្រចៀកស្តាប់ មិនញ៉ាំងចិត្តដែលគ្រាច់ទៅក្នុង
 ដីទទ្ធកាំងនៅនឹង លះបង់លែងប្រព្រឹត្តតាមសាសនារបស់សាស្តា ។
 ម្ចាស់អាទទ្ធ ពួកសាវិករបស់សាស្តា ដោយប្រតិបក្កិជាអ្នកមានព្រៀរ
 មិនរាប់គោរពដោយសេចក្តីប្រតិបក្កិ ដើម្បីជាមិត្ត យ៉ាងនេះឯង ។

(២២) ម្ចាស់អាទទ្ធ ចុះពួកសាវិករបស់សាស្តា ដោយសេចក្តី

ប្រតិបក្កិជាមិត្ត មិនរាប់គោរពដោយសេចក្តីប្រតិបក្កិជាអ្នកមានព្រៀរ តើដូច
 ម្តេច ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ សាស្តាក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកអនុគ្រោះ ស្រុតិក
 ប្រយោជន៍ ប្រកបដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ទើបសំដែងធម៌ ដល់ពួក
 សាវិកថា ធម្មជាតិ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អ្នកទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណសកំ

នំវេ វេ សុត្តាយាតិ ។ តស្ស សាវកា សុស្សសន្តិ

សោតំ ឧទហន្តិ អត្តា ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេន្តិ ឆ ៣

វេក្កម្ម សត្តុ សាសនំ វត្តនិ ។ ឃី ទោ

វាធម្ម សត្តាវ សាវកា មិត្តវតាយ សមុទាចរន្តិ

ទោ សបត្តវតាយ ។ តស្មាតិហា មិ អាធម្ម

មិត្តវតាយ សមុទាចរថ មា សបត្តវតាយ តំ វេ

កវិស្សតិ ធីយវត្តំ ហិតាយ សុត្តាយាតិ^(១) ។

ឆ ទេ អហំ អាធម្ម តថា បរក្កមិស្សនិ

មេថា កុម្មតាការោ អាមតោ អាមតមត្តោ ។

១ ឧ. ពិជិស្សោ ខន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិបណ្ណសកៈ

ធម្មជាតិខេ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ ពួក
 សាវក របស់សាស្តាខោះ ទំប្រឹងស្តាប់ រៀនគ្រូចៀកហ្នាប់ ញ៉ាំង
 ចិត្តដែលក្រេចទៅ ក្នុងទីដ៏ទៃឲ្យកាំងទៅនឹង ទាំងមិនលះបង់ ដែល
 ប្រព្រឹត្តតាមសាសនា របស់សាស្តាខ្សឹម ។ ម្នាលអាធម្ម ពួកសាវក
 រាប់អាធម្មសាស្តា ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត មិនរាប់អាធម្មដោយសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាធម្ម ព្រោះហេតុ
 នោះ អ្នកទាំងឡាយ គួររាប់អាធម្មជាគត ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ
 ជាមិត្តចុះ កុំរាប់អាធម្មជាគត ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរ
 ខ្សឹម ការប្រតិបត្តិជាមិត្តនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បី
 សេចក្តីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ អស់កាលជាអន្តរិទ្ធិទៅ ។ ម្នាល
 អាធម្ម សូមផ្តាច់ កាន់ភាជន៍ទឹកមិនទាន់ស្ងួត (ធូមមិនឲ្យបែក)
 យ៉ាងណា គឺជាគត មិនបៀតបៀនអ្នកទាំងឡាយ យ៉ាងនោះដែរ ។

សុញ្ញតវន្តស្ស មហេសុញ្ញតសុត្តេ មិន្ទប្បដិបត្តិ

ឯត្ថប្បដិបត្តិយាហំ អាណន្ត វត្តាមិ បវ្មេយ្យវ្មេយ្យាហំ^(១)

អាណន្ត វត្តាមិ^(២) យោ សារោ សោ វស្សតីតិ ។

នំធម៌កោច កតវា អត្តមនោ អាយស្មា អាណន្តោ

កតវតោ កាសិទ្ធំ អភិទដ្ឋិទិ ។

មហេសុញ្ញតសុត្តំ ទុតិយំ និទ្ទិទំ ។

១ វ បវ្មេយ្យវ្មេយ្យាហំ ទិស្សាតិ ។ ម. បដ្ឋេយ្យបដ្ឋេយ្យាហំ ទិស្សាតិ ។ ២ ទ. អាណន្ត វត្តាមិ
ន ទិស្សាតិ ។

សុញ្ញតវន្ត មហេសុញ្ញតសុត្តេ សេចក្តីប្រកបត្តិជាមិន្ទ

ម្នាលអាណន្ត គឺជាគតសន្តិកំសន្តិទេហិយ ប្រៀនប្រដៅវិវឿយ ។ ម្នាល
អាណន្ត គឺជាគតបន្ទកំបន្តំ បំផ្លាញបន្តិទ្ធាសចេញហើយ ប្រៀន
ប្រដៅថែមទៀត ដោយគិតជាខឹងឲ្យអ្នកទាំងឡាយ មានសារៈគំមក្កផល
កាំងនៅក្នុងសន្តាន ។ លុះព្រះមានបុណ្យ បានគ្រាស់ព្រះសូត្រនេះ
ចប់ហើយ ព្រះអាណន្តមានអាយុ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ក្រេកអរ
នឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ចប់ មហេសុញ្ញតសុត្តេ ទី ២ ។

តតិយំ អប្បិយត្ថធម្មសុត្តំ

[២៥] ឯវុទ្ធិ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កតក
សាវត្ថុយំ វិហារតិ ទេវវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាភ-
មេ ។ អថចោ សម្ពុហុលានំ កិក្ខុនំ ចន្ទាភ្នំតំ
បិណ្ឌិកាភយ្យជិក្ខុត្តានំ ឧបដ្ឋានសាលាយំ សន្និសិទ្ធានំ
សន្និបតិកានំ អយមន្តរកកា ឧទទានំ អប្បិយំ
អាវុសោ អន្ធាតំ អាវុសោ តថាតតស្ស ម-
ហិទ្ធិកតា មហានុកាវកតា យត្រ ហិ ធាម
តថាតតោ អតិទេ ទុរុទ្ធ បរិជិទ្ធិទេ ជិន្នបបតោ
ជិន្នវដ្ឋមេ បរិយោជិន្នវដ្ឋេ សទ្ធានុកុវិទិវត្តេ ជាតិស្សតិ
ឯវុទ្ធិ តេ កតវន្តោ អហោសុំ ឥតិបិ ឯវុទ្ធិ
តេ កតវន្តោ អហោសុំ ឥតិបិ ឯវុទ្ធិត្តា តេ
កតវន្តោ អហោសុំ ឥតិបិ ឯវុទ្ធិសីលា តេ កតវន្តោ
អហោសុំ ឥតិបិ ឯវុទ្ធិត្តា តេ កតវន្តោ អហោសុំ
ឥតិបិ ឯវុទ្ធិបញ្ញា តេ កតវន្តោ អហោសុំ ឥតិបិ

អប្បិយត្ថធម្មសូត្រ

[២៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថុ ។ កាលពួកភិក្ខុមានចំនួនច្រើន ក្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌិកា ផ្លូវ
វេលាក្រោយកក្ក អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងរូបផ្កានសាលា ក្នុងកាលនោះឯង
អន្តរកាលនោះ ក៏កើតឡើងថា អស្ចារ្យណាស់ អាវុសោ ចំឡែកណាស់
អាវុសោ ត្រង់ដែលព្រះភោគ ព្រះអង្គមានចូលច្រើន មានពានុភាពច្រើន
ព្រោះថា ព្រះភោគ ទ្រង់ជ្រាប ខ្ញុំព្រះអភិក្ខុទូតាំងឡាយ ដែល
បរិទ្ធិបានហើយ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលខ្ញុំចិលេស ជាគ្រឿងញ៉ាំងសក្ខីមាន
ដំណើរយើងយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលខ្ញុំកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសក្ខីខ្ញុំរស់រវល់ ទ្រង់
គ្របសង្កត់ ខ្ញុំកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសក្ខីខ្ញុំរស់រវល់ ទ្រង់កន្ទួលចង់ ខ្ញុំ
ទុក្ខតាំងត្នង់ថា ព្រះមានព្រះភាគតាំងនោះ មានព្រះដាក់យ៉ាងនេះខ្លះ
ព្រះមានព្រះភាគ តាំងនោះ មានព្រះដាមយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ តាំងនោះ មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគ
តាំងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគតាំងនោះ មាន
ធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគ តាំងនោះ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះខ្លះ

ឯវិវិហារី តេ កតវន្តោ អហោសំ នតិមិ ឯវិវិមុត្តា
 តេ កតវន្តោ អហោសំ នតិមិ ។ ឯវិ វុត្ត
 អាយស្មា អាណន្តោ តេ ភិក្ខុ ឯតទរោច អច្ឆរិយា
 ទេវ អាវុសោ តថាគតា អច្ឆរិយធម្មសមញ្ញាគតា ច
 អន្តតា ទេវ អាវុសោ តថាគតា អន្តតធម្មសមញ្ញាគតា
 ទាតិ ។ អយត្ថ ហិទំ តេសំ ភិក្ខុនំ អធម៌^(១) អន្តក
 កថា វិប្បកតា ហោតិ ។

(២៦) អថ កតវា សាយស្តាយសមយំ បដិ-
 សល្លាតា វុដ្ឋិតោ យេនុបដ្ឋានសាលា តេនុបសន្តិមិ
 ទុបសន្តិមិត្តា បញ្ញត្តោ អាសនេ ធិសីទិ ។ ធិសន្ត
 ទោ កតវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ កាយ ទុត្ត
 ភិក្ខុវេ ឯតរហិ កថាយ សន្តិសិដ្ឋា កា ច
 បទ វោ អន្តកកថា វិប្បកតាតិ ។ និទ
 កន្តេ អន្តកំ បញ្ញកតំ វិល្លាតា តប្បដិក្ខុដ្ឋានំ

១ ធី. អយន្តំ ៦ ទិស្សតិ ។

ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះ
 ភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ លុះភិក្ខុទាំងឡាយ ដិយាយ
 យ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានខ្លួនមានកាយ បានពាលនឹងភិក្ខុទាំងនោះ
 ដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាបុគ្គលអស្ចារ្យ
 ទាំងប្រកបដោយធម៌អស្ចារ្យមែន ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ
 ជាបុគ្គលចំរៀក ទាំងប្រកបដោយធម៌ដ៏ចំរៀកមែន ។ នេះជាអន្តក-
 កថា របស់ភិក្ខុទាំងនោះ អន្តកកថានេះ ក៏ដាច់ពាក់កណ្តាលទៅ ។

(២៦) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីការសម្លៀក
 ក្នុងសាយស្តាយសមយំ ហើយចូលសំដៅទៅបដ្ឋានសាលា លុះទ្រង់
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់នង្វើលំអសនៈ ដែលគេក្រាលថ្នល់ ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់នង្វើហើយ ក៏មានព្រះបន្ទូលនឹងភិក្ខុថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អម្បញ្ញមិញ្ញនេះ អ្នកទាំងឡាយ អន្តិយប្រជុំគ្នា
 និយាយដូចម្តេច ចុះភាគដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយបញ្ចប់ទៅ ។
 ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បញ្ញមិញ្ញនេះ
 ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ត្រូវរៀបមកអំពីបណ្តាពុក ក្នុងវេលាក្រោយភក្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បឋមបិដកសក្ក

ឧបដ្ឋានសាលាយំ សន្និសិទ្ធាយំ សន្និបតិកាយំ អយេ-
 មន្តរកកដា ឧទនាទិ អន្តរិយំ អាវុសោ អន្តតំ អាវុសោ
 តថាគតស្ស មហិទ្ធិតតា មហានុភាវតតា យរុត ហិ
 បាម តថាគតោ អតិភេ តុទ្ធេ បរិទេតុភេ ទិទ្ធិប-
 បតេ ទិទ្ធិវដ្តមេ បរិយាទិទ្ធិវដ្តេ សត្វទុក្ខវិវត្តេ ជា-
 ទិស្សតិ វរិជទ្ធា ភេ កតវតោ អហោសុំ ឥតិមិ វរិ-
 បាមា... វរិភោត្តា... វរិសិលា... វរិទម្ពា... វរិបញ្ញា...
 វរិវិហារិ... វរិវិមុត្តា ភេ កតវតោ អហោសុំ ឥតិមិ
 វរិ វុត្តេ កទ្ធកោ អាយស្មា អាទបោ អម្ព វតទរោច
 អន្តរិយា ទេវ អាវុសោ តថាគតា អន្តរិយេធម្មស-
 មន្តរកតា ច អន្តតា ទេវ អាវុសោ តថាគតា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បឋមបិដកសក្ក

កំអន្តិយប្រជុំគ្នាគ្នីឧបដ្ឋានសាលា អន្តរកថានេះ កើតឡើងដូច្នោះថា
 អស្ចារ្យណាស់ អាវុសោ ចិវ្យភណាស់ អាវុសោ គ្រង់ដែលព្រះគថា-
 គត ព្រះអង្គមានច្រើន មានពានុកាពាច្រើន ព្រោះថា ព្រះគថាគត
 ទ្រង់ជ្រាប ខ្ញុំព្រះអតិកត្តុទាំងឡាយ ដែលបរិទេព្វានហើយ ទ្រង់ផ្តាច់
 ផ្តល់ខ្ញុំកាលស ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យមានជំណើយកយូរ ទ្រង់ផ្តាច់
 ផ្តល់ខ្ញុំកម្ម ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យរលីល ទ្រង់គ្របសន្តិកំ ខ្ញុំកម្ម
 ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យរលីល ទ្រង់កន្លងបង្កី ខ្ញុំទុក្ខទាំងក្នុង ថា
 ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះដាក់យ៉ាងនេះទ្វេ... មានព្រះនាម
 យ៉ាងនេះទ្វេ .. មានព្រះភាគយ៉ាងនេះទ្វេ... មានសីលយ៉ាងនេះទ្វេ...
 មានធម៌យ៉ាងនេះទ្វេ... មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះទ្វេ... មានវិហារធម៌យ៉ាង
 នេះទ្វេ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះទ្វេ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ខំយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះ
 មានទូហានាយ ក៏ខំយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដូច្នោះថា ម្ចាស់
 អាវុសោ ព្រះគថាគតទាំងឡាយ មានសេចក្តីអស្ចារ្យ ទាំងប្រកបដោយ
 ធម៌ដ៏អស្ចារ្យមែន ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះគថាគតទាំងឡាយ ជាបុគ្គលចិវ្យក

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវិយក្កតធម្មសុខ្ហ គុសំភកាយុបង្គំ

អន្តរាគមន្តសមម្នាគតា ចាតិ អយំ ចោ ឆោ កន្តេ
អន្តរាគមន្ត វិប្បតតា អថ កតវា អនុប្បត្តោតិ ។

(២៧) អថចោ កតវា អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អា-

មន្តេតិ តស្មាតិហ តំ អាទន្ត កិយ្យោសោ មត្តាយ
បដិកន្ត តថាតតស្ស អន្តវិយា អន្តរាគមន្តាតិ ។

(២៨) សម្មតា មេតំ កន្តេ កតវតោ សុតំ

សម្មតា បដិក្កហតំ សតោ សម្មជាតោ អាទន្ត
ពោជិសត្តោ គុសំតំ កាយំ ឧបបដ្ឋិតិ^(១) ។ យម្បិ

កន្តេ សតោ សម្មជាតោ ពោជិសត្តោ គុសំតំ កាយំ
ឧបបដ្ឋិតិ នំឧម្បហំ^(២) កន្តេ កតវតោ អន្តវិយំ អន្តរា-

គម្មំ ជាទេមិ ។

១ ម. ឧបបដ្ឋិតិ ។ ឧ. ឧប្បដ្ឋិតិ ។ ២ ឧ. និវេសនំ ។ ម. និវេសនំ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវិយក្កតធម្មសុខ្ហ ពោជិសត្តក្កេតក្កន្តិកាទេវតាដាន់គុសំភ

ជាបុគ្គលប្រកបដោយធម៌ដ៏ចម្រុះច្រើន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទេវតា
អន្តរាគមន្ត ដែលខ្ញុំព្រះអង្គបានឮឃើញ បរាប្បក្កន្តិកាលោ ដែលព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកផល ។

(២៧) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះយន្តលន្តិ
ព្រះអាទន្តថា ម្ចាស់អាទន្ត បើដូច្នោះ ធម៌ណា ដែលអស្ចារ្យ
ដែលចម្រុះ អ្នកច្បាប់ក្តីទៅមិទោះ ចំពោះកថាភក ឲ្យលើសលប់
ពន្លៃប្រមាណ ក្នុងទីនេះចុះ ។

(២៨) ព្រះអាទន្តក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យ
ដ៏ចម្រុះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្តីដ៏ចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ
បានទទួលក្តីដ៏ចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្ចាស់អាទន្ត
ពោជិសត្តក្កេតក្កន្តិកាទេវតាដាន់គុសំភ តែងមានសភិសម្បជញ្ញា ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោជិសត្តក្កេតក្កន្តិកាទេវតាដាន់គុសំភ តែង
មានសភិសម្បជញ្ញា ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
នេះតែង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរិយត្ថកធម៌ (ធម៌អស្ចារ្យ
ចម្រុះ) របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៣០] សម្មា មេតំ កន្ថេ កតវតោ សុតំ សម្មា-
 ចា បដិក្កហិតំ សតោ សម្មជាតោ អាទទុ ពោជិ-
 សត្តោ តុសិកា កាយា វេទិតា មាតុ កុច្ឆិ ឌិក្កមីតិ។
 យម្យំ កន្ថេ សតោ សម្មជាតោ ពោជិសត្តោ តុ-
 សិកា កាយា វេទិតា មាតុ កុច្ឆិ ឌិក្កមី ឥន្ទម្យហំ
 កន្ថេ ។ បេ ។ ធារេមិ ។

[៣២] សម្មា មេតំ កន្ថេ កតវតោ សុតំ
 សម្មា បដិក្កហិតំ យនា អាទទុ ពោជិសត្តោ
 តុសិកា កាយា វេទិតា មាតុ កុច្ឆិ ឌិក្កមីតិ^(១)
 អថ សនេវតេ លោកេ សមាវតេ សទ្ធពហ្មកេ
 សស្សមណ្ឌត្យាញ្ញិយោ មជាយ សនេវមទុស្សាយ
 អម្បមាលោ ឌិឡារេ^(២) ឌិកាសោ តាតុកវតំ
 អតិក្កម្មេវ ទេវំទំ ទេវំទុកាវំ យាបិ តា ឌិកន្តិ-
 កា^(៣) អយា អសំវតា អទ្ធការា អទ្ធការតិមិ-
 សា យត្ថមិមេ ចន្ទិមសុរិយា ឃិមហិទ្ធិកា

១ ឌិក្កមី ទិស្សនាំ ២ ឌិ.ម. ឌិឡារេ ៣ លោកន្តិកតិយោ ទិស្សនាំ អទ្ធករិយំ ។

[៣១] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ឡំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមាន
 ភាគថា ម្ចាស់អាទទុ ពោជិសត្ត ច្យុតចាកពួកទេវតាជាទុក្ខសិក
 ចុះមកកាន់ផ្ទៃនៃមាតា តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពោជិសត្ត ច្យុតចាកពួកទេវតាជាទុក្ខសិក ទ្រង់ចុះមកកាន់ផ្ទៃ
 ព្រះមាតា តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលឡំព្រះអង្គចំណាំទុក ។ បេ ។

[៣២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ឡំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ម្ចាស់អាទទុ កាលណាពោជិសត្ត ច្យុតចាកពួកទេវតាជាទុ
 ក្ខសិក ចុះមកកាន់ផ្ទៃនៃមាតា កាលនោះព្រះអង្គដ៏លើសលុបហួសប្រមាណ
 កើតប្រាកដក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក
 ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍និងពួកសត្វ គឺទេវតានិងមនុស្សដ៏លើស ជាតិខ្លី
 កន្លងទៅទុក្ខរា របស់ទេវតាទាំងឡាយ ទាំងចង្វាក់នៃលោកណា
 ដែលបើកជាទិច្ច មិនមានទឹកម្តប់នៅទាំងក្រោម មានតែនឹងត ប្រកប
 ដោយនឹងតនឹងកង្ក ព្រះចន្ទនិងព្រះភ័ក្ត្រនេះ មានចម្លើយដ៏ចម្រើន

ដរាមហានុកាវា អាភាយ ធានុកោត្តិ ភត្តបិ អប្បមា-
 ណោ ទិណ្ណោ ទិកាសោ ចាតុកវតិ អតិក្កខ្មៅ ទេវាចំ
 ទេវាទុកាវំ យេបិ ភត្ត សត្តា ឧប្បន្នា ភេបិ គោបោកា-
 សេន អញ្ញមញ្ញស្ស ជាទន្តិ^(១) អញ្ញេបិ កិរ កោ សន្តិ
 សត្តា ឥន្ទបបន្នាតិ អយេកា ទសសហស្សិ លោកា-
 ចាតុ សន្តិម្បតិ សម្បកម្បតិ សាម្បវេទេតិ អប្ប-
 មាណោ ច ទិណ្ណោ ទិកាសោ លោកោ ចាតុកវតិ
 អតិក្កខ្មៅ ទេវាចំ ទេវាទុកាវន្តិ ។ យម្យំ កន្តេ
 ។ បេ ។ ឥន្ទម្បវា កន្តេ កតវតោ អន្ទរិយំ
 អន្តតទម្មំ ជាវេមិ ។

[៣៣] សម្មទា មេតំ កន្តេ កតវតោ
 សុតំ សម្មទា បដិក្កហិតំ យនា អាទទុ
 កោទិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិ ទិក្កោ ហោតិ ចត្តា-
 រោ ចំ ទេវបុត្តា ចត្តនិសារក្កាយ ឧបកច្ឆន្តិ

១ ឧ. ម. អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញាម្បតិ ទិស្សតំ ។ ២ ម. សំរាម្យំ សំបកម្យំ សំបរាជិកំ ទិស្សតំ ។

មានភាគុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ មិនបានចាំឆ្លើយទៅក្នុងទិណា ពន្លឺដីលើស
 លុបហួសប្រមាណ កន្លងបដិវត្តទេវាទុភាព របស់ទៅតាចាំឆ្លើយ ក៏
 កើតប្រាកដក្នុងចំនោះ មួយទៀត ពួកសត្វណា ដែលកើតក្នុងចំនោះ
 ពួកសត្វនោះ ក៏ស្គាល់គ្នាច្បាស់ទៅវិញទៅមក ដោយពន្លឺនោះថា យំអើ
 ពួកសត្វដទៃមានមកកើត ក្នុងចំនោះដែរកើ មួយទៀត លោកចាតុចាំឆ្លើយ
 មួយមុខនេះ ក៏រិកិប ញាប់ញ័រ រន្ធកំ ឯពន្លឺដីលើសលុបហួសប្រមាណ
 កន្លងបដិវត្តទេវាទុភាព របស់ទៅតា ក៏កើតប្រាកដក្នុងលោក បត់ត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរិយក្នុងចម្លើយ របស់
 ព្រះមានព្រះភោគ ។

[៣៣] បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមាន
 ព្រះភោគថា ម្ចាស់អាទន្ត កាលណាពោទិសត្វ ចុះកាន់វិជ្ជាព្រះមាតា
 មានទៅបុត្រ ៤ អង្គ ចូលមករក្សាពោទិសត្វនោះ ក្នុងទិសចាំឆ្លើយ ៤

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវិយាសិកម្មសុត្តន្ត មាតុកុញ្ញកុំ

មា ៦^(១) ពោធិសត្តំ វា ពោធិសត្តមាគវំ វា មនុស្សា
វា មនុស្សា វា កោធិ វា វិហោសេសីតិ^(២) ។
យម្បិ កន្ត ។ មេ ។ ឥន្ទ្រយំ កន្ត កតវតោ
អច្ឆរិយំ អន្តកចម្មំ ជាវេមិ ។

(៣២) សម្មា មេតំ កន្ត កតវតោ សុតំ

សម្មា បដិក្កហិតំ យនា អាទន្ធ ពោធិសត្តា មាតុ
កុំ ឱក្កន្តោ ហោតិ មកតិយា សីលវតី ពោធិ-
សត្តមាតា ហោតិ វិវា ជាណាតិយា វិវា អនិច្ឆា-
នា វិវា កាមេសុ មិច្ឆាចារា វិវា មុសាវាណា
វិវា សុរាមេយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានាតិ ។ យម្បិ កន្ត
។ មេ ។ ឥន្ទ្រយំ កន្ត កតវតោ អច្ឆរិយំ អន្តកចម្មំ
ជាវេមិ ។

១ ១. ឧតោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ១. ម. វិហោសេសីតិ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវិយាសិកម្មសុត្តន្ត ពោធិសត្តមាគវំ មាតុកុញ្ញកុំ

ដោយគិតថា កុំឱ្យមនុស្សរកមនុស្ស ឬអ្នកណាមួយ រៀន
ពោធិសត្តនឹងមាតាពោធិសត្តបានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ដោយហេតុណា ។ មេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែល
ឱ្យព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយក្នុងនាម របស់ព្រះមោឃព្រះភោគ ។

(៣២) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ឱ្យព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុង

ចំពោះព្រះកេត្ត បានទទួលក្នុងចំពោះព្រះកេត្ត របស់ព្រះមោឃព្រះ
ភោគថា ម្ចាស់អាទន្ធ កាលណាពោធិសត្ត ចុះកាន់ផ្ទះមាតា មាតា
នៃពោធិសត្ត ជាអ្នកមានសីលដោយប្រក្រតី នឹងជាអ្នករៀនចាកខ្លាណាតិ-
បាន រៀនចាកអចិន្តចាន រៀនចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ រៀនចាកមុសាវាណ
រៀនចាកសុរាមេយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយ
ហេតុណា ។ មេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលឱ្យព្រះអង្គ
ចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយក្នុងនាម របស់ព្រះមោឃព្រះភោគ ។

[៣៥] សម្មាសម្ពុទ្ធ មេតំ កន្តេ កតវតោ សុតំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ បដិគ្គហិតំ យេនា អាទទ្ធ ពោធិសត្តោ
 មាតុ ក្សត្រិ ឱក្កញោ ហោតិ ន ពោធិសត្តមាតុ
 បុរិសេសុ មាទសំ ឧប្បជ្ជតិ កាមតុណោ បសញ្ចិតិ
 អនតិក្កមនិយា ច ពោធិសត្តមាតា ហោតិ កោធិ
 បុរិសេន រត្តចិត្តនាតិ ។ យេម្យំ កន្តេ ។ មេ ។
 កតវតោ អច្ឆរិយំ អន្តតនម្មំ ធារេមិ ។

[៣៦] សម្មាសម្ពុទ្ធ មេតំ កន្តេ កតវតោ សុតំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ បដិគ្គហិតំ យេនា អាទទ្ធ ពោធិសត្តោ មាតុ
 ក្សត្រិ ឱក្កញោ ហោតិ លាភិណំ ពោធិសត្តមាតា ហោតិ
 បញ្ចន្តំ កាមតុណាមំ សា បញ្ចហំ កាមតុណោ ហិ
 សមប្បិកា សមន្តិកុតា បរិចារេតិ^(១) យេម្យំ កន្តេ
 ។ មេ ។ នំនម្យហំ កន្តេ កតវតោ អច្ឆរិយំ អន្តត-
 នម្មំ ធារេមិ ។

១ ឱ. បរិវារេតិ ។

[៣៧] បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងទីចំពោះព្រះករុណា បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះករុណា របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ម្ចាស់អាទទ្ធ កាលដែលពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទះមាតា មាតា
 នៃពោធិសត្វ មិនកើតចំណង់ដែលប្រកបដោយកាមគុណ ក្នុងបុរស
 ទាំងឡាយឡើយ ទាំងបុរសណាមួយ ដែលមានចិត្តស្រេក ក៏មិនធម្មី
 ប្រព្រឹត្តកន្លងមាតាពោធិសត្វបានទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ដោយ
 ហេតុណា ។ មេ ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែល
 ខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរិយត្តគធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៣៨] បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុង
 ទីចំពោះព្រះករុណា បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះករុណា របស់ព្រះមានព្រះ
 ភាគថា ម្ចាស់អាទទ្ធ កាលដែលពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទះមាតា មាតានៃ
 ពោធិសត្វ ជាស្រ្តីបាននូវកាមគុណទាំង៤ច្រកា ឆ្នែកស្តាប់ស្តាប់ មូល
 មិត្ត ដោយកាមគុណទាំង៤ច្រកា ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ដោយ
 ហេតុណា ។ មេ ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំ
 ព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរិយត្តគធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវង្សសុត្តន្ត មាឌ្យវិញ្ញាណ

(៣៧) សម្មាសម្ពុទ្ធ មេតំ កន្ត ភកវតោ សុតំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ បដិគ្គហិតំ យនា អាណន្ត ពោធិសត្តោ
 មាតុ កុច្ឆិ ឌិក្ខុញោ ហោតិ ន ពោធិសត្តមាតុ
 កោចិទេវ អាតាដោ ឧប្បជ្ជតិ សុខំ ពោធិសត្ត-
 មាតា ហោតិ អកេសន្តកាយា ពោធិសត្តញ្ច ពោធិ-
 សត្តមាតា តិរេកុច្ឆិតតំ បស្សតិ សព្វដ្ឋប្បដ្ឋន្តំ អ-
 ហិទ្ធិន្តំយំ ។ សេយ្យថាបិ អាណន្ត មណិ វេជ្ជ-
 វិយា សុភោ ដោតិមា អដ្ឋសោ សុបវិកម្មកតោ ។
 ត្បតស្ស សុត្តំ អាវុតំ ដិលំ វា បិតំ វា លោហិតកំ^(១)
 វា ឌិណតំ វា បណ្ណសុត្តំ វា ។ តមេធំ ចក្កមា
 បុរិសោ ហន្តុ កវិត្តា បច្ចុវេត្តេយ្យ អយំ ទោ មណិ
 វេជ្ជវិយា សុភោ ដោតិមា អដ្ឋសោ សុបវិកម្មកតោ ។

១ ឧ. ម. លោហិតំ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវង្សសុត្តន្ត ពោធិសត្តបិដកវិញ្ញាណ

(៣៧) បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងទីចំពោះព្រះករុក្ខ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះករុក្ខ របស់ព្រះនាម
 ព្រះភោគថា ម្ចាស់អាណន្ត កាលណាពោធិសត្វ ចុះកោនវដ្ឋមាតា មាតា
 ពោធិសត្វ អនមានភាពធនាមួយកើតឡើងទេ មាតាពោធិសត្វជាស្រ្តី
 មានសេចក្តីសុខ អនមានលំបាកកាយ មាតាពោធិសត្វ វេទនិយើញ
 ពោធិសត្វសព្វអាយវៈក្នុងដំ មានអង្រួមមិនសៅហ្មង ហាក់ដូចជាបិក
 នៅខាងក្រៅវដ្ឋ ។ ម្ចាស់អាណន្ត ដូចកែវមណីនិធិកែវិតទ្យង្សដ៏ល្អ
 មានភន្តិ មានជ្រុង៧ ដែលគេច្របាយដោយល្អ ។ បុគ្គលយកសូត្រ
 ដែលមានពណ៌ទៀវក្តី លឿងក្តី ក្រហមក្តី សក្តី សូត្រដែលមានពណ៌
 លឿងទុំក្តី ទៅដោយក្នុងកែវនោះ ។ បុរសដែលមានចក្ខុ យកមកដាក់ក្នុង
 ដៃហើយ គិតវាណាស្គាល់ច្បាស់ខ្ញុំ កែវនោះថា នេះជាកែវមណី ជា
 កែវិតទ្យង្ស ដ៏ល្អ មានភន្តិ មានជ្រុង៧ ដែលគេច្របាយដោយល្អ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេរិយសុត្តនិកាយ

ក្រតិកំ សុត្តំ អាវុតំ ជីវំ វា មីតំ វា លោ-
 ហិតកំ វា ឱណាតំ វា បណ្ណសុត្តំ វាតិ ឯទេវេ
 ទោ អាណន្ទ យនា ពោជិសត្តោ មាតុ កុត្តិ
 ឱក្កោ ហោតិ ម ពោជិសត្តមាតុ កោជិទេវេ
 អាពាសោ ឧប្បជ្ជតិ សុខិទំ ពោជិសត្តមាតា ហោតិ
 អកិលន្តកាយា ពោជិសត្តា ពោជិសត្តមាតា តិរេ-
 កុត្តិកតំ បស្សតិ សទ្ធីន្តប្បទ្ធីន្តំ អហិទ្ធីន្តិយន្តំ ។
 យម្បិ កន្ថេ ។ បេ ។ ននម្បហំ កន្ថេ កកវតោ
 អច្ឆិយំ អន្តតន្តំ ជាទេមិ ។

(៣៨) សម្មា មេតំ កន្ថេ កកវតោ សុតំ
 សម្មា បដិក្កហិតំ សត្តាហំ ជាតេ អាណន្ទ ពោ-
 ជិសត្តោ ពោជិសត្តមាតា កាលំ ករោតិ គុសិកតា-
 យំ ឧបបជ្ជតិ ។ យម្បិ កន្ថេ ។ បេ ។ ននម្បហំ
 កន្ថេ កកវតោ អច្ឆិយំ អន្តតន្តំ ជាទេមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខេរិយសុត្តនិកាយ

បុគ្គលយកសូត្រ ដែលមានពណ៌ទៀវក្តី លៀនក្តី ក្រហមក្តី សក្តី
 សូត្រដែលមានពណ៌លៀនក្តី ទៅជាភក្តីកែវនោះ យ៉ាងណា
 ម្ចាស់មានខ្លួន កាលណាពោជិសត្ត ចុះកាន់ផ្លូវមាតា មាតាពោជិសត្ត មិន
 ដែលមានភាពធនពាយុយកើតឡើងទេ មាតាពោជិសត្ត ជាស្រ្តីមាន
 សេចក្តីសុខ ឥតបានលំបាកកាយ មាតាពោជិសត្ត រមែងឃើញពោជិ-
 សត្តសព្វអាយុវ័ក្ខចំ មានគ្រូមិនសេសស្រេច ហាក់ដូចជាបិកនៅ
 ភាវៈក្រៅផ្ទះ ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវិតម្រើម ដោយហេតុណា ។ បេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គជីវិតម្រើម ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជា
 អច្ឆិយន្តកម្ម របស់ព្រះមានព្រះភោគ ។

(៣៨) បពិត្រព្រះអង្គជីវិតម្រើម ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុង
 ទីចំពោះព្រះភក្តី បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្តី របស់ព្រះមាន
 ព្រះភោគថា ម្ចាស់មានខ្លួន កាលពោជិសត្តច្រសូតហើយ បាន ៧ ថ្ងៃ
 មាតាពោជិសត្តរមែងធ្វើមរណកាល ទៅកើតក្នុងពួកទៅវាជាមិត្តសិក ។
 បពិត្រព្រះអង្គជីវិតម្រើម ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ជីវិតម្រើម ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆិយន្តកម្ម
 របស់ព្រះមានព្រះភោគ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវគ្គបិដក មហាបិដក

(៣៧) សម្មាសម្ពុទ្ធ មេតំ ករុណំ កតវតោ សុតំ សម្មាសម្ពុទ្ធ
 បដិគ្គហិតំ យថា ទោ បណាទន្ធ អញ្ញា ឥត្តិកា នវ
 វា នស វា មារសេ កត្តំ កុច្ឆិទា បរិហរិតា វិជាយន្តិ
 ទ ហេវំ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា វិជាយតិ នសេវ
 មាសាធិ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា កុច្ឆិទា បរិហ-
 រិតា វិជាយតីតិ ។ យម្យំ ករុណំ ។ បេ ។ ឥនធស្សហំ
 ករុណំ កតវតោ អច្ឆរិយំ អន្ធកតម្មំ ធារេមិ ។

(៤០) សម្មាសម្ពុទ្ធ មេតំ ករុណំ កតវតោ សុតំ សម្មាសម្ពុទ្ធ
 បដិគ្គហិតំ យថា ទោ បណាទន្ធ អញ្ញា ឥត្តិកា ធិ-
 សិទ្ធា វា ធិបទ្ធា វា វិជាយន្តិ ទ ហេវំ ពោធិសត្តំ ពោ-
 ធិសត្តមាតា វិជាយតិ បិកា វ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្ត-
 មាតា វិជាយតីតិ ។ យម្យំ ករុណំ ។ បេ ។ ឥនធស្សហំ
 ករុណំ កតវតោ អច្ឆរិយំ អន្ធកតម្មំ ធារេមិ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវគ្គបិដក មហាបិដក

(៣៧) បពិត្រព្រះអង្គជីវិតិវេទ ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងជីវិតិវេទព្រះករុណា បានទទួលក្នុងជីវិតិវេទព្រះករុណា របស់ព្រះមាតា
 ព្រះភោគថា ម្ចាស់គានខ្ញុំ ពួកស្រ្តីដទៃៗ ពតតិវាយវែងអស់ ៧
 ខែ ១០ ខែ ១១ ទើបប្រសូតក្នុងដូចម្តេចមិញ ឯមាតាពោធិសត្តមិទ
 ប្រសូតពោធិសត្តដូច្នោះទេ មាតាពោធិសត្ត លុប្រកាពោធិសត្តដោយ
 វែងអស់ ១០ ខែ ១១ ទើបប្រសូត ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវិតិវេទ ដោយ
 ហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវិតិវេទ ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះ
 អង្គជីវិតិវេទ ថាជាអច្ឆរិយម្តេចមិ របស់ព្រះមាតាព្រះភោគ ។

(៤០) បពិត្រព្រះអង្គជីវិតិវេទ ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
 ស្តាប់ក្នុងជីវិតិវេទព្រះករុណា បានទទួល ក្នុងជីវិតិវេទព្រះករុណា របស់
 ព្រះមាតាព្រះភោគថា ម្ចាស់គានខ្ញុំ ពួកស្រ្តីដទៃៗ អង្គុយប្រសូត
 ក៏មាន ដើម្បីប្រសូតក៏មាន ឯមាតាពោធិសត្ត មិនប្រសូតពោធិសត្ត
 បែបនេះទេ មាតាពោធិសត្ត តែឈឺប្រសូតពោធិសត្តតែមួយយ៉ាង
 បពិត្រព្រះអង្គជីវិតិវេទ ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ជីវិតិវេទ ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គជីវិតិវេទ ថាជាអច្ឆរិយម្តេចមិ
 របស់ព្រះមាតាព្រះភោគ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បរិបទស្ថាសកំ

(៤០) សម្មាសម្ពុទ្ធោ មេតំ ករុន្ត កតវតោ សុតំ សម្មា-
ទា បដិក្កហិតំ យេនា អាទន្ត ពោជិសត្តោ មាតុ
កុច្ឆិម្ហា^(១) ធិកុមតិ នេវា បបេមំ បដិក្កណ្ហតិ^(២) បច្ឆា
មនុស្សតិ ។ យម្បិ ករុន្ត ។ មេ ។ ននម្បហំ
ករុន្ត កតវតោ អច្ឆរិយំ អក្កតនម្មំ ជារមេមិ ។

(៤១) សម្មាសម្ពុទ្ធោ មេតំ ករុន្ត កតវតោ សុតំ សម្មាសម្មា-
ទា បដិក្កហិតំ យេនា អាទន្ត ពោជិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា
ធិកុមតិ អប្បត្តោ វ ពោជិសត្តោ បបរិ ហោតិ
ចត្តារោ ធិ នេវបុត្តោ បដិក្កហេត្វា មាតុ បុរោ វ^(៣)
វេយ្យោ អត្តមនា នេវិ ហោតុ^(៤) មហោសត្តោ តេ
បុត្តោ ឧប្បន្នោតិ ។ យម្បិ ករុន្ត ។ មេ ។ ននម្បហំ
ករុន្ត កតវតោ អច្ឆរិយំ អក្កតនម្មំ ជារមេមិ ។

១ ខ. កុច្ឆិម្ហា ។ ២ ខ. បដិក្កណ្ហតិ វិស្សតិ ។ ៣ ខ. វេយ្យោ ឧប្ប ។ ៤ ខ. ម.
ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បរិបទស្ថាសកំ

(៤០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
ក្នុងទីចំពោះព្រះករុណា បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះករុណា របស់ព្រះមាតា
ព្រះភារាថា ម្ចាស់ភានខ្ញុំ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទះមាតា
ពួកទៅរកទទួលមុន ទើបពួកមនុស្សទទួលក្រោយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ មេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
នេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរិយពួកធម៌ របស់ព្រះមាតា
ព្រះភារា ។

(៤១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
ក្នុងទីចំពោះព្រះករុណា បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះករុណា របស់ព្រះមាតា
ព្រះភារាថា ម្ចាស់ភានខ្ញុំ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទះមាតា
ពោធិសត្វមុនទាន់ដែលដៃដីនៅឡើយ ទៅបុត្រ ៤ អង្គទទួលពោធិសត្វ
នោះ មកអម្បាល់ទុកនៅទីចំពោះព្រះករុណាមាតា ហើយពោលថា សូម
ព្រះភារិទេវីមានព្រះច័យរីករាយចុះ ព្រះភារិទេវីមានសីត្តិចម្រើនរបស់ព្រះ
ភារិទេវីហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ មេ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជា
អច្ចរិយពួកធម៌ របស់ព្រះមាតាព្រះភារា ។

សុត្តន្តបិដក អង្គបិដក មហាវគ្គ មហាបិដក

(៤៣) សម្មាសម្ពុទ្ធ មេតំ ករុណំ ភកវតោ សុតំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ចដិក្កហិតំ យនា អាណន្តំ សោ^(១) ពោធិ-
 សត្តោ មាតុ កុដិម្ហា ធិក្កមតិ អថ វិសុទ្ធា ។
 ធិក្កមតិ អមក្កិកោ ឧទ្ធព្វ អមក្កិកោ សេម្ម្ន
 អមក្កិកោ វុហិវេន អមក្កិកោ បុត្រេន អមក្កិកោ
 កេនចិ អសុចិយា សុទ្ធា វិសុទ្ធា ។ សេយ្យដាបិ
 អាណន្តំ មណិវតំ កាសិកាវតុ ធិក្កិកុ ទេវ ម-
 ណិវតំ កាសិកាវតុ មក្កេតិ យាបិ កាសិកាវតុ
 មណិវតំ មក្កេតិ តំ កំស្ស ហេតុ ឧភិដ្ឋិ
 សុទ្ធា ឯវមេវ ទោ អាណន្តំ យនា ពោធិសត្តោ
 មាតុ កុដិម្ហា ធិក្កមតិ វិសុទ្ធា ធិក្កមតិ អមក្កិ-
 កោ ឧទ្ធព្វ អមក្កិកោ សេម្ម្ន ។ មេ ។ អមក្កិកោ
 កេនចិ អសុចិយា សុទ្ធា វិសុទ្ធាតិ ។ យម្បិ
 ករុណំ ។ មេ ។ វេនម្បហំ ករុណំ ភកវតោ អច្ឆរិយំ
 អន្តតទម្មំ ជាវេមិ ។

១. ទ. សោតិ ម វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គបិដក មហាវគ្គ មហាបិដក

(៤៣) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ឱ្យព្រះភក្តិបានស្តាប់
 ក្នុងចំពោះព្រះភក្តិ បានទទួលក្នុងចំពោះព្រះភក្តិ របស់ព្រះមាន
 ព្រះភក្តិ ខ្លួនបានខ្លួន កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទះមាតា
 ក៏ចេញមកស្តាប់បុត្រ មិនប្រឡាក់ដោយទឹកអីល មិនប្រឡាក់ដោយ
 ស្មៅ មិនប្រឡាក់ដោយឈាម មិនប្រឡាក់ដោយខ្លុះ មិនប្រឡាក់
 ដោយវត្ថុមិនស្អាត ណាមួយឡើយ ជាឧទាហរណ៍សុទ្ធស្អាតវិសេស ។
 ខ្លួនបានខ្លួន ដូចកែវណី ដែលគេដាក់លើកាសិកាព្រះ កែវណីមិន
 បានប្រឡាក់កាសិកាព្រះ ទាំងកាសិកាព្រះក៏មិនប្រឡាក់កែវណីឡើយ
 ដំណើរនោះព្រះហេតុអ្វី ព្រោះហេតុវត្ថុទាំងពីរនោះ ជាប់ស្អាតដូច
 គ្នា សេចក្តីនេះយ៉ាងណា ខ្លួនបានខ្លួន កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាក
 ផ្ទះមាតា ក៏ចេញមក ស្តាប់វិសេស មិនប្រឡាក់ដោយទឹកអីលមិន
 ប្រឡាក់ដោយស្មៅ ។ មេ ។ មិនប្រឡាក់ដោយវត្ថុមិនស្អាតណាមួយ
 ឡើយ ជាឧទាហរណ៍សុទ្ធស្អាតវិសេស ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះភក្តិ
 ដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ មេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះដែរ
 ដែលឱ្យព្រះអង្គចំណាំខ្ញុំ ថាជាអច្ឆរិយក្នុងគមី របស់ព្រះមានព្រះភក្តិ ។

(៤៤) សម្មា មេតំ កន្តេ កតវតោ សុតំ
 សម្មា បដិក្កហិតំ យនា អាណុ ពោធិសត្តោ
 មាតុ កុច្ឆិមា ធិកុមតិ ទ្វេ ទុណកស្ស ធារា
 អន្តលិក្ខា ចាតុកវន្តិ ឯកា សីតស្ស ឯកា
 ទុណ្ណស្ស យេន ពោធិសត្តស្ស ទុណកកិច្ចំ កាកោតិ^(១)
 មាតុ ចាតិ ។ យម្យំ កន្តេ ។ បេ ។ ននម្យហំ
 កន្តេ កតវតោ អច្ឆរិយំ អន្ធិតនម្មំ ធារេមិ ។

(៤៥) សម្មា មេតំ កន្តេ កតវតោ សុតំ សម្មា
 បដិក្កហិតំ សម្យតិធាតោ អាណុ ពោធិសត្តោ
 សមេហិ ចានេហិ ចបវិយំ^(២) បតិជ្ជហិតា ទុក្ខភិមុខោ
 សត្តបធរិកិហារេន តច្ឆតិ សេតម្ហិចត្តេ អនុហិរមាទេ^(៣)
 សព្វា ច ធិសា វិលោកេតិ អាសភិញ្ច វិចិ កាសតិ
 អត្តោមាមស្មិ លោកស្ស ដេដ្ឋោមាមស្មិ លោកស្ស
 ១. កាកោតិ ។ ២. ចបវិយន្តិ ១ ទិស្សតិ ។ ៣. អនុហិរមាទេ ។ ៤. អនុចារិយមាទេ ។

(៤៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងទីចំពោះព្រះកម្រិត បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះកម្រិត របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ម្ចាស់អាណន្ត កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទះមាតា
 មានចារទឹក ២ ហូរមកគំរិតិភាពាស គឺចារទឹកគ្រងកំទ ចារទឹកក្តៅ ១
 គ្រងកំទធ្វើទុកកិច្ច ជម្រមពោធិសត្វនឹងព្រះមាតា ដោយចារដែល
 ហូរមកនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជា
 អច្ឆរិយក្នុងគមិ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៤៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងទីចំពោះព្រះកម្រិត បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះកម្រិត របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ម្ចាស់អាណន្ត ពោធិសត្វប្រសូតមកក្នុង ទ្រង់ប្រតិស្ថាន
 លើផែនដី ដោយព្រះបាទជីវស្មិ ថែព្រះកម្រិតទៅទិសខាងជើង ទ្រង់
 រស្មីដោយព្រះបាទបាទ ៧ ដំហាន កាលគេកំពុងប៉ាន់ស្មេងត្រូវថ្វាយ
 ទ្រង់ក្រឡេកមើលគ្រប់ទិសទាំងអស់ ទើបចេញមកអាសភិកិច្ចថា គាតា
 អញ ជាកំពូលរបស់លោក គាតាអញ ជាបុគ្គលចម្បងជានិលោក

សុត្តនិកាយ អង្គបិដក មហាបិដក មហាបិដក

សេដ្ឋាហមស្មិ លោកស្ស អយេមន្តិមា ជាតិ ទុក្ខំនាមិ
បុទត្តកោតិ ។ យម្បិ កន្តេ ។ យេ ។ ឥនម្បហំ កន្តេ
កតវតោ អច្ចរិយំ អន្តកធម្មំ ជាមេ ។

(៤៦) សម្មា មេតំ កន្តេ កតវតោ សុតំ សម្មា

បដិក្កហំតំ យេនា អាទទ្ធ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា

ទិក្ខមតំ អថ សនេវកេ លោកេ សនារកេ

សព្វាហ្មកេ សស្សមណ្ឌកាហ្មណិយា បដាយេ សនេវ-

មនុស្សាយ អប្បមាលោ ឧទ្ធការេ ឱកាសោ ចាតុកវតិ

អតិក្កម្មេ ទេវំទំ ទេវំទុកាវ យាបិ កា លោ-

កន្តវិកា អយា អសិវតា អន្តកាវា អន្តកា-

វតិមិសា យត្ថបិមេ ចន្ទិមសុវិយា វិមហិទ្ធិកា

សុត្តនិកាយ អង្គបិដក មហាបិដក មហាបិដក

អាភារញ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វលោក ជាគំនេះជាគំនិតបំផុត

ឥច្ឆាវនៈ មិនមានក្បួនខ្សែកខ្សោយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយ

ហេតុណា ។ យេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែល

ខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរិយពុកធម៌ របស់ព្រះមោទនព្រះភាគ ។

(៤៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន

ស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះ

មោទនព្រះភាគថា ម្ចាស់អាទទ្ធ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្នែក

មានភ្នំភ្នំស្រួចស្រួល រកប្រមាណមិនបាន កើតប្រាកដ ក្នុងលោក

ព្រមទាំងទៅលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ទីនីតពួកសត្វ ព្រមទាំង

សមណព្រាហ្មណ៍ ទីនីមនុស្សជាសម្បត្តិទេព ព្រមទាំងមនុស្សដ៏សេស

ជាពន្ធុកន្តិចន្តិទេពទុកាត របស់ទៅកាតាំងទ្បាយ ឧកាសណាដែល

ចំហទេ មានក្នុងចន្លោះលោក ឥតមានអ្វីបំផុតក៏ដឹង មានតែអ្វីពន្ធុទីត

មួយទៀត ព្រះច័ត្រព្រះអាទិក្សទាំងនេះ សឹងមានច្បាប់ច្រើនយ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទេវវិច្ឆ័យសក្ក

ឃុំមហានិកាយ អាកាយ ធានុភោជ្ជំ តត្ថបិ អប្បមា-
 ណោ ឧទ្ធស្សោ ឱកាសោ ចាតុកវតិ អតិក្កម្មេវ
 ទេវាទំ ទេវានុភាវិ យេបិ តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា តេបិ
 តោចារាសេន អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញានន្តិ អញ្ញមិ តិវ កោ
 សន្តំ សត្តា វេទ្ធិបបន្នាតិ អយំ ចោ^(១) ទសសហស្សិ
 លោកធាតុ សន្តម្បតិ សម្បកម្បតិ សម្បវេទតិ
 អប្បមាណោ ច ឧទ្ធស្សោ ឱកាសោ លោកោ ចាតុកវតិ
 អតិក្កម្មេវ ទេវាទំ ទេវានុភាវន្តិ ។ យម្បិ កន្តេ ។ មេ។
 វេទ្ធិបបន្នា កន្តេ កកវតោ អច្ឆវយំ អន្តតទន្ធគំ ធារេមីតិ។

(៤៧) តស្មាតិហា ភំ អាទទ្ធ វេទ្ធិបបន្នា តថាតតស្ស
 អច្ឆវយំ អន្តតទន្ធគំ ធារេមិ ។ វេទ្ធិបបន្នា តថាតតស្ស
 វិទិតា វេទិតា ឧប្បន្នន្តិ វិទិតា ឧប្បន្នហន្តិ វិទិតា
 អន្តតំ កន្តន្តិ វិទិតា សញ្ញា... វិទិតា វិកត្តា ឧប្ប-
 ន្តន្តិ វិទិតា ឧប្បន្នហន្តិ វិទិតា អន្តតំ កន្តន្តិ ។

១ ឧ. អយម្បិ ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទេវវិច្ឆ័យសក្ក

មានភាគុភាពច្រើនយ៉ាងនោះ ដ្បាយពន្លឺទៅមិនដល់ ក្នុងវិទ្យាសណា
 ពន្លឺក្តីស្ងួតច្បាស់ កេប្រមាណមិនបាន កន្លងបង្កើតទៅទុក្ខភាពរបស់
 ទៅភាពវិនិច្ឆ័យ ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងវិទ្យាសណានោះ ពួកសត្វ
 ដែលកើតក្នុងវិទ្យានោះ ក៏ស្គាល់គ្នាទៅវិញទៅមក ដោយសារពន្លឺនោះថា
 អើយ្នី មានពួកសត្វដទៃមកកើត ក្នុងវិទ្យានេះដែរ ។ លោកធាតុវិនិ
 ចម្មិននោះ ក៏កេត្រឹមតែដាក់ភ្ជាប់គ្នា ឯពន្លឺក្តីស្ងួតច្បាស់កេប្រមាណមិន
 បាន ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងលោក ជាពន្លឺកន្លងបង្កើតទៅទុក្ខភាពរបស់
 ទៅភាពវិនិច្ឆ័យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយវេទ្ធិបបន្នា ។ មេ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជា
 អច្ឆវយក្ខន្ធមិ របស់ព្រះមោទព្រះភាគ ។

(៤៧) ព្រះមោទព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់ថា ខ្ញុំលោកនេះ ព្រោះហេតុ
 នោះ អ្នកចូរចំណាំទុក ខ្ញុំហេតុនេះថាជាអច្ឆវយក្ខន្ធមិ របស់ព្រះមោ-
 ទព ក្នុងសាសនានេះចុះ ។ ខ្ញុំលោកនេះ គឺជាគត មានវេទនាកើតប្រាកដ
 អំពីទៅប្រាកដ ដល់ខ្ញុំកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ សញ្ញា... វិកត្តុៈ កើត
 ប្រាកដ អំពីទៅប្រាកដ ដល់ខ្ញុំកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ ក្នុងលោកនេះ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវិយក្កតធម្មសូត្រ កាសិកាតំខុទ្ទកំ

ឥនធម្មំ ទោ ភំ អាទទ្ធ តថាភតស្ស អដ្ឋវិយំ អន្ត-
 តន្តំ ជាវេមីតិ ។ យម្បិ កន្តេ កតវតោ វិទិតា
 វេទនា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អន្តតំ
 កច្ឆន្តិ ។ វិទិតា សញ្ញា... វិទិតា វិតត្តា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អន្តតំ កច្ឆន្តិ ។ ឥនធម្មំ ហំ
 កន្តេ កតវតោ អដ្ឋវិយំ អន្តតន្តំ ជាវេមីតិ ។ ឥន-
 មភេ ច អាយស្មា អាទទ្ធោ ។ សមទុញ្ញោ សត្វា
 អហោសិ ។ អន្តមតា^(១) តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ
 អាទទ្ធស្ស កាសិកំ អភិទទ្ធន្តិ ។

អដ្ឋវិយក្កតធម្មសូត្រ ធម៌យំ ឧទ្ទិសំ ។

១ ម. អន្តមតា ច ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវិយក្កតធម្មសូត្រ ពាក្យព្រះគោតិយោកាសិក

ខ្មាលពានន្ត ចូរអ្នកចំណាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ចរិយត្ថកធម៌ របស់
 ព្រះភព៌ភតពុទ្ធ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ មាន
 វេទនាភើតប្រាកដ កំរើនៅប្រាកដ ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ
 ដោយហេតុណា ។ សញ្ញា... វៃក្កៈ ភើតប្រាកដ កំរើនៅប្រាកដ
 ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ ដោយហេតុណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរិយត្ថក-
 ធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអាទន្តមានកាយ ពុទ្ធសារពលពាក្យ
 នេះ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ពោញព្រះហឫទ័យ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មាន
 ចិត្តក្រែកអរ កែរយន្តិភាសិតរបស់ព្រះអាទន្តមានកាយ ។

ធម៌ អដ្ឋវិយក្កតធម្មសូត្រ ទំ ៣ ។

បញ្ញត្តិ ពាក្យលក្ខណៈប្រយោជន៍ពាក្យ^(១)

(២៨) ឯកស្រី សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្សា
ពាក្យលោ រាជគយោ វិហារតិ វេយ្យាវន កាលទ្ធកតិកា-
ថេ ។ អថតោ អថេលោ កស្ស្រោ^(២) អាយស្សតោ
ពាក្យលស្ស បុរាណតំហិសហាយោ យេនាយស្សា
ពាក្យលោ តេទុបស្គតិមិ ឧបស្គតិមិត្តា អាយស្សតា
ពាក្យលេន សប្បិ សម្មោទិ សម្មោទិយំ កាដំ សា-
កាលិយំ វិភិសារេត្តា ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។ ឯកមន្តំ
ឯសិទ្ធា ទោ អថេលោ កស្ស្រោ អាយស្សន្តំ
ពាក្យលំ ឯតទកេច កំវិទិ បទ្ធិដិទោសិ អារុសោ
ពាក្យលាតិ ។ អសិទិ មេ អារុសោ វស្សាទិ បទ្ធិ-
ជិតស្សាតិ ។ នមេហិ បទ តេ អារុសោ ពាក្យល
អសិទិយា វស្សហិ កតិកុត្តំ មេដុទោ ធម្មោ
បដិសេវិតោតិ ។

១ ១. ពាក្យលស្សន្តិ ទិស្សតំ ។ ម. ពាក្យលស្សន្តិ អច្ឆិយស្សន្តិ ។ ២ ២. ម. អថេលកស្ស-
១០ ។

ពាក្យលក្ខណៈប្រយោជន៍ពាក្យ ទី ២

(២៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះពាក្យលៈ
មានកាយ ទៅក្នុងវត្តវេទ្យវ័ន ជាពលទ្ធកតិកាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជ-
ត្រិះ ។ សម័យនោះឯង អថេល ឈ្មោះកស្សប ជាសំឡាញ់ចេស
ព្រះពាក្យលៈមានកាយ ក្នុងកាលនៅជាគ្រូហស្តតំដើម បានចូលទៅក
ព្រះពាក្យលៈមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយពាក្យរាជកំ
សំណេរសំណាល ទៅក្រព្រះពាក្យលៈមានកាយ លុះបញ្ចប់ពាក្យសំណេរ
សំណាល ខឹងពាក្យដែលអួរលើកហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
លុះអថេលកស្សបអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះពាក្យលៈមានកាយ
ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះពាក្យលៈមានកាយ លោកម្ចាស់បូសយូរប៉ុន្មាន
ឆ្នាំហើយ ។ ព្រះពាក្យលៈឆ្លើយថា អាក្ខបូស ៨០ វស្សាហើយ ។
អថេលកស្សបសួរទៀតថា បពិត្រព្រះពាក្យលៈមានកាយ ចុះ ៨០ វស្សា
នេះ លោកសេនាមេដុនប៉ុន្មានជើង ។

សុត្តនិកាយ ឧប្បាយបិដក ឧប្បាយកថា

(៤៧) ន ទោ មំ អាវុសោ កស្សប ឯវំ បុច្ឆិតតំ
 នំមេហំ បទ ភេ អាវុសោ តក្កុល អសីតិយា វស្សហំ
 កតិក្កត្តំ មេធុទោ បដិសេវិតោតំ ឯវំ ទោ មំ អាវុ-
 សោ កស្សប បុច្ឆិតតំ នំមេហំ បទ ភេ អាវុសោ
 តក្កុល អសីតិយា វស្សហំ កតិក្កត្តំ កាមសញ្ញា
 ឧប្បន្នបុព្វតំ ។ អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សនំ បព្វជិត-
 កស្ស ពាកិជាពាមិ កាមសញ្ញំ ឧប្បន្នបុព្វតំ^(១) ។
 យឡាយស្មា តក្កុលោ អសីតិយា វស្សហំ ពាកិ-
 ជាពាមិ កាមសញ្ញំ ឧប្បន្នបុព្វំ នំធម្មំ មយំ អា-
 យស្មតោ តក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អន្តតទម្មំ បារមេ ។
 អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សនំ បព្វជិតស្ស ពាកិជាពាមិ
 ព្យាបាទសញ្ញំ... វិហីសាសញ្ញំ ឧប្បន្នបុព្វំ ។ យឡា-
 យស្មា តក្កុលោ អសីតិយា វស្សហំ ពាកិជាពាមិ
 វិហីសាសញ្ញំ ឧប្បន្នបុព្វំ នំធម្មំ មយំ អាយស្មតោ
 តក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អន្តតទម្មំ បារមេ ។

១ ឧ. ម. និវេសនា ទម្មំ ។

សុត្តនិកាយ ឧប្បាយបិដក ឧប្បាយកថា

(៤៨) ម្នាលភាវុសោកស្សប អ្នកកុស្មភោគ្នា បតិគ្រាព្រះ
 ពក្កុលៈមានកាយុ ចុះ ៨០ វស្សានេះ លោកសេនាមេធុឧប្បន្នឧដង
 យ៉ាងនេះឡើយ ម្នាលភាវុសោកស្សប អ្នកក្រូស្មភោគ្នា បតិគ្រាព្រះ
 ពក្កុលៈមានកាយុ ចុះ ៨០ វស្សានេះ កាមសញ្ញាបេសំលោកធាប៉ាតិក
 ប្បន្នឧដង យ៉ាងនេះវិញ ។ ម្នាលភាវុសោ កាត្តបូស ៨០ វស្សា
 ហើយ កាត្តមិនដែលមានកាមសញ្ញាកើតឡើងទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមាន
 កាយុ មិនដែលមានកាមសញ្ញាកើតឡើងអស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយ
 ហេតុណា យើងខ្ញុំចំណាំទុក នូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយក្នុងធម៌ បេសំ
 ព្រះពក្កុលៈមានកាយុ ។ ម្នាលភាវុសោ កាត្តបូស ៨០ វស្សាហើយ
 កាត្តមិនដែលមានព្យាបាទសញ្ញា... មិនដែលមានវិហីសាសញ្ញា កើត
 ឡើងទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានកាយុ មិនដែលមានវិហីសាសញ្ញា កើត
 ឡើង អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចំណាំទុកនូវ
 ហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយក្នុងធម៌ បេសំព្រះពក្កុលៈមានកាយុ ។

[៥០] អសីតិ មេ អារុសោ វស្សាធិ បព្វជិតស្ស
 ធាកិជាធាមិ កាមវិតក្កំ ឧប្បន្នបុត្តំ ។ យម្បាយស្មា
 តក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ ធាកិជាធាតិ កាមវិ-
 តក្កំ ឧប្បន្នបុត្តំ នំធម្មិ មយំ អាយស្មតោ តក្កុ-
 លស្ស អច្ឆរិយំ អត្តតទម្មំ ធារេម ។ អសីតិ មេ
 អារុសោ វស្សាធិ បព្វជិតស្ស ធាកិជាធាមិ ព្យាធានវិ-
 តក្កំ... វិហីសាវិតក្កំ ឧប្បន្នបុត្តំ ។ យម្បាយស្មា តក្កុ-
 លោ អសីតិយា វស្សេហិ ធាកិជាធាតិ វិហីសាវិតក្កំ
 ឧប្បន្នបុត្តំ នំធម្មិ មយំ អាយស្មតោ តក្កុលស្ស
 អច្ឆរិយំ អត្តតទម្មំ ធារេម ។

[៥១] អសីតិ មេ អារុសោ វស្សាធិ បព្វ-
 ជិតស្ស ធាកិជាធាមិ តហបតិចិវរំ សាទិកា ។
 យម្បាយស្មា តក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ
 ធាកិជាធាមិ តហបតិចិវរំ សាទិកា នំធម្មិ មយំ
 អាយស្មតោ តក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អត្តតទម្មំ
 ធារេម ។ អសីតិ មេ អារុសោ វស្សាធិ បព្វជិតស្ស

[៥០] ម្នាលអារុសោ ភក្ខប្បស ៨០ វស្សហើយ ភក្ខ
 មិនដែលមានការវិតក្កុៈ កើតឡើងទេ ។ ព្រះពុទ្ធស្វៈមានអាយុ មិន
 ដែលមានការវិតក្កុៈកើតឡើង អស់ ៨០ វស្សហើយ ដោយហេតុណា
 យើងខ្ញុំចំណាំទុកនៅហេតុនេះ ថាជាអច្ចរិយត្តតទមិ របស់ព្រះពុទ្ធស្វៈ
 មានអាយុ ។ ម្នាលអារុសោ ភក្ខប្បស ៨០ វស្សហើយ ភក្ខមិន
 ដែលមានព្យាបាទវិតក្កុៈ... មិនដែលមានវិហីសាវិតក្កុៈ កើតឡើងទេ ។
 ព្រះពុទ្ធស្វៈមានអាយុ មិនដែលមានវិហីសាវិតក្កុៈ កើតឡើងអស់ ៨០
 វស្សហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចំណាំទុកនៅហេតុនេះ ថាជា
 អច្ចរិយត្តតទមិរបស់ព្រះពុទ្ធស្វៈមានអាយុ ។

[៥១] ម្នាលអារុសោ ភក្ខប្បស ៨០ វស្សហើយ ភក្ខមិន
 គ្រប់គ្រេកអរ នឹងតហបតិចិវរំទេ ។ ព្រះពុទ្ធស្វៈមានអាយុ មិនគ្រប់
 គ្រេកអរនឹងតហបតិចិវរំ អស់ ៨០ វស្សហើយ ដោយហេតុណា
 យើងខ្ញុំ ចំណាំទុកនៅហេតុនេះ ថាជាអច្ចរិយត្តតទមិ របស់ព្រះ
 ពុទ្ធស្វៈមានអាយុ ។ ម្នាលអារុសោ ភក្ខប្បស ៨០ វស្សហើយ

សុត្តនិកាយ ពុទ្ធសាសនាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ អប្បិយក

ធាតុជាធាតុ សត្វទេ ចីវរំ ធិត្តិកា... ធាតុជាធាតុ
 សុចិយា ចីវរំ សិទ្ធិកា... ធាតុជាធាតុ រជនាយ ចីវរំ
 រជនា... ធាតុជាធាតុ កាបិទេ ចីវរំ សិទ្ធិកា...
 ធាតុជាធាតុ សុត្តហ្មតារិទំ ចីវរំកម្មំ វិចារិកា...
 ធាតុជាធាតុ ធិមន្តំ សាទិកា... ធាតុជាធាតុ
 ឃីវរំ ធិត្តំ ឧប្បន្ទមុតំ អហោ វត មំ កោធិ
 ធិមន្តយ្យតិ ។ បេ ។ ធាតុជាធាតុ អន្តរយេរ
 ធិសិទិកា... ធាតុជាធាតុ អន្តរយេរ កុញ្ញិកា... ធាតុជា
 ធាតុ មាតុត្តាមស្ស អនុត្យក្ខន្ធសោ ធិមិក្កំ កហោតា...
 ធាតុជាធាតុ មាតុត្តាមស្ស ធម្មំ ទេសិកា អន្តមសោ
 ធិមន្តយ្យតិ កាមំ... ធាតុជាធាតុ ភិក្ខុទ្ធរស្សយំ ឧ
 បសង្កមិកា... ធាតុជាធាតុ ភិក្ខុចិយា ធម្មំ ទេសិកា...
 ធាតុជាធាតុ សិក្ខុមាតាយ ធម្មំ ទេសិកា...
 ធាតុជាធាតុ សាមណេរិយា ធម្មំ ទេសិកា... ធា
 តុជាធាតុ បត្យាទេតា... ធាតុជាធាតុ ឧបសម្ប
 ទេតា... ធាតុជាធាតុ ធិស្សយំ ទេតា... ធាតុជាធាតុ

សុត្តនិកាយ ពុទ្ធសាសនាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ សេចក្តីសម្រេច

ធាតុមិនប្រាប់កាត់ចីវរ ដោយកាបិកទេ... ធាតុមិនប្រាប់ដេចីវរដោយ
 មូលទេ... មិនប្រាប់ជ្រលក់ចីវរ ដោយគ្រឿងជ្រលក់ទេ... មិនប្រាប់
 ដេចីវរលើលើស្តីទេ... មិនប្រាប់ចាត់ចែងចីវរកម្ម របស់សុត្តហ្មតារិ
 បុគ្គលទាំងឡាយទេ... មិនប្រាប់ក្រេកអរធិការធិមន្តខ័ទេ... មិនប្រាប់មាន
 គំនិតកើតឡើងជា ធ្វើផ្តួចផ្តង់ បុគ្គលណាមួយ អប្បិមកធិមន្ត
 អញ្ញទេ ។ បេ ។ ធាតុមិនដែលក្នុងក្នុងចន្លោះផ្ទះទេ... មិនដែលតាន់
 ក្នុងចន្លោះផ្ទះទេ... មិនដែលកាន់យកធិមិក្ក របស់មាតុត្រាមដោយ
 អនុត្យក្ខន្ធទេ... មិនដែលសំដែងធិមិក្ករបស់មាតុត្រាម ដោយហោចទៅ
 សូម្បីត្រឹមតែតាជា ៤ បទទេ... មិនដែលចូលទៅកាន់សិណកាភិក្ខុ
 ទេ... មិនដែលសំដែងធិមិក្ករបស់កុម្មុទេ... មិនដែលសំដែងធិមិ ដល់
 សិក្ខុមាតាទេ... មិនដែលសំដែងធិមិ ដល់សាមណេរិទេ... មិនដែល
 បិប្ផសទេ... មិនដែលឲ្យបសម្បតាទេ... មិនដែលឲ្យធិស្សយេទេ...

សាមណេវំ ឧបដ្ឋាបេតា... នាភិជាតាមិ ជន្តាយេរ
 ធម្មាយិកា... នាភិជាតាមិ ចុណ្ណេន ធម្មាយិកា...
 នាភិជាតាមិ សុត្តាប្បាចារិកត្តបរិកម្មំ សាទិកា...
 នាភិជាតាមិ អាតាធំ ឧប្បន្ទបុត្តំ អន្តមសោ តទ្ធិយាន-
 បត្តម្បិ... នាភិជាតាមិ កេសដ្ឋំ បរិហារិកា អន្តមសោ
 ហារិកកំ ឧស្មាម្បិ... នាភិជាតាមិ អបស្សេនកំ អបស-
 យិកា... នាភិជាតាមិ សេយ្យំ កប្បេតា ។ យឡាយ-
 ស្មា តក្កុលោ អសីតិយោ វស្សហិ នាភិជាតាមិ
 សេយ្យំ កប្បេតា ឥនម្បិ មយំ អាយស្មតោ តក្កុ-
 លស្ស អច្ឆរិយំ អន្តតនម្មំ ធារេម ។

(៦៦) អសីតិមេ អាវុសោ វស្សាមិ បព្វជិតស្ស
 នាភិជាតាមិ កាមន្តសេនាសនេ វស្សំ ឧបតត្តា ។
 យឡាយស្មា តក្កុលោ អសីតិយោ វស្សហិ នាភិជា-
 តាសិ កាមន្តសេនាសនេ វស្សំ ឧបតត្តា ឥនម្បិ
 មយំ អាយស្មតោ តក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អន្តតនម្មំ
 ធារេម ។ សត្តាហមេវ ចោ អហំ អាវុសោ
 សារណោ^(១) រដ្ឋបំលំ កុញ្ចិ អធិ អដ្ឋមិយំ

១ ឧ. សាណេវ ។ អន្តតនម្មំ សារណាតិ ធាថោ ទិស្សតិ ។

មិនវដលទ្ធិសាមណេវបម្រិទេ... មិនវដលស្របកាយ ក្នុងផ្ទះសេច្រាប
 កម្ពុកាយទេ... មិនវដលស្របកាយ ដោយគ្រឿងសិក្ខាទេ... មិន
 វដលក្រេតអរត្តិកាកេត្តច្របាច់ខ្លួន របស់សត្រូវចារិបុគ្គលទេ... មិន
 វដលមានភាពកើតឡើង ដោយហោចទៅ សូម្បីតែដំណូចតិសទេ...
 មិនវដលវេទក្សត្តំទុក ដោយហោចទៅ សូម្បីតែចំណិតផ្ទៃស្រមៃទេ...
 មិនវដលថ្កុកបន្តិកទេ... មិនវដលដេកទេ ។ ព្រះពុទ្ធស្រ្តះមានអាយុ
 មិនវដលដេក អស់ ៨០ វស្សហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំ
 ចាំទុកនៅហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយត្តកម្មិ របស់ព្រះពុទ្ធស្រ្តះមានអាយុ ។

(៦៦) ខ្នាលអាវុសោ កក្កាប្បស ៨០ វស្សហើយ កក្កាមិន
 វដលចូលវស្ស ក្នុងវិសេនាសនៈ ក្នុងស្រុកទេ ។ ព្រះពុទ្ធស្រ្តះមាន
 អាយុ មិនវដលចូលវស្ស ក្នុងវិសេនាសនៈ ក្នុងស្រុក អស់ ៨០
 វស្សហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចាំទុកនៅហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយ-
 ត្តកម្មិ របស់ព្រះពុទ្ធស្រ្តះមានអាយុ ។ ខ្នាលអាវុសោ កក្កាប្រកប
 ដោយកិលេស នាវិបិណ្ណបុត្ររបស់អ្នកវដលតែ ៧ ថ្ងៃ លុះដល់ថ្ងៃទី ៨

សុត្តនិកាយ ពុទ្ធសាសនា អដ្ឋកថា

អញ្ញា ទុណោ ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ សត្តាហមេវ
សារណោ វដ្ឋមិល្ហំ កុត្តំ អដ អដ្ឋមិយំ អញ្ញា
ទុណោ វដ្ឋមិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ម
វដ្ឋមិយំ អញ្ញា វដ្ឋ ជាវេ ។

(៥៣) លកេយ្យោ អារុសោ ពក្កុល វដ្ឋស្មី
វដ្ឋមិយេ បព្វជំ លកេយ្យំ ឧបសម្បទន្តិ ។ អ-
លត្ថ ទោ អចេណោ កស្សតោ វដ្ឋស្មី វដ្ឋមិយេ
បព្វជំ អលត្ថ ឧបសម្បទំ ។ អចំរុបសម្បត្តោ ទោ
បតាយស្មា កស្សតោ ឯកោ វុបកាដោ អប្ប-
មត្តោ អតាមិ បពិត្តោ វិហារតោ ចចិរសេវុវ យ-
ស្សតាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អតារស្មា អនការិយំ
បព្វជំ គន្ធនុត្តំ ព្រហ្មចារិយេ បរិយោសាធំ ជិដ្ឋេវ
នម្មេ សយំ អតិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្បទ្ធិ វិហាសិ
ទីណា ជាតិ វសិកំ ព្រហ្មចារិយំ កតំ ករណីយំ
ជាមរំ វត្តតាយាតិ អញ្ញាសិ ។ អញ្ញា ទោ
បតាយស្មា កស្សតោ អរហតំ អរហាសិ ។

សុត្តនិកាយ ពុទ្ធសាសនា អដ្ឋកថា

អរហត្តវេលកិកើតឡើង ។ ព្រះពុទ្ធវះមានកាយ ប្រកបដោយកិលេស
នាមិបណ្ណា បុរាណសម្ភាសនា វដ្ឋ លុះដល់វដ្ឋច័យ អរហត្តវេលកិកើត
ឡើង ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចាំទុកខ្លះហេតុនេះ ជាអដ្ឋកថា
របស់ព្រះពុទ្ធវះមានកាយ ។

(៥៤) បពិត្តព្រះពុទ្ធវះមានកាយ ខ្ញុំគប្បីបានខ្លះបព្វជំ គប្បី
បានខ្លះបសម្បត ក្នុងធម្មវិទ្យានេះ ។ អចលកស្សប ក៏បានខ្លះ
បព្វជំ បានខ្លះបសម្បត ក្នុងធម្មវិទ្យានេះ ។ លុះព្រះកស្សបមានកាយ
បានបសម្បត មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅក្រៅឯកំ ជាអត្ថមិន
ប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកាត់កិលេស មានចិត្តបញ្ចុះទៅក្រោមព្រះ
កុលបុត្រទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសក្នុងផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បី
ប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ខ្លះអនុត្តរធម៌នោះ
ដែលជាចំបងនៃព្រហ្មចារិយៈ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ចំពោះខ្លួនឯងក្នុង
បច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រាន្តទៅដោយវិធានបថទាំង ៤ វដ្ឋដ៏ដ៏ថា ជាភិ-
កស្សហើយ មគ្គព្រហ្មចារិយៈ អត្តាអញ្ញាបានទៅចុះហើយ សោឡសកិច្ច
អត្តាអញ្ញា បានធ្វើចុះហើយ មគ្គភាវនាភិច្ចដិទេ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បណ្ណព្រះអរហត្តទាំង
ឡាយ ព្រះកស្សបមានកាយ ក៏ជាព្រះអរហត្ត ទម្រង់ដែរ ។

[៥៤] អធិទោ អាយស្មា តត្តុលោ អចរោ
 សមយេន អចាប្បាលំ អាតាយ វិហារោ វិហារំ
 ឧបសន្តមិត្តា ឯវមាហ អភិក្កមថាយស្មុត្តោ អភិក្ក-
 មថាយស្មុត្តោ អដ្ឋ មេ បរិនិព្វានំ ភវិស្សតីតិ ។
 យឡាយស្មា តត្តុលោ អចាប្បាលំ អាតាយ វិហា-
 រោ វិហារំ ឧបសន្តមិត្តា ឯវមាហ អភិក្កមថា-
 យស្មុត្តោ អភិក្កមថាយស្មុត្តោ អដ្ឋ មេ បរិនិព្វានំ
 ភវិស្សតីតិ ននឡំ មយំ អាយស្មុតោ តត្តុលស្ស
 អច្ឆរិយំ អន្តកធម្មំ ធារេម ។

[៥៥] អធិទោ អាយស្មា តត្តុលោ មរដ្ឋ ភិក្កុ-
 សន្និស្ស ធិសិទ្ធកោវ បរិនិព្វាយិ ។ យឡាយស្មា
 តត្តុលោ មរដ្ឋ ភិក្កុសន្និស្ស ធិសិទ្ធកោ បរិនិព្វា-
 យិ ននឡំ មយំ អាយស្មុតោ តត្តុលស្ស អច្ឆរិយំ
 អន្តកធម្មំ ធារេមាតិ ។

[៥៦] លុះសម័យជាវាងក្រោយមក ព្រះពុទ្ធុន្ត្រៈ មានកាយ
 កាន់យកកូនសោ ចេញអំពីវិហារ ចូលទៅកាន់វិហារ ហើយគោល
 ពាក្យយ៉ាងនេះថា សូមលោកមានកាយុតាំងឡាយ ថយចេញទៅសិន
 សូមលោកមានកាយុតាំងឡាយ ថយចេញទៅសិន ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វាន
 ក្នុងវិថីនេះ ។ ព្រះពស្សបរោលថា ព្រះពុទ្ធុន្ត្រៈមានកាយុ បានកាន់
 យកកូនសោ ចេញអំពីវិហារ ចូលទៅកាន់វិហារ ហើយគោលយ៉ាងនេះ
 ថា សូមលោកមានកាយុតាំងឡាយ ថយចេញទៅសិន សូមលោក
 មានកាយុតាំងឡាយ ថយចេញទៅសិន ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វាន ក្នុងវិថីនេះ
 ដោយហេតុណា ខ្ញុំចាំទុកទូរហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយន្តកធម៌ របស់ព្រះ
 ពុទ្ធុន្ត្រៈមានកាយុ ។

[៥៧] ឯព្រះពុទ្ធុន្ត្រៈមានកាយុ អន្តិយបរិនិព្វាន ក្នុងវិថីកណ្តាល
 ភិក្កុសន្និ ។ ព្រះពុទ្ធុន្ត្រៈមានកាយុ អន្តិយបរិនិព្វាន ក្នុងវិថីកណ្តាល
 ភិក្កុសន្និ ដោយហេតុណា ខ្ញុំចាំទុកទូរហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយន្តកធម៌
 របស់ព្រះពុទ្ធុន្ត្រៈមានកាយុ ។

បញ្ជី ទន្ធក្រមិស្ត

(៥៦) ឯកស្តី សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកក
កដកហោ វិហារតិ វេទ្យុវេន កាលទុក្ខកង្ខារម ។ តេន
ទោ បទ សមយេន អចិវតោ សមណុទ្ទេសោ អ-
រញ្ញោ កុដិកាយំ វិហារតិ ។ អថទោ ជយសេនោ
កដកុមារោ ជន្នុវិហារំ អនុចន្តិមមារោ អនុវិចារមារោ
យេន អចិវតោ សមណុទ្ទេសោ តេនុបសន្តិមិ ទុប-
សន្តិមិត្តា អចិវតេន សមណុទ្ទេសេន សន្តិ សម្មា-
និ សម្មាជិយំ កថំ សារាណិយំ វិភិសារេត្តា ឯ-
កម្មន្តំ ជិសីនិ ។

(៥៧) ឯកមន្តំ ចិសិន្នោ ទោ ជយសេនោ កដ-
កុមារោ អចិវតំ សមណុទ្ទេសំ ឯកនកោច សុតំ មេតំ
ភោ អន្តិវេស្សន វេន ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អាតាបិ
មហិតត្តោ វិហារតោ ដុសេយ្យ ចិត្តស្ស ឯកក្កតត្តំ ។

ទន្ធក្រមិស្ត ទី ៥

(៥៦) ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេទ្យុវេន ជាពលទុក្ខកង្ខារមណ្ឌល ជិត
ក្រុងកដត្រិះ ។ សម័យនោះ សមណុទ្ទេស ឈ្មោះអចិវតោ ទៅក្នុង
កុដិជិតវត្ត ។ ព្រះនាងនី កដកុមារាព្រះតាមជយសេន^(*) ស្តេចយាង
ទៅមក ។ ដើម្បីសម្រួលព្រះជន្ម បាទចូលទៅរកអចិវតោសមណុទ្ទេស
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាប់ទាក់សំណេះសំណាលទៅរក
អចិវតោសមណុទ្ទេស លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែល
គួររលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងចិត្តមគ្គ ។

(៥៧) លុះជយសេនកដកុមារ គង់ក្នុងចិត្តមគ្គហើយ បាទ
ពោលនឹងអចិវតោសមណុទ្ទេស ដូច្នោះថា បពិត្រអង្គុវេស្សនៈដ៏ចម្រើន
ខ្ញុំបាទឮមកថា ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រហែសច្រូស មាន
ព្យាយាមផុតកម្លោះកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន គប្បី
បាទខ្ញុំចិត្តជាងកុដិត (ចិត្តដែលមានការម្នាក់តែមួយ) មែនឬ ។

* ជាព្រះករុណាសេនាប្រពន្ធជាតិម្ចីសារ ។ អន្តិកា ។

ឯវមេតំ រាជគុណា ឯវមេតំ រាជគុណា និទ ភិក្ខុ
អប្បមត្តោ អាតមិ បហិតត្តោ វិហារត្តោ ដុសេយ្យ
ចិត្តស្ស ឯកត្តត្ថំ ។ សាទុ មេ កវំ អត្តិវេស្សនោ
យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ចម្មំ នេសេត្តតិ ។

(៥៨) ន ទោ តេ អហំ រាជគុណា សត្តោមិ
យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ចម្មំ នេស្សតុំ អហត្តារហំ
តេ រាជគុណា យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ចម្មំ
នេសេយ្យំ ត្បញ្ច មេ កាសិតស្ស អត្តំ ន អាតា-
នេយ្យាសិ សោ មមស្ស កំលមថោ សា មមស្ស
វិហោសាតិ ។ នេសេតុ មេ កវំ អត្តិវេស្សនោ យ-
ថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ចម្មំ អប្បវេហមហំ កោតោ
អត្តិវេស្សនស្ស កាសិតស្ស អត្តំ អាតានេយ្យត្ថំ ។

អចរិតសមណុទ្ទេសតបថា ថ្វាយព្រះពោរព្រះរាជគុណា ការណ៍ខ្ពះយ៉ាង
ហ្នឹងហើយ ថ្វាយព្រះពោរព្រះរាជគុណា ការណ៍ខ្ពះ យ៉ាងហ្នឹងហើយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រើវាសនាទ្វេស មានព្យាយាមផុតការត្រូវ
កិលេស មានចិត្តបញ្ចូលចៅព្រះនិរ្ពាន អប្បិបាននូវចិត្តជាឯកត្តភា
វិមល ។ ជយាសនរាជគុណាតបថា ខ្ញុំសូមអង្វរ សូមអង្វរវេស្សនៈដ៏ចម្រើន
សំដែងធម៌កាមទំនងដែលលោកបានស្តាប់ បានរៀនមក ប្រាប់ខ្ញុំផង ។

(៥៩) អចរិតសមណុទ្ទេសកោលថា ថ្វាយព្រះពោរព្រះរាជ-
គុណា កក្កាកាត មិនភាចន៍សំដែងធម៌ កាមទំនង ដែលបាន
ស្តាប់ បានរៀនមក ថ្វាយទ្រង់បានទេ ទោលីកក្កាកាត សំដែងធម៌
កាមទំនង ដែលបានស្តាប់ បានរៀនមកថ្វាយទ្រង់ ក៏ទ្រង់យល់នូវ
សេចក្តីនៃកាសិត របស់កក្កាកាតពុំបាន កក្កាកាត មុខជាទំនងមាន
សេចក្តីសំបុកនោះ កក្កាកាត មុខជាទំនងមានសេចក្តីខ្សឹមហត់នោះ
(អកអំពើ) ។ សូមអង្វរវេស្សនៈដ៏ចម្រើន សំដែងធម៌ កាមទំនង
ដែលបានស្តាប់ បានរៀនមក ប្រាប់ខ្ញុំ ហើយធ្វើដូចម្តេច ឲ្យបាន
តែខ្ញុំបានយល់សេចក្តីនៃកាសិត របស់អង្វរវេស្សនៈដ៏ចម្រើនផង ។

សុត្តន្តបិដក ទទ្ធសិទ្ធិសុត្តន្ត ភគវគ្គបដិសន្ធិ

ទេសយ្យំ ទោ ទោ អហំ ភជកុមារ យថាសុតំ
 យថាបរិយត្តំ ធម្មំ សទេ មេ ភ្នំ ភាសិតស្ស អត្តំ
 អាជាទេយ្យាសិ ឥទ្ធកំ កុសលំ ទោ ទេ មេ
 ភ្នំ ភាសិតស្ស អត្តំ អាជាទេយ្យាសិ យថាសកេ
 តិដ្ឋិយ្យាសិ ទ មំ ភត្ត ទុក្ខំ បដិប្បុទ្ធយ្យាសិកំ ។
 ទេសេតុ មេ កវំ អត្តិវេស្សនោ យថាសុតំ យថា-
 បរិយត្តំ ធម្មំ សទេ អហំ កោតោ អត្តិវេស្សនស្ស
 ភាសិតស្ស អត្តំ អាជាទេយ្យាមិ^(១) ឥទ្ធកំ កុសលំ
 ទោ ទេ អហំ កោតោ អត្តិវេស្សនស្ស ភាសិតស្ស
 អត្តំ អាជាទិស្សាមិ យថាសកេ តិដ្ឋិស្សាមិ ហេហំ
 ភត្ត កវំ អត្តិវេស្សនំ ទុក្ខំ បដិប្បុទ្ធិស្សាមិកំ ។

(៥៧) អថទោ អចិរិកោ សមណុទ្ទេសោ ជយេ-
 សេនស្ស ភជកុមារស្ស យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ
 ធម្មំ ទេសេសិ ។ ឯវំ វុត្តេ ជយេសេនោ ភជកុមារេ

១. ១. អាជាទិស្សាមិ ។

សុត្តន្តបិដក ទទ្ធសិទ្ធិសុត្តន្ត អចិរិកោសមណុទ្ទេសោ

បកិក្រត្រេរាជកុមារ ភគ្គភាព សូមសំដែងធម៌ភាមទំនឺ ដែលបាន
 ស្តាប់ បានរៀនមក ថ្វាយទ្រង់ ប្រសិនបើទ្រង់យល់សេចក្តីនៃភាសិត
 របស់ភគ្គភាព កាយយល់ខ្លះ ជាការប្រពៃ តែបើទ្រង់មិនយល់សេចក្តី
 នៃភាសិតរបស់ភគ្គភាពទេ សូមទ្រង់បិកទៅ ក្នុងការមិនយល់របស់
 ទ្រង់ដែលចុះ ទ្រង់មិនគប្បីគ្រឿងប្រសូរភគ្គភាព ក្នុងសេចក្តីនោះទេ
 ទៀតទៀត ។ សូមអត្តិវេស្សនៈដ៏ចំរើន សំដែងធម៌ភាមទំនឺ ដែល
 លោកបានស្តាប់ បានរៀនមក គ្រប់ខ្ញុំចុះ បើខ្ញុំយល់សេចក្តីនៃភាសិត
 របស់អត្តិវេស្សនៈដ៏ចំរើន កាលដែលយល់ខ្លះ ជាការប្រពៃ តែបើខ្ញុំមិន
 យល់សេចក្តីនៃភាសិត របស់អត្តិវេស្សនៈដ៏ចំរើនទេ ខ្ញុំនឹងបិកទៅក្នុង
 ការមិនយល់របស់ខ្លួនដែល ខ្ញុំមិនគ្រឿងប្រសូរអត្តិវេស្សនៈដ៏ចំរើន ក្នុង
 សេចក្តីនោះ ទៅទៀតទេ ។

(៥៧) សំដាប់នោះ អចិរិកោសមណុទ្ទេស កិសំដែងធម៌
 ភាមទំនឺដែលបានស្តាប់ បានរៀនមក ថ្វាយជយសេនាភជកុមារ ។
 កាលបើអចិរិកោសមណុទ្ទេស សំដែងដូច្នោះហើយ ជយសេនាភជកុមារ

អចិរវតំ សមណុទ្ទេសំ ឯតទរោច អដ្ឋានមេតំ កោ
 អត្តិវេស្សនំ អនវតានសោ យំ ភិក្ខុ អប្បមត្តោ
 អាតាបិ បហិតតោ វិហារន្តោ ជុសេយ្យ ចិត្តស្ស
 ឯកត្តតន្តំ ។ អថទោ ជយសេនោ រាជកុមារោ អ-
 ចិរវតស្ស សមណុទ្ទេសស្ស អដ្ឋានត្តក្កំ^(១) បរោទតា
 ឧដ្ឋាយាសនា បត្តាមិ ។ អថទោ អចិរវតោ ស-
 មណុទ្ទេសោ អចិរប្បត្តន្តោ ជយសេនោ រាជកុមារោ
 យេន កតវា តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា កតវន្តំ
 អភិវរោទតា ឯកមន្តំ ចិសិទិ ។ ឯកមន្តំ ចិសិទ្ធា
 ទោ អចិរវតា^(២) សមណុទ្ទេសោ យាវតកោ អ-
 យោសិ ជយសេនោ រាជកុមារោ សន្តិ កតា-
 សល្លាចោ តំ សន្តំ កតវតា អាហោសិ ។

(៦០) ឯវំ វត្តេ កតវា អចិរវតំ សម-
 ណុទ្ទេសំ ឯតទរោច តំ កុរុតតុ អត្តិវេស្សនំ
 លត្តាយំ តំ នេត្តមេន ញាតតំ នេត្តមេន
 នដ្ឋតំ នេត្តមេន បត្តតំ នេត្តមេន សន្តិកាតតំ

១ ១. អដ្ឋានត្ត ។ ២ កតវិ អត្តំ ចោត្តោ អដ្ឋិវេស្សនោ ទិស្សតិ ។

កំពោលនីតិអចិរវតសមណុទ្ទេស ដូច្នោះថា បពិត្រអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចំរើន
 ត្រង់ដែលថា ពិក្ខុជាអ្នកមិនប្រវែងសេចក្តី មានព្យាយាមផុតកម្លោះកិលេស
 មានចិត្តបញ្ចូលទៅក្រៅនៃព្រះនាម គប្បីបានដូចគ្នា ជាឯកគ្នា គ្មានមិនទំនង
 មិនមែនជាទោសទេ ។ លុះជយសេនារាជកុមារ ប្រកាសដូច្នោះហេតុ
 ដែលមិនមែនជាទំនង មិនមែនជាទោស របស់អចិរវតសមណុទ្ទេស
 ហើយ ក៏ក្រោកអំពីគាសនៈស្តេចចេញទៅ ។ កាលដែលជយសេន-
 រាជកុមារ ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន អចិរវតសមណុទ្ទេស ក៏ចូល
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភោគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភោគ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអចិរវតសមណុទ្ទេសអង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលពាក្យចោទ ដែលខ្លួននិយាយនឹង
 ជយសេនារាជកុមារនោះ ចំពោះព្រះមានព្រះភោគ ដោយសព្វគ្រប់ ។

(៦០) កាលអចិរវតសមណុទ្ទេស ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះមានព្រះភោគ ត្រង់ក្រាស់នីតិអចិរវតសមណុទ្ទេសដូច្នោះថា ម្ចាស់អគ្គិ-
 វេស្សនៈ គុណជាគណៈដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយខេត្តម្លះ គប្បីឃើញ
 ដោយខេត្តម្លះ គប្បីដល់ដោយខេត្តម្លះ គប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយខេត្តម្លះ
 ក៏ជយសេនារាជកុមារ នឹងបានដូចគុណជាគ្រោះការកំចិនិត ក្នុងអក្ខរកាព្រះ

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ មហាវគ្គបិដក

តំ វត ជយសេនោ វត ភុម្ភោ កាមមជ្ឈេ វសនោ
កាមេ បរិកុញ្ញោ កាមវត ក្រោម ទដ្ឋនា ហោ
កាមបរិណុ ហោ បរិទ្កយនា ហោ កាមបរិយេស ហោ
ទស្សុក្កោ ញស្សតិ វា ទត្ថតំ វា សង្កិ វា
ករិស្សតិ ទេតំ ហំ វិជ្ជតិ ។

[៦១] សេយ្យថាបិស្សុ អត្ថិវេស្សន ទ្វេ ហត្ថិទ្កា
វា អស្សន្ទា វា កោទ្កា វា សុទ្ធា សុវិជ្ជតា ។
ទ្វេ ហត្ថិទ្កា វា អស្សន្ទា វា កោទ្កា វា អន្ទា
វា អវិជ្ជតា ។ តំ កី មញ្ញសំ អត្ថិវេស្សន យេ តេ
ទ្វេ ហត្ថិទ្កា វា អស្សន្ទា វា កោទ្កា វា សុទ្ធា
សុវិជ្ជតា អបិ ទុ តេ ទ្កា ទ្កកាវលំ
កខ្មេយ្យំ ទ្កា វា ទ្កក្ខមី សម្មាប្បណេយ្យន្តិ ។
១ ១. សេព្វា ១ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ មហាវគ្គបិដក

ព្រោះថាជយសេនាជកុមារ កំពុងនៅក្នុងកណ្តាលកាម កំពុងបរិភោគកាម
កំពុងទំពាស៊ីកាមវិភក្តៈ កំពុងពេលពលដោយសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយ
ព្រោះកាម ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយដើម្បីស្វែងរកកាម ទិដ្ឋីដឹង ទិដ្ឋិយល់ ទិដ្ឋិ
ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណជាតិខាង ដូចម្តេចកើត ពាក្យដូច្នោះទេ មិន
សមហេតុទេ ។

[៦១] ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ ដូចសត្វពាហនៈ ២ ពួក គឺដំរីគួរ
ទូន្មាន សេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេកំពុងទូន្មានជិតបានល្អ ១
ដែលគេទូន្មានបានល្អហើយ ១ ។ សត្វពាហនៈ ២ ពួក គឺដំរីគួរទូន្មាន
សេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេមិនចាំបាច់ទូន្មានទៅឡើយ ១
ដែលគេទូន្មានមិនចាំបាច់បាន ១ ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ អ្នកយល់សេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច សត្វពាហនៈ ២ ពួកណា គឺដំរីគួរទូន្មាន សេះគួរទូន្មាន
ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេកំពុងទូន្មានជិតបានល្អ ១ ទូន្មានបានល្អហើយ ១
ចុះពួកសត្វដែលគេកំពុងទូន្មាននោះ កើតទិដ្ឋិលុះកាមដ៍ម្យន្តានដែរឬ កាល
ចើទូន្មានហើយ កើតទិដ្ឋិដល់ថ្នាក់ ដែលគេចាប់ទូន្មានដែរឬទេ ។

ឯវំ កន្ត ។ យេ បទេតេ ទេ ហត្ថិន្ទា
 វា អស្សន្ទា វា កោន្ទា វា អន្ទា អវិទិតា
 អបិ ទុ តេ អន្ទា វ ទន្តការណំ កង្កយ្យំ
 អន្ទាវ ទន្តភូមិ សម្មាបុណេយ្យំ សេយ្យតាបិ
 តេ ទេ ហត្ថិន្ទា វា អស្សន្ទា វា កោន្ទា
 វា សុន្ទា សុវិទិតាភិ ។ ពោ ហេតំ កន្ត ។
 ឯវមេវ ចោ អត្ថិវស្សន យំ តំ ទេត្តម្មេន ញាតត្ថំ
 ទេត្តម្មេន ទដ្ឋត្ថំ ទេត្តម្មេន បត្តត្ថំ ទេត្តម្មេន
 សច្ចិកាតត្ថំ តំ វា វា ជយសេនោ វា ជកុមារោ កាម-
 មន្យេ វសន្តោ កាមេ បរិកុញ្ញន្តោ កាមវិតក្កេហិ
 ទដ្ឋនា កាមបរិណ្ណហោន បរិទ្បយ្ហនា កាម-
 បរិយេសនាយ ទស្សន្តោ ញស្សតិ វា ទត្តតិ វា
 សច្ចិ វា កាវស្សតិភិ ទេតំ ហំ វិជ្ជតិ ។

សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ សត្វពាហនៈ ២ ពួក
 ណា គឺដំរីគួរទូន្មាន សេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេមិនចាន់
 បានទូន្មាននៅឡើយ ១ ទូន្មានមិនចាន់បាន ១ ឬសេត្វពាហនៈដែលគេ
 មិនចាន់បានទូន្មាននៅឡើយនោះ កើតឱនលុះតាមធម្មតាដែល កាល
 បើមិនបានទូន្មានហើយ កើតឱនដល់ថ្នាក់ ដែលគេពាប់ទូន្មាន ដូចសត្វ
 ពាហនៈ ២ ពួក គឺ ដំរីគួរទូន្មាន សេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេ
 កំពុងទូន្មានជិតបានល្អ ឱនដែលគេទូន្មានបានល្អហើយនោះ ដែរឬទេ ។
 សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស មិនដូច្នោះទេ ។ ខ្លាលអត្ថិវស្សនៈ សេចក្តីនេះ
 បានទបមេយ្យដូចជា ជយសេនាជកុមារ ដែលកំពុងនៅក្នុងកល្យាណកាម
 កំពុងបរិភោគតាម កំពុងទំពាស៊ីតាមវិភក្តៈ កំពុងពេលពលដោយសេចក្តី
 ក្រហល់ក្រហាយព្រោះតាម ជាអ្នកទូលំទូយដើម្បីស្វន្តិភកាម ឱនឱន
 ឱនយល់ ឱនធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ខ្លះគុណជាត ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយ
 ទេក្ខម្មៈ គប្បីយល់ដោយទេក្ខម្មៈ គប្បីដល់ដោយទេក្ខម្មៈ គប្បីធ្វើឱ្យជាក់
 ច្បាស់ដោយទេក្ខម្មៈ ដូចម្តេចបាន ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

(៦២) សេយ្យជាបិ អត្ថិវេស្សន កាមស្ស វា
 និកមស្ស វា អវិទ្ធា មហាបទដ្ឋកថា ។ តទេនំ ទ្វេ ស-
 ហាយកា កម្ពុតា តាមា វា និកមា វា និកមមិត្តា ហត្ថ-
 វិលេង្សកេន យេន សោ បទដ្ឋកថា តេនុបសន្តមេយ្យំ
 ឧបសន្តមិត្តា ឯកោ សហាយកោ ហេដ្ឋាបទដ្ឋកថាទេ
 តិច្ឆេយ្យ ឯកោ សហាយកោ ឧបវិបទ្ធាកំ អាណ-
 ហេយ្យ ។ តទេនំ ហេដ្ឋាបទដ្ឋកថាទេ បិកោ សហាយ-
 កោ ឧបវិបទ្ធាកេ បិកំ សហាយកំ ឯវំ វិទេយ្យ យំ
 សម្ម កំ តំ បស្សសិ ឧបវិបទ្ធាកេ បិកោតិ ។ សោ
 ឯវំ វិទេយ្យ បស្សមិ ទោ អហំ សម្ម ឧបវិបទ្ធាកេ
 បិកោ អារមមណេយ្យកំ វនមមណេយ្យកំ ក្នុមិ-
 រមណេយ្យកំ ទោក្កុរណិរមណេយ្យកន្តិ ។ សោ
 ឯវំ វិទេយ្យ អដ្ឋានំ ទោ ឯកំ សម្ម អនវកាសោ
 យំ តំ ឧបវិបទ្ធាកេ បិកោ បស្សេយ្យសិ អារ-
 មមណេយ្យកំ វនមមណេយ្យកំ ក្នុមិរមណេយ្យកំ
 ទោក្កុរណិរមណេយ្យកន្តិ ។ តទេនំ ឧបវិបទ្ធាកេ
 សហាយោ បិកោ ហេដ្ឋាបទដ្ឋកថាទេ^(៦) ឧកេហិត្តា

៦ ១. បិកោ សហាយកោ ហេដ្ឋាបទដ្ឋកថាទេ ទិស្សតិ ។

(៦២) ម្ចាស់កន្លឹកស្រូវ៖ ដូចក្នុងវិសេសនាវិជិតស្រុកបូជិតម ។
 មានបុរស ២ នាក់ ជាសំឡាញ់នឹងគ្នា ចេញអំពីស្រុកបូជិតមនោះ ដឹក
 ដៃគ្នា ចូលទៅរកភ្នំនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បុរសជាសំឡាញ់
 ម្នាក់ ឈរនៅទៀបជើងភ្នំភាគីក្រោម បុរសជាសំឡាញ់ម្នាក់ ទៀត
 ទៅភាគីលើភ្នំ ។ បុរសជាសំឡាញ់ ដែលឈរក្រោមជើងភ្នំភាគីក្រោម
 សួរសំឡាញ់ ដែលឈរលើភ្នំនោះ យ៉ាងនេះថា ខែសំឡាញ់ ដែល
 សំឡាញ់ឯង ឈរលើភ្នំលើភ្នំ តើបានឃើញអ្វីដែរ ។ បុរសដែល
 ឈរភាគីលើភ្នំនោះ ប្រាប់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សំឡាញ់ ដែលខ្ញុំ
 ឈរលើភ្នំលើភ្នំ បានឃើញស្នូនច្បារជាទីក្រែកអរ ព្រៃជាទីក្រែក
 អរ ក្នុងជាទីក្រែកអរ ស្រះបាតុរណីជាទីក្រែកអរ ។ បុរសជា
 សំឡាញ់ ដែលឈរទៀបជើងភ្នំនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 សំឡាញ់ ដែលសំឡាញ់ឯងឈរលើភ្នំ ភ្នំ ហើយឃើញស្នូនច្បារ
 ជាទីក្រែកអរ ព្រៃជាទីក្រែកអរ ក្នុងជាទីក្រែកអរ ស្រះបាតុរណី
 ជាទីក្រែកអរ មុនមិនមែនសមហេតុ មិនមែនជាឧកាសទេ ។ បុរស
 ជាសំឡាញ់ ដែលឈរលើភ្នំ ក៏ចម្រើននាជើងភ្នំភាគីក្រោមនោះហើយ

តំ សហាយកំ តាហាយ កហេត្វា ទបរិបទ្ធាតំ
 អាហេបេត្វា មុហុត្តំ អស្សាសេត្វា ឯវំ វទេយ្យ យំ
 សម្ម កំ ត្ថំ បស្សសិ ទបរិបទ្ធាតេ បិកោតិ ។ សោ
 ឯវំ វទេយ្យ បស្សាមិ ទោ អហំ សម្ម ទបរិបទ្ធាតេ
 បិកោ អារម្មណមណោយ្យកំ វទនមណោយ្យកំ ក្នុងិក-
 មណោយ្យកំ ទោត្តរណិកមណោយ្យកន្តិ ។ សោ ឯវំ
 វទេយ្យ វទានេវ ទោ ភេ សម្ម កាសិកំ មយំ ឯវំ
 អាជាតាម អដ្ឋាទំ ទោ ឯវំ សម្ម អនវកាសោ យំ ត្ថំ
 ទបរិបទ្ធាតេ បិកោ បស្សេយ្យាសិ អារម្មណមណោយ្យកំ
 វទនមណោយ្យកំ ក្នុងិកមណោយ្យកំ ទោត្តរណិកម-
 ណោយ្យកន្តិ ។ វទានេវ ច បទ ភេ កាសិកំ មយំ
 ឯវំ អាជាតាម បស្សាមិ ទោ អហំ សម្ម ទបរិបទ្ធា-
 តេ បិកោ អារម្មណមណោយ្យកំ វទនមណោយ្យកំ
 ក្នុងិកមណោយ្យកំ ទោត្តរណិកមណោយ្យកន្តិ ។

កៀកបុរសជាសំឡាញ់នោះ ដោយដើម្បីដំ តាំទ្រុឌិទៅលើភ្នំ ល្អ
 លោមមួយស្របក់ ក៏សួរយ៉ាងនេះថា ដែលសំឡាញ់ឯង
 ឈរលើភ្នំ បានឃើញអ្វីដែរ ។ បុរសដែលឈរ ទៀបដីភ្នំនោះ
 និយាយតប យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សំឡាញ់ ខ្ញុំឈរលើភ្នំ ឃើញស្នូន
 ច្បារជាទីគ្រុកអរ ព្រៃជាទីគ្រុកអរ ក្នុងជាទីគ្រុកអរ ស្រះបុក្ខុណី
 ជាទីគ្រុកអរ ។ បុរសដែលឈរលើភ្នំនោះ គោលយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់សំឡាញ់ ឥឡូវនេះ យើងជីវិតច្បាស់ ខ្ញុំសំដីរបស់សំឡាញ់ឯង
 ហើយ (ដែលពោល) យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សំឡាញ់ ដែលសំឡាញ់ឯង
 ឈរលើភ្នំ ហើយឃើញស្នូនច្បារជាទីគ្រុកអរ ព្រៃជាទីគ្រុកអរ
 ក្នុងជាទីគ្រុកអរ ស្រះបុក្ខុណីជាទីគ្រុកអរ គុះមិនមែនសមហេតុ
 មិនមែនជាគោលទេ ។ មួយទៀត ឥឡូវនេះ យើងជីវិតច្បាស់ខ្ញុំ
 សំដីរបស់សំឡាញ់ឯងហើយ (ដែលពោល) យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 សំឡាញ់ ដែលខ្ញុំឈរលើភ្នំ ឃើញស្នូនច្បារជាទីគ្រុកអរ ព្រៃជា
 ទីគ្រុកអរ ក្នុងជាទីគ្រុកអរ ស្រះបុក្ខុណី ជាទីគ្រុកអរ ។

សុត្តន្តបិដក វិទ្យាសុត្តន្ត មហាបទដកថា

សោ ឃី វិទេយ្យ តតា ហិ បទាហំ សឌ្ឍ ឥមិនា
 មហតា បទុតេន អារុដោ^(១) ធិដ្ឋេយ្យំ បាទុសន្តំ ។
 ឃីវេវ ចោ អតោ មហន្តតរេន ចោ អគ្គិវេស្សន
 អវិជ្ជាទដ្ឋេន ជយសេនោ រាជកុមារេ អារុដោ
 ចិវុដោ ឡុវុដោ^(២) បរិយោនន្តោ ។ សោ វត យន្តំ
 នេកុម្មេន ញាតតំ នេកុម្មេន នដ្ឋតំ នេកុម្មេន បត្តតំ
 នេកុម្មេន សន្និកាតតំ តំ វត ជយសេនោ រាជ-
 កុមារេ កាមមជ្ឈេ វសន្តោ កាមេ បរិកុញ្ញន្តោ
 កាមវតត្រោហំ ទដ្ឋមាណោ កាមបរិទ្យារោន បរិទ្ធក្ខ-
 មាណោ កាមបរិយេសនាយ ទស្សុក្កោ ញស្សតិ វិ-
 នកុតិ វិ សន្និ វិ កាវិស្សតិ តិ នេតំ ហិ ទំ
 វិជ្ជតិ ។ សទេ ចោ តំ អគ្គិវេស្សន ជ-
 យសេស្ស រាជកុមារស្ស ឥមា នេ ឧបមា
 បដិកាសយ្យំ អនច្ឆរិយន្ត ជយសេនោ រាជកុមារេ

១. អារុដោ ។ ២. ឡុវុដោ ។

សុត្តន្តបិដក វិទ្យាសុត្តន្ត មហាបទដកថា

សំទ្យាញំ ដែលឈរទៀបជើងភ្នំនោះ ខំយាយយ៉ាងខ្លាំង ម្ខាងសំទ្យាញំ
 ពិតដូច្នោះវែមខាហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលក្រូក្រំនៃខេត្តប៉ៃលិន បាខជាមិនឃើញ
 ខ្ញុំវែសវែលគួរឃើញ ។ ម្ខាងអគ្គិវេស្សនៈ រឿងនេះមានឧបមាដូចម្តេច
 មិញ មានឧបមេយ្យដូចជា ជយសេនាជកុមារ ក្រូក្រំនៃអវិជ្ជាដីជីវិសេស
 ក្រែលនិងជើងភ្នំនោះទៅទៀត គ្របសន្តិកំ ជោគគ្រន ចាក់ស្រែះ រូបភ
 ហើយ ។ ជយសេនាជកុមារ ដែលកំពុងនៅក្នុងកណ្តាលកាម កំពុងបរិ-
 ភោគតាម កំពុងទំពាស្តីតាមវិភក្តៈ កំពុងរលកលាដោយសេចក្តីក្រហល់
 ក្រហាយក្រោកោម ជាអ្នកទូលំទូលាយដើម្បីស្វែងរកកាម កើនធីធីន ខឹង
 យល់ ខឹងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ខ្ញុំវែសវែលជាក្រែកបុគ្គលគប្បីដឹងដោយខេត្តម្មៈ
 គប្បីឃើញដោយខេត្តម្មៈ គប្បីដល់ដោយខេត្តម្មៈ គប្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយខេត្តម្មៈ ដូចម្តេចបាន ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុផល ។ ម្ខាង
 អគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើអ្នកបំភ្លឺសចក្តីឧបមាទាំង ២ នេះ ដល់ជយសេន-
 រាជកុមារនោះ ក៏ជាការអស្ចារ្យក្រាន់បើបស់អ្នកដែរ ជយសេនាជកុមារ

បសិទ្ធមយ្យ បសន្នោ ច តេ បសន្នាការំ ករេយ្យតិ ។
កុរោ បទ មំ កន្ត ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស
នំ មា ទ្វេ ឧបមា បដិកាសិស្សន្តំ អនច្ចរិយោ បុត្រ
អស្សុតបុត្រា សេយ្យជាបិ កតវន្តន្តំ ។

(៦៣) សេយ្យជាបិ អត្តិវេស្សន រាជា ទត្តិយោ
មុត្តាវសិត្តោ ធាតវនិកំ អាមន្តេសិ ឃហិ^(១) ភ្នំ
សម្ម ធាតវនិក រញ្ញោ ធាតំ អភិរហិត្វា ធាតវនំ
បវិសិត្វា អាវញ្ញធាតំ^(២) អតិបស្សិត្វា រញ្ញោ ធាតស្ស
តិវយំ ឧបនិពន្ធហិតិ ។ ឃវំ ទេវតិ ទោ អ-
ត្តិវេស្សន ធាតវនិកោ រញ្ញោ ទត្តិយស្ស មុត្តាវ-
សិត្តស្ស បដិស្សិត្វា រញ្ញោ ធាតំ អភិរហិត្វា ធាត-
វនំ បវិសិត្វា អាវញ្ញធាតំ អតិបស្សិត្វា រញ្ញោ ធាតស្ស
តិវយំ ឧបនិពន្ធតិ ។ កមេនំ រញ្ញោ ធាតោ
អញ្ញោ កាសំ ជិហរតិ ។ ឃត្តាវតា ទោ^(៣) អត្តិវេស្សន

១ ឧ. ធម៌តិ ឧ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. អញ្ញនំ ធាតំ ។ ៣ ឧ. ចរោ ។

មុនជាជ្រះថ្លា លុះជ្រះថ្លាហើយ មុនជាធ្មេ ខ្ញុំតាការខែសេចក្តីជ្រះថ្លា
ចំពោះអ្នកមិនខាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខបមាចំនិត្តិវជាទិ
អស្សុរ្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនភ្ជាប់បានស្តាប់ពីមុនមកហោះ នឹងបិក្ខិដល់
ជយសេនរាជកុមារ ឲ្យដូចជាព្រះមានព្រះភាគ ដូចម្តេចបាន ។

(៦៧) ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ ដូចក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជា បាន
មុត្តាវសេកហើយ ក្រាស់នឹងហ្មធីរថា ម្ចាស់ហ្មធីរមានចក្ខុស្មារស្មី
ចូរអ្នកបកតាយ ចូរអ្នកឡើងជិះដើរព្រះរាជទ្រព្យ ចូលទៅឯព្រៃដំរី លុះ
ឃើញដំរីព្រៃច្បាស់លាស់ហើយ ចូរតាមដំរីព្រះរាជទ្រព្យឲ្យទំ ។
ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ ហ្មធីរក៏ទទួលព្រះរាជឧត្តារខែក្សត្រិយ៍ ជាព្រះរាជា
បានមុត្តាវសេកហើយថា ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយក៏ឡើងជិះដើរ
ព្រះរាជទ្រព្យ ចូលទៅឯព្រៃដំរី ឃើញដំរីច្បាស់លាស់ហើយ ក៏តាម
កដិរព្រះរាជទ្រព្យ យ៉ាងទំ ។ ឯដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ក៏ត្រៀមដំរី
ព្រៃនោះទៅកេចំល ។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ អាណាថា

អាណាថា ធាតា អន្តោកាសកតោ ហោតិ ។
 ឯតុ គេតា ហិ អត្ថិវេស្សនំ អាណាថា ធាតា^(១)
 យនំ ធាតវំ ។ ឥមំ ធាតវំ ធាតា រញ្ជា ទត្ថិ-
 យស្ស មុត្តាវស័ត្តស្ស អាណេចសិ អន្តោកាសកតោ
 ទោ តេ^(២) នេវ អាណាថា ធាតាតិ ។ ឥមំ រាជា
 ទត្ថិយោ មុត្តាវស័ត្តោ ហត្ថិទមកំ អាមន្តេសិ ឯហិ
 ត្ថំ សធម្ម ហត្ថិទមកា អាណាថា ធាតំ ទម យាហិ
 អាណាថាទេវោ សីលានំ អភិវឌ្ឍនតាយ អាណាថា-
 ទេវោ សាសន្តប្បានំ អភិវឌ្ឍនតាយ អាណាថាទេវោ
 ទាវតិលមដបរិទ្យាហានំ អភិវឌ្ឍនតាយ តាមន្ត
 អភិវឌ្ឍនតាយ មនុស្សកន្តេសុ សីលេសុ សាមាណ-
 បថាយាតិ ។ ឯវំ នេកតិ ទោ អត្ថិវេស្សនំ
 ហត្ថិទមកោ រញ្ជា ទត្ថិយស្ស មុត្តាវស័ត្តស្ស
 បដិស្សតា មហន្តំ ជន្តំ បរវិយំ និទទិតា

១ ១. អាណាថា ធាតា ។ ២ ១. ធាតា ១ ទិស្សតិ ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ របរាជយនី

ដីវិព្រាតិវេទនេក្នុងទិវល ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ចោរបដិដ្ឋេនៈ ដីវិព្រា-
 តិវេទនេមានចិត្តជាប់ចំពាក់ ក្នុងវិព្រាដីវិវេទនេ ។ ហ្ន៎ដីវិព្រាបបដិ
 ទូលដំណើរនោះចំពោះក្សត្រិយ៍ ជាព្រះរាជាដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ
 ថា បតិក្រត្រសេម្មតិទេព ដីវិព្រាចេញទៅនៅក្នុងទិវលហើយ ។
 ក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជាដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ ក៏ទ្រង់គ្រាសនឹងហ្ន៎ដីវិ
 នោះថា ម្នាលហ្ន៎វិវាទចិត្តស្មោះស្មើ ចូរអ្នកមកអាច ចូរអ្នកទូន្មាន
 ដីវិព្រា ចូរអ្នកទៅញាំញី ទូរសណ្តាប់ធ្នាប់ របស់ពួកដីវិព្រាផង
 ញាំញីទូរកម្រិតកាស្មេរទៅ របស់ពួកដីវិព្រាផង ញាំញីទូរសេចក្តី
 ក្រវល់ក្រវាយ សេចក្តីខ្លឿយហត់ សេចក្តីក្តៅក្រហាយ របស់ពួកដីវិ
 ព្រាផង ញាំដីវិព្រាទូរក្រកអរ ចំពោះស្រុកផង ធ្វើឲ្យកាន់យក
 សណ្តាប់ធ្នាប់ ដែលជាទីក្រកអររបស់មនុស្សផង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ
 ហ្ន៎ដីវិក៏ទូលព្រះបទុលរបស់ក្សត្រិយ៍ ជាព្រះរាជាដែលបានមុត្តាភិសេក
 ហើយថា ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយដឹកជាសសយោន៍ជុំក្នុងវេទនេដី

អារាហ៍កស្ស ធាតុស្ស តំណយំ ឧបទំពទ្ធតំ អារាហ៍កា-
 នតោវ សីលានំ អភិទំម្ពននាយ អារាហ៍កានតោវ
 សាសន្តប្បវំ អភិទំម្ពននាយ អារាហ៍កានតោវ
 នាវតំលមមេវវិទ្យាហានំ អភិទំម្ពននាយ កាមន្តេ
 អភិវាមនាយ មនុស្សកាណ្តសុ សីលេសុ សមាទប-
 នាយ ។ កមេនំ ហត្ថំនមកោ យា សា វិចា
 ទេលា កាណ្តសុចា មេមនំយា ហនយន្តំមា ចោវ
 តហុជនកាណ្ត តហុជនមនាចា កតាវុចាហិ វិចាហិ
 សមុទាចាវតិ ។ យតោ ចោ អត្ថិវេស្សន អារាហ៍កោ
 ចាតោ ហត្ថំនមកស្ស យា សា វិចា ទេលា
 កាណ្តសុចា មេមនំយា ហនយន្តំមា ចោវ តហុជ-
 នកាណ្ត តហុជនមនាចា កតាវុចាហិ វិចាហិ
 សមុទាចាវយមាចោ សុស្សសតិ សោតំ ធិនហតិ
 អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋយេតិ ។ កមេនំ ហត្ថំនមកោ
 ឡត្តវ តំណយាសោនតំ អនុប្បវេច្ឆតិ^(១) ។ យតោ
 ចោ អត្ថិវេស្សន អារាហ៍កោ ចាតោ ហត្ថិ-
 នមកស្ស តំណយាសោនតំ បដិក្កណ្ណាតិ ។

១ ម. អនុប្បវេច្ឆតិ ។

ចរិត្រៀកដំរីព្រៃដើម្បីនឹងញាំញី ខ្ញុំទម្លាប់របស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បី
 ញាំញី ខ្ញុំគម្រោងក្នុងការស្តាប់របស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញាំញីខ្ញុំរបស់ពួក
 ក្រលំក្រលាយ សេចក្តីខ្សឹមហាក់ សេចក្តីក្តៅក្រហាយ របស់ពួកដំរី
 ព្រៃផង ដើម្បីញាំញីដំរីព្រៃទ្វេក្រែកអរចំពោះស្រុកផង ដើម្បីទ្វេក្រែកនយក
 សណ្តាប់ធ្នាប់ ដែលជាទីក្រែកអររបស់មនុស្សផង ។ ទ្រម័កដំរីវែង
 ចរចាដោយវិចារដែលវាគោរពស ទាំងស្រុងដល់គ្រូចៀក ជាទីស្រឡាញ់
 គួរទុកក្នុងហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកប្តី ជាទីក្រែកអរនៃជនច្រើនគ្នា ជាទី
 គាប់ចិត្តនៃជនច្រើនគ្នាឱប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ កាលណា
 ទ្រម័កដំរីចរចា តែវាវិចារដែលវាគោរពស ទាំងស្រុងដល់គ្រូចៀក ជាទី
 ស្រឡាញ់ គួរទុកក្នុងហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកប្តី ជាទីក្រែកអរនៃជន
 ច្រើនគ្នា ជាទីគាប់ចិត្តនៃជនច្រើនគ្នាដូច្នោះ ដំរីព្រៃក៏ស្តាប់ដោយស្រួល
 ផ្សំគ្រូចៀក តាំងចិត្តចាកការម្តងវាផ្សេង ។ ទ្រម័កដំរីប៉ងស្មៅ
 ដែលដំរីគួរស្តាប់ ខឹងទឹកដំរីខោតោវ ។ ម្ចាស់អត្ថិវេស្សនៈ បើដំរី
 ព្រៃទទួលស្មៅដែលដំរីគួរស្តាប់ ខឹងទឹក របស់ទ្រម័កដំរីកាលណា ។

ត្រូវ^(១) ហត្ថិទ្ធិកស្ស ឯវំ ហោតិ ជីវិស្សតិ ទោនាធិ
 អាណ្ហកោ^(២) ធាតោតិ ។ តមេធំ ហត្ថិទ្ធិកោ
 ទុត្តិ ការណំ ការេតិ^(៣) អាទិស្ស^(៤) កោ
 ធិក្កិប កោតិ ។ យតោ ទោ អត្ថិវេស្សន រញ្ញោ
 ធាតោ ហត្ថិទ្ធិកស្ស អាណាធិក្កេម វេទនករោ
 ហោតិ ឱវាធម្មជិករោតិ^(៥) ។ តមេធំ ហត្ថិទ្ធិកោ
 ទុត្តិ ការណំ ការេតិ អភិក្កម កោ បដិក្កម
 កោតិ ។ យតោ ទោ អត្ថិវេស្សន រញ្ញោ
 ធាតោ ហត្ថិទ្ធិកស្ស អភិក្កមប្បដិក្កមេ វេទនករោ
 ហោតិ ឱវាធម្មជិករោតិ ។ តមេធំ ហត្ថិទ្ធិកោ
 ទុត្តិ ការណំ ការេតិ ទុដ្ឋហ កោ
 ធិមជ្ឈិ^(៦) កោតិ ។ យតោ ទោ អត្ថិវេស្សន រញ្ញោ
 ធាតោ ហត្ថិទ្ធិកស្ស ទុដ្ឋាធិបដ្ឋាយ^(៧) វេទនករោ
 ហោតិ ឱវាធម្មជិករោតិ ។ តមេធំ ហត្ថិទ្ធិកោ

១ ខុទ្ទ ១ ២ ១. រញ្ញោ ១ ៣ ១. ករោតិ ១ ៤ ១. អាទិយ ១ ៥ ១. អតិស្សោតិ ១
 ៦ ១ ១. ធិម ១ ៧ ១. ១ ១. ទុដ្ឋាធិបដ្ឋាយ ១

កាលានាទ្រម័កដិវ កំណាសេចក្តីក្រិមិថោ អន្សុនេះ ដិវិទ្រមុមថោនី
 សេមិទាន ។ ទ្រម័កដិវកំបត្តិកំដិវនោះ កទៅទៀតថា ខែដិវិដិចម្រើន
 ចូរឯនិកាតំ ខែដិវិដិចម្រើន ចូរឯនិកាតំ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ បើដិវ
 ព្រះរាជទ្រព្យធ្វើតាមពាក្យ ធ្វើតាមទត់របស់ទ្រម័កដិវ ក្នុងការកាត់
 យកនិកាតំហើយ ។ ទ្រម័កដិវកំបត្តិកំដិវនោះ កទៅទៀតថា ខែដិវិដិចម្រើន
 ចូរឯនិយានទៅមុខ ខែដិវិដិចម្រើន ចូរឯនិយក្រោយ ។ ម្នាលអគ្គិ-
 វេស្សនៈ កាលណាបើដិវព្រះរាជទ្រព្យធ្វើតាមពាក្យ ធ្វើតាមទត់របស់
 ទ្រម័កដិវ ក្នុងការយានទៅមុខ និងការយក្រោយហើយ ។ ទ្រម័ក
 ដិវកំបត្តិកំដិវនោះ កទៅទៀតថា ខែដិវិដិចម្រើន ចូរឯនិក្រោកឡើង
 ខែដិវិដិចម្រើន ចូរឯនិក្រាមចុះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ កាលណា
 បើដិវព្រះរាជទ្រព្យ ធ្វើតាមពាក្យ ធ្វើតាមទត់របស់ទ្រម័កដិវ ក្នុងការ
 ក្រោកឡើង និងការក្រាមចុះហើយ ។ ទ្រម័កដិវកំបត្តិកំដិវនោះ

ទុក្ខំ អាទេញំ យាម ការណំ ការេតិ ម-
 ហន្តស្ស ដលកំ សោណ្ណាយ ទុបទិពទ្ធិតិ តោម-
 ហត្ថោ ច បុរិសោ ទុបរិកិវាយ ទិសិទ្ធោ ហោតិ
 សមន្តតោ ច តោមហត្ថោ បុរិសា បរិវារេត្វា
 បិកា ហោន្តិ ហត្ថិទមតោ ច ទិយំ តោមយដ្ឋិ
 កហេត្វា បុរោ បិកា ហោតិ ។ សោ អាទេញ-
 ការណំ ការិយនាទោ ទេវ បុរិមេ ចានេ ចោបេតិ
 ទ បទ្ធិមេ ចានេ ចោបេតិ ទ បុរិមំ កាយំ ចោបេតិ
 ទ បទ្ធិមំ កាយំ ចោបេតិ ទ សិសំ ចោបេតិ
 ទ កណ្ណំ ចោបេតិ ទ ទន្តំ ចោបេតិ ទ ទន្តិដ្ឋំ
 ចោបេតិ ទ សោណ្ណំ ចោបេតិ ។ សោ ហោតិ រញ្ញា
 ចានោ ទមោ សត្តិប្បហារកំ អសិប្បហារកំ ទ-
 សុប្បហារកំ បរិសុត្តប្បហារកំ ភេរិបណ្ណវិសន្តិទិណ្ណិ-
 មនិទ្ធានសន្តានំ^(១) សព្វវដ្តនោសទិហតទិដ្ឋិតកសារោ
 ភជារហោ ភជហោត្ថោ រញ្ញា អន្តរោ វសន្តំ គុច្ឆតិ ។

១ ខ. ភេរិបណ្ណវិសន្តិទិណ្ណិសន្តានំ ។

ឲ្យជាសត្វមិនញាប់ញ័រទៅទៀត តំយកត្តាយោនិទំ ទៅចងក្រៀកនិង
 ប្រមោយដំរីនោះផង បុរសមានវដ្តកាន់លំពែងវិស្វន្តក្របី ក៏គន្ធាយល់
 កដំរីនោះផង បុរសមានវដ្តកាន់លំពែងវិស្វន្តក្របី ទាំគ្នាឈរព័ទ្ធជុំដំរីនោះ
 ផង ទ្រមកដំរីកាន់ផងលំពែងវិស្វន្តក្របីដំរីផង ឈរចាំទាមមុខដំរីនោះ
 ផង ។ ដំរីនោះ កាលដែលទ្រមក បង្ហាត់ឲ្យជាដំរីមិនញាប់ញ័រហើយ
 ក៏មិនកម្រើកដើម្បីមុខ មិនកម្រើកដើម្បីក្រោយ មិនកម្រើកកាយទាមមុខ
 មិនកម្រើកកាយទាមក្រោយ មិនកម្រើកក្បាល មិនកម្រើកត្រចៀក មិន
 កម្រើកក្បូក មិនកម្រើកកន្ទុយ មិនកម្រើកប្រមោយ ។ ដំរីព្រះរាជទ្រព្យ
 នោះ ជាសត្វចេះអត់ច្រាំ ចំពោះការប្រហារដោយលំពែង ការប្រហារ
 ដោយដាវ ការប្រហារដោយសរ និងការប្រហាររបស់សត្រូវឯទៀត
 និងសំឡេងវិស្វន្តវិស្វន្ត វិស្វន្ត វិស្វន្ត វិស្វន្ត ជាសត្វក៏ចាត់
 បង់នូវទោសរៀចគ្រប់យ៉ាង ជាសត្វអស់ពុកកំណាចហើយ គួរដល់
 ព្រះរាជា គួរជាទីប្រើប្រាស់របស់ព្រះរាជា ដល់នូវការរាប់បញ្ចូលជា
 ជាអង្គរបស់ព្រះរាជាបាន សេចក្តីនេះ មានទុបហេតុដូចម្តេចមិញ ។

(៦៤) ឯវាមេវ ចោ អត្ថិវេស្សនំ នំ តតិកតោ
 លោកេ ធម្មជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណំ
 សម្មុទ្ធា សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរេ បុរិសធម្ម-
 សារមិ សត្វា ទេវមនុស្សានំ គុដ្ឋោ ពកកំ សោ
 នំ លោកំ សទេវកំ សមារកំ សព្វហ្មតំ សស្ស-
 មណាព្រាហ្មណី បដំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា បវេទេតិ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យា-
 ណំ មរដ្ឋកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ
 សព្វញ្ញំ កោវិលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធី ព្រហ្មចរិយំ
 បកាសេតិ ។ តំ ធម្មំ សុណាតិ កហបតិ វា កហ-
 បតិបុត្តោ វា អញ្ញាតស្មី វា កុលេ បច្ឆាជាតោ សោ តំ
 ធម្មំ សុត្វា តតិកតោ សទ្ធី បដិលាតតិ ។ សោ តេន
 សម្មាបដិលោកេន សម្មាតតោ នតិ បដិសត្វិកុតិ

(៦៤) ខ្លាលអតិវេស្សនៈ មានបរមេយ្យដូចជា ព្រះភថាភក
 បាខក៏តទៀត ក្នុងលោកនេះ ជាព្រះអរហន្ត គ្រាសំដឹង ខ្ញុំ
 ក្លាយរួមទាំងពួក ដោយប្រព័ន្ធចំពោះព្រះអង្គ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិង
 ចរណៈ មានព្រះដំណើរល្អ គ្រប់ច្បាស់ខ្ញុំវិគ្រាលោក ប្រសើរដោយ
 សីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្នា ជាសារថ្មីខ្លាចខ្ញុំបុរស
 ដែលគួរខ្លាច ជាសាស្ត្រានៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ គ្រាសំ
 ដឹងខ្ញុំចក្កវិយសច្ច លែងវិលមកកាន់កាប់ខ្ញុំទៀត ព្រះភថាភកអង្គនោះ
 ទ្រង់ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយព្រះអង្គនិង ខ្ញុំលោក
 នោះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ខ្ញុំពពួកសត្វ ព្រម
 ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សជំនើសស
 ហើយពាចប្រកាសបាន ព្រះអង្គសំដែងនឹងមានលំអបទដ៏ម មានលំអ
 បទកណ្តាល មានលំអទទុតិ ទ្រង់ប្រកាសខ្ញុំព្រហ្មចរិយនមិ ព្រម
 ទាំងអង្គនិងព្រាហ្មនៈដ៏បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ។ គហបតិបូគហបតិ-
 បុត្រ ដែលក៏គង់ជាខាងក្រោយ ក្នុងត្រកូលណាមួយ បានស្តាប់នមិ
 នោះ លុះគហបតិបូគហបតិបុត្រនោះ បានស្តាប់នមិនោះហើយ ក៏បាន
 ចំពោះខ្ញុំសត្វក្នុងព្រះភថាភក ។ កាលបើគហបតិនោះ ប្រកបដោយ
 ភិរិយាបានចំពោះខ្ញុំសត្វដូច្នោះហើយ វែមនីពិចារណាយ័ញ្ញច្បាស់ថា

សម្មាសោ យរាវសោ រជាមថោ អន្តោកាសោ
 បទ្ធគ្នា ធម៌ទំ សុកាវ អកាវ អន្ធហវសតា ឯ-
 កត្តបរិបុណ្ណំ ឯកត្តបរិសុទ្ធី សន្ធិសិទ្ធិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរិតុំ យន្តហោ កេសមស្សំ ឱហារេត្នា កា-
 សាយាធិ វត្តាធិ អន្ធានេត្នា អតារស្នា អនតារិយំ
 បទ្ធក្រមយ្យន្តំ ។ សោ អបវេន សមយេន អប្បំ វា
 កោកត្តន្តំ បហាយ មហន្តំ វា កោកត្តន្តំ ប-
 ហាយ អប្បំ វា ញាតិបរិវន្តំ បហាយ មហន្តំ
 វា ញាតិបរិវន្តំ បហាយ កេសមស្សំ ឱហារេត្នា
 កាសាយាធិ វត្តាធិ អន្ធានេត្នា អតារស្នា អនតារិយំ
 បទ្ធក្រមយ្យន្តំ^(១) ។ ឯត្តាវតា ចោ អត្ថិវេស្សន អរិយស្សវកោ
 អន្តោកាសតតោ ហោតិ ។ ឯត្ថ គេតា ហិ អត្ថិវេស្សន
 ទេវមនុស្សា យទិទំ បញ្ចកាមគុណា ។ តទេនំ
 តថាគតោ ឧត្តរិវិទេតិ ឯហិ ត្ថំ កិក្ខុ សីលវា ហោហិ
 ចាតិហោត្ថុសំវរសំវុតោ វិហារហិ អាចារកោចរសម្មុទ្ទោ

១ ឧ. ម. បណ្ណតិ ។

យរាវសោន្ទ្រីតោកណាសំ ជាដូរហូរមកនៃចូលវិភិកិលេស បទ្ធគ្នាទើប
 មានពលទំនេរ បុគ្គលដែលទៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ និងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ឲ្យបរិច្ចារិកមួយយ៉ាង ឲ្យបរិសុទ្ធិកមួយយ៉ាង ឲ្យស្អាតដូចជាសំនុំ
 ដែលគេរាត់ហើយមិនងាយបាត់ទេ បើដូច្នោះ មានភោគភ្នាអញ កោ-
 សកំនិងពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូល
 ទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះគ្រាព្រាយមក បុគ្គលនោះ ក៏លមេងខ្ញុំគំនរ
 ទ្រព្យកិច្ចផង លមេងខ្ញុំគំនរទ្រព្យច្រើនផង លមេងខ្ញុំញាតិវិន្យកិច្ចផង
 លមេងខ្ញុំញាតិវិន្យច្រើនផង ហើយកោសកំនិងពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់
 សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ
 អរិយស្សវកដែលទៅនៅក្នុងទំនេរបាន ក៏ដោយសារហេតុមានប្រមាណ
 ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ពួកទៅកាន់មនុស្ស វាមិនមានសច្ចៈ
 ព្រឹកអក្ខន្តិកាមគុណចំនង ៨ ប្រការនេះឯង ។ ព្រះគោដាគត ទ្រង់ប្រដៅ
 បុគ្គលនោះ គេទៅទៀតថា ម្នាលកិក្ខុ ចូរអ្នកមក ចូរជាអ្នកមានសីល
 ចូរជាអ្នកសម្រួលក្នុងបារិវាតក្នុងសំរែ បរិច្ចារិកដោយអាចារៈនិងគាថាៈ

សុត្តនិប្បទ ទុត្តរិយសុត្ត ចកុសតិប្បដ្ឋានតំ

អណ្តមត្តសុ វុដ្ឋេសុ កយេនស្សវី សមាធាយ សិក្ខុ-
 ស្ស្កំ^(១) សិក្ខាបទេស្កតិ ។ យតោ ចោ អត្តិវេស្សន
 អវិយេស្សវតោ សីលវា ហោតិ ចាតិមោក្ខសំវា-
 សំវតោ វិហារតិ អាចារតោចរសម្បន្នោ អណ្ត-
 មត្តសុ វុដ្ឋេសុ កយេនស្សវី សមាធាយ សិក្ខុតិ
 សិក្ខាបទេស្ក ។ តមេមំ តថាគតោ ទុត្តរិ វិទេតិ
 ឯហិ ភំ កិក្ខុ អំរុដ្ឋិយេសុ កុត្តន្តារោ ហោហិ ចក្កនា
 រុមំ ទិស្សាន មា បិមិត្តត្តាហិ ។ មេ ។ សោ វមេ
 បត្យា ទិវរណោ បហាយ ទេតសោ ឧបត្តិទេវសេ
 បញ្ញាយ ទុក្ខលីកាវណោ កាយេ កាយានុបស្សិ
 វិហារតិ អាតាបិ សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ... ចិត្តេ...
 ធម្មេសុ ចន្ទានុបស្សិ វិហារតិ អាតាបិ សម្បជានោ
 សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។

១. សិក្ខាហិ ។

សុត្តនិប្បទ ទុត្តរិយសុត្ត ចម្ពេសតិប្បដ្ឋាន ៤ ពាទិម

ចូរជាអ្នកឃើញភ័យ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ សូម្បីតិចតួច ចូរសមាទាន
 សិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ កាលបើអវិយ-
 ស្សវីក ជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងធាតុសំវារៈ បរិបូណ៌ដោយ
 ធាតុរាវៈ ទិន្នៈគាចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងវេទនាសូម្បីតិចតួច សមា-
 ទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយហើយ ។ ព្រះគម្ពោគត ក៏ប្រយោជន៍
 ទៀតថា ម្ចាស់កិក្ខុ ចូរអ្នកមក ចូរជាអ្នកគ្រប់គ្រងវិញ ក្នុងវិទ្យុយ
 ទាំងឡាយ បើឃើញរូបដោយចក្ក ក៏មិនបានកាន់យកនិមិត្ត ។ មេ ។
 កិក្ខុនាៈ លេងនិវរណៈទាំង ៨ ប្រការ ដែលជាគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត
 ធ្វើប្រាជ្ញាឱ្យទុក្ខល ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវកាយក្នុងកាយ ជាអ្នក
 ព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស មានសភីសម្បជញ្ញៈ កំចាត់បដិវត្តន៍អភិជ្ឈា
 ទិន្នៈចោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវវេទនា ក្នុង
 វេទនាទាំងឡាយ... ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវចិត្ត ក្នុងចិត្ត...
 ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវចម្លាម្មណ៍ក្នុងចម្លាម្មណ៍ ព្យាយាមផុតកំដៅកិ-
 លេសមានសភីសម្បជញ្ញៈ កំចាត់បដិវត្តន៍អភិជ្ឈាទិន្នៈចោមនស្សក្នុងលោក។

(៦៥) សេយ្យជាចំ អត្តិវេស្សន ហត្ថនមកោ
 មហន្តំ ថន្តំ បឋវិយំ និទនិត្យ អារញ្ញកកស្ស ធាកស្ស
 តំវាយំ ឧបនិពន្ធតិ អារញ្ញកាននោរោ ឥលានំ អ-
 ភិទិដ្ឋននាយ អារញ្ញកាននោរោ សាសន្តប្បានំ^(១) អភិ-
 និដ្ឋននាយ អារញ្ញកាននោរោ នរទតិលមធម៌បរិណ្ណ-
 ហានំ អភិទិដ្ឋននាយ កាមន្តោ អភិវាមាធមនាយ មនុស្ស-
 កន្តេសុ សីលេសុ សមាធមនាយ វិវាទេ ទោ
 អត្តិវេស្សន អរិយស្សវកកស្ស វិមេ ទត្តារោ សតិ-
 ប្បដ្ឋានោ ទេកសោ ឧបនិពន្ធ^(២) ធាម ហោន្តំ គេហ-
 សិកាននោរោ ឥលានំ អភិទិដ្ឋននាយ គេហសិកា-
 ននោរោ សាសន្តប្បានំ អភិទិដ្ឋននាយ គេហសិកា-
 ននោរោ នរទតិលមធម៌បរិណ្ណហានំ អភិទិដ្ឋននាយ ញា-
 យស្ស អនិគមាយ និព្វានស្ស សច្ចិកិរិយាយ ។

១ ឧ. សុត្តប្បានំ ។ ២ ឧ. ម. ឧបនិពន្ធតា ។

(៦៥) ខ្នាលអត្តិវេស្សនៈ ដូចទ្រង់តមិ ដែលជាសសរំពេច
 ក្នុងវិជ្ជាដី ហើយចងគ្រឿងដីវិប្រាស្រ័យ ដើម្បីញាំញីខ្លួនម្យ៉ាងរបស់
 ក្នុងវិប្រាស្រ័យ ដើម្បីញាំញីខ្លួនម្រះជាគ្រឿងស្តុរទៅ លេសក្នុងវិប្រាស្រ័យ
 ញាំញីខ្លួនលេចក្តីត្រូវលំប្រក់យ សេចក្តីឡើយហាក់ សេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 លេសក្នុងវិប្រាស្រ័យ ដើម្បីញាំញីវិប្រាស្រ័យក្រោកអរ ចំពោះស្រុកផង
 ដើម្បីកាន់យកសព្វរាប់គ្នា ដែលជាច្រើនទ្រង់ លេសមនុស្សផង
 សេចក្តីនេះមានឧបមាដូចម្តេចមិញ ខ្នាលអត្តិវេស្សនៈ មានឧប-
 មេយ្យដូចជា អាយស្សវក ដែលចងគ្រឿងចិត្តក្នុងវិប្រាស្រ័យនិងបញ្ចកាម
 កុណ ៤ នេះ ដើម្បីញាំញីខ្លួនម្យ៉ាង ដែលជាស្រីយនិងបញ្ចកាម
 ផង ដើម្បីញាំញីម្រះជាគ្រឿងស្តុរទៅ ដែលជាស្រីយនិងបញ្ចកាម-
 កុណផង ដើម្បីញាំញីខ្លួនលេចក្តីត្រូវលំប្រក់យ សេចក្តីឡើយហាក់
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ដែលជាស្រីយនិងបញ្ចកាមកុណផង ដើម្បី
 ប្រាសដីនៃខ្លួនអង្គនិកមក ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ខ្លួនប្រាស្រ័យ ។

[២៦] តមេធំ តថាគតោ ឧត្តរំ វិទេតំ ឃិហំ តំ
 ភិក្ខុ កាយេ កាយោនុបស្សំ វិហារហិ មា ច កាយុ-
 បសញ្ញិតំ^(១) វិតក្កំ វិតក្កេសិ ។ វេទនាសុ... ចិត្តេ...
 ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សំ វិហារហិ មា ច ធម្មបសញ្ញិតំ^(២)
 វិតក្កំ វិតក្កេសិតិ ។ សោ វិតក្កវិចារាធំ រូបសមា
 អជ្ឈតំ សម្បសានធំ ចេតសោ ឃិកោធិការំ អវិតក្កំ
 អវិចារំ សមាធំធំ ចិត្តសុទំ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ... ចតុតំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។

[២៧] សោ ឃិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិ-
 យោនាតេ អនត្តិណោ វិតតូបក្កិណេសេ មុទុក្ខតេ កម្ម-
 និយេ បិទេ អាទេញប្បត្តេ បុត្រេនិវាសានុស្សតិញ្ញា-
 ណាយ ចិត្តំ អភិចិញ្ញាមេតំ ។ សោ អនេកវិហិតំ
 បុត្រេនិវាសំ អនុស្សតិ សេយ្យដីធំ ឃកម្យំ ជាតិ
 ទ្រេបិ ជាតិយោ ។ បេ ។ នតិ សាការំ សឧទ្ទេ-
 សំ អនេកវិហិតំ បុត្រេនិវាសំ អនុស្សតិ ។

១ ម. កម្មបសំហិតំ ។ ២ ម. កម្មបសំហិតំ ។

[២៦] ព្រះគង្គក ទ្រង់ប្រារព្ធិភិក្ខុនោះ គេទៅទៀតជា ម្ចាស់
 ភិក្ខុ អ្នកចូរមក អ្នកចូរពិចារណាដូចក្នុងកាយ ភិក្ខុគ្រិរិវិទូរកម្រិះ
 ដែលប្រកបដោយកាយឡើយ ។ អ្នកចូរពិចារណាដូចវិទនាក្នុងវិទនា
 ចំនីឡាយ ... អ្នកចូរពិចារណាដូចក្នុងចិត្ត ... អ្នកចូរពិចារណា
 ដូចធារម្មណ៍ក្នុងធារម្មណ៍ ភិក្ខុគ្រិរិវិទូរកម្រិះ ដែលប្រកបដោយ
 ធារម្មណ៍ឡើយ ។ ភិក្ខុនោះព្រោះម្យ៉ាងដូច្នោះនិងវិចារៈ ហើយ
 ចូលកាន់គតិយជ្ឈាន ដែលមានសេចក្តីដូចជា ប្រព្រឹត្តទៅនាភិក្ខុ
 ជាចិត្តទស្សនក គេមានវិក្កុះ គេមានវិចារៈ មានតែចិត្តនិងសុខៈដែល
 កើតអំពីសមាធំ ... ចូលកាន់គតិយជ្ឈាន... ចូលកាន់ចក្ខុជ្ឈាន ។

[២៧] ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តភានិទៅល្អ បរិសុទ្ធ ដូចដំ មិន
 មានចិត្តលកិលេស ប្រាសចាកបក្តិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ការនា
 កម្ម ជាចិត្តនឹងនឹង ដល់ខ្ញុំការមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ ចង្ហាន
 ចិត្តទៅដើម្បីបុត្រេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ (ញាណដែលលើកឃើញដូ
 ខ្លួន ដែលចាប់កើតក្នុងភពមុន ។) ។ ភិក្ខុនោះ វែងរលឹកឃើញដូ
 បុត្រេនិវាស មានច្រើនប្រការ រលឹកឃើញជាភិ ១ ជាភិ ២ ។ បេ ។
 លើកឃើញ ដូចបុត្រេនិវាស មានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រម
 ទាំងទុក្ខ ដោយប្រការផ្សេងៗ ។

(៦៨) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ
 បរិយោជានេ អនន្តរណ វិតត្តបញ្ញិណេសេ មុទុក្ខេត
 កម្មជ័យេ បិតេ អាណេញប្បត្តេ សត្តានំ ចុក្ខបទា-
 តញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិធម្មាមេតិ ។ សោ ធិព្វេន
 ចក្កាថា វិសុទ្ធន អភិក្កន្ធមាទុសកោន សត្តេ បស្ស-
 តិ ចរំមានេ ឧបបន្នមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណ
 ទុក្ខណ្ណេ សុភតេ ទុក្ខតេ ។ បេ ។ យថាកម្មប-
 តេ សត្តេ បជាបាតិ ។

(៦៩) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ បរិ-
 យោជានេ អនន្តរណ វិតត្តបញ្ញិណេសេ មុទុក្ខេត កម្ម-
 ជ័យេ បិតេ អាណេញប្បត្តេ អាសវានំ ឧយញ្ញាណា-
 យ ចិត្តំ អភិធម្មាមេតិ ។ សោ វនំ ទុក្ខន្ធិ យថាក្ខតំ
 បជាបាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បជាបាតិ

(៦៨) ភិក្ខុនារ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិន
 មានទិដ្ឋសិកិលេស ប្រាសចាកបកិលេស ជាចិត្តទង់ គួរដល់
 ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងផង ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ
 ក៏បង្ហាន់ចិត្តទៅ ដើម្បីចុក្ខបទាតញ្ញាណ (ញ្ញាណដែលចូលឃើញនូវ
 ចុក្ខបដិសន្ធិ) របស់សត្វទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនារ មានចុក្ខដូចជាទិដ្ឋ
 កន្លងបង់ចុក្ខរបស់មនុស្សធម្មតា វេទនឃើញពួកសត្វ ដែលកំពុងចុក្ខ
 កំពុងកើត ដំបៅកបាចន្តៈ ខ្លាំងខ្លស់ន្តៈ មានរូបល្អន្តៈ មានរូបកាក្រក់ន្តៈ
 មានភតិល្អន្តៈ មានភតិកាក្រក់ន្តៈ ។ បេ ។ វេទនដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។

(៦៩) ភិក្ខុនារ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិន
 មានទិដ្ឋសិកិលេស ប្រាសចាកបកិលេស មានសភាពជាចិត្តទង់
 គួរដល់ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងផង មិនញាប់ញ័រទៅតាមការម្នាក់ យ៉ាង
 នេះហើយ ក៏បង្ហាន់ចិត្តទៅដើម្បីកាសវត្ថុយញ្ញាណ (ញ្ញាណដែលចូល
 ឃើញនូវចិរិយាក្រវ័យនៃអាសវៈ) ។ ភិក្ខុនារ វេទនដឹងច្បាស់ដោយពិតថា
 នេះ ជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាកល្យាណជាហេតុឱ្យកើតទុក្ខ

សុត្តនិប្បទេ មគ្គសិទ្ធិសុត្តនិប្បទេ

អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យេតាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ
 ទុក្ខនិរោធាតិ បដិបទាតិ យេតាក្ខតំ បដាបាតិ ។
 វិមុត្តិសិទ្ធិ យេតាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ វិមុត្តិ-
 សិទ្ធិ យេតាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ វិមុត្តិ-
 និរោធាតិ យេតាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ វិមុត្តិ-
 និរោធាតិ បដិបទាតិ យេតាក្ខតំ បដាបាតិ ។ តស្ស
 ឯវិ ជាទតោ ឯវិ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុត្ត-
 តិ កាសវាបិ ចិត្តំ វិមុត្តតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុត្តតិ
 វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហេតិ ទីណា ជាតិ
 វិសិទ្ធិ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ធាបរំ វិមុត្តា-
 យាតិ បដាបាតិ ។

សុត្តនិប្បទេ មគ្គសិទ្ធិសុត្តនិប្បទេ ២ ជាដើម

ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាព្រះនិព្វានទីលក់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់ដោយ
 ពិតថា នេះ ជាបដិបទា ដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានទីលក់ទុក្ខ ។ កិច្ច
 នោះ វិមុត្តិដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះជាពួកកាសវៈ ដឹងច្បាស់ដោយ
 ពិតថា នេះ ជាធម៌ទាំងឡាយកាសវៈ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាព្រះ
 និព្វានទីលក់កាសវៈ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាបដិបទា ដំណើរ
 ទៅកាន់ព្រះនិព្វានទីលក់កាសវៈ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ
 ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏ច្របូចចៃដន្យៈចាកកាសវៈផង ចាកករណីយៈផង
 ចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តច្របូចចៃដន្យៈហើយ ក៏មានសេចក្តីដឹងថា
 ចិត្តច្របូចចៃដន្យៈហើយដូច្នោះ កិច្ចនោះដឹងច្បាស់ថា ជាភិក្ខុហើយ
 មន្តព្រហ្មចរិយៈ អាក្ខរញ្ញបុរោចោហើយ សោទ្យសកិច្ច ភាគអញ
 បុរោចោហើយ មន្តការីនាកិច្ចផ្សេង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោទ្យសកិច្ច
 នេះទៀត មិនមានរឿយ ។

(៧០) លោ^(១) ភិក្ខុ ទមោ សិកស្ស ទុក្ខាស្ស

ជិយន្ទាយ បិទាសាយ ទំសមគសវាតាគបសិវិសប-

សម្មស្សនំ ទុក្ខានំ ទុក្ខកតានំ វេទនបដានំ ឧប្ប-

ន្ទានំ សារិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ ភិប្បានំ ក-

ទុក្ខានំ^(២) អសាតានំ អមចាចានំ ចាលាហានំ អ-

ធិវាសិកជាតិកោ ហោតិ ។ សត្វកកោសមោហានិ-

ហានិនិទ្ទិកកសារោ អាហុនេយ្យោ ចាហុនេយ្យោ

នក្កុលោយ្យោ អញ្ញុលិករណិយោ អនុត្តរិ បុញ្ញកេត្តំ

លោកស្ស^(៣) ។

១ ម. លោ ហោតិ ។ ២ ម. ភិប្បានំ វេទនំ កុក្ខានំ ។ ៣ ម. លោកស្សតិ ។

(៧១) ភិក្ខុនោ ជាអ្នកអក់ប្រាំមីគ្រជាក់និរោក្ខំ និរិសេចក្តី

ស្រេក និរិសេចក្តីឃ្លាន និរិសម្ពុស្សន្តរោបាម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ

និរិសតំកុចតសំធិតំនិទ្យាយ ប្រកប់ដោយជាតិជាអ្នកអក់ធុតំបិពោគន្តនិ

ពាក្យ ដែលគេស្តីពាក្យកំ ដែលមានដំណើរមកពាក្យកំ និរិវេទនា ដែល

ពាក្យស្រីយក្ខន្តិសិវិកេតទ្រើនិហើយ ជាទុក្ខ ជំពូក ក្តៅជ្រួ មិនជាទី

ព្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត តាំបន់ខ្លីជីវិត ។ ភិក្ខុនោ ជាអ្នកមាន

ទឹកចក់ អំពនៈ ចោសៈ មោហៈ ចាំនិព្វន្តិ កំចាត់បន្តិហើយ ជាអ្នក

គួរទទួលខ្ញុំចក្ខុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមកអំពីចង្វាយ គួរទទួលខ្ញុំចាន

ដែលគេដាក់តែនិដើម្បីគ្រឿវ គួរទទួលខ្ញុំចាន របស់បុគ្គលជាអ្នកជឿកម្ម

ផល គួរដល់អញ្ញុលិកម្ម ជាបុញ្ញកេត្តិប្រាសិវ របស់សត្វលោក ។

[៧០] មហានិទាន ទេមិ អភិវេស្សន រក្ខា
 បាតោ អនិទានោ កាលំ ករោតិ អនន្តមរណំ
 មហានិទាន រក្ខា បាតោ មតោ^(១) កាលកតោត្រូវ
 សន្តំ កច្ចតិ ។ មជ្ឈិមោ ទេមិ អភិវេស្សន រក្ខា
 បាតោ... មហានិទាន ទេមិ អភិវេស្សន រក្ខា បាតោ
 អនិទានោ កាលំ ករោតិ អនន្តមរណំ មហានិទាន
 រក្ខា បាតោ មតោ កាលកតោត្រូវ សន្តំ កច្ចតិ
 ឯកោ ទោ អភិវេស្សន ទេវោ ទេមិ កិក្កុ អភិ-
 ណាសវោ កាលំ ករោតិ អនន្តមរណំ ទេវោ កិក្កុ
 មតោ កាលកតោត្រូវ សន្តំ កច្ចតិ ។ មជ្ឈិមោ ទេមិ
 អភិវេស្សន កិក្កុ... មហានិទាន ទេមិ អភិវេស្សន កិក្កុ

១ ឧ. ម. មតោ ៨ ទិ. ឃ្យតិ ។

[៧១] ម្ចាស់អភិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រៃរាជទ្រព្យ ជាសត្វ
 ចាស់ គេមិនបានទូន្មាន មិនបានប្រៀនប្រដៅ ហើយធ្វើមរណកាល
 ទៅ គឺស្លាប់ទៅទាំងគេមិនទាន់បានទូន្មាន ដំរីព្រៃរាជទ្រព្យ ជាសត្វ
 ចាស់ដែលស្លាប់ហើយនោះ ផល់ខ្ញុំកិរិយា កប់ជាដំរីស្លាប់ហើយ ។
 ម្ចាស់អភិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រៃរាជទ្រព្យ ជាសត្វកណ្តាល ...
 ម្ចាស់អភិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រៃរាជទ្រព្យ ជាសត្វនៅក្នុង គេមិន
 ទាន់ទូន្មាន មិនទាន់ប្រៀនប្រដៅទេ ហើយធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់
 ទៅទាំងគេមិនទាន់ទូន្មាន ដំរីព្រៃរាជទ្រព្យ ដែលជាសត្វនៅក្នុងស្លាប់
 ហើយនោះ ក៏ផល់ខ្ញុំកិរិយាកប់ជា ដំរីស្លាប់ហើយដែរ ។ សេចក្តី
 នេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់អភិវេស្សនៈ មានឧបមេយ្យដូចកិក្កុ
 ជាដើម ប្រសិនបើ មិនមែនជាព្រះវិទ្យាស្រាស ធ្វើមរណកាលទៅ
 គឺស្លាប់ទៅទាំងមិនទាន់បានទូន្មានទេ កិក្កុជាដើម ដែលស្លាប់
 ហើយនោះ ផល់ខ្ញុំកិរិយាកប់ជា ធ្វើមរណកាល ។ ម្ចាស់អភិវេស្សនៈ
 ប្រសិនបើកិក្កុជាសត្វកណ្តាល ... ម្ចាស់អភិវេស្សនៈ ប្រសិនបើកិក្កុជាសត្វ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទប់បណ្ណសក្ក

អទីណាសវេ កាលំ ករោតិ អន្តមរណំ ធារេ

ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្រេ សន្និំ កច្ឆតិ ។

[៧២] មហល្លកោ ធម៌ អត្ថវេស្សន រញ្ញា

ធាតោ សុទន្តោ សុវិធិតោ កាលំ ករោតិ ទន្តម-

រណំ មហល្លកោ រញ្ញា ធាតោ មតោ កាលក-

តោត្រេ សន្និំ កច្ឆតិ ។ មជ្ឈិមោ ធម៌ អត្ថវេស្សន

រញ្ញា ធាតោ... ធម៌ អត្ថវេស្សន រញ្ញា

ធាតោ សុទន្តោ សុវិធិតោ កាលំ ករោតិ ទន្ត-

មរណំ ធម៌ រញ្ញា ធាតោ មតោ កាលកតោត្រេ

សន្និំ កច្ឆតិ វិវេសេ ខោ អត្ថវេស្សន វេទេ ធម៌

ភិក្ខុ ទីណាសវេ កាលំ ករោតិ ទន្តមរណំ

វេទេ ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្រេ សន្និំ កច្ឆតិ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទប់បណ្ណសក្ក

មិនមែនជាព្រះទ័ណស្រព ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅទាំងមិន

ចាន់បានទទួលខ្លួនទេ ភិក្ខុស្រីដែលស្លាប់ហើយនោះ ក៏ដល់នូវកិរិយា

រាប់ថា ធ្វើមរណកាលដែរ ។

[៧២] ម្ចាស់អត្ថវេស្សនៈ ប្រសិនបើដីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វ

ចាស់ គេបានទទួលប្រៀនប្រដៅ បានបែបបទហើយ ធ្វើមរណកាលទៅ

គឺស្លាប់ទៅដោយគេបានទទួលហើយ ដីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វចាស់

ដែលស្លាប់ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ជាសត្វស្លាប់ ។ ម្ចាស់អត្ថ-

វេស្សនៈ ប្រសិនបើដីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វនៅកណ្តាល ... ម្ចាស់អត្ថ-

វេស្សនៈ ប្រសិនបើដីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វនៅក្នុង គេបានទទួល

ប្រៀនប្រដៅ បានបែបបទហើយ ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅដោយ

គេបានទទួលហើយ ដីព្រះរាជទ្រព្យជាសត្វនៅក្នុង ដែលស្លាប់ហើយ

នោះ ក៏ដល់នូវកិរិយារាប់ថាជាសត្វស្លាប់ដែរ ។ សេចក្តីនេះមានឧបមា

ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់អត្ថវេស្សនៈ មានឧបមេយ្យដូចភិក្ខុជាថេរៈ បើជាព្រះ

ទ័ណស្រព ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅដោយបានទទួលខ្លួនហើយ ភិក្ខុជាថេរៈដែលស្លាប់ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយារាប់ថាធ្វើមរណកាល ។

សុត្តន្តបិដក ទទួលសុត្ត ទទួលតោមា

មជ្ឈិមោ ចេមិ អត្តិវេស្សន ភិក្ខុ ... នរោ ចេមិ
អត្តិវេស្សន ភិក្ខុ ទីណាសរោ កាលំ ករោតិ
នន្ទមរណំ នរោ ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្រូវ សង្កំ
កច្ចតិ ។ នន្ទមរោច ភកា អត្តមយោ អចិវតោ
សមណុទ្កេសោ ភកវតោ ភាសិតំ អភិទដ្ឋិតំ ។

ទទួលសុត្ត ចក្ខុមំ ទិដ្ឋិ ។

សុត្តន្តបិដក ទទួលសុត្ត ឧបមាដោយវិវិទនទុត្តានោយ

ខ្លាសអត្តិវេស្សនៈ ប្រសិទ្ធិបិក្ខុជាភក្កាល ... ប្រសិទ្ធិបិក្ខុប្បស្មី
ជាព្រះវិណាស្រព ធ្វើមរណកាល គឺស្លាប់ទៅទាំងបាទទុត្តានន្ទ
ហើយ ភិក្ខុប្បស្មី ផលធ្វើមរណកាលហើយនោះ ក៏ផលនូវភិក្ខុយាវាប់
ជាធ្វើមរណកាលដែរ ។ លុះព្រះមោឃព្រះភោគ ទ្រង់ត្រាស់ភាសិតនេះ
ចប់ហើយ អចិវតសមណុទ្កេស ក៏រករយនឹងភាសិត របស់ព្រះ
មោឃព្រះភោគ ។

ចប់ ទទួលសុត្ត ទី ៨ ។

ឆ្នាំ ភូមិជំនុំ

(៧៣) ឯកស្រី សុត ។ ឯក សមយំ ភក្កា
ភក្កិយោ វិហារតិ វេទ្យុនេ កាលទុក្ខនិកមេ ។
អដទោ អាយស្មា ភូមិដោ បុព្វស្មាសមយំ និក-
សេត្តា បុត្តនិវេទនាយ យេន ជយសេនស្ស ភក្ក-
កុមារស្ស និវេសនំ តេនុបសន្តិមិ ទុបសន្តិមិត្តា
បញ្ញត្តេ អាសនេ និសិទិ ។ អដទោ ជយសេនោ
ភក្កិយោ យេនាយស្មា ភូមិដោ តេនុបសន្តិមិ
ទុបសន្តិមិត្តា អាយស្មតា ភូមិជេន សន្តិ សម្មោទិ
សម្មោទនិយំ កាតំ សាកណិយំ វិភិសារេត្តា ឯកមន្តំ
និសិទិ ។

(៧៤) ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ទោ ជយសេនោ
ភក្កិយោ អាយស្មន្តំ ភូមិជំ ឯកនរោច សន្តិ
រោ ភូមិជំ ឯក សមណព្រាហ្មណា ឯកនិទិទោ
ឯកនិទិទោ អាសត្តេមិ ករិត្តា ព្រហ្មចរិយំ ចរិត្តំ

ភូមិជំនុំ ទី ៦

(៧៥) ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភោគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តវិទ្យុនិ ជាភលន្តកនិកបស្ចាន វិទ្យុ
គ្រូនិកជ្រឹះ ។ ព្រះនោះ ព្រះភូមិជំមានអាយុ ស្ងៀមស្ងៀមប្រដាប់
បាត្រនិទិវិ ក្នុងបុព្វសម័យ ចូលទៅកាន់ជំណាក់ នៃព្រះរាជកុមារ
ព្រះនាមជយសេន សុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើសាសនៈដែលគេ
ក្រាលទុក ។ លំដាប់នោះ ជយសេនរាជកុមារ ចូលទៅក្រសួង
មានអាយុ សុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹង
ព្រះភូមិជំមានអាយុ សុះចាប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរ
រលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីសមគួរ ។

(៧៦) សុះជយសេនរាជកុមារ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោល
នឹងព្រះភូមិជំមានអាយុ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះភូមិជំដ៏ចម្រើន មាន
សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវិទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បើ
បុគ្គលធ្វើនូវបំណង (ដើម្បីក្រាស់ដីនិទ្ទវេស) ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ

សុត្តន្តបិដក ព្រះបណ្ឌិត ព្រះបាទ មហាបាយ័ន

អកត្វា ផលស្ស អនិគមាយ អនាសត្វេបិ កាវិក្ខា
 ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ផលស្ស អនិគមាយ
 អាសត្វា អនាសត្វេបិ កាវិក្ខា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ
 អកត្វា ផលស្ស អនិគមាយ លោកសំណាសត្វេបិ
 កាវិក្ខា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ផលស្ស អនិ-
 គមាយាតិ វេទ កោតោ ភូមិជស្ស សត្វា កីរិដិ
 កីរិដិ កិមត្តាយតិ ។

[៧៥] ទ ទោ មេតំ រាជត្តារា កករិទោ
 សម្មតា សុតំ សម្មតា បដិក្កហិតំ ហនត្វា ទោ ឯតំ
 វិជ្ជតិ យំ កករិ ឯវំ ព្យាការិយេ អាសត្វេបិ កាវិក្ខា
 អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ផលស្ស
 អនិគមាយ អនាសត្វេបិ កាវិក្ខា អយោនិសោ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ផលស្ស អនិគមាយ
 អាសត្វា អនាសត្វេបិ កាវិក្ខា អយោនិសោ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ផលស្ស អនិគមាយ

សុត្តន្តបិដក ព្រះបណ្ឌិត ព្រះបាទ មហាបាយ័ន

កិមិទត្តុដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផលទេ មួយទៀត បើមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ កិមិទត្តុដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផលដែរ មួយទៀត
 បើធ្វើខ្ញុំបំណងខ្លះ មិនធ្វើខ្ញុំបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
 កិមិទត្តុដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផលដែរ មួយទៀត បើមិនធ្វើខ្ញុំបំណង
 មិនមែនជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ កិមិទត្តុដើម្បី
 ក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផលដែរ បុគ្គលិកសាសនានេះ ព្រះជាត្រូវបេសក្ខមៈដ៏
 ចម្រើន គឺមានវិទៈដូចម្តេច មានវិជ្ជាដូចម្តេច បានពោលដូចម្តេច ។

[៧៦] ថ្វាយព្រះពោលព្រះរាជកុមារ ឯដំណើរខ្ញុំ អាត្មាភាពកុំ
 ដែលបានស្តាប់មក ក្នុងចំពោះព្រះពោល ឬបានទទួលមក អំពីចំពោះ
 ព្រះពោល ខ្ញុំព្រះមោឃៈព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែបើហេតុការណ៍ខ្ញុំមាន ប្រាកដ
 ថា ព្រះមោឃៈព្រះភាគ គឺដ៏ទ្រង់ដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា បើបុគ្គលធ្វើ
 ខ្ញុំបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវវិនិច្ឆ័យ កិមិទត្តុ
 ដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផលទៀត មួយទៀត បើមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវវិនិច្ឆ័យ កិមិទត្តុដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផល
 ដែរ មួយទៀត បើធ្វើខ្ញុំបំណងខ្លះ មិនធ្វើខ្ញុំបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវវិនិច្ឆ័យ កិមិទត្តុដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផលដែរ

ទេវសំបាទាសព្យោមិ កវិក្ខា អយោជិសោ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរន្តិ អកត្វា ផលស្ស អនិគមាយ អាសព្យោមិ
 កវិក្ខា យោជិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ កត្វា ផលស្ស
 អនិគមាយ អបាសព្យោមិ កវិក្ខា យោជិសោ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ ចរន្តិ កត្វា ផលស្ស អនិគមាយ អាសព្វ
 អបាសព្យោមិ កវិក្ខា យោជិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ
 កត្វា ផលស្ស អនិគមាយ ទេវសំបាទាសព្យោមិ
 កវិក្ខា យោជិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ កត្វា ផលស្ស
 អនិគមាយាតិ ន ទោ មេតិ រាជកុមារ ភកវតោ
 សម្មទា សុតំ សម្មទា ចដិក្ខហិតំ មាទេព្វ ទោ ឯតិ
 វិជ្ជតិ យំ កតវំ ឯវំ ព្យាករយ្យាតិ ។ ស(១)
 កោតោ ក្ខមិជស្ស សត្វា ឯវំកំទី ឯវំទីដ្ឋិ ឯវមត្តាយេ
 អន្តា កោតោ ក្ខមិជស្ស សត្វា សត្វេសំយេវ បុជុស-
 មណព្រាហ្មណាធំ មុន្នាធំ មញ្ញា អហព្វ តិដ្ឋតិ ។
 អថទោ ជយសេនោ រាជកុមារោ អាយស្មន្តំ ក្ខមិជ
 សតោនេវ ជាលិទាតោន មវិវិសិ ។

១. ស(១) ។

មួយទៀត បើមិនធ្វើខ្ញុំបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវចំនង ក៏មិនគួរដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផល
 ដែរ មួយទៀត បើធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយ
 ត្រូវចំនង ទើបគួរដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផលបាន មួយទៀត បើមិនធ្វើខ្ញុំ
 បំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវចំនង ក៏គួរដើម្បីក្រា-
 ជីវិតខ្ញុំផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើខ្ញុំបំណងខ្លះ មិនធ្វើខ្ញុំបំណងខ្លះ
 ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវចំនង ក៏គួរដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផល
 ដែរ មួយទៀត បើមិនធ្វើខ្ញុំបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង
 ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវចំនង ក៏គួរដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផល
 ដែរ បតិគ្រព្រះរាជកុមារ ឯជំណើរនុ៎ះ អាត្មាកាតព្វីដែលបានស្តាប់
 មកក្នុងចំពោះព្រះកម្រ ឬបានទទួលមក អំពីចំពោះព្រះកម្រ នៃព្រះ
 មានព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែបើហេតុការណ៍មុនមាន ប្រាកដជា ព្រះមានព្រះ
 ភាគ មិនទ្រង់ដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។ បើព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះក្ខមិជៈ
 ដ៏ចម្រើន មានវិជ្ជាយ៉ាងនេះ មានវិជ្ជាដ៏យ៉ាងនេះ បានពោលយ៉ាងនេះមែន
 ព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះក្ខមិជៈដ៏ចម្រើន ហាក់ដូចជាសំពត់អំបែនក្បាល នៃ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាច្រើនទាំងអស់ ដោយពិត ។ ព្រះនោះ ជយ-
 សេនរាជកុមារ ក៏អង្គុសព្រះក្ខមិជៈមានអាយុ ដោយសម្រាប់វិនិស្ស័យ ។

សុត្តន្តបិដក ភិក្ខុវិទ្យា ភិក្ខុវិទ្យាសង្គហៈ

(៧៦) អដំ ទោ អាយស្ស ក្រមិដោ បញ្ញាកត្តំ បិណ្ឌ-
 មាតប្បដិក្កន្តោ យេន កកវំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កិ-
 មិត្តា កកវន្តំ អភិវំ ទេត្តា ឯសិវិទំ ។ ឯកមន្តំ
 ឯសិវិទំ ទោ អាយស្ស ក្រមិដោ កកវន្តំ ឯកទេវេច
 វិទាហំ កន្តេ បុព្វណ្ណសមយំ ឯវិសេត្តា បត្តចិវរមា-
 នាយ យេន ជយេសេនស្ស វាជកុមារស្ស ឯវេសនំ
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា បញ្ញាកត្តំ អាយស្ស ឯសិវិទំ ។
 អដំ ទោ កន្តេ ជយេសេនេ វាជកុមារេ យេនាហំ
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា មយា សន្តិ សម្មោទិ
 សម្មោទនិយំ កថំ សារាណិយំ វិភិសារេត្តា ឯក-
 មន្តំ ឯសិវិទំ ។ ឯកមន្តំ ឯសិវិទំ ទោ កន្តេ
 ជយេសេនេ វាជកុមារេ មំ ឯកទេវេច សន្តិ
 កោ ក្រមិដ ឯកេ សមណាត្រាហ្មណា ឯវិវិទំ ទោ
 ឯវិវិទំ ទោ អាយស្ស ក្រមិដោ កកវន្តំ ឯកទេវេច

សុត្តន្តបិដក ភិក្ខុវិទ្យា ភិក្ខុវិទ្យាសង្គហៈ

(៧៦) លំដាប់នោះ ព្រះក្រមិដៈមាននាយ កាលត្រឡប់ពី
 បិណ្ឌបាតមក ក្នុងវេលាព្រាយកក ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមោនព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមោនព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុង
 ទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះក្រមិដៈមាននាយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះមោនព្រះភាគ ដូច្នោះហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គស្ងៀមស្ងៀម ប្រដាប់បាត្រនិងចិវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ចូល
 ទៅកាន់ដំណាក់ របស់ជយេសេនវាជកុមារ ក្នុងទីឯណោះ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាលទុក ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ ជយេសេនវាជកុមារ ចូលមកកេងខ្វែងព្រះអង្គ
 លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ លុះ
 បញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏អង្គុយ
 ទីសមគួរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះជយេសេនវាជកុមារ អង្គ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ចោទសួរ ចំពោះខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះហើយ បពិត្រ
 ព្រះក្រមិដៈដ៏ចម្រើន មានសមណត្រាហ្មណ៍ត្រកមួយ មានវិទៈយ៉ាងនេះ
 មានវិជ្ជាដ៏ដ្ឋាននេះហើយ បើបុគ្គលដ៏ខ្ពស់បំណង ហើយប្រព្រឹត្តប្រាហ្មណ៍នោះ

អកត្តា ផលស្ស អធិតមាយ អធាសញ្ចេបិ ករិត្តា
 ប្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ អកត្តា ផលស្ស អធិតមាយ
 អាសត្ត អធាសញ្ចេបិ ករិត្តា ប្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ
 អកត្តា ផលស្ស អធិតមាយ ទេវសំធាធាសញ្ចេបិ
 ករិត្តា ប្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ អកត្តា ផលស្ស អធិតមា-
 យាតិ វេទ ភោតោ ក្ខមិជស្ស ភត្តា កំភជិ
 កំជិដ្ឋំ កមិក្ខាយិតិ ។ ឃិវំ វុត្តំ អហំ កន្តិ
 ជយសេធំ វជកុមារិ ឃតនភេធំ ធន ទោ មេតំ
 វជកុមារិ កកវតោ សម្មុទា សុតំ សម្មុទា បដិក្ខ-
 ហិតំ ហិទត្ត ទោ ឃតំ វិជ្ជតិ យំ កកវំ ឃិវំ ព្យាក-
 រេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្តា អយោធិសោ ប្រាហ្មចរិយំ
 ចរន្តំ អកត្តា ផលស្ស អធិតមាយ អធាសញ្ចេបិ
 ករិត្តា អយោធិសោ ប្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ អកត្តា
 ផលស្ស អធិតមាយ អាសត្ត អធាសញ្ចេបិ ករិត្តា

កិមិទគ្គុរេដិម្បិក្រាសំជីនិទ្ធីវេលេ មួយទៀត បើមិនធ្វើទ្រង់បំណង ហើយ
 ប្រត្រិត្តត្រហ្មចរិយៈ កិមិទគ្គុរេដិម្បិក្រាសំជីនិទ្ធីវេលេ មួយទៀត
 បើធ្វើទ្រង់បំណងខ្លះ មិនធ្វើទ្រង់បំណងខ្លះ ហើយប្រត្រិត្តត្រហ្មចរិយៈ
 កិមិទគ្គុរេដិម្បិក្រាសំជីនិទ្ធីវេលេ មួយទៀត បើមិនធ្វើទ្រង់បំណង មិន
 មែនជាមិនធ្វើទ្រង់បំណង ហើយប្រត្រិត្តត្រហ្មចរិយៈ កិមិទគ្គុរេដិម្បិក្រាសំ
 ជីនិទ្ធីវេលេ ចុះក្នុងសាសនានេះ ព្រះជាត្រូវស្របស្រួលដូច្នោះដូច្នោះ
 ក៏បានវិញដូចម្តេច បានវិញដូចម្តេច បានពាលដូចម្តេច ។ ចត្តត្រព្រះ
 អន្តិជិចម្រឹម កាលបើជយសេនកជកុមារ ទ្រង់ស្មារយ៉ាងនេះហើយ ទ្រង់
 អន្តិក៏ពាលគបទៅនឹងជយសេនកជកុមារដូច្នោះថា ថ្វាយព្រះពរព្រះពរជកុ-
 មារ ឯជំណើរខ្លះ ភាពភាពមិនដែលបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះក្រព្វ ឬ
 បានទទួលមក អំពីទីចំពោះព្រះក្រព្វនៃព្រះមាតាខ្លះ ប៉ុន្តែបើហេតុ-
 ការណ៍ខ្លះបាន ប្រាកដជា ព្រះមាតាព្រះភាគ នឹងទ្រង់ជាស្រាយ យ៉ាង
 នេះថា បើបុគ្គលធ្វើទ្រង់បំណង ហើយប្រត្រិត្តត្រហ្មចរិយៈ ដោយមិន
 ត្រូវចំនង កិមិទគ្គុរេដិម្បិក្រាសំជីនិទ្ធីវេលេ មួយទៀត បើមិនធ្វើទ្រង់
 បំណង ហើយប្រត្រិត្តត្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវចំនង កិមិទគ្គុរេដិម្បិ
 ក្រាសំជីនិទ្ធីវេលេ មួយទៀត បើធ្វើទ្រង់បំណងខ្លះ មិនធ្វើទ្រង់បំណងខ្លះ

សុត្តនិកាយ ភូមិជស្ស កថាខណ្ឌ

អយោធិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ផលស្ស
 អធិតមាយ ទេវសំបាសាសញ្ចមិ កវិក្ខា អយោធិ-
 សោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ផលស្ស អធិត-
 មាយ អសញ្ចមិ កវិក្ខា យោធិសោ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរន្តិ កត្វា ផលស្ស អធិតមាយ អសញ្ចមិ
 កវិក្ខា... អសញ្ច អសញ្ចមិ កវិក្ខា... ទេវ-
 សំបាសាសញ្ចមិ កវិក្ខា យោធិសោ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរន្តិ កត្វា ផលស្ស អធិតមាយាតិ ទ ទោ មេតំ
 កដកុមារ កកវតោ សម្មុទា សុតំ សម្មុទា ប-
 ដិក្ខហិតំ ហិទត្ត ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ កកវ
 ឯវំ ព្យាករយ្យាតិ ។ សចេ ភោតោ ភូមិជស្ស
 សត្តា ឯវំវាទិ ឯវំទិដ្ឋិ ឯវមក្កាយិ អន្តា ភោតោ
 ភូមិជស្ស សត្តា សទ្ធសំយេវ បុដ្ឋសមណ្ឌក្ខត្ត-
 ណាទំ មុន្នាទំ មន្តោ អាហាទុ តិដ្ឋតិ ។ កត្តា-
 ហិ^(១) កន្តេ ឯវំ បុដ្ឋា ឯវំ ព្យាករមាតោ វុត្តវាទិ ទេវ

ទ ខ. កថំ ។

សុត្តនិកាយ ភូមិជស្ស កថាខណ្ឌ

ហើយប្រត្រិត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីក្រាស់ជីវិត
 ផលដែរ មួយទៀត បើមិនធ្វើដូច្នោះ មិនមែនជាមិនធ្វើដូច្នោះ
 ហើយប្រត្រិត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីក្រាស់ជីវិត
 ផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើដូច្នោះ ហើយប្រត្រិត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយ
 ត្រូវទំនង ទើបគួរដើម្បីក្រាស់ជីវិតផលបាន បើមិនធ្វើដូច្នោះ... បើធ្វើ
 ដូច្នោះ មិនធ្វើដូច្នោះ... បើមិនធ្វើដូច្នោះ មិនមែនជាមិន
 ធ្វើដូច្នោះ ហើយប្រត្រិត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ក៏គួរដើម្បី
 ក្រាស់ជីវិតផលដែរ បពិត្រព្រះរាជកុមារ ឯដំណើរនេះ គាត់ភាគមិន
 ដែលបានស្តាប់ ក្នុងចំពោះព្រះក្រូ ឬបានទទួលមក ក៏ពុំចំពោះ
 ព្រះក្រូនៃព្រះរាជព្រះភោគទេ ប៉ុន្តែបើហេតុការណ៍នេះមាន ប្រាកដជា
 ព្រះរាជព្រះភោគ គឺជំនឿដោយស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។ ផលសេរកដ-
 កុមារ ទ្រង់ក្រាស់ថា បើគ្រូជាគ្រូរបស់ព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន មានវិទៈ
 យ៉ាងនេះ មានវិជ្ជាយ៉ាងនេះ បានពោលយ៉ាងនេះមែន គ្រូជាគ្រូ
 របស់ព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន ហាក់ដូចជាសំនង់នូវអំបែនក្បាល នៃពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ ជាច្រើនទាំងអស់ ដោយពិត ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន កាលបើជកុមារ ទ្រង់សួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ក៏បានដោះស្រាយយ៉ាងនេះ ក៏ឆ្ងោរថា ខ្ញុំព្រះអង្គពោលត្រូវតាម

កកវតោ ហោមិ ន ច កកវន្តំ អក្កតេន អញ្ញាចិត្តាមិ
នធម្មស្ស ចាទុនធម្មំ ព្យាការេមិ ន ច កោចិ សហ-
នធម្មិកោ វិនាទុវនោ ការយ្ហដ្ឋានំ អាគន្ធពិគិ ។

(៧៧) កត្ស ភ្នំ ភូមិជ ឯវំ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យា-
ការមា នោ វុត្តវាទិ ថេវ មេ^(១) ហោសិ ន ច មិ
អក្កតេន អញ្ញាចិត្តសិ នធម្មស្ស ចាទុនធម្មំ ព្យាការេ-
សិ ន ច កោចិ សហនធម្មិកោ វិនាទុវនោ កា-
រយ្ហដ្ឋានំ អាគន្ធពិ ។ យេ ហិ កោចិ ភូមិជ ស-
មណា វិ ព្រាហ្មណា វិ មិច្ឆានិច្ចំ ឆោ មិច្ឆាសន្តិប្បា
មិច្ឆាវតា មិច្ឆាកម្មត្តា មិច្ឆាអាជីវា មិច្ឆាវាយាមា
មិច្ឆាសតិ មិច្ឆាសមាធិហោ តេ អាសត្ថេបិ ករិក្ខា
ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ អកត្តា ជលស្ស អធិគមាយ
អនាសត្ថេបិ ករិក្ខា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ អកត្តា ជ-
លស្ស អធិគមាយ អាសត្ថា អនាសត្ថេបិ ករិក្ខា

១ ខ. កកវតោ ។

ព្រាហ្មដីកា របស់ព្រាហ្មនព្រាហ្មភាគផង ឈ្មោះថាមិទោពាលបង្កាច់
ព្រាហ្មនព្រាហ្ម ដោយពាក្យមិទោភាគផង ឈ្មោះថាសំដែងខ្ញុំធម៌ដ៏
សមគួរដល់ធម៌ផង ឬទេ មួយទៀត វាចានុវាទបង្កិចបង្កួច ដែល
ប្រកបដោយធម៌ មិទោភាគទីដែលបណ្ឌិតគួរកិរិយា ទេឬ ។

(៧៧) ព្រាហ្មនព្រាហ្ម ទ្រង់ត្រាស់ថា អើភូមិជៈ កាលដែលព្រា
ហ្មដីកា ទ្រង់ចោទសួរយ៉ាងនេះ ហើយអ្នកដោះស្រាយយ៉ាងនេះ ឈ្មោះ
ថាអ្នកពាលត្រូវតាមពាក្យរបស់វាភាគផង ឈ្មោះថាមិទោពាលបង្កាច់ត-
ថាគន្ធដោយពាក្យមិទោភាគផង ឈ្មោះថាសំដែងខ្ញុំធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង
មួយទៀត វាចានុវាទបង្កិចបង្កួច ដែលប្រកបដោយធម៌ មិនបានមកកាន់ទី
ដែលបណ្ឌិតគួរកិរិយាទេ ។ ម្នាលភូមិជៈ ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍
ណាមួយដែលមានទិដ្ឋិទុស មានសចក្តិកិរិយាទុស មានវិចារទុស មាន
ការងារទុស មានការចេះកិរិយាវិកទុស មានព្យាយាមទុស មានសិទ្ធិទុស
មានសមាធិទុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយ
ប្រព្រឹត្តព្រាហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងខ្ញុំផលឡើយ មួយទៀត
បើមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រាហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់
ដឹងខ្ញុំផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើខ្ញុំបំណងទុះ មិនធ្វើខ្ញុំបំណងទុះ

សុត្តនិប្បទ ភូមិសិរី គេសន្តិកោស

ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តំ អកត្វា ផលស្ស អធិកមាយ ទេវ-
សំនាសាសត្យេបិ កាវិក្ខា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តំ អកត្វា
ផលស្ស អធិកមាយ តំ កំស្ស ហេតុ អយោទិសោ
ភូមិជ ផលស្ស អធិកមាយ ។

(៧៨) សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ គេនវត្តិកោ
គេនភវេសី គេនបរិយេសនំ ចរមាទោ វាលិកំ
នោណិយា អាតិវិក្ខា ឧទកោធន បរិច្ឆោសកំ បរិច្ឆោ-
សកំ បិដ្ឋេយ្យ អាសត្យេបិ កាវិក្ខា វាលិកំ នោណិ-
យា អាតិវិក្ខា ឧទកោធន បរិច្ឆោសកំ បរិច្ឆោសកំ
បិដ្ឋេយ្យ អកត្វា គេនស្ស អធិកមាយ អនាសត្យេបិ
កាវិក្ខា វាលិកំ នោណិយា អាតិវិក្ខា ឧទកោធន ប-
រិច្ឆោសកំ បរិច្ឆោសកំ បិដ្ឋេយ្យ អកត្វា គេនស្ស
អធិកមាយ វេសត្ត អនាសត្យេបិ កាវិក្ខា វាលិកំ
នោណិយា អាតិវិក្ខា ឧទកោធន បរិច្ឆោសកំ បរិច្ឆោស-
កំ បិដ្ឋេយ្យ អកត្វា គេនស្ស អធិកមាយ ទេវ-
សំនាសាសត្យេបិ កាវិក្ខា វាលិកំ នោណិយា អាតិវិក្ខា

សុត្តនិប្បទ ភូមិសិរី ចរមាទោយុវស្តកត្តោតោយប្រេង

ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផលដែរ មួយវិញ
ទៀត បើមិនធ្វើខ្ញុំបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយប្រព្រឹត្ត
ព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុ
ដូចម្តេច ខ្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យក្រាស់ជីវិតខ្ញុំផល ។

(៧៨) ខ្នាលភូមិជៈ ដូចបុរសដែលគ្រូការងារជាយាប្រតិ វិស្វត
កេប្រតិ ត្រាច់ទៅកាន់ទីវិស្វតកេប្រតិ ក៏យកដីទ្រូចមកចាក់ក្នុងស្នូក
ហើយយកទឹកមកប្រសំព្រំ ប្របាច់រឿយ ។ បើទុកជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយ
យកដីទ្រូចមកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រសំព្រំ ប្របាច់រឿយ ។
ក៏មិនគួរដើម្បីបានខ្ញុំប្រតិទៀយ បើទុកជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយយកដី
ទ្រូចមកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រសំព្រំ ប្របាច់រឿយ ។ ក៏មិន
គួរដើម្បីបានខ្ញុំប្រតិដែរ បើទុកជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង មិនធ្វើខ្ញុំបំណង
ទេ ហើយយកដីទ្រូចមកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រសំព្រំ
ប្របាច់រឿយ ។ ក៏មិនគួរដើម្បីបានខ្ញុំប្រតិដែរ បើទុកជាមិនធ្វើ ខ្ញុំ
បំណង មិនមែនជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយយកដីទ្រូចមកចាក់ក្នុងស្នូក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទបរិចច្ឆាសកំ

ឧទកោណ បរិច្ឆោសកំ បរិច្ឆោសកំ បិណ្ឌេយ្យ
អកញ្ចា តេលស្ស អធិតមាយ តំ កំស្ស ហេតុ
អយោនិសោ ក្នុងដ តេលស្ស អធិតមាយ ឯវិមេវ
ទោ ក្នុងដ យេ ហិ កោចិ សមណា វា
ប្រាហ្មណា វា មិច្ឆានិច្ចំ មិច្ឆាសន្តម្យា មិច្ឆាភពា
មិច្ឆាកម្មត្តា មិច្ឆាអាជីវា មិច្ឆាវាយាមា មិច្ឆាសតិ
មិច្ឆាសមាធិតោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិក្ខា ក្រូញចរិយំ
ចរន្តិ អកញ្ចា ជលស្ស អធិតមាយ អពាសញ្ចេបិ
ករិក្ខា ក្រូញចរិយំ ចរន្តិ អកញ្ចា ជលស្ស អធិត-
មាយ អាសញ្ច អពាសញ្ចេបិ ករិក្ខា ក្រូញចរិយំ
ចរន្តិ អកញ្ចា ជលស្ស អធិតមាយ ទេវសំបាតា-
សញ្ចេបិ ករិក្ខា ក្រូញចរិយំ ចរន្តិ អកញ្ចា ជលស្ស
អធិតមាយ តំ កំស្ស ហេតុ អយោនិសោ ក្នុងដ
ជលស្ស អធិតមាយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិចច្ឆាសកំ

ហើយយកទឹកមកប្រសព្វ ច្របាច់រឿយៗ ក៏មិនគួរដើម្បីបានខ្លះប្រស
ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់ក្នុងដៈ ព្រោះគ្មានទំនង
ដែលគួរឲ្យបានប្រសើរឡើយ សេចក្តីនេះ មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់
ក្នុងដៈ មានទុបមេយ្យដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែល
មានទំនៀម មានសេចក្តីត្រិះរិះខុស មានវាចាខុស មានការងារខុស មាន
ការចិញ្ចឹមជីវិតខុស មានព្យាយាមខុស មានសតិខុស មានសមាធិខុស
សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើខ្លះបំណង ហើយប្រព្រឹត្ត
ព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីក្រាស់ដីនិរុត្តរឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើខ្លះ
បំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីក្រាស់ដីនិរុត្តរដែរ
បើទុកជាធ្វើខ្លះបំណងខ្លះ មិនធ្វើខ្លះបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
ក៏មិនគួរដើម្បីក្រាស់ដីនិរុត្តរដែរ បើទុកជាមិនធ្វើខ្លះបំណង មិនមែន
ជាមិនធ្វើខ្លះបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីក្រាស់ដីនិ
រុត្តរដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់ក្នុងដៈ ព្រោះ
គ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យក្រាស់ដីនិរុត្តរឡើយ ។

(៧៧) សេយ្យកាមិ ភូមិជ ចុរិសោ ទិវគ្គិកោ
 ទិវគវេសិ ទិវបរិយេសនំ ចរណោ កាវី តុណ្ណវត្តំ
 វិសាលោតោ អាវិញ្ញេយ្យ អាសញ្ញេមិ កាវិត្វា កាវី
 តុណ្ណវត្តំ វិសាលោតោ អាវិញ្ញេយ្យ អកញ្ចោ ទិវស្ស
 អនិគមា អនាសញ្ញេមិ កាវិត្វា ។ បេ ។ ទេសំចា-
 តាសញ្ញេមិ កាវិត្វា កាវី តុណ្ណវត្តំ វិសាលោតោ
 អាវិញ្ញេយ្យ អកញ្ចោ ទិវស្ស អនិគមាយ តំ កិស្ស
 ហេតុ អយោធិសោ ភូមិជ ទិវស អនិគមាយ ឯវ-
 មេវ ទោ ភូមិជ យេ ហិ កោចិ សមណា វា ព្រាហ្ម-
 ណា វា មិច្ឆានិច្ឆិយោ ។ បេ ។ មិច្ឆាសមាធិយោ តេ
 អាសញ្ញេមិ កាវិត្វា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ អកញ្ចោ ផលស្ស
 អនិគមាយ អនាសញ្ញេមិ កាវិត្វា... អាសញ្ច អនា-
 សញ្ញេមិ កាវិត្វា... ទេវាសំចាតាសញ្ញេមិ កាវិត្វា ព្រាហ្ម
 ចរិយំ ចរន្តំ អកញ្ចោ ផលស្ស អនិគមាយ តំ កិស្ស
 ហេតុ អយោធិសោ ភូមិជ ផលស្ស អនិគមាយ ។

(៧៧) ម្ចាស់ភូមិជៈ គុំនោរសោត ដូចបុរស ដែលត្រូវការ
 ដោយទំកងារប្រសំ វិស្វកេទិកដោយប្រសំ ក្រាច់ចៅកាត់ទិវស្វក
 កេទិកដោយប្រសំ គឺចាប់មូលវិស្វកមេតាដែលមានកូនខ្លី បើទុកជាធ្វើខ្ញុំ
 បំណង ហើយចាប់មូលវិស្វកមេតាដែលមានកូនខ្លី ក៏មិនគួរដើម្បីបាន
 ខ្ញុំទិកដោយប្រសំឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ។ បេ ។ បើទុកជាមិនធ្វើ
 ខ្ញុំបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយចាប់មូលវិស្វកមេតាដែល
 មានកូនខ្លី ក៏មិនគួរដើម្បីបានខ្ញុំទិកដោយប្រសំដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះ
 ហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់ភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលទាំឲ្យបានខ្ញុំទិក
 ដោយប្រសំ សេចក្តីនេះមានបេហោយេនិណាមិញ ម្ចាស់ភូមិជៈ មាន
 បេមេយ្យ ដូចយ៉ាងត្រកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមាន
 ទិដ្ឋិទុស ។ បេ ។ មានសមាធិទុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុក
 ជាធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រាហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីគ្រាស់ដីនិខ្ញុំ
 ផលឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង... បើទុកជាធ្វើខ្ញុំបំណងខ្លះ មិន
 ធ្វើខ្ញុំបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង
 ហើយប្រព្រឹត្តព្រាហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីគ្រាស់ដីនិខ្ញុំផលដែរ សេចក្តី
 នោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់ភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដើម្បីឲ្យ
 គ្រាស់ដីនិខ្ញុំផលឡើយ ។

(៨០) សេយ្យកថំ ភូមិជំ បុរិសោ នវជិតត្ថំ កោ
 នវជិតតទេសំ នវជិតចរិយេសនំ ចរាមាមោ ទុនតំ
 កាលលេ អាសិញ្ញត្តា មត្តេន អាវិញ្ញេយ្យ អាសត្តេបិ
 កវិញ្ញា ទុនតំ កាលលេ អាសិញ្ញត្តា មត្តេន អា-
 វិញ្ញេយ្យ អកត្តោ នវជិតស្ស អនិគមាយ អបាសត្តេ-
 បិ កវិញ្ញា... អាសត្ត អបាសត្តេបិ កវិញ្ញា... ទេ-
 វាសំ បាបាសត្តេបិ កវិញ្ញា ទុនតំ កាលលេ អា-
 សិញ្ញត្តា មត្តេន អាវិញ្ញេយ្យ អកត្តោ នវជិតស្ស
 អនិគមាយ តំ កសិស្ស ហេតុ អាយោនិសោ ភូមិជំ
 នវជិតស្ស អនិគមាយ វរមេវ ទោ ភូមិជំ យេ ហិ
 កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិទោ
 ។ មេ ។ មិច្ឆាសមាទិទោ តេ អាសត្តេបិ កវិញ្ញា
 ព្រាហ្មចរិយំ ចរុន្តំ អកត្តា ជលស្ស អនិគមាយ អ-
 បាសត្តេបិ កវិញ្ញា... អាសត្ត អបាសត្តេបិ កវិញ្ញា...
 ទេវាសំ បាបាសត្តេបិ កវិញ្ញា ព្រាហ្មចរិយំ ចរុន្តំ អកត្តា

(៨១) ខ្នាលភូមិជំ ភ្នំនាវសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយ
 ទឹកដោះទាប់ ស្បែកទឹកដោះទាប់ ប្រាប់ទៅកាន់ទីស្បែកទឹកដោះ
 ទាប់ ហើយយកទឹកមកស្រោចលើកំហើយវិក ដោយឈើសប្រាប់វិក
 បើទុកជាធ្មេញបំណង ហើយយកទឹកមកស្រោចលើកំហើយវិកដោយ
 ឈើសប្រាប់វិក ក៏មិនអ្នកដើម្បីបាននូវទឹកដោះទាប់ឡើយ បើទុកជាមិន
 ធ្មេញបំណង... បើទុកជាធ្មេញបំណងទុះ មិនធ្មេញបំណងទុះ... បើ
 ទុកជាមិនធ្មេញបំណង មិនមែនជាមិនធ្មេញបំណង ហើយយកទឹកមក
 ស្រោចលើកំហើយវិក ដោយឈើសប្រាប់វិក ក៏មិនអ្នកដើម្បីបាននូវ
 ទឹកដោះទាប់ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ខ្នាលភូមិជំ ព្រោះ
 គ្មានទំនងដែលអ្នកធ្មេញបានទឹកដោះទាប់ សេចក្តីនេះមានបទយ៉ាងណា
 មិញ ខ្នាលភូមិជំ មានបទមេឃ្យដូចយ៉ាងសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណា
 មួយ ដែលមានទំនងទុស ។ មេ ។ មានសមាធិទុស សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍វាទីនោះ បើទុកជាធ្មេញបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រាហ្មចរិយៈ
 ក៏មិនអ្នកដើម្បីក្រាស់ជីវិតនូវជលឡើយ បើទុកជាមិនធ្មេញបំណង... បើ
 ទុកជាធ្មេញបំណងទុះ មិនធ្មេញបំណងទុះ... បើទុកជាមិនធ្មេញបំណង
 មិនមែនជាមិនធ្មេញបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រាហ្មចរិយៈ ក៏មិនអ្នក

ដល់ស្ប អធិតមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោជិសោ
កោ ក្នុងដំ ដល់ស្ប អធិតមាយ ។

(៨១) សេយ្យដាយិ ក្នុងដំ បុរិសោ អត្តិក្ខំកោ
អត្តិករេសី អត្តិបរិយេសនំ ធរមាពោ អលំ កង្កំ
សស្មេហំ ឧត្តរាណី អាតាយ អភិមត្តេយ្យ អា-
សត្សេយិ ករិកា អលំ កង្កំ សស្មេហំ ឧត្តរាណី
អាតាយ អភិមត្តេយ្យ អកតោ អត្តិស្ស អធិតមាយ
អនាសត្សេយិ ករិកា ... អាសត្ស អនាសត្សេយិ ក-
រិកា ... នេវាសំនាតសត្សេយិ ករិកា អលំ កង្កំ
សស្មេហំ ឧត្តរាណី អាតាយ អភិមត្តេយ្យ អកតោ
អត្តិស្ស អធិតមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោជិសោ
ក្នុងដំ អត្តិស្ស អធិតមាយ វិវេសោ ក្នុងដំ យេហិ
កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាធិដ្ឋិនោ
។ មេ ។ មិច្ឆាសមាធិនោ តេ អាសត្សេយិ ករិកា

ដើម្បីប្រាសាទនៃផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់
ក្នុងដំ ដំបូង ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឱ្យប្រាសាទនៃផលឡើយ ។

(៨២) ម្ចាស់ក្នុងដំ កុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការ
ដោយភ្នែក ស្បែកភ្នែក គ្រាប់ទៅកាន់ទីស្បែកភ្នែក ក៏កាន់យក
នូវឈើព័ន្ធកាតិលីទៅពួកនិរិយស្រស់ ដែលនៅមានជាំ បើទុកជា
ធ្វើនូវបំណង ហើយកាន់យកនូវឈើព័ន្ធកាតិលី ទៅពួកនិរិយស្រស់
ដែលនៅមានជាំ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវភ្នែកឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវ
បំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងទុះ មិនធ្វើនូវបំណងទុះ... បើទុកជាមិន
ធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយកាន់យកនូវឈើព័ន្ធកាតិ-
លី ទៅពួកនិរិយស្រស់ដែលនៅមានជាំ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវភ្នែក
ដែរ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់ក្នុងដំ ព្រោះគ្មានទំនងដែល
នាំឱ្យបាននូវភ្នែក សេចក្តីនោះមានបែបយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ក្នុងដំ មាន
បែបយ៉ាងណាមិញពួកសមណៈបុត្រាញាណំណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិទុស
របេរ មានសមាធិទុស សមណាញាណំព័ន្ធនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង

ប្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ កតត្វា ដលស្ស អធិតមាយ អនា-
 សក្ខេបិ កវិត្វា... អាសត្វ អនាសក្ខេបិ កវិត្វា...
 នេវាសំបាទាសក្ខេបិ កវិត្វា ប្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ
 កតត្វា ដលស្ស អធិតមាយ កំ កំស្ស ហេតុ
 អាយោចិសោ ក្ខមិដ ដលស្ស អធិតមាយ ។

[៨២] យេ ច ទោ^(១) កោចិ ក្ខមិដ សមណា វា
 ប្រាហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិទោ^(២) សម្មាសន្តំចរុ សម្មា-
 វាទា សម្មាកម្មត្តា សម្មាវាយាមា សម្មាសតិ សម្មា-
 សមាទិទោ តេ អាសក្ខេបិ កវិត្វា ប្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ
 កតត្វា ដលស្ស អធិតមាយ អនាសក្ខេបិ កវិត្វា
 ប្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ កតត្វា ដលស្ស អធិតមាយ អា-
 សត្វ អនាសក្ខេបិ កវិត្វា ប្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ កតត្វា
 ដលស្ស អធិតមាយ នេវាសំបាទាសក្ខេបិ កវិត្វា
 ប្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ កតត្វា ដលស្ស អធិតមាយ កំ កំស្ស
 ហេតុ យោចិសោ ក្ខមិដ ដលស្ស អធិតមាយ ។

១ ខ. ម. យេហិ ។ ២ ខ. សម្មាទិដ្ឋិ ។

ហើយប្រព្រឹត្តប្រាហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្លួនផលឡើយ បើទុក
 ជាមិនធ្វើខ្លួនបំណង... បើទុកជាធ្វើខ្លួនបំណងខ្លះ មិនធ្វើខ្លួនបំណងខ្លះ...
 បើទុកជាមិនធ្វើខ្លួនបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើខ្លួនបំណង ហើយប្រព្រឹត្ត
 ប្រាហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្លួនផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះ
 ហេតុដូចម្តេច ម្នាលក្ខមិដៈ ព្រោះនោះទំនង ដែលនាំឲ្យក្រាស់ជីវិត
 ខ្លួនផលឡើយ ។

[៨២] ម្នាលក្ខមិដៈ លុះតែពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណា
 មួយ ដែលបានជំនួញ មានសេចក្តីគ្រប់ដឹងគ្រប់ មានវាចាគ្រូ
 មានការងារគ្រូ មានព្យាយាមគ្រូ មានសតិគ្រូ មានសមាធិគ្រូ
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើធ្វើខ្លួនបំណង ហើយប្រព្រឹត្តប្រាហ្មចរិយៈ
 ក៏គួរដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្លួនផល បើទុកជាមិនធ្វើខ្លួនបំណង ហើយប្រព្រឹត្ត
 ប្រាហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្លួនផលដែរ បើទុកជាធ្វើខ្លួនបំណងខ្លះ
 មិនធ្វើខ្លួនបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តប្រាហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីក្រាស់ជីវិត
 ខ្លួនផលដែរ បើទុកជាមិនធ្វើខ្លួនបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើខ្លួនបំណង ហើយ
 ប្រព្រឹត្តប្រាហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្លួនផលដែរ សេចក្តីនោះ
 ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលក្ខមិដៈ ព្រោះនោះទំនង ដែលនាំឲ្យក្រាស់
 ជីវិតខ្លួនផលបាន ។

សុត្តន្តបិដក ភ្នំមិសត្ត គេសត្តិកថា

(៨៣) សេយ្យជាមិ ភ្នំមិស បុរិសោ គេសត្តិកោ
 គេសតវេសី គេសបរិយេសនំ ចរាណោ តិលបិដ្ឋំ^(១)
 គោណិយា អាភិវត្តា ទុនកោន បរិច្ឆោសតំ ប-
 រិច្ឆោសតំ បិដ្ឋេយ្យ អាសត្យេមិ កវិត្តា តិលបិដ្ឋំ
 គោណិយា អាភិវត្តា ទុនកោន បរិច្ឆោសតំ បរិច្ឆោ-
 សតំ បិដ្ឋេយ្យ កព្វោ គេសស្ស អធិតមាយ អបា-
 សត្យេមិ កវិត្តា... អាសញ អបាសត្យេមិ កវិត្តា...
 ទេវាសំបាទាសត្យេមិ កវិត្តា តិលបិដ្ឋំ គោណិយា អា-
 ភិវត្តា ទុនកោន បរិច្ឆោសតំ បរិច្ឆោសតំ បិដ្ឋេយ្យ
 កព្វោ គេសស្ស អធិតមាយ តំ កំស្ស ហេតុ យោមិ-
 សោ ភ្នំមិស គេសស្ស អធិតមាយ ឯវមេវ ចោ ភ្នំមិស
 យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម្មា-
 និដ្ឋិតោ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិតោ តេ អាសត្យេមិ
 កវិត្តា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ កត្វា ឝលស្ស អធិតមាយ
 អបាសត្យេមិ កវិត្តា... អាសញ អបាសត្យេមិ កវិត្តា...
 ទេវាសំបាទាសត្យេមិ កវិត្តា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ

១. តិលបិដ្ឋំ ។

សុត្តន្តបិដក ភ្នំមិសត្ត គេសត្តិកថា

(៨៣) ម្នាលភ្នំមិសៈ ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយប្រេង ស្រូវក
 ប្រេង គ្រាប់ទៅកាន់ទីស្រូវកប្រេង ក៏យកម្សៅល្មមកចាក់ក្នុងស្នូកហើយ
 យកទឹកមកប្រសព្រំ ច្របាច់រឿយ ។ បើទុកជាធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយ
 យកម្សៅល្មមកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រសព្រំ ច្របាច់រឿយ
 ក៏គួរដើម្បីបាននូវប្រេង បើទុកជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ... បើទុកជាធ្វើខ្ញុំ
 បំណងខ្លះ មិនធ្វើខ្ញុំបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង មិនមែន
 ជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយយក ម្សៅល្មមកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹក
 មកប្រសព្រំ ច្របាច់រឿយ ។ ក៏គួរដើម្បីបាននូវប្រេងដែរ សេចក្តីនោះ
 ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភ្នំមិសៈ ព្រោះមានទំនងដែលនាំឲ្យបាននូវ
 ប្រេង សេចក្តីនេះ មានទេវតាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភ្នំមិសៈ មានទេវ-
 តេយ្យ ដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទំនងត្រូវ
 ។ បេ ។ មានសមាធិត្រូវ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ បើធ្វើខ្ញុំបំណង
 ហើយប្រព្រឹត្តព្រាហ្មចរិយៈ គួរដើម្បីគ្រាស់ពិនិត្យផល បើទុកជាមិនធ្វើ
 ខ្ញុំបំណង .. បើទុកជាធ្វើខ្ញុំបំណងខ្លះ មិនធ្វើខ្ញុំបំណងខ្លះ... បើទុកជា
 មិនធ្វើខ្ញុំបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើខ្ញុំបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រាហ្មចរិយៈ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទប់ចន្ទគ្រាសកំ

កញ្ចា ផលស្ស អធិកមាយ តំ កំស្ស ហេតុ យោធិសោ
ក្ខមិដ ផលស្ស អធិកមាយ ។

(៨២) សេយ្យថាបិ ក្ខមិដ បុរិសោ ទិវត្តិកោ
ទិវកវេសិ ទិវបរិយេសនំ ទរមាតោ កាវី តុណ្ណាវច្ឆំ
ឥទតោ អាវិញ្ញេយ្យ អាសត្យេបិ កាវិត្វា កាវី តុ-
ណ្ណាវច្ឆំ ឥទតោ អាវិញ្ញេយ្យ កញ្ចោ ទិវស្ស អធិកមា-
យ អធាសត្យេបិ កាវិត្វា អាសត្យ អធាសត្យេបិ
កាវិត្វា នេវសំទាទាសត្យេបិ កាវិត្វា កាវី តុណ្ណាវច្ឆំ
ឥទតោ អាវិញ្ញេយ្យ កញ្ចោ ទិវស្ស អធិកមាយ តំ
កំស្ស ហេតុ យោធិសោ ក្ខមិដ ទិវស្ស អធិកមាយ
ឯវមេវ ហោ ក្ខមិដ យេ ពិ កេចិ សមណា វា
ព្រាហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិទោ ។ មេ ។ សម្មាសមា-
ទិទោ ភេ អាសត្យេបិ កាវិត្វា ... អាសត្យ អធា-
សត្យេបិ កាវិត្វា ... នេវសំទាទាសត្យេបិ កាវិត្វា ព្រាហ្ម-
ណិយំ ទរត្តិ កញ្ចា ផលស្ស អធិកមាយ តំ កំស្ស
ហេតុ យោធិសោ ក្ខមិដ ផលស្ស អធិកមាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទប់ចន្ទគ្រាសកំ

កំគួរដើម្បីគ្រាសំជីវិត្តុផលវិជេ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់
ក្ខមិដៈ ព្រោះមានទំនងដែលទាំឱ្យគ្រាសំជីវិត្តុផល ។

(៨២) ម្ចាស់ក្ខមិដៈ កុំតារសោក ដូចបុរសដែលត្រូវការ
ដោយទំកង់ស្រស់ ស្បែកទំកង់ស្រស់ ក្រាប៊ីទៅកាន់ទិវស្សនិក
ទំកង់ស្រស់ ក៏ចាប់មូលដោះមេតាដែលមានកូនៗ បើធ្វើខ្លាំងណាស់
ហើយចាប់មូលដោះមេតាមានកូនៗ ក៏គួរដើម្បីបានខ្លួនទំកង់ស្រស់
បើទុកជាមិនធ្វើខ្លាំងណាស់ ... បើទុកជាធ្វើខ្លាំងណាស់ខ្លះ មិនធ្វើខ្លាំងណាស់
ខ្លះ ... បើទុកជាមិនធ្វើខ្លាំងណាស់ មិនមែនជាមិនធ្វើខ្លាំងណាស់ ហើយ
ចាប់មូលដោះមេតាដែលមានកូនៗ ក៏គួរដើម្បីបានខ្លួនទំកង់ស្រស់វិជេ
សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់ក្ខមិដៈ ព្រោះមានទំនងដែលទាំឱ្យ
បានខ្លួនទំកង់ស្រស់ សេចក្តីនោះមានបទយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ក្ខមិដៈ
មានបទមេយ្យដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមាន
ទិដ្ឋិត្រូវ ។ មេ ។ មានសមាទិត្រូវ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើ
ទុកជាធ្វើខ្លាំងណាស់ ... បើទុកជាធ្វើខ្លាំងណាស់ខ្លះ មិនធ្វើខ្លាំងណាស់
ខ្លះ ... បើទុកជាមិនធ្វើខ្លាំងណាស់ មិនមែនជាមិនធ្វើខ្លាំងណាស់ ហើយ
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារិយៈ ក៏គួរដើម្បីគ្រាសំជីវិត្តុផលវិជេ សេចក្តីនោះ
ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់ក្ខមិដៈ ព្រោះមានទំនងគួរឱ្យគ្រាសំជីវិត្តុ
ផលបាន ។

[៨៦] សេយ្យកាមិ ក្នុង បុរិសោ អត្តិភិកោ
អត្តិកវេសី អត្តិបរិយេសនំ ចរណោ សុកុំ កង្កំ
កោណ្ណបំ ឧត្តរាណី អាទាយ អភិមត្តេយ្យ កត្វោ
អត្តិស្ស អនិកមាយ អាសត្វេបិ កវិត្វា... អនាសត្វេ-
បិ កវិត្វា... អាសត្វ អនាសត្វេបិ កវិត្វា... ទេវសិ-
នាទាយសត្វេបិ កវិត្វា សុកុំ កង្កំ កោណ្ណបំ ឧត្ត-
រាណី អាទាយ អភិមត្តេយ្យ កត្វោ អត្តិស្ស អនិ-
កមាយ កំ កិស្ស ហេតុ ហេតុសោ ក្នុង អត្តិស្ស
អនិកមាយ វិវេសេ ទោ ក្នុង យេ ហិ កេចិ
សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម្មាសម្ពុទ្ធិនោ សម្មា-
សង្កម្ពា ។ មេ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធិនោ កេ អាសត្វេបិ
កវិត្វា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ កត្វា ផលស្ស អនិក-
មាយ អនាសត្វេបិ កវិត្វា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ កត្វា
ផលស្ស អនិកមាយ អាសត្វ អនាសត្វេបិ កវិត្វា
ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ កត្វា ផលស្ស អនិកមាយ ទេ-
វសិនាទាយសត្វេបិ កវិត្វា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ កត្វា

[៨៦] ម្ចាស់ក្នុងដំ: ភិកោសោក ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយ
ភ្លើង ស្រែកភ្លើង គ្រាប់ទៅកាន់ទីស្រែកភ្លើង ហើយកាន់យកឈើ
ពុំខ្លាចភ្លើង ទៅពួកខឹងឈើស្អុតទ្រោះ ក៏គួរដើម្បីបានខ្លួនភ្លើង បើទុក
ជាធ្វើខ្លួនបំណង ... បើទុកជាមិនធ្វើខ្លួនបំណង ... បើទុកជាធ្វើខ្លួនបំណង
ខ្លះ មិនធ្វើខ្លួនបំណងខ្លះ ... បើទុកជាមិនធ្វើខ្លួនបំណង មិនមែនជាមិន
ធ្វើខ្លួនបំណង ហើយយកឈើពុំខ្លាចភ្លើង ទៅពួកខឹងឈើស្អុតទ្រោះ
ក៏គួរដើម្បីបានខ្លួនភ្លើងដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់
ក្នុងដំ: ព្រោះបានទំនង ដែលទាំទ្រុឌបានខ្លួនភ្លើង សេចក្តីនេះ មាន
ទម្រង់យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ក្នុងដំ: មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ
មណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលបានទំនងត្រូវ មានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ
។ មេ ។ មានសមាធិត្រូវ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើ
ខ្លួនបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីក្រាស់ជីវិត ខ្លួនផល
បើទុកជាមិនធ្វើខ្លួនបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីក្រាស់
ជីវិតខ្លួនផលដែរ បើទុកជាធ្វើខ្លួនបំណងខ្លះ មិនធ្វើខ្លួនបំណងខ្លះ ហើយ
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីក្រាស់ជីវិតខ្លួនផលដែរ បើទុកជាមិនធ្វើខ្លួន
បំណង មិនមែនជាមិនធ្វើខ្លួនបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរ

សុត្តនិកាយ ក្នុងសុត្តន្ត កាលិកានិកាយ

ជលស្ស អធិតមាយេ ភំ កំស្ស ហេតុ យោធិសោ
ក្នុងជ ជលស្ស អធិតមាយេ ។

[៨៧] សេ ទោ^(១) ក្នុងជ ជយសេនស្ស
រាជកុមារស្ស វេហ ចតស្ស្ស ឧបមា បដិកាសេយ្យំ
អនុច្ឆរិយំ តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ បសិទេយ្យ
បសន្តោ ច តេ បសន្តាការំ ករេយ្យតិ ។ កុតោ
បទ មំ កន្ត ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស វេហ
ចតស្ស្ស ឧបមា បដិកាសិស្សន្តិ អនុច្ឆរិយា បុត្រ
អស្សុតបុត្រោ សេយ្យជាបិ កតវន្តន្តិ ។ វន្តមភោច
កតវ អន្តមភោ អាយស្ស ក្នុងដោ កតវតោ កា-
សិកំ អភិទន្ធិតិ ។

ក្នុងសុត្តន្ត ចន្ទំ ធីត្តិ

១ ម. សេ ទោ ។ អធិ បទ គន្ធាហេ យុត្តភោ ។

សុត្តនិកាយ ក្នុងសុត្តន្ត សេចក្តីវាយចំពោះកាលិក

ដើម្បីក្រាស់ដីនៃផលដៃ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់
ក្នុងជ: ព្រោះមានទំនង ដែលទាំងឡាយក្រាស់ដីនៃផលបាន ។

[៨៧] ម្ចាស់ក្នុងជ: បើអ្នកអាចសំដែងនូវឧបមាទាំង ២ នេះ
ដល់ជយសេននដកុមារបាន សេចក្តីអស្សារ្យរបស់អ្នក ក៏នឹងកើតមាន ៦
ជយសេននដកុមារ ក៏មុនជាដេវតាទាំងអស់ លុះដេវតាហើយ នឹងធ្វើនូវ
អាការដេវតាដល់អ្នកទៀត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះខ្ញុំព្រះអង្គ
អាចនឹងសំដែងដល់ជយសេននដកុមារ នូវសេចក្តីឧបមាទាំង ២ នេះ
ដែលជាវិអស្សារ្យ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនធ្លាប់ស្តាប់មកក្នុងកាលមុនសោះ ដូចជា
ព្រះមោទ្រព្រះភោគ អំពើណាបាន ។ លុះព្រះមោទ្រព្រះភោគ ទ្រង់ក្រាស់
សូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះភ្លេងដ៏មានតម្លៃ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ
នឹងកាលិក នៃព្រះមោទ្រព្រះភោគ ។

ចប់ ក្នុងសុត្តន្ត ទំ ៦ ។

សត្វម៌ អនុទូសត្វ

[៨៨] ឯវង្ស សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកក សា-
វត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវិទេ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អាណមេ ។
អថេទា បញ្ចកកោ ធមតិ អញ្ញកំ បុរិសំ អាមន្ត-
សំ ឯហំ តំ អន្តោ បុរិស យេនាយស្នា អនុវង្សោ កេ-
នុបសន្តិម ឧបសន្តិមិត្តា មម វចេនេ អាយស្មតោ
អនុវង្សស្ស ចានេ សិរសា វត្ថុហំ បញ្ចកកោ កន្ត-
ធមតិ អាយស្មតោ អនុវង្សស្ស ចានេ សិរសា វង្ស-
តិកំ^(១) ឯវង្ស វចេហំ អធិវសេតុ កិរ កន្ត អា-
យស្នា អនុវង្សោ បញ្ចកក្កស្ស ធមតិស្ស ស្វាគនាយ
អត្តចតុតោ កតំ យេន ច កិរ កន្ត អាយស្នា អនុ-
វង្សោ បតេវតំ អាតច្ឆេយ្យ បញ្ចកកោ កន្ត^(២) ធមតិ
តហ្មតិកោ តហ្មកករណីយោ កតេកករណីយេនាតិ ។

១ ឧ. ធីស្សោ ឧត្ត ។ ២ ឧ. កន្តតំ ឧ វិស្សតំ ។

អនុទូស្សត្រ ទី ៧

[៨៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមោក្ខត្រ
ភាគ ទ្រង់សម្រេចអាយាបថ ក្នុងវគ្គដេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី
ទៀយកន៍សាវត្ថី ។ ព្រះនារោង បញ្ចកក្កថបតិ^(១) បានហៅបុរសម្នាក់
មកថា ខែបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកចូរមក ចូរអ្នកទៅឯព្រះអនុវង្សមានកាយ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំបាទទៅព្រះអនុវង្សមានកាយ ដោយ
ក្បួន កាមភាគ្យរបស់យើងថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បញ្ចកក្កថបតិ
សូមថ្វាយបង្គំបាទ ទៅព្រះអនុវង្សមានកាយ ដោយក្បួន ចូរហើយអ្នក
ចូរពោលយ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុវង្សមាន
កាយ មានខ្លួនជាគម្រប់ ៤ ទទួលកត្តរបស់បញ្ចកក្កថបតិ ដើម្បីធាន
ក្នុងវ្យាស្តក បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុវង្សមានកាយ ប្រ-
ញាប់ធម្មន្តមកអំពីព្រឹកឲ្យបាន បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថាបញ្ចកក្ក-
ថបតិ គាត់មានកិច្ចចម្រើន មានការងារច្រើន ដោយព្រះរាជកិច្ច ។

១ ធានាឈឺប្រកបដោយអង្គ ដ៏ដ៏កំបិទព្រា ១ ចូរហើ ១ ពន្យា ១ អនុវង្ស ១ ស្តុកបញ្ចកក្ក ១
។ អន្តកថា ។

សុត្តន្តបិដក អនុរុទ្ធសូត អនុរុទ្ធបណ្ណមន្ត

ឃឹ កន្ត្រៃតិ ទោ បុរិសោ^(១) បញ្ចកន្ត្រៃស្ស ឧ-
 បតិស្ស ឧបស្សត្តា យេនាយស្នា អនុរុទ្ធា តេនុប-
 សន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្តា អាយស្នន្តំ អនុរុទ្ធិ អភិវាទេត្តា
 ឃកមន្តំ ជិសិទិ ។ ឃកមន្តំ ជិសិទ្ធា ទោ សោ
 បុរិសោ អាយស្នន្តំ អនុរុទ្ធិ ឃតនវោច បញ្ចកន្ត្រៃ
 កន្ត្រៃ ឧបតិ អាយស្នតោ អនុរុទ្ធស្ស ចានេ សិរសា
 វន្តតិ ឃវត្ស វន្តតិ អធិវាសេតុ កិវ កន្ត្រៃ អ-
 យស្នា អនុរុទ្ធា បញ្ចកន្ត្រៃស្ស ឧបតិស្ស ស្វាតតាយ
 អត្តចតុត្តោ កត្តំ យេន ច កិវ កន្ត្រៃ អាយស្នា
 អនុរុទ្ធា បតេវតិវ អាតច្ឆេយ្យ បញ្ចកន្ត្រៃ កន្ត្រៃ
 ឧបតិ ពហុកិរោ ពហុករណិយោ វជករណិយេ-
 ហតិ ។ អធិវាសេសិ ទោ អាយស្នា អនុរុទ្ធា

តុណ្ណិកាវេទ ។

១ ឃ. ម. លោ បុរិសាតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក អនុរុទ្ធសូត បុរិសាតិបិដកអនុរុទ្ធ

បុរិសោ កិច្ចសព្វក្សបញ្ចកន្ត្រៃបតិ បុរិសោ កាយ ហើយកិ
 ចូលទៅក្រែងអនុរុទ្ធានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះ
 អនុរុទ្ធានកាយ ហើយអង្គុយ ក្នុងទិសមគ្គ ។ លុះបុរិសោនាអង្គុយ
 ក្នុងទិសមគ្គហើយ កិច្ចសព្វក្សអនុរុទ្ធានកាយ ដូច្នោះថា បតិក្រែងលោក
 ដ៏ចម្រើន បញ្ចកន្ត្រៃបតិ សូមថ្វាយបង្គំបាទ ខែព្រះអនុរុទ្ធានកាយ
 ដោយគ្រូ រួចពោលយ៉ាងនេះទៀតថា បតិក្រែងលោកដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះអនុរុទ្ធានកាយ មានខ្លួនជាគម្រប់ ៤ ទទួលកត្តាបស់បញ្ចកន្ត្រៃបតិ
 ដើម្បីចាន់ក្នុងវិជ្ជាស្តុក បតិក្រែងលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុរុទ្ធានកាយ
 ប្រញាប់និមន្តទៅអំពីព្រឹកឲ្យបាន បតិក្រែងលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា
 បញ្ចកន្ត្រៃបតិ គាត់មានកិច្ចចម្រើន មានការងារចម្រើន ដោយព្រះ
 ករុណា ។ ឯព្រះអនុរុទ្ធានកាយ កិច្ចសព្វនិមន្ត ដោយគុណ្ណិកាវេទ ។

[៨៧] អថទោ អាយស្មា អនុរុទ្ធា តស្ស រត្តិយា
 អច្ចុយេន បុព្វល្អាសមយំ ជិវាសេត្វា បត្តចិវរោ-
 នាយ យេន បញ្ចកាដ្ឋស្ស ធម្មតិស្ស ជិវេសនំ
 ភេទុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ ជិ-
 សិទិ ។ អថទោ បញ្ចកាដ្ឋោ ធម្មតិ អាយស្មន្តំ អ-
 នុរុទ្ធិ បណិគេន ខាននិយេន កោដនិយេន សហត្វា
 សន្តប្បេសិ សម្បវាសេ ។ អថទោ បញ្ចកាដ្ឋោ
 ធម្មតិ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធិ កុត្តារិ ធុជ័តបត្តចាណិ
 អញ្ញតវំ ធិចិ អាសនំ តហេត្វា ឯកមន្តំ ជិសិទិ ។
 ឯកមន្តំ ជិសិទ្ធា ទោ បញ្ចកាដ្ឋោ ធម្មតិ អាយ-
 ស្មន្តំ អនុរុទ្ធិ ឯកនវោច និច មំ កន្តេ ថេរេ ភិក្ខុ
 ឧបសន្តិមិត្វា ឯវាមាសុ អប្បមាណំ តហេបតិ ចេ-
 តោវមុត្តិ កាវេហិតិ ឯកន្តេ ថេរេ ឯវាមាសុ ម-
 ហត្តតំ តហេបតិ ចេតោវមុត្តិ កាវេហិតិ យា ចាយំ
 កន្តេ អប្បមាណា ចេតោវមុត្តិ យា ច មហត្តតា
 ចេតោវមុត្តិ នំមេ នម្មា ចានត្វា ចេវ ចាចាត្យញ្ញាចា ច
 ធុនាហុ ឯកត្វា ត្យញ្ញាចមេវ ចានន្តំ ។ ភេទហិ តហេបតិ

[៨៧] គ្រាតោ ព្រះអនុរុទ្ធិមានអាយុ លុះកម្មន្តកត្រិះតោរទៅ
 ហើយ ក៏ស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់ដោយពុត្រង់ចិវរ ក្នុងបុព្វល្អាសម័យ
 ចូលទៅឯផ្ទះបញ្ចកាដ្ឋថបតិ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើភាសនៈ
 ដែលគេក្រាលទុក ។ លំដាប់នោះ បញ្ចកាដ្ឋថបតិ ញ្ញាតព្រះអនុរុទ្ធ
 មានអាយុ ឲ្យវត្តស្តប់ស្តល់ ដោយទានិយកោដនិយាហារ ជំនុំម
 ដោយវេជ្ជខ្លួន ក្រៅព្រះអនុរុទ្ធតាមយាត់ ។ ឯបញ្ចកាដ្ឋថបតិ
 កំណត់ជីវិត ព្រះអនុរុទ្ធិមានអាយុបានចុះហើយ លែងលូកព្រះហស្ត
 ទៅក្នុងពុត្រចៀកហើយ ក៏កាន់យកនូវភាសនៈមួយដំបាប់ ហើយអន្តរ
 ក្នុងទិសមគ្គ ។ លុះបញ្ចកាដ្ឋថបតិ អន្តរក្នុងទិសមគ្គហើយ ក៏ចូល
 ព្រះអនុរុទ្ធិមានអាយុផ្ទុះចុះថា បពិត្រលោកជីវចម្រើន ពួកភិក្ខុជាថេរៈ
 ក្នុងសាសនានេះ ចូលមកកេង្ខំហើយពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតិ
 អ្នកចូលម្រើននូវអប្បមាណាចេតាវមុត្តិទៅ ព្រះថេរៈពួកខ្លះពោលយ៉ាង
 នេះថា ម្ចាស់គហបតិ អ្នកចូលម្រើននូវមហត្តតចេតាវមុត្តិទៅ បពិត្រ
 លោកជីវចម្រើន ចុះអប្បមាណាចេតាវមុត្តិណាភ្នំ មហត្តតចេតាវមុត្តិណា
 ភ្នំ ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអក្ខរផ្សេងគ្នាផង មានក្យញ្ញានៈផ្សេងគ្នាផងចូ ឬក៏
 មានអក្ខរដូចគ្នា ផ្សេងគ្នាវិញក្យញ្ញានៈទេ ។ ម្ចាស់គហបតិ បើដូច្នោះ

តញ្ញវេទ្ត^(១) បដិភាតុ អបណ្ណិកាន្តេ នំតោ ភវិស្សតិភិ។
មយ្ហំ ចោ កន្តេ ឃិវំ រោភិ យា ចាយំ
អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ យា ច មហាគ្គតា ចេតោ-
វិមុត្តិ នំមេ ធម្មា ឯកត្តា ព្យញ្ញនមេវ វាទន្តិ ។

(៧០) យា ចាយំ តហថតិ អប្បមាណា ចេតោ-
វិមុត្តិ យា ច មហាគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ នំមេ ធម្មា
វាទន្តា ទេវ វាទាព្យញ្ញា ច តទិមិវាថេតំ តហថតិ
ឃិវាយោទេ វេទិត្យំ យថា បដិមេ^(២) ធម្មា វាទន្តា
ទេវ វាទាព្យញ្ញា ច ។ កតមា ច តហថតិ
អប មាណា ចេតោវិមុត្តិ ។ នំន តហថតិ កិក្ក
មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ជវិត្តា វិហារតិ
តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ នតិ ទុទ្ធ-
មនោ តិរិយំ សទ្ធជិ សទ្ធក្កតាយ សព្វាវន្តំ លោកំ
មេត្តាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហាគ្គតេន
អប្បមាណេន អវេវេន អព្យាបដ្ឋេន ជវិត្តា វិហារតិ ។

១ ខ. ម. តំយេវេត្ត ។ ២ ខ. ម. តំយេវេត្ត ។

អ្នកច្បាប់ក្នុងសេចក្តីនោះ ក្នុងប្រសាទមេតម័ល បើអ្នក (សំដែង) និង
មិនមានសេចក្តីទុសភ្នាក់ក្នុងប្រសាទនេះឡើយ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
ខ្ញុំមានសេចក្តីចូលចិត្តយ៉ាងនេះថា អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិណក្តី មហាគ្គ
ចេតោវិមុត្តិណក្តី ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអក្ខដូចគ្នា ផ្សេងគ្នាព្យញ្ញនៈ ។

(៧០) ម្ចាស់គហបតី អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិណក្តី មហាគ្គចេ-
តោវិមុត្តិណក្តី ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអក្ខផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ញនៈផ្សេង
គ្នាផង ម្ចាស់គហបតី សេចក្តីនោះ អ្នកគប្បីដឹងដោយឃើញយោនចុះ
ថា ភាគពិត ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអក្ខផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ញនៈផ្សេង
គ្នាផង ។ ម្ចាស់គហបតី អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិ កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
គហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសទី ១ ផ្សាយទៅកាន់ទិស ទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ដូចគ្នា សូម្បីក្នុង
ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទីផង ក៏ជាអ្នកមានចិត្តប្រកប
ដោយមេត្តា ជាចិត្តដ៏ទូលាយ ប្រមាណមិនបាន មិនមានតៀវ មិនមាន
ព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សក្កលោកទាំងពួង ដោយការយកទូលំទូលាយ
ប្រៀបដូចដំណើសក្កទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ។

កុណិយាសហគភេទ ចេតសា ... មុទិភាសហគភេទ
 ចេតសា ... ឧបេក្កាសហគភេទ ចេតសា ឯកំ ធិសំ
 ជវិត្តា វិហារតិ ភថា ទុតិយំ ភថា ភតិយំ ភថា
 ចតុត្ថំ ភតិ ឧទ្ធមនោ ភិវិយំ សព្វំ សព្វកុតាយ
 សព្វាវុទ្ធិ លោកំ ឧបេក្កាសហគភេទ ចេតសា
 វិបុលេន មហាគុតេន អប្បមាលោន អវេរេន អព្យា-
 បដ្ឋេន ជវិត្តា វិហារតិ អយំ វុទ្ធិតិ ភហបតិ
 អប្បមាលា ចេតោវិមុត្តិ ។

(៧០) កតមា ច ភហបតិ មហាគុតា ចេតោ-
 វិមុត្តិ ។ នន ភហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ វុត្តម្យលំ
 មហាគុតន្តិ ជវិត្តា អធិមុទ្ធិត្តា វិហារតិ អយំ វុទ្ធិតិ
 ភហបតិ មហាគុតា ចេតោវិមុត្តិ ។ នន បណ្ឌិត្យ
 ភហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា ភិណិ វា វុត្ត-
 ម្យលាចិ មហាគុតន្តិ ជវិត្តា អធិមុទ្ធិត្តា វិហារតិ

១ ១. ៩ ទិល្បតិ ។

មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្ត
 ប្រកបដោយឧបេក្កា ផ្សាយទៅកាន់ចំសទី ១ ផ្សាយទៅកាន់ចំសទី ២
 ទី ៣ ទី ៤ ដូចគ្នា សូម្បីក្នុងចំសទាន់លើ ចំសទាន់ក្រោម ធិនិច្ចសទីនី
 ក៏ជាអ្នកមានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្កា ជាចិត្តធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន
 មិនមានព្រៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ កាន់សក្កុលោកតាំងក្នុង
 ដោយការយកខ្លួនឯងទៅប្រៀបធៀប ធិនិសក្កុតាំងក្នុង ក្នុងចំតាំងក្នុង
 ម្ចាស់ភហបតិ នេះហៅថា អប្បមាលាចេតោវិមុត្តិ ។

(៧១) ម្ចាស់ភហបតិ ចុះមហាគុតចេតោវិមុត្តិ គឺដូចម្តេច ។

ម្ចាស់ភហបតិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បរិស្ថានចិត្ត ទៅកាន់
 ក្រុមលទ្ធិ^(១) ជាភិណិត ជាជាមហាគុតៈ គឺទីដែលគ្រូយកចិត្តទុកដាក់
 ម្ចាស់ភហបតិ នេះលោក ហៅថា មហាគុតចេតោវិមុត្តិ ។ ម្ចាស់
 ភហបតិ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បរិស្ថានចិត្ត
 ទៅកាន់ក្រុមលទ្ធិ ២ ឬ ៣ ជាភិណិត ជាជាមហាគុតៈ ម្ចាស់ភហបតិ

១ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ ម្តងទៀតមានភិណិតនិព្វានគ្រឹមណា ទីគ្រឹមនោះ ហៅថាវត្តម្យលៈ
 យោធិភិណិតវត្តម្យល ។ នោះដោយភស្តុតាងមិនហើយ គឺជាលោកព្រះតេជមហាគុតន្តិ
 ឡើង ក្នុងភស្តុតាងមិត្តនោះ ។ ឯមហាគុតន្តិ គឺវិហារវត្តន្តិ ឯអប្បមាលាចេតោវិមុត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក អនុស្សង្ក ចេតោវិមុត្តិ

អយំ^(១) វុទ្ធិតិ គហមតិ មហាគុតា ចេតោវិមុត្តិ ។
 នន គហមតិ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ កាមក្ខេត្តំ
 មហាគុតន្តិ ជវិតា អនិម្មុទ្ធិតា វិហារតិ អយំ វុទ្ធិតិ
 គហមតិ មហាគុតា ចេតោវិមុត្តិ ។ នន បន
 គហមតិ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា កាម-
 ក្ខេត្តានិ មហាគុតន្តិ ជវិតា អនិម្មុទ្ធិតា វិហារតិ អយំ
 វុទ្ធិតិ គហមតិ មហាគុតា ចេតោវិមុត្តិ ។ នន គហមតិ
 ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារដ្ឋំ មហាគុតន្តិ ជវិតា
 អនិម្មុទ្ធិតា វិហារតិ អយំ វុទ្ធិតិ គហមតិ មហាគុតា
 ចេតោវិមុត្តិ ។ នន បន គហមតិ ភិក្ខុ យាវតា
 ទ្វេ វា តីណិ វា មហារដ្ឋានិ មហាគុតន្តិ ជវិតា
 អនិម្មុទ្ធិតា វិហារតិ អយំ វុទ្ធិតិ គហមតិ មហាគុ-
 តា ចេតោវិមុត្តិ ។ នន បន គហមតិ ភិក្ខុ

១. អយម្យិ ។

សុត្តន្តបិដក អនុស្សង្ក ចេតោវិមុត្តិ

នេះហេតុហៅថា មហាគុតចេតោវិមុត្តិដែរ ។ ម្ចាស់គហមតិ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្តបង្ហាន់ចិត្តទៅកាន់កាមក្ខេត្ត ១ ជាកំណត់
 ថាជាទីមហាគុតៈ ម្ចាស់គហមតិ នេះហៅថា មហាគុតចេតោវិមុត្តិដែរ ។
 ម្ចាស់គហមតិ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្ហាន់ចិត្ត
 ទៅកាន់កាមក្ខេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហាគុតៈ ម្ចាស់គហមតិ
 នេះហៅថា មហាគុតចេតោវិមុត្តិដែរ ។ ម្ចាស់គហមតិ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ ផ្សាយចិត្ត បង្ហាន់ចិត្តទៅកាន់ដែនចំ ១ ម្ចាស់គហមតិ នេះ
 ហៅថា មហាគុតចេតោវិមុត្តិដែរ ។ ម្ចាស់គហមតិ មួយទៀត ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្ហាន់ចិត្តទៅកាន់ដែនចំ ២ ឬ ៣ ជា
 កំណត់ ថាជាទីមហាគុតៈ ម្ចាស់គហមតិ នេះហៅថា មហាគុតចេតោ-
 វិមុត្តិដែរ ។ ម្ចាស់គហមតិ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

យាវតា សមុទ្ធបរិយន្តំ បបរិ មហាគុកន្តិ ជរិត្តា
 អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ អយំ វុក្ខតិ គហបតិ មហាគុ-
 កា ចេតោវិមុត្តំ ។ នមិទា ទោ ឯកំ គហបតិ
 បរិយាយេន វេទិត្តំ យដា បដិមេ ធម្មា ចាទត្តា
 ចេវ មាចាត្យញ្ញា ច ។

[៧២] ចតស្សោ ទោ នមា គហបតិ កុវុ-
 បតិយោ^(១) ។ កតតា ចតស្សោ ។ នធិ គហបតិ
 ឯកាច្ចោ បរិត្តាកាធំ^(២) ជរិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។
 សោ កាយស្ស កេតា បរម្មណា បរិត្តា-
 កាធំ ទេវំធំ សហត្យតំ ឧបបដ្ឋតិ ។ នធិ
 បធិ គហបតិ ឯកាច្ចោ អប្បមាណាកាធំ ជរិត្តា
 អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។ សោ កាយស្ស កេតា

១ ១. កុវុក្កយោ ។ ២ ១. ម. បរិត្តាកាធំ ។

ផ្សាយចិត្ត បរិភោគចិត្តោ កាន់សម្បទដាច់បំផុត ជាតំណត់ ជាជាទី
 មហាគុកៈ ម្ចាស់គហបតិ នេះហៅថា មហាគុកចេតោវិមុត្តិវដេវ ។ ម្ចាស់
 គហបតិ សេចក្តីនេះឯង ដែលអ្នកគប្បីជំនិះដោយបរិយាយទេដោ ធម៌
 ចាំធិតិទេវឯង មានអក្ខរផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជាៈផ្សេងគ្នាផង ។

[៧២] ម្ចាស់គហបតិ កិរិយាកើតក្នុងភពនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ ៤ យ៉ាង
 កើដួចម្តង ។ ម្ចាស់គហបតិ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ផ្សាយចិត្ត បរិភោ-
 គចិត្តោ កាន់បរិត្តាកផ្សេង^(១) ។ បុគ្គលនោះ លុះមានពន្លកាយបែកត្រាយទៅ
 ទាន់មុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកបរិត្តាកទៅវា^(២) ។
 ម្ចាស់គហបតិ មួយទៀត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ផ្សាយចិត្ត បរិភោគចិត្ត
 ទៅកាន់អប្បមាណាកផ្សេង^(៣) ។ បុគ្គលនោះ លុះមានពន្លកាយបែកត្រាយ

១ ឈានដែលជាហេតុនាំឲ្យកើតក្នុងបរិត្តាកព្រហ្មលោក បាននឹងទុក្ខធម្មដ្ឋានយ៉ាងតាម ។
 ឯក្នុងប្រយោគនេះបានសេចក្តីថា ចំបើបរិត្តាកផ្សេងៗល្អៗឯង ។ ២ ទៅវាមានទង្វើធម្ម
 ទៅវាមើកនៅក្នុងបរិត្តាកព្រហ្មលោក ។ ៣ ឈានដែលជាហេតុនាំឲ្យកើត ក្នុងអប្បមាណាក-
 ព្រហ្មលោក បាននឹងទុក្ខធម្មដ្ឋានយ៉ាងកណ្តាល ។

បរម្មារណា អប្បមាណកាធំ ទេវាធំ សហព្យាតំ

ទុបបដ្ឋតិ ។ នំន កហមតិ ឯកាច្ឆោ សន្តិលីដ្ឋាកា-

ធំ ជរិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។ សោ កាយស្ស

កេនា បរម្មារណា សន្តិលីដ្ឋាកាធំ ទេវាធំ សហព្យាតំ

ទុបបដ្ឋតិ ។ នំន បទ កហមតិ ឯកាច្ឆោ បរិសុទ្ធា-

កាធំ ជរិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។ សោ កាយស្ស

ទៅ ខាងមុខ បន្ទាប់អំពីមរណៈ គឺទៅកើតជាមួយ នឹងពួកអប្បមាណក-

ទៅវា^(១) ។ ម្ចាស់គហបតី បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ផ្សាយចិត្ត

បង្កើនចិត្តទៅកាន់សន្តិលីដ្ឋាកផ្សេង ។ បុគ្គលនោះ លុះបានរាជកាយបែក

ព្រួយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គឺទៅកើតជាមួយនឹងពួកសន្តិលីដ្ឋាក-

ទៅវា^(២) ។ ម្ចាស់គហបតី មួយទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ផ្សាយ

ចិត្ត បង្កើនចិត្តទៅកាន់បរិសុទ្ធាផ្សេង ។ បុគ្គលនោះ លុះបានរាជកាយ

១ ទៅកាន់ពន្លឺប្រមាណនិទាន ឬទៅកាន់ពន្លឺអប្បមាណកព្រហ្មណ៍ ។
២ ទៅកាន់ពន្លឺស្រកាប់ ។

កេតា បរម្មរណា បរិសុទ្ធាកាណំ ទេវាណំ សហព្យតំ

ទុបបដ្ឋតិ ។ នមា ទោ គហមតិ ធម្មស្សា

កុវបបត្តិយោ ។

(៧៣) ហោតិ ទោ សោ គហមតិ សមយោ

យា តា ទេវតា ឯកជ្ឈំ សន្និបទន្តំ តាសំ ឯ-

កជ្ឈំ សន្និបតិកាណំ វណ្ណានានត្តំ ហិ ទោ បញ្ញាយតិ

យោ ច អាកាថាភត្តំ ។ សេយ្យថាបិ គហមតិ បុរិសោ

បែកត្រាយទៅ ភាគមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅរកជាមួយ និង

ពួកបរិសុទ្ធាករទៅរក^(១) ។ ម្ចាស់គហមតិ ក៏វិញ្ញាណក្ខន្ធក្នុងគណៈ មាន ៤

យ៉ាងខេងផង ។

(៧៣) ម្ចាស់គហមតិ មានសម័យដែលពួកទៅរកប្រជុំគ្នា ក្នុង

ទីមួយ ឯពួកទៅរកដែលប្រជុំគ្នា ក្នុងទីមួយនោះ ប្រាកដជាមានសម្បុរ

ផ្សេងគ្នា តែមិនមែនមានពន្លឺផ្សេងគ្នាទេ ។ ម្ចាស់គហមតិ ដូចបុរស

១ ទៅរកមានពន្លឺថ្លា ។ ពួកយំគ្នាទៅរក (ទៅរកមានពន្លឺតិច) មានពន្លឺប្រភេទខ្លះ មានពន្លឺថ្លាខ្លះ យោងណាធ្វើបរិកម្ម ក្នុងករណីប្រមាណប៉ុនប៉ងក្នុង ប៉ុនប៉ងក្នុង ហើយញ៉ាំង សហមគ្គីឲ្យកើតបានស្ថានដ៏ឆ្ងាយ ដោយអាការៈទាំង ៥ នៃមិនបរិសុទ្ធជាកបច្ចុទ្ទិកធម៌ (ធម៌ជា សង្រ្គ) យោងនោះប្រើប្រាស់សហមគ្គីដែលឈប់កំទុក្ខ និង បើនៅក្នុងឈានដែលមិនស្ងាត់ ស្ងាញ លុះធ្វើមរណកាលទៅ ក៏ទៅកើតជាបរិព្វាកទៅរក ពន្លឺរបស់ទៅរកនោះគឺចំណង ប្រមាណដឹង ។ យោងណា ស្ងាត់ស្ងាញដោយអាការៈទាំង ៥ ហើយបរិសុទ្ធជាកបច្ចុទ្ទិកធម៌ ប្រើប្រាស់សហមគ្គីបរិសុទ្ធ បើនៅក្នុងឈានដែលស្ងាត់ស្ងាញ លុះធ្វើមរណកាលទៅ ក៏ទៅកើតជាបរិព្វាកទៅរក ពន្លឺរបស់ទៅរកនោះគឺចំណង ។ អប្បមាណករទៅរក (ទៅរក មានពន្លឺប្រមាណមិនបាន) មានពន្លឺប្រភេទ ១ ពួក មានពន្លឺថ្លា ១ ពួក សេចក្តីទូចគ្នានឹងគ្នា និង ត្រង់ ប្រាកដត្រង់ធ្វើបរិកម្ម ក្នុងករណីដែលទិស្សណាយប្រមាណមិនបានប៉ុណ្ណោះ ។

សម្ពុហុលានិ តេសប្បទីតានិ ឯកំ យំ បវេសេយ្យ
 តេសំ ឯកំ យំ បវេសិតានិ អច្ចិទានត្ថំ ហិ
 ទោ បញ្ញាយេន ទោ ច អាកាទានត្ថំ ឯវេសេ
 ទោ គហបតិ ហោតិ ទោ^(១) សោ សមយោ
 យា តា ទេវតា ឯកជ្ឈី សន្និបត្តិ តាសំ ឯកជ្ឈី
 សន្និបតិកានំ វណ្ណទានត្ថំ ហិ ទោ បញ្ញាយតិ ទោ
 ច អាកាទានត្ថំ ។

(៧៤) ហោតិ ទោ សោ គហបតិ សមយោ យា
 តា ទេវតា តតោ វិបក្កមន្តំ តាសំ តតោ វិបក្កមន្តំ
 វណ្ណទានត្ថំ បញ្ញាយតិ អាកាទានត្ថំ ។ សេយ្យ-
 ថាមិ គហបតិ បុរិសោ តានិ សម្ពុហុលានិ តេសប្ប-
 ទីតានិ តម្ភា យេ ទិហវេយ្យ តេសំ តតោ ទិហ-
 វណ្ណំ^(២) អច្ចិទានត្ថំ បញ្ញាយេន អាកាទានត្ថំ ។

១. តេសទោ ទន្តំ ។ ២. ទំហំវណ្ណំ ធារោ មញ្ញេ កវេយ្យ ។

ដែលក្នុងប្រទេសប្រេស្រៈ ទ្រព្យទៅកាន់ដុះមួយ ឯប្រទេសប្រេស្រៈ
 ទាំងនោះ ដែលចូលទៅកាន់ដុះមួយ ប្រាកដជាមានអណ្តាភក្តីផ្សេង
 គ្នា តែមិនមែនមានពន្លឺផ្សេងគ្នាទេ មានទុបហយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់
 គហបតិ មានទុបមេយ្យដូចយ៉ាងសម័យ ដែលពួកទេវតាប្រជុំគ្នាក្នុង
 មួយ ឯពួកទេវតាដែលប្រជុំគ្នាក្នុងមួយនោះ ប្រាកដជាមានសម្បុរផ្សេង
 គ្នា តែមិនមែនមានពន្លឺផ្សេងគ្នាទេ ។

(៧៤) ម្ចាស់គហបតិ សម័យ ដែលពួកទេវតាចេញទៅអំពី
 ប្រជុំនោះ ឯពួកទេវតានោះ កាលដែលចេញទៅ អំពីប្រជុំនោះ
 ប្រាកដជាមានសម្បុរក៏ផ្សេងគ្នា មានពន្លឺក៏ផ្សេងគ្នា ។ ម្ចាស់គហបតិ
 ដូចបុរសទាយកន្សែប្រេស្រៈ ដីច្រើនទាំងនោះ ចេញអំពីដុះនោះ
 ឯប្រទេសប្រេស្រៈទាំងនោះ កាលដែលគេនាំចេញអំពីដុះនោះ ប្រាកដជា
 មានអណ្តាភក្តីផ្សេងគ្នា មានពន្លឺក៏ផ្សេងគ្នា មានទុបហយ៉ាងណាមិញ

សុត្តន្តបិដក អនុរុទ្ធស្ត ទេវតាកត្តករណំ

(៧៦) ឯវំ វុត្ត អាយស្មា អភិយោ កត្តា យោ
 អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធិ ឯតទេវតា សាទុ កន្តេ អនុរុទ្ធ
 អត្ថំ ច មេ ឯតុ ឧត្តរំ បដិប្បដ្ឋិតត្បំ យោ តា កន្តេ
 ទេវតា អភា សព្វា តា បរិភ្នាកា ឧត្តាហុ សន្តោត្ត-
 កត្តា ទេវតា អប្បមាណាភាតិ ។ តទន្តំ ទោ
 អារុសោ កត្តាន សន្តោត្តកត្តា ទេវតា បរិភ្នាកា សន្តិ
 បទេត្តកត្តា ទេវតា អប្បមាណាភាតិ ។ កោ ទុ
 ទោ កន្តេ អនុរុទ្ធ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន តាសំ
 ទេវតា ឯ ឯកំ ទេវតាយំ ឧបបន្ទានំ សន្តោត្តកត្តា
 ទេវតា បរិភ្នាកា សន្តិ បទេត្តកត្តា ទេវតា អប្ប-
 មាណាភាតិ ។

(៧៧) តេជហារុសោ^(១) កត្តាន កញ្ញាវត្ថុ^(២)
 បដិប្បដ្ឋិតស្សាមិ យថា តេ មេយ្យ តថា ឯ ព្យា-
 ករេយ្យាសិ ។ តំ កិ មញ្ញាសិ អារុសោ កត្តាន
 យោយំ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ វុត្តម្មសំ មហាត្តតន្តិ

១ ឧ. តេជ អារុសោ ។ ២ ឧ. តិយេវេន ។

សុត្តន្តបិដក អនុរុទ្ធស្ត ព្យាគរុស្សិទេវតា

(៧៦) កាលបើត្រ អនុរុទ្ធ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះ
 អភិយកចានៈ មានអាយុ ក៏ពោលនឹងព្រះអនុរុទ្ធបានអាយុ ដូច្នោះថា
 បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចម្រើន ពាក្យចេសំលោកមាសំប្រពៃហើយ តែខ្ញុំក្រ
 កាលស្មុក្រស្មាខ្ញុំនោះទៅទៀត បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចម្រើន ត្បូងទៅក
 ណា ដែលមានពន្ធ ទៅតាចាំនិរនោះ មានពន្ធិតិចចាំនិរសំបូ ឬក៏
 មានពន្ធិទៅវាដែលមានពន្ធិប្រមាណមិនបាន ក្នុងទីនេះខ្លះដែរ ។ ព្រះ
 អនុរុទ្ធធ្វើយថា ម្ចាស់អារុសោកចានៈ ដោយហេតុនោះ។ ទៅវាដែល
 មានពន្ធិតិច ក៏មានក្នុងទីនេះខ្លះ ទៅវាដែលមានពន្ធិប្រមាណមិនបាន
 ក៏មានក្នុងទីនេះខ្លះដែរ ។ បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចម្រើន ចុះហេតុដូចម្តេច
 បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឱ្យទៅវាចាំនិរនោះ ចូលទៅកើត ក្នុងពួកនៃ
 ទៅវាដូចគ្នា តែទៅវាពួកខ្លះក្នុងទីនេះ មានពន្ធិតិចក៏មាន ទៅវាពួកខ្លះ
 ក្នុងទីនេះ មានពន្ធិប្រមាណមិនបានក៏មាន ។

(៧៧) ម្ចាស់អារុសោ កចានៈ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងត្រូវបែស្មា
 លោក ក្នុងប្រសាខ្ញុំវិញ បើប្រសាខ្លះនោះ គាប់ចិត្តលោក យ៉ាង
 ណា លោកឧប្បវាងស្រាយ នូវប្រសាខ្លះនោះ យ៉ាងនោះចុះ ។
 ម្ចាស់អារុសោ កចានៈ លោកសំគាល់ខ្ញុំសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច
 គឺគ្រងដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្ហាត់ចិត្ត ទៅកាន់ក្រុមល ១

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បរិបទស្ថាន

ជរិត្តា អធិមុត្តិត្តា វិហារតិ យោ ចាយេ ភិក្ខុ យាវតា
ទ្វេ វា តីណិ វា វុត្តម្បុលាមិ មហាត្តតន្តិ ជរិត្តា
អធិមុត្តិត្តា វិហារតិ ឥមាសំ ទុក្ខំ ចិត្តការវាចំ
កាតមា ចិត្តការវា មហាត្តតតកតិ ។ យាយំ កន្ត្ត
ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា វុត្តម្បុលាមិ មហាត្តតន្តិ
ជរិត្តា អធិមុត្តិត្តា វិហារតិ អយំ ឥមាសំ ទុក្ខំ
ចិត្តការវាចំ មហាត្តតតកតិ ។

(៧៨) តំ កី មញ្ញសិ អាវុសោ កត្វាន យាយិ
ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា វុត្តម្បុលាមិ មហាត្តតន្តិ
ជរិត្តា អធិមុត្តិត្តា វិហារតិ យោ ចាយេ ភិក្ខុ យាវតា
ឯកំ កាមក្ខេត្តំ មហាត្តតន្តិ ជរិត្តា អធិមុត្តិត្តា វិហារតិ
ឥមាសំ ទុក្ខំ ចិត្តការវាចំ កាតមា ចិត្តការវា
មហាត្តតតកតិ ។ យាយិ កន្ត្ត ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ
កាមក្ខេត្តំ មហាត្តតន្តិ ជរិត្តា អធិមុត្តិត្តា វិហារតិ អយំ
ឥមាសំ ទុក្ខំ ចិត្តការវាចំ មហាត្តតតកតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បរិបទស្ថាន

ជាកំណត់ ថាជាទីមហាគុតៈ (ទីជាន់ គឺចីក្រវិយកចិត្តទុកដាក់) នឹងត្រង់
ដែលភិក្ខុវ្យាបចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់ក្រុមមូល ២ ឬ ៣ ជាកំណត់
ថាជាទីមហាគុតៈ បណ្តាចិត្តការវាចាទាំង ២ នេះ កើចិត្តការវាចាណា ដែល
ចាត់ជាមហាគុតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រលោកជំពះម្រឹម បណ្តាចិត្តការវា
ចាទាំង ២ នេះ ចិត្តការវា ដែលភិក្ខុវ្យាបចិត្ត បង្កើនចិត្តទៅកាន់ក្រុមមូល
២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហាគុតៈ នេះឯង ជាមហាគុតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

(៧៨) ម្នាលអាវុសោ កត្វានៈ លោកសិទ្ធាលវុសចក្កិនោះ
ជាដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុវ្យាបចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់ក្រុមមូល ២
ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហាគុតៈ នឹងត្រង់ដែលភិក្ខុវ្យាបចិត្ត បង្កើនចិត្ត
ទៅកាន់កាមក្ខេត្ត ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហាគុតៈ បណ្តាចិត្តការវាចាទាំង
២ នេះ កើចិត្តការវាចាណា ដែលចាត់ជាមហាគុតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រ
លោកជំពះម្រឹម បណ្តាចិត្តការវាចាទាំង ២ នេះ ចិត្តការវា ដែលភិក្ខុ
វ្យាបចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់កាមក្ខេត្ត ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហាគុតៈ
នេះឯង ជាមហាគុតៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

សញ្ញាវិទ្យា អនុវិទ្យា ទៅកាន់ព្រះបាទ

(៧៧) តំ កំ មញ្ញសិ អាវុសោ កង្វាន យាយ
 កំកុ យាវតា ឯកំ កាមកេត្តំ មហត្តកន្តិ ជវិត្តា
 អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ យោ ចាយំ កំកុ យាវតា ទ្វេ វា
 តំណិ វា កាមកេត្តានិ មហត្តកន្តិ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា
 វិហារតិ សមាសំ ទុកិច្ចំ ចិត្តការវាចំ កាតមា ចិត្ត-
 ការវា មហត្តកតកតិ ។ យាយំ កន្ត កំកុ យាវ-
 តា ទ្វេ វា តំណិ វា កាមកេត្តានិ មហត្តកន្តិ ជវិត្តា
 អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ អយំ សមាសំ ទុកិច្ចំ ចិត្តការវាចំ
 មហត្តកតកតិ ។

(១០០) តំ កំ មញ្ញសិ អាវុសោ កង្វាន យាយ
 កំកុ យាវតា ទ្វេ វា តំណិ វា កាមកេត្តានិ មហត្ត-
 កន្តិ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ យោ ចាយំ
 កំកុ យាវតា ឯកំ មហារដ្ឋំ មហត្តកន្តិ ជវិត្តា
 អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ សមាសំ ទុកិច្ចំ ចិត្តការវាចំ

សញ្ញាវិទ្យា អនុវិទ្យា ព្រះបាទស្រីនរោត្តម

(៧៧) ម្ចាស់អាវុសោ កង្វានៈ លោកសំគាល់សេចក្តីនោះ
 ជាដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលកិកុ ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់តាមកេត្ត ១
 ជាកំណត់ ជាជាទីមហត្តកៈ ខិតត្រង់ដែលកិកុ ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត
 ទៅកាន់តាមកេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ជាជាទីមហត្តកៈ បណ្តាចិត្តការ-
 វាចំ ២ នេះ គេចិត្តការវាចាណា ដែលចាត់ជាមហត្តកៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។
 បរិច្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តការវាចំ ២ នេះ ចិត្តការវាដែលកិកុ
 ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់តាមកេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ជាជាទី
 មហត្តកៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាមហត្តកៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

(១០០) ម្ចាស់អាវុសោ កង្វានៈ លោកសំគាល់សេចក្តីនោះ ជា
 ដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលកិកុ ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់តាមកេត្ត ២ ឬ
 ៣ ជាកំណត់ ជាជាទីមហត្តកៈ ខិតត្រង់ដែលកិកុ ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត
 ទៅកាន់ដ៏ដ៏ជាន់ ជាកំណត់ ជាជាទីមហត្តកៈ បណ្តាចិត្តការវាចំ ២ នេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេរិបទ្បកាសកំ

កតមា ចិត្តការវោ មហត្តតតកតិ ។ យោយំ កន្ត្រៃ
កិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារដ្ឋំ មហត្តតន្តំ ជរិត្យា
អធិមុទ្ធិត្វា វិហារតិ អយំ នំមាសំ ឧភិទ្ធិំ ចិត្តការវោ
មហត្តតតកតិ ។

(១១១) កំ កី មញ្ញសិ អាវុសោ កថាទ
យោយំ កិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារដ្ឋំ មហត្តតន្តំ
ជរិត្យា អធិមុទ្ធិត្វា វិហារតិ យោ ហាយំ កិក្ខុ យាវ-
តា ទ្វេ វា តិណិ វា មហារដ្ឋាជិ មហត្តតន្តំ ជ-
រិត្យា អធិមុទ្ធិត្វា វិហារតិ នំមាសំ ឧភិទ្ធិំ ចិត្តការវោ
កតមា ចិត្តការវោ មហត្តតតកតិ ។ យោយំ កន្ត្រៃ
កិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តិណិ វា មហារដ្ឋាជិ ម-
ហត្តតន្តំ ជរិត្យា អធិមុទ្ធិត្វា វិហារតិ អយំ នំមាសំ
ឧភិទ្ធិំ ចិត្តការវោ មហត្តតតកតិ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយ សេរិបទ្បកាសកំ

កើចិត្តការវោ ដែលចាត់ជាមហត្តតៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បតិគ្រោះលោក
ដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តការវោទាំង ២ នេះ ចិត្តការវោដែលកិក្ខុ ផ្សាយ
ចិត្ត បង្ហើនចិត្ត ទៅកាន់ផែនទី ១ ជាតំណាង ថាជាទីមហត្តតៈ នេះ
ឯង ជាមហត្តតៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

[១១១] ម្ចាស់អាវុសោ កថាទៈ លោកសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ

ថាដូចម្តេច គឺគ្រង់ដែលកិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្ហើនចិត្ត ទៅកាន់ផែនទី ១
ជាតំណាង ថាជាទីមហត្តតៈ ឯគ្រង់ដែលកិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្ហើនចិត្ត
ទៅកាន់ផែនទី ២ ឬ ៣ ជាតំណាង ថាជាទីមហត្តតៈ បណ្តាចិត្តការវោ
ទាំង ២ នេះ កើចិត្តការវោ ដែលចាត់ជាមហត្តតៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។
បតិគ្រោះលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តការវោទាំង ២ នេះ ចិត្តការវោ ដែល
កិក្ខុផ្សាយចិត្ត បង្ហើនចិត្ត ទៅកាន់ផែនទី ២ ឬ ៣ ជាតំណាង ថាជាទី
មហត្តតៈ នេះឯង ជាមហត្តតៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

សុត្តនិទ្ទេស្ស អង្គុទ្ទេស្សេ ទៅតាការាណំ

(១០២) តំ កំ មញ្ញសិ អារុសោ កត្តាន យោ-
 យំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តិណិ វា មហារដ្ឋានិ
 មហត្តតន្តិ ជនិកា អនិម្មុច្ឆិកា វិហារតិ យោ ចាយំ
 ភិក្ខុ យាវតា សម្មទ្ធមរិយន្តំ បបរិ មហត្តតន្តិ ជ-
 និកា អនិម្មុច្ឆិកា វិហារតិ សមាសំ ទុកិដ្ឋំ ចិត្តភាវិតានំ
 កាកមា ចិត្តភាវិតា មហត្តតតកតិ ។ យោយំ កន្ត
 ភិក្ខុ យាវតា សម្មទ្ធមរិយន្តំ បបរិ មហត្តតន្តិ ជ-
 និកា អនិម្មុច្ឆិកា វិហារតិ អយំ សមាសំ ទុកិដ្ឋំ
 ចិត្តភាវិតានំ មហត្តតតកតិ ។ អយំ ទោ អារុ-
 សោ កត្តាន ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន កាសំ
 នៅតានំ ឯកំ នៅជិកាយ ទុបបន្ទានំ សន្តេត្ត-
 កត្តា នៅតា បរិក្ខាតា សន្តិ បនេត្តេកត្តា នៅតា
 អប្បមាណភាតិ ។

សុត្តនិទ្ទេស្ស អង្គុទ្ទេស្សេ ព្រហ្មទេវតាស្ថានិ

(១០២) មាលភារុសោ កប្បានៈ លោកសំភាល់ដ្ឋុវសចក្កិនាៈ
 ជាដូចម្តេច ភិក្ខុនីវដលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បរិភោគចិត្ត ទៅកាន់ផែនដី ២
 មួយ ជាគំណត់ ជាជាទិមហត្តតៈ ភិក្ខុនីវដលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បរិភោ-
 ចិត្ត ទៅកាន់ផែនដីមានសមុទ្រជាទីបំផុត ជាគំណត់ ជាជាទិមហត្តតៈ
 បណ្តាចិត្តភាវិតានិ ២ នេះ ចិត្តភាវិតាណា ដែលចាត់ជាមហត្តតៈ
 ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បរិក្ខេលោកជីវចម្រើន បណ្តាចិត្តភាវិតានិ ២ នេះ
 ចិត្តភាវិតា ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បរិភោគចិត្ត ទៅកាន់ផែនដី មាន
 សមុទ្រជាទីបំផុត ជាគំណត់ ជាជាទិមហត្តតៈ នេះឯង ជាមហត្តតៈ
 ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ មាលភារុសោ កប្បានៈ នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជា
 បច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទៅកាន់នោះ ចូលទៅកើតក្នុងពួកទៅកាន់មួយ
 ពួក ប៉ុន្តែទៅកាន់៖ ក្នុងទីនោះ មានពន្លឺភិច ភិមាន ទៅកាន់ក្នុងទីនោះ
 មានពន្លឺប្រមាណមិនបាទ ភិមាន ។

[១០៣] សាទុ កន្តេ អនុទ្ធ អនុំ ច មេ ឯត្ត
 ទត្តិ បដិប្បដិទត្តំ យាវតា កន្តេ ទេវតា អាកា
 សទ្ធា តា សន្តិវិជ្ជាកា ទុទាហ ។ សន្តេត្តេកត្តា
 ទេវតា បរិសុទ្ធាភាតិ ។ តទន្តេន ទោ អារុសោ
 កត្តាន ។ សន្តេត្តេកត្តា ទេវតា សន្តិវិជ្ជាកា សន្តិ
 បទេត្តេកត្តា ទេវតា បរិសុទ្ធាភាតិ ។ កោ ទុ ទោ
 កន្តេ អនុទ្ធ ហេតុ កោ បច្ចុយោ យេន ភាសំ
 ទេវតាចំ ឯតំ ទេវតិកាយំ ទុបបន្ទាចំ សន្តេត្តេកត្តា
 ទេវតា សន្តិវិជ្ជាកា សន្តិ បទេត្តេកត្តា ទេវតា
 បរិសុទ្ធាភាតិ ។

[១០៤] តេនហារុសោ តាទ្ធាន ទុបមន្តេ ក-
 រិស្សាមិ ទុបមាយមិទេកន្តេ វិញ្ញា បុរិសា^(១) ភាសិតស្ស
 អនុំ អាជានន្តិ^(២) ។ សេយ្យថាមិ អារុសោ កត្តាន
 តេនប្បនិបស្ស ឈាយតោ តេនម្យិ អបរិសុទ្ធិ វដ្តិមិ
 អបរិសុទ្ធា ។ សោ តេនស្សមិ អបរិសុទ្ធា

១ ១. បមាយមិទេកន្តេ វិញ្ញាបិសាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ១. អាជានន្តិ ។

[១០៣] បរិក្រព្រះអនុវ្តេជិចម្រឹម ពាក្យបេសំលោកម្ចាស់
 ប្រតិហើយ តែង្គំនៅតែត្រូវការស្មោះក្នុងប្រស្នាខ្ញុំ តទៅទៀត បរិក្រ
 លោកជិចម្រឹម ទៅតាវាវិអម្បាលមាណ ដែលមានពន្លឺ កើទៅតា
 វាវិនោះ មានពន្លឺស្រកាប់វាវិអស់ ឬក៏មានទៅតាវាវិ ក្នុងទីខ្ញុំ មាន
 ពន្លឺថ្នាំដែរ ។ ម្ចាស់អារុសោ កថានៈ ដោយហេតុដូច្នោះពាលមកហើយ
 នោះឯង ទៅតាវាវិ ក្នុងទីខ្ញុំ មានពន្លឺស្រកាប់ក៏មាន ទៅតាវាវិ ក្នុង
 ទីខ្ញុំ មានពន្លឺថ្នាំក៏មាន ។ បរិក្រព្រះអនុវ្តេជិចម្រឹម ចុះហេតុដូចម្តេច
 បច្ចុយដូចម្តេច ដែលនាំឱ្យទៅតាវាវិនោះ ចូលទៅកើតក្នុងពួកនៃ
 ទៅតាវិមួយពួកសោះទេ ប៉ុន្តែទៅតាវាវិ ក្នុងទីខ្ញុំ មានពន្លឺស្រកាប់
 ក៏មាន ទៅតាវាវិក្នុងទីខ្ញុំ មានពន្លឺថ្នាំក៏មាន ។

[១០៤] ម្ចាស់អារុសោ កថានៈ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងធ្វើឱ្យសេចក្តីទុប-
 មាសំលោក ព្រោះថាវិញ្ញាបុរិស ក្នុងទីខ្ញុំនោះ តែងដឹងច្បាស់
 ឱ្យសេចក្តីនៃភាសិត ដោយសារពាក្យទុបមា ។ ម្ចាស់អារុសោ កថានៈ
 ដូចប្រវិបស្រឡី ដែលកំពុងនេះ មានប្រវិបស្រឡីទុបមា មានប្រធាន
 មិនស្អាតទុប ។ ប្រវិបស្រឡីនោះឯង ព្រោះវិញ្ញាបុរិសមិនបរិសុទ្ធក៏មាន

សុត្តនិកាយ អនុរូសុត្តនិកាយ ទេវតាពន្យាណ

វដ្តិយោបិ អបរិសុទ្ធត្តា អន្ធន្នំ^(១) វិយ ណាយតិ
 ឯវមេវ ទោ អារុសោ កាច្ឆាន ឥនេកោច្ឆោ ភិក្ខុ
 សន្តិលិដ្ឋាកាធំ ជិវិតា អនិម្មត្តិកា វិហារតិ ។ តស្ស
 កាយទុដ្ឋល្យម្យំ ទ សុប្បជិប្បស្សន្នំ ហោតិ ដឹង-
 មិទ្ធម្យំ ទ សុសម្មហាតំ ហោតិ ទុទ្ធពុក្កក្កុច្ឆម្យំ ទ
 សុប្បជិវិទិតំ ហោតិ ។ សោ កាយទុដ្ឋល្យស្សបិ ទ
 សុប្បជិប្បស្សន្តត្តា ដឹងមិទ្ធស្សបិ ទ សុសម្មហាតត្តា
 ទុទ្ធពុក្កក្កុច្ឆស្សបិ ទ សុប្បជិវិទិតត្តា អន្ធន្នំ វិយ
 ណាយតិ ។ សោ កាយស្ស កេចា បរម្មណា
 សន្តិលិដ្ឋាកាធំ ទេវាធំ សហព្យតំ ឧបបដ្ឋតិ ។
 សេយ្យថាបិ អារុសោ កាច្ឆាន តេលប្បជិបស្ស
 ណាយតោ តេលម្យំ បរិសុទ្ធនំ វដ្តិបិ បរិសុទ្ធា ។

១ អន្ធន្នំ កថាបិ បោធនេ ទិស្សតំ ។

សុត្តនិកាយ អនុរូសុត្តនិកាយ ព្យាគរុស្សិវិទេវតា

ព្រោវតេប្រធានមិទ្ធស្តាភិមាន គំនេហោកំដូចជាធីតិស្រសាបំ មាន
 ឧបមាយ៉ាធិណមិញ ម្នាលអារុសោ កថានៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាធិ
 ភិក្ខុនៈ ក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បរិស្តេចចិត្ត ទៅកាន់សន្តិលិដ្ឋា-
 កជ្ជកន (ណានមានធីតិស្រសាបំ) ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីតាំងធីតាយ
 មិនបានស្របម្នាប់ន្ទៈ មានបីមិទ្ធព្វៈ មិនបានដកចោលន្ទៈ មានទទ្ធពុក្កក្កុច្ឆៈ
 មិនបានកំចាត់ចោលន្ទៈ ។ ភិក្ខុនោះ ព្រោវតេសេចក្តីតាំងធីតាយ មិន
 បានស្របម្នាប់ភិមាន ព្រោវតេមានបីមិទ្ធព្វៈ មិនបានដកចោលភិមាន
 ព្រោវតេមានទទ្ធពុក្កក្កុច្ឆៈ មិនបានកំចាត់ចោលភិមាន កិច្ចស្រេចណាន
 ហោកំដូចជាធីតិស្រសាបំ ។ ភិក្ខុនោះ ល្អវេចកម្លាយធីតាយស្តាប់ទៅ
 ភានមុខបន្ទាប់អតិមរណៈ តែធីតេវតិកជាមួយនឹងត្នកទៅកាវែលមាន
 ធីតិស្រសាបំ ។ ម្នាលអារុសោ កថានៈ មួយទៀត ដូចប្រទ័យប្រេធី
 ដែលកំពុងនេះ មានប្រេធីបរិសុទ្ធដធី មានប្រេធីស្តាភជធី ។

សោ តេសស្សបិ បរិសុទ្ធក្ខា វដ្តិយោចិ បរិសុទ្ធក្ខា
 ម អន្ធនំ វិយ ឈាយតិ ឯវមេវ ចោ អាវុសោ
 កាត្វាន ឥនេកាត្វោ ភិក្ខុ បរិសុទ្ធាភាសិ ជវិក្ខា
 អធិមុត្តិកា វិហារតិ ។ តស្ស កាយទុដ្ឋល្មម្យំ សុប្ប-
 ដិប្បស្សន្តំ ហោតិ ចីនមិទ្ធម្យំ សុសម្មហតំ ហោតិ
 ទុទ្ធកុក្កុទ្ធម្យំ សុប្បដិវិធិតំ ហោតិ ។ សោ
 កាយទុដ្ឋល្មស្សបិ សុប្បដិប្បស្សន្តក្ខា ចីនមិទ្ធស្សបិ
 សុសម្មហតក្ខា ទុទ្ធកុក្កុទ្ធស្សបិ សុប្បដិវិធិក្ខា ន
 អន្ធនំ វិយ ឈាយតិ ។ សោ កាយស្ស កេតា
 បរម្មរណា បរិសុទ្ធាភាសំ ទេវាធំ សហគ្គតំ ឧប-
 បន្ទតំ ។ អយំ ចោ អាវុសោ កាត្វាន ហោតុ អយំ
 បទ្ធកយោ យេន តាសំ ទេវតាធំ ឯវតំ ទេវដិកាយំ
 ឧបបន្ទាធំ សន្តត្ថេកាត្វា ទេវតា សន្តិលីដ្ឋាភា
 សន្តត្ថេកាត្វា ទេវតា បរិសុទ្ធាភាសិ ។

ប្រទីបប្រេតិភោ ព្រោះតប្រេតិបរិសុទ្ធផង ព្រោះវិកប្រេតិស្តាភង កិ
 រោះហាក់ដូចជាមិនដឹងស្រែកាប់ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់តា-
 វុសា កច្ចានៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងកិក្ខុក្ខានៈ ក្នុងសាសនានេះ
 ផ្សេងចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់បរិសុទ្ធាភាសិ (ឈានមានភិក្ខុ) ។
 ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីផ្តិតផ្តងកាយស្ងប់រៀបរយ មានចីនមិទ្ធផកចោល
 ហើយផង មានទុទ្ធកុក្កុទ្ធកិច្ចាតិចារតោលហើយផង ។ ភិក្ខុនោះ ព្រោះ
 តែមានសេចក្តីផ្តិតផ្តងកាយស្ងប់រៀបរយហើយផង ព្រោះវិកមានចីនមិទ្ធផក
 ចោលហើយផង ព្រោះវិកមានទុទ្ធកុក្កុទ្ធកិច្ចាតិចារតោលហើយផង វិមង
 ចម្រើនឈាន ហាក់ដូចជាមិនដឹងស្រែកាប់ ។ ភិក្ខុនោះ លុបបែកកាយ
 ភងកាយស្ងប់ទៅ ភងមុខបន្ទាប់ភិក្ខុមរណៈ តែងទៅកើត ជាមួយ
 ដឹងត្រូវទៅកាមានពិទ្ធិថ្នាំ ។ ម្ចាស់តាវុសា កច្ចានៈ នេះឯងជាហេតុ
 នេះឯងជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទៅកាចំរើននោះ ទៅកើតក្នុងពួកវិកទៅកា
 តែមួយពួកទេ ប៉ុន្តែទៅកាខ្លះ ក្នុងចំនុះ មានព្រឹស្រកាប់ក៏មាន
 ទៅកាខ្លះ ក្នុងចំនុះ មានពិទ្ធិថ្នាំក៏មាន ។

[១០៥] ឃី ក្រែ អាយស្មា អភិយោ កត្តាចោ
 អាយស្មន្តំ អនុរូបំ ឯតនោច សាទុ កន្តេ អនុរូប
 ០ កន្តេ អាយស្មា អនុរូបោ ឯវមាហា ឯវម្មេ សុតន្តិ
 វា ឃី អរហតិ កវិកុន្តិ វា អថ ច បទ កន្តេ
 អាយស្មា អនុរូបោ ឯវម្មេ តា^(១) ទេវតា នតិមិ តា^(២)
 ទេវតាត្រូវ កាសតិ តស្ស មយ្ហំ កន្តេ ឃី ហោតិ
 អន្តា អាយស្មតា អនុរូបេ តាហិ ទេវតាហិ សន្តិ
 សន្តិវត្ថុបុព្វត្រូវ សល្លបិកបុព្វត្រូវ សាក្កត្តា ច
 សមាបដ្ឋិតបុព្វតិ ។ អន្តា ទោ^(៣) អយំ ភារុសោ
 កត្តា អសន្តិ ឧបទ័យវិហារ កាសិកា អមិច
 តេ អហំ ភ្នក្រវិស្សមិ ទិយវត្ថុ ទោ មេ ភារុសោ
 កត្តា តាហិ ទេវតាហិ សន្តិ សន្តិវត្ថុបុព្វត្រូវ
 សល្លបិកបុព្វត្រូវ សាក្កត្តា ច សមាបដ្ឋិតបុព្វតិ ។

១-២ ១. កាលី ១ សុត្តិ ១ ៣ ១. កេ កេតិ ទំស្សតិ ។

[១០៥] កាលបើព្រះអនុរូបមានអាយុ ពោលយ៉ាងនេះហើយ
 អភិយកច្ចានៈមានអាយុ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះអនុរូបមានអាយុ ដូច្នោះថា
 បតិក្រព្រាអនុរូបដ៏ចម្រើន ពាក្យរបស់លោកប្រពៃហើយ បតិក្រលោក
 ដ៏ចម្រើន ព្រះអនុរូបមានអាយុ មិនបានពោលយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំបានស្តាប់
 មកយ៉ាងនេះ ឬថាសេចក្តីយ៉ាងនេះគួរនឹងមាន ទេ បតិក្រលោកដ៏ចម្រើន
 នៃព្រះអនុរូបមានអាយុ សំដែងអំពីទៅការនោះ យ៉ាងនេះរួះ សំដែង
 អំពីទៅការនោះ ដូច្នោះរួះ បតិក្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមានសេចក្តីចូលចិត្ត
 យ៉ាងនេះថា ព្រះអនុរូបមានអាយុចាប់ទៅផង ចាប់និយាយផង ចាប់
 សាក្កត្តាផង ចាប់ម្រគំនិតផង ជាមួយនឹងទៅភាពាំងនោះឯង ។ ម្ចាស់
 ភារុសោកច្ចានៈ វិហារស្ថាននេះ លោកបានពោលហើយ ដោយត្រឹម
 ត្រូវពិត បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងប្រាប់លោក ម្ចាស់ភារុសោកច្ចានៈ ខ្ញុំ
 ចាប់ទៅផង ចាប់និយាយផង ចាប់សាក្កត្តាផង ចាប់ម្រគំនិតផង
 ជាមួយនឹងទៅភាពាំងនោះឯង អស់កាលវាយុកន្លែង ពិតមែន ។

(១០៦) ឃី វុត្តោ អាយស្មា អភិយោ កាច្ឆាណោ
បត្យាកង្កំ ធិបតី ឯតនភោច លាភា ភេ ភហបតិ
សុលទ្ធិ ភេ ភហបតិ យំ ភូត្យោ តំ កាផ្នានម្មំ
បហាសិ យឡិមំ ធម្មបរិយាយំ អលក្ខត្តា សវនា-
យាតិ ។

អនុវេស្តំ សន្ធិមំ ធិបតី ។

(១០៦) កាលបើព្រះអនុវេស្ត មានកាយ ពោលយ៉ាងនេះហើយ
អភិយកច្ឆានៈ មានកាយ ក៏ពោលទៅនឹងបញ្ចកង្កិលបតិ ដូច្នោះថា
ម្ចាស់គេបតិ អ្នកគេញជាមានលាភ ម្ចាស់គេបតិ អក្ខតាគជា
មនុស្ស អ្នកគេញជាបានដោយល្អហើយ ព្រោះថា អ្នកបានលះ
បង្គំខ្ញុំធម៌កង្កិ (សេចក្តីសន្សំ) នោះ ព្រោះថា យើងទាំងឡាយ
បានស្តាប់ដូចម្តេចហើយនេះ ។

ចប់ អនុវេស្ត ទី ៨ ។

អង្គប្រឹក្សា ទម្រង់លេខស្តី

(១០៧) ឯកសារ សុំ ។ ឯកសារ សម្រេច កត់
តោសម្តីយំ វិហារតិ យោសិតារមេ ។ គេន ទោ មន
សមយេន តោសម្តីយំ ភិក្ខុ កណ្តាលជាតា កាល
ហជាតា វិវាទបញ្ញា អញ្ញមញ្ញំ មុនសត្តិហិ វិគុណ្ណា
វិហារន្តំ ។

(១០៨) អង្គទោ អញ្ញមញ្ញំ ភិក្ខុ យេន កត់
គេនុបសន្តិមិ ទម្រង់សន្តិមិតា កត់ន្តំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ បិកោ ទោ
សោ ភិក្ខុ កត់ន្តំ ឯគណេន ឥន កន្ត
តោសម្តីយំ ភិក្ខុ កណ្តាលជាតា កាលហជាតា
វិវាទបញ្ញា អញ្ញមញ្ញំ មុនសត្តិហិ វិគុណ្ណា វិហារន្តំ
សាទុ កន្ត កត់ យេន គេ ភិក្ខុ គេនុប-
សន្តិមិតុ អនុកម្មំ ទុចារាយាតិ ។ អង្គិវសេសិ
កត់ កណ្តាលជាតា ។ អង្គទោ កត់ យេន

ទម្រង់លេខស្តី ទី ៨

(១០៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងយោសិតារមេ ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ សម័យ
នោះឯង ពួកភិក្ខុ ក្នុងក្រុងកោសម្ពី កើតមានការបន្តិចហេតុ កើត
មានជម្លោះ ដល់ខ្ញុំការចាស់ទៃនឹងគ្នា ចាក់ដោកគ្នានឹងគ្នា ដោយ
លំពែងភិមាត់ ។

(១០៨) ព្រះនោះ ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយបិទ
នៅក្នុងទីសមគួរ ។ ឯភិក្ខុនោះ លុះបិទនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏
ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះជា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួក
ភិក្ខុ ក្នុងក្រុងកោសម្ពីនេះ កើតមានការបន្តិចហេតុ កើតមានជម្លោះ
ដល់ខ្ញុំការចាស់ទៃនឹងគ្នា ចាក់ដោកគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងភិមាត់
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅកាន់
សំណាក់ភិក្ខុទាំងនោះ ដោយសច្ចៈក្នុងគ្រោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ក៏ទ្រង់ទទួលដោយគុណភាព ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ

តេ ភិក្ខុ ខេតុបសន្តិមិ ខុបសន្តិមិកា តេ ភិក្ខុ
 ឯតនរោច អលំ ភិក្ខុវេ មា កណ្ណំ មា
 កាលហំ មា វិក្កហំ មា វិកនន្តិ ។ ឯវំ វុត្ត
 អញ្ញាទរោ ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯតនរោច អាតមេតុ
 កន្ត កកវា ធម្មស្សមិ អប្បេស្សុត្តោ កន្ត
 កកវា ធិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ អនុយុត្តោ វិហារតុ មយេ-
 មេតេន កណ្ណំ កាលហេន វិក្កហេន វិកនេន
 បញ្ញាយិស្សាមាតិ ។

(១០៧) ទុតិយម្បិ ទោ កកវា តេ ភិក្ខុ ឯត-
 នរោច អលំ ភិក្ខុវេ មា កណ្ណំ មា កាលហំ
 មា វិក្កហំ មា វិកនន្តិ ។ ទុតិយម្បិ ទោ សេវ ភិក្ខុ
 កកវន្តំ ឯតនរោច អាតមេតុ កន្ត កកវា ធម្មស្សមិ

ស្តេចចូលទៅកេតិកុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ត្រាស់យាត់
 កេតិកុទាំងនោះ ដូច្នេះថា ម្ចាស់កេតិកុទាំងឡាយ កុំឡើយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ កុំធ្វើនូវការបណ្តឹងហេតុ កុំធ្វើនូវជម្លោះ កុំធ្វើនូវសេចក្តីប្រកាន់
 ទុស្តភាព កុំធ្វើនូវការចាស់ទែនគ្នាឡើយ ។ កាលបើព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ត្រាស់យាត់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុមួយរូប ក៏ក្រាបបង្គំទូល
 យាត់ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ ជាធម្មស្សមិ ទ្រង់ឈប់សិនចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីទូលំទូលាយភិច ទ្រង់ប្រកបនូវ
 កិរិយានៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នចុះ យើងខ្ញុំទាំងឡាយ នឹងប្រកាសដោយ
 ការបណ្តឹងហេតុ ដោយជម្លោះ ដោយសេចក្តីប្រកាន់ទុស្តភាព ដោយការ
 ចាស់ទែនគ្នាខ្លះ មិនលែងទេ ។

(១០៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យាត់ នូវកេតិកុទាំងនោះ
 ជាគម្រប់គ្រង ដូច្នេះថា ម្ចាស់កេតិកុទាំងឡាយ កុំឡើយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ កុំធ្វើនូវការបណ្តឹងហេតុ កុំធ្វើនូវជម្លោះ កុំធ្វើនូវសេចក្តីប្រកាន់
 ទុស្តភាព កុំធ្វើនូវការចាស់ទែនគ្នាឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ក្រាបបង្គំ
 ទូលយាត់ព្រះមានព្រះភាគ ជាគម្រប់គ្រង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ជាធម្មស្សមិ ទ្រង់ឈប់សិនចុះ

អប្បេស្សន្តោ កន្ថេ កកវា ធិដ្ឋង្គម្មសុខវិហារំ អ-

នុយុត្តោ វិហារតុ មយមេតេន កណ្ណទេន កល-

ហោន វិក្កហោន វិវាទេន បញ្ញាយិស្សនាតិ ។

(១១០) តតិយម្បិ ទោ កកវា តេ កិក្ខុ ឯត-

នភោច អលំ កិក្ខុវេ មា កណ្ណំ មា កលហំ

មា វិក្កហំ មា វិវាទន្តិ ។ តតិយម្បិ ទោ សោ

កិក្ខុ កកវន្តំ ឯតនភោច អាកមេតុ កន្ថេ កកវា

ធិដ្ឋស្សមិ អប្បេស្សន្តោ កន្ថេ កកវា ធិដ្ឋង្គម្មសុ-

ខវិហារំ អនុយុត្តោ វិហារតុ មយមេតេន កណ្ណទេន

កលហោន វិក្កហោន វិវាទេន បញ្ញាយិស្សនាតិ ។

បតិក្រព្រះអង្គជីវម្រឹម សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីទូលំ

ទាយភិច ទ្រង់ប្រកបនូវភិយានៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នចុះ យើងខ្ញុំចាំ

ឡាយ នឹងប្រាកដ ដោយការបង្កិចោត ដោយដោះដូរ ដោយសេចក្តី

ប្រកាន់ខុសគ្នា ដោយការចាស់ទងគ្នាខ្លះ មិនលែងឡើយ ។

(១១០) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់យាត់វិញកិច្ចចាំនិរោធដោ

គម្រប់ធម៌ដូច្នោះជា ម្ចាស់កិច្ចចាំឡាយកុំឡើយ អ្នកចាំឡាយ កុំធ្វើ

នូវការបង្កិចោត កុំធ្វើនូវដោះ កុំធ្វើនូវសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា កុំធ្វើនូវ

ការចាស់ទងគ្នាឡើយ ។ កិច្ចនោះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលយាត់ព្រះមាន

ព្រះភាគជាគម្រប់ធម៌ ដន្ត ដូច្នោះជា បតិក្រព្រះអង្គជីវម្រឹម សូមព្រះ

មានព្រះភាគ ជាធម្មស្សមិ ទ្រង់ឈប់សិនចុះ បតិក្រព្រះអង្គជីវម្រឹម

សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីទូលំទាយភិច ទ្រង់ប្រកបនូវ

ភិយានៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នចុះ យើងខ្ញុំចាំឡាយ នឹងប្រាកដ

ដោយការបង្កិចោត ដោយដោះដូរ ដោយសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា ដោយ

ការចាស់ទងគ្នាខ្លះ មិនលែងទេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចេតិយបិដក

(១០០១) អដទោ ភកក បុត្តណ្ណសម័យំ ធិកិសេ-

កា បក្កចិវេហោតាយ កោសម្ពី បិណ្ណាយ ចារិសិ ។

កោសម្ពីយំ បិណ្ណាយ ចារិកា បច្ឆាកក្កំ បិណ្ណាតកប្ប-

ធិក្កន្តោ សេហសនំ សំសារេកា បក្កចិវេ អោយ

បិកកោ ។ អំហ តាថា អកាសិ

បុត្តសន្តោ សមជេតោ

ន កាលោ កោចិ មញ្ញថ

សង្ឃស្មី កិដ្ឋហានស្មី

ធាញ្ញំ កិយ្យោ អមញ្ញថ^(១)

បរិមុត្តា បណ្ឌិតាកាសា

១ ឧ. ប. អមញ្ញន្តិ ទំស្សនិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចេតិយបិដក

(១១១) លំដាប់នោះ ព្រមទៅព្រះភាគ ទ្រង់ស្ងៀម ប្រដាប់

ដោយបាត្រ និងចិវេ ក្នុងបុត្តណ្ណសម័យ ស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុង

កោសម្ពី ដើម្បីបិណ្ណបាត្រ ។ លុះព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅ

ក្នុងក្រុងកោសម្ពី ដើម្បីបិណ្ណបាត្រ គ្រឿងបំបិណ្ណបាត្រ ក្នុងបច្ឆាកក្ក

ហើយ ទ្រង់ទ្រៀមចំសេនាសនៈ ហើយកាន់យកបាត្រនិងចិវេ ទ្រង់

ព្រះស្ម័គ (ឈរ) សំដីនូវព្រះភាគចាំនិទានថា

ជនមានសំឡេងទាំង (ទៅរកគ្នា) ជន ជនធ្វើនូវសេចក្តី

ចង្អុលហេតុប្រហែលគ្នាជន សូម្បីជនណាមួយ ដឹងខ្លួនថា

ពាក្យអញ ជាបុគ្គលពាល ក៏គ្មានឡើយ កាលបើសិទ្ធិ

កំពុងតែបែកគ្នា ក៏មិនបានដឹងហេតុដទៃទៀតក្រៅលនីដែរ^(១)

ពួកជនដែលរក្សាស្មារតី ហើយធ្វើបូកពាន្តដូចជាអ្នកប្រាជ្ញ

១ មិនដឹងថាសង្ខេបបក្សា ព្រោះតែអាក្ខរណ៍ ។

សុត្តនិប្បយ បេតិកភិក្ខុ កណ្តាលសុត្តនិប្បយ

វិចារកោណិយភិក្ខុ

យាវិទ្ធិ មុតាយាមំ

យេន ធិតា ន កំ វិទូ

អក្កោច្ឆិ មំ អវិជំ មំ

អជិជំ មំ អហាសិ មេ

យេ ច^(១) កំ ឧបទយ្ហន្តិ

វេរំ តេសំ ន សម្មតិ

អក្កោច្ឆិ មំ អវិជំ មំ

អជិជំ មំ អហាសិ មេ

យេ ច កំ ឧបទយ្ហន្តិ

វេរំ តេសុបសម្មតិ

ន ហិ វេរេន វេរនិ

សម្មន្តិ កុតាចនំ

អវេរេន ច សម្មន្តិ

ឋស ធាត្រា សន្តនោ

១ ១. បណ្ឌិត ១

សុត្តនិប្បយ បេតិកភិក្ខុ កណ្តាលសុត្តនិប្បយ

មានសំដីជាភារម្មណំ ពោលខ្ញុំពាក្យក្រប្រក្រតី ចន្តិហា

មាននិយាយប៉ុន្មាន ក៏និយាយប៉ុន្តោះទៅ កាលបើដោះ

ណា ទាំងទៅហើយ ក៏មិនដឹងច្បាស់ ខ្ញុំដោះនោះ

ឡើយ^(១) ពួកជនណា ចង់ ខ្ញុំសេចក្តីក្រោមនោះទុក

ដោយគិតថា ជនឯណោះ បានដោះភាគអញ ជនឯណោះ

បានវាយភាគអញ ជនឯណោះ បានផ្គាំផ្គង់ភាគអញ ជន

ឯណោះ បានលួចទ្រព្យរបស់ភាគអញ ពៀររបស់ជនទាំង

នោះមិនម្នាក់ទេ លុះតែពួកជនណា មិនចង់សេចក្តីក្រោម

នោះទុកដោយគិតថា ជនឯណោះ បានដោះភាគអញ ជន

ឯណោះ បានវាយភាគអញ ជនឯណោះ បានផ្គាំផ្គង់ភាគ

អញ ជនឯណោះបានលួចទ្រព្យរបស់ភាគអញដូច្នោះទេ ពៀរ

របស់ជនទាំងនោះ ទើបម្នាក់ទៅបាន ធម្មតាពៀរក្នុងលោក

នេះ មិនដែលម្នាក់ ដោយការចង់ពៀរម្តងណាឡើយ ការ

ម្នាក់ទៅបាន តែដោយការមិនចង់ពៀរ ធម៌មុនៗជាប្រវេណី

១ បានសេចក្តីនិ ជនពាលទាំងនោះ កាលបើខ្ញុំស្រីស្រីយំយំនឹងគិតពួកជនម្នាក់ណា ក៏ មិនស្គាល់សេចក្តីស្លៀកនោះថា ប្រកបដោយទោសឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស របស់បណ្ឌិតសព្វ

បរេ ច ធិ វិជានន្តិ

មយមេតុ យមាម្ព សេ

យេ ច តតុ វិជានន្តិ

គតោ សម្មន្តិ មេនកា

អដ្ឋិច្ចំនា ចាលា ហរា

តវាស្សនេនហារិយោ^(១)

រដ្ឋំ វិសុម្បមាធានំ

តេសម្បំ ហោតិ សន្តិភិ

កាស្សា តុម្ពាតា តោ សិយោ

សចេ លកេថ ធិបតំ សហាយំ

សន្តិចំ សាធុរិហារិ ធិរំ

អភិកុយ្យ សទ្ធានំ បរិស្សរោធិ

ចរេយ្យ តេនត្តមតោ សភិមា

១ ១. ម. ពស្សនេនហារិយោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ របស់បណ្ឌិតសព្វ

ពួកជនដទៃ^(១) ភេនិមមជ្ឈិមនិកាយ យេនិទិវិទាស ក្នុង
 កណ្តាលជំនុំសន្សំនេះឡើយ បណ្ឌិតទាំងឡាយណា ដឹង
 ច្បាស់ក្នុងជំនុំសន្សំនោះ ដោះ ភេនិមមជ្ឈិមនិកាយ
 បណ្ឌិតទាំងនោះ អម្បាលនឹងមាតាបិតា របស់ទីយោកុមារ
 គេកាន់ចោល ទាំងពីរ គេក៏សម្លាប់ចោល ទាំងនោះសេះ
 នឹងធននាខ គេក៏នាំយកទៅ ទាំងដៃន គេក៏បែបដូចដំណើរ
 យកអស់ ស្តេចទាំងនោះ ម្តេចនឹងមានសេចក្តីព្រមព្រៀង
 គ្នាបាន ចុះអ្នកទាំងឡាយ យោកុម្ភី ក៏គ្មានសេចក្តីព្រម
 ព្រៀងគ្នាសោះ បើបុគ្គលបានផ្លូវសិទ្ធិញ្ចៀង មានប្រាថ្នា
 ជាគ្រឿងក្បួន^(២) ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានធម៌ជាគ្រឿងទៅ
 សប្បាយ គ្រាប់ទៅជាមួយគ្នា បុគ្គលនោះ កាចគ្រប
 សន្តិភូតសេចក្តីអន្តរាយទាំងពួងបាន កប្បិជាអ្នកមានសេចក្តី
 ត្រេកអរ មានស្មារតី គ្រាប់ទៅជាមួយនឹងសិទ្ធិញ្ចៀងនោះចុះ

១ ពួកពិព្វនៃលំនោះនោះ ។ ២ អន្តិកជាមេត្តសុត្តនិកាយ បុគ្គលមានប្រាថ្នាចេះរក្សាសិទ្ធិ
 បរិសុទ្ធ ពិចារណាបច្ច័យមានចិរិយាធម៌ កំណត់នឹងទូរសេចក្តីសប្បាយ ពីយ៉ាង មាន
 សម្បាយដោយអារាមជាធម៌ ឈ្មោះជាអ្នកមានប្រាថ្នាជាគ្រឿងក្បួន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាបិដក

ខេ ខេ លកេខ ធិបកំ សហាយំ

សន្តិចរំ សាធុរំហារិ ធិរំ

ភគវ រដ្ឋំ វិជិតំ បហាយ

ឯកោ ចរ ខានត្ថំរញ្ញោ ធាកោ

ឯកស្ស ចរិតំ សេយ្យោ

ធីតុំ ពាលេ សហាយេតា

ឯកោ ចរ ១ ១ ខានត្ថំ កយិក

អប្បោស្សុក្កោ ខានត្ថំរញ្ញោ ធាកោតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាបិដក

ឯបុគ្គល មិនបានដេសិទ្ធកិច្ច ដែលបានប្រាថ្នាជាគ្រឿង

កេរ្តិ៍ខ្លួន ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ ក្រាច់

ទៅជាមួយគ្នាទេ បុគ្គលនោះ គួរក្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ប្រៀប

ដូចជាព្រះរាជាលះបង់ដែន ដែលខ្លួនឈ្នះហើយ (ក្រាច់ទៅ

ម្នាក់ឯង) ពុំនោះសោត ប្រៀបដូចដីដីប្រាសិរ (ក្រាច់

ទៅម្នាក់ឯង) ក្នុងព្រៃ ក្រាច់ទៅ ខែចក្កលម្នាក់ឯង

ហៅទេញជាប្រាសិរ ព្រោះបុគ្គលពាលគ្មានសហាយក-

កុណ^(១) ទេ មួយទៀត បុគ្គលគួរក្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង តែ

ជាមិនគួរធ្វើអំពើលាមករឿយ ដូចដីដីប្រាសិរ មានសេច-

ក្តីខ្លួនខ្លាយភិច (ក្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង) ក្នុងព្រៃ ។

១- អង្គកថាដ្ឋបទជា ពុលសីល មន្ទិមសីល មហាសីល ពហិន្ទ ១១ ធុត្ថុតុល ១៣ បៃស្សនាញាណ មន្ទ ៤ ធិល ៤ វិទ្ធា ៣ អភិញ្ញា ៦ និងអមតមហានិទ្ទាទ ឈ្មោះជាសហាយ- កាតុណ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិយាយស្ថ

(១១២) អធិទោ កតវា បិគកោ វ វិមា
 តាថា ភាសិតា យេន ពាលកលោណការត្តាមោ
 តេនុបសន្តិមី ។ តេន ទោ បន សមយេន អា-
 យស្មា កតុ ពាលកលោណការត្តាមេ វិហារតិ ។
 អនុសា ទោ អាយស្មា កតុ កតវន្តំ ទូរោ វ
 អាតទ្ធិន្តំ ទិស្វាន អាសនំ បញ្ញាមេសិ ធុនកញ្ច
 តាទានំ^(១) ។ និសិទិ កតវា បញ្ញត្តេ អាសនេ
 និសន្តំ តានេ បក្កាលេសិ ។ អាយស្មាបិ ទោ កតុ
 កតវន្តំ អតិវានេត្វា ឯកមន្តំ និសិទិ ។ ឯកមន្តំ
 និសិទ្ធិ ទោ អាយស្មន្តំ កតុ កតវា ឯកនកេច កតុ
 កិកុ ទមនិយំ កតុ យាបនិយំ កតុ បិណ្ណកោន
 ន កិលមសីតិ ។ ទមនិយំ កតវា យាបនិយំ
 កតវា ន ហិ កន្តេ បិណ្ណកោន កិលមាមីតិ ។

១ ធានំ ធានន្តំ កតុវិ អន្តរំ ធានុរោ ទំស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិយាយស្ថ

(១១២) លុត្រេមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះស្និត (ឈរ) ពោលគា-
 ថា ទំនំនម្ពចហើយ ក៏ទ្រង់ស្តេចទៅ ឯពាលកលោណការត្រាម ។
 សម័យនោះឯង ក៏ជួយជាព្រះភក្កមានអាយុ គង់ក្នុងពាលកលោណការ-
 ត្រាមនោះដែរ ។ ឯព្រះភក្កមានអាយុ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ស្តេចមកគំរិតម្តាយ លុះឃើញហើយ ក៏រៀបក្រាលសាសនៈ រួច
 កម្ពស់ទឹកសម្រាប់លាងព្រះបាទ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់គង់លើ
 កាសនៈ ដែលព្រះភក្កមានអាយុក្រាលថ្វាយ លុះគង់ហើយទើបទ្រង់
 លាងព្រះបាទ ។ ចំណែកព្រះភក្កមានអាយុ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភាគ រួចហើយអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះភក្កមាន
 អាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ក្រាស់
 សួរដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកល្មមអត់ទានទេឬ ល្មមញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅបានទេឬ អ្នកមិនលំបាក ដោយបិណ្ណបាតទេឬ ។ បតិក្រ
 ព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គល្មមអត់ទាន បតិក្រព្រះមានព្រះភាគ
 ខ្ញុំព្រះអង្គល្មមញ៉ាំងអត្តភាព ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួល សូមទ្រង់ព្រះ
 មេត្តាត្រាស មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គមិនលំបាក ដោយបិណ្ណបាតទេ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គបិដក តាយាលស្សវិណ័យ

អថ ទោ ភកវំ អាយស្មន្តំ ភក្កំ ធម្មិយោ កថាយ សន្ត-
ស្សត្តា សមាធិបត្តា សមុត្តោធិត្តា សម្មហំសេត្តា
ឧត្តាយាសនា យេច ចាចិណ្ឌំសនាយោ តេនុបសន្តមិ ។

[១១៣] តេន ទោ បទ សមយេន អាយស្មា
ច អនុត្តោ អាយស្មា ច ធម្មិយោ អាយស្មា ច
កម្មិលោ^(១) ចាចិណ្ឌំសនាយេ វិហារន្តំ ។ អនុសា ទោ
នាយចាលកោ^(២) ភកវន្តំ ទុរាតា វ ភកច្ឆន្តំ ទិស្វា-
ន ភកវន្តំ ឯតនកេច មា សមណា ឯតំ នាយំ
ចាវសិ សន្តេត្ត ភយោ កុលបុត្តា អត្តកា-
មរុចា វិហារន្តំ មា តេសំ អថាសុមកាសិទិ ។
អស្សោសិ ទោ អាយស្មា អនុត្តោ នាយចា-
លស្ស ភកវតា សន្តិ មន្ទយនាទស្ស សុត្តាន
នាយចាលំ ឯតនកេច មា កវិលោ នាយចាល
ភកវន្តំ វិសេសិ សត្តា ចោ ភកវំ អនុប្បត្តោតិ ។

១ កម្មិលោកិយ្យន្តិ ។ ២ ឧ. តាយាលោ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គបិដក តាយាលស្សវិណ័យ

វេលានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធានាព្រះភក្កមានកាយ ឱ្យឃើញ
ច្បាស់ ឱ្យកាន់យកកាយ ឱ្យកាចហាន ឱ្យរឹកយារដោយធម្មិកថាហើយ
ក៏ទ្រង់ក្រោកចាកកាសនៈ ស្តេចទៅឯប្រទេសព្រៃឈ្មោះបាចិណ្ឌសៈ ។

[១១៣] សម័យនោះឯង ចូរជាព្រះអនុត្ត មានកាយ ព្រះ
នង្គិយៈមានកាយនិងព្រះកម្មិលៈ មានកាយ គង់នៅក្នុងប្រទេសព្រៃ
ឈ្មោះបាចិណ្ឌសៈនោះ ។ ឯនាយពាយបុល (បុរសជាអ្នកក្បូកព្រៃ)
បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកកំពិតមួយ លុះឃើញហើយ
ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រះ
អង្គកុស្តចូលទៅកាន់ព្រៃនេះឡើយ ដ្បិតមានគុកកុលបុត្រធានុប មាន
សភាពជាអ្នកស្រឡាញ់ខ្លួន នៅក្នុងព្រៃនេះ ព្រះអង្គកុំធ្វើឱ្យកុលបុត្រ
ពុំនឹងនោះ មានសេចក្តីមិនសប្បាយឡើយ ។ ឯព្រះអនុត្តមានកាយ
បានឮពាក្យនាយពាយបុល កំពុងនិយាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ
លុះឮហើយ ក៏និយាយទៅនឹងនាយពាយបុល ដូច្នោះថា ម្ចាស់នាយ
ពាយបុលមានកាយ អ្នកកុំឃាត់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ ដ្បិតព្រះ
មានព្រះភាគជាគ្រូ របស់យើង ព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចមកដល់ហើយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេស្កាសកំ

អថទោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ យេហយស្មា ច ទន្ទិយោ
 អាយស្មា ច កិម្ពិលោ ភេទុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិថា
 អាយស្មន្តក្ខ ទន្ទិយេ អាយស្មន្តក្ខ កិម្ពិលំ ឯតទរោច
 អភិក្កមថាយស្មន្តោ អភិក្កមថាយស្មន្តោ សត្វា ទោ
 កតវំ អនុប្បត្តោតិ ។ អថទោ អាយស្មា ច អនុ-
 រុទ្ធោ អាយស្មា ច ទន្ទិយោ អាយស្មា ច កិម្ពិលោ
 កកវន្តំ បទ្កុក្ខន្ធា ឯកោ កកវតោ បក្កុចិវំ បដិក្កហេ-
 សិ ឯកោ អាសនំ បញ្ញាបេសិ ឯកោ ខាណោកំ
 ឧបដ្ឋបេសិ ។ ទិសីទិ កកវំ បញ្ញត្តោ អាសនេ
 ទិសន្តំ ខាណេ បក្កាលេសិ ។ តេមិ ទោ អាយស្មន្តោ
 កកវន្តំ អភិវិនេត្តា ឯតមន្តំ ទិសីទិសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេស្កាសកំ

ពិជាប់នោះ ព្រះអនុរុទ្ធមានភាយ ចូលទៅក្រែងខ្លះមានភាយ
 ទិញព្រះកិម្ពិលៈមានភាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយទិញព្រះ
 ខ្លះមានភាយ ទិញព្រះកិម្ពិលៈមានភាយ ដូច្នោះថា ខែលោកមាន
 ភាយទាំងឡាយ ចូលលោកទាំងឡាយនេះទទួល ខែលោកមាន
 ភាយទាំងឡាយ ចូលលោកទាំងឡាយ នេះទទួលទទួល ដ្បិតព្រះមាន
 ព្រះភាគជាគ្រូរបស់យើង ព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចមកដល់ហើយ ។ គ្រានោះ
 ព្រះអនុរុទ្ធមានភាយ ព្រះខ្លះមានភាយ ទិញព្រះកិម្ពិលៈ មានភាយ
 ក៏ក្រោកទៅទទួលព្រះមានព្រះភាគ មួយអង្គទទួលបាត្រនិងចិវិវៃព្រះ
 មានព្រះភាគ មួយអង្គរៀបក្រាលទិសានៈ មួយអង្គទៀតអម្បល់ទិស
 សម្រាប់លាងព្រះបាត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គន្លឹះលីសានៈ
 ដែលព្រះថេរៈនោះក្រាលថ្វាយ លុះគន្លឹះហើយ ទ្រង់លាងព្រះបាត ។
 ចំណែកលោកមានភាយទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
 ភាគ រួចហើយអង្គុយក្នុងទិសមគ្គ ។

(១១២) ឯកាមន្តំ បិសិទ្ធិន្តំ ទោ អាឈស្មន្តំ អនុ-
 រន្តំ កកវា ឯតទរោច កាច្ឆិ តេ អនុរុទ្ធា ទមន្តិយំ
 កាច្ឆិ យាមន្តិយំ កាច្ឆិ បិណ្ឌិកោន ទ កិលមិភ្នាតិ ។
 ទមន្តិយំ កកវា យាមន្តិយំ កកវា ទ មយំ កន្ត
 បិណ្ឌិកោន កិលមាមាតិ ។ កាច្ឆិ បទ រោ អនុ-
 រុទ្ធា សមត្តា សម្មោទមាថា អវិវេទមាថា ទិរោទក្កក្ខតា
 អញ្ញមញ្ញំ បិយទក្កុហំ សម្មស្សន្តា វិហារតាតិ ។
 តត្ស មយំ កន្ត សមត្តា សម្មោទមាថា អវិវេទមាថា
 ទិរោទក្កក្ខតា អញ្ញមញ្ញំ បិយទក្កុហំ សម្មស្សន្តា
 វិហារតាតិ ។ យថាតតំ បទ តុម្ពេ អនុរុទ្ធា សមត្តា
 សម្មោទមាថា អវិវេទមាថា ទិរោទក្កក្ខតា អញ្ញមញ្ញំ
 បិយទក្កុហំ សម្មស្សន្តា វិហារតាតិ ។

(១១២) សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាវគ្គបិដក
 ព្រះមហាក្សត្រ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នោះថា ម្ចាស់អនុរុទ្ធតាំងឡាយ^(១)
 អ្នកល្មមអត់ទំនុកចោទ ល្មមញ្ញាំងអត្តភាព ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួល
 ទេឬ អ្នកតាំងឡាយ មិនលំបាកដោយបិណ្ឌិកាទេឬ ។ ឯព្រះមហា-
 តាំង ឧ អង្គ ក្រាបបង្គំខ្លួនថា បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ យើងខ្ញុំ
 ព្រះអង្គ ល្មមអត់ទំនុកចោទ បពិត្រព្រះមហាក្សត្រ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ
 ល្មមញ្ញាំងអត្តភាព ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួល សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាព្រាស
 យើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនលំបាកដោយបិណ្ឌិកាទេ ។ ម្ចាស់អនុរុទ្ធតាំងឡាយ
 ចុះអ្នកតាំងឡាយ បានព្រមព្រៀងស្មោះស្មើនឹងគ្នា មិនវែងឆ្ងាយ ដូច
 ជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក សំឡឹងមើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយភ្នែកជាទី
 ស្រឡាញ់ដែរឬ ។ ព្រះមហាក្សត្រ យើងខ្ញុំព្រះអង្គព្រមព្រៀង
 ស្មោះស្មើនឹងគ្នា មិនវែងឆ្ងាយ ដូចជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក សំឡឹង
 មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយភ្នែកជាទីស្រឡាញ់បាន ។ ម្ចាស់អនុរុទ្ធ
 តាំងឡាយ ចុះអ្នកតាំងឡាយ បានព្រមព្រៀង ស្មោះស្មើនឹងគ្នា មិន
 វែងឆ្ងាយ ដូចជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយ
 ភ្នែកជាទីស្រឡាញ់ តើដោយហេតុដូចម្តេចខ្លះ ។

១- ទ្រង់ព្រាសហេតុដូច្នោះ ដោយសំឡឹងព្រះមហាក្សត្រទៅទិញទំនិញ ៣ ព្រះអង្គ មានអនុរុ-
 ទានីម ។

(១១៩) និទ មយ្ហំ កន្ត ឯវំ ហោតិ លាភា
 វត មេ សុលន្តំ វត មេ យោហំ ឯវំ យេហំ ស
 ត្រាហ្មចារិហិ សន្តិ វិហាមមិទិ តស្ស មយ្ហំ កន្ត
 នមេសុ អាយស្មន្តសុ មេត្តំ កាយកម្មំ បទ្ធពជ្ជិតំ
 អវំ ទេវ រហោ ច មេត្តំ វចិត្តម្មំ បទ្ធពជ្ជិតំ អវំ
 ទេវ រហោ ច មេត្តំ មនោកម្មំ បទ្ធពជ្ជិតំ អវំ ទេវ
 រហោ ច តស្ស មយ្ហំ កន្ត ឯវំ ហោតិ យទ្ធពចាហំ
 សកំ ចិត្តំ ឯកុចិត្តា នមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ
 ចិត្តស្ស វិសេន វត្តេយ្យន្តំ សោ ទោ អហំ កន្ត
 សកំ ចិត្តំ ឯកុចិត្តា នមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ
 ចិត្តស្ស វិសេន វត្តាមិ ធាតា ហិ ទោ ទោ កន្ត
 កាយា ឯកញ បទ មញ្ញា ចិត្តន្តំ ។

(១១៩) សូមប្រជុំព្រះមេត្តាប្រោស ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមាន
 សេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភាគអញ ហៅពេញជាមានលាភ អង្គភាព
 ជាមនុស្ស ហៅពេញជាភាគអញបានដោយល្អ ព្រោះថាភាគអញបាន
 នៅជាមួយនឹងសព្វហោចារិហ្មត្ថល មានសភាពយ៉ាងនេះ សូមប្រជុំព្រះ
 មេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានកម្រិតកាយកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទី
 ចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ បានកម្រិតចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទី
 ចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ បានកម្រិតមនោកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុង
 ទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ ចំពោះលាភមានអាយុអម្បាលនេះ សូម
 ប្រជុំព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ
 គួរឲ្យភាគអញ ដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយប្រព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្ត
 នៃលាភមានអាយុទាំងនេះវិញ សូមប្រជុំព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ក៏បានដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយប្រព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្ត នៃលាភ
 មានអាយុទាំងនេះទៅ សូមប្រជុំព្រះមេត្តាប្រោស ចោះបំណងកាយ
 របស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ជ្រូងត្នាភិវិកមែន ប៉ុន្តែចិត្តហាក់ដូច
 តែមួយ ។

(១០៦) អាយស្មិយំ ទោ ទដ្ឋិយោ អាយស្មិយំ
 ទោ កិម្ពិលោ កកវន្តំ ឯតទវេទិ^(១) មយ្ហម្បិ ទោ កន្ត
 ឯវំ ហោតិ លាភា វត មេ សុលទ្ធិ វត មេ យោហំ
 ឯវំ មេហំ សព្វហ្មតារិហំ សទ្ធិ វិហារមិគំ កស្ស
 មយ្ហំ កន្ត ឥមេសុ អាយស្មន្តសុ មេត្តំ កាយកម្មំ
 បទ្ធពដ្ឋិតំ អវំ ទេវ រហោ ច មេត្តំ វចិកម្មំ
 បទ្ធពដ្ឋិតំ អវំ ទេវ រហោ ច មេត្តំ មនោកម្មំ
 បទ្ធពដ្ឋិតំ អវំ ទេវ រហោ ច កស្ស មយ្ហំ កន្ត
 ឯវំ ហោតិ យដ្ឋតាហំ សកំ ចិត្តំ វិក្កិ-
 ចិត្តា ឥមេសំយេវ អាយស្មន្តាធំ ចិត្តស្ស វិសេន
 វិក្កយ្យន្តំ សោ ទោ អហំ កន្ត សកំ ចិត្តំ
 វិក្កិចិត្តា ឥមេសំយេវ អាយស្មន្តាធំ ចិត្តស្ស វិសេន
 វត្តាមិ ធាតា ហំ ទោ ទោ កន្ត កាយា

១ ឧ. ធម្មវេទនិយំ ទិស្សនិ ។

(១០៦) ឯព្រះនិទ្ទេសៈ មានកាយុ និទ្ទេសកិម្ពិលៈ មានកាយុ
 កំបាទក្រាបបន្តិទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស
 ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ភាគាអញ ហៅពេញ
 ជាមានលាភ អង្គការជាមនុស្ស ហៅពេញជាភាគអញបានដោយ
 ល្អ ត្រាចេ ភាគអញ បានទៅជាមួយនឹងសព្វហ្មតារិបុគ្គល មាន
 សភាពយ៉ាងនេះ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានគម្ពល់កាយ-
 កម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងចំពោះមុខនឹងវិក្កិចិត្តិយុទ្ធ បានគម្ពល់វិចិត្ត
 ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងចំពោះមុខនឹងវិក្កិចិត្តិយុទ្ធ បានគម្ពល់មនោកម្ម
 ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងចំពោះមុខនឹងវិក្កិចិត្តិយុទ្ធ ចំពោះលោកមានកាយុ
 អម្បាលនេះ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា បើដូច្នោះ អ្នកភាគអញ ដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយ
 ប្រព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្ត នៃលោកមានកាយុទាំងនេះវិញចុះ សូមទ្រង់
 ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បានដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយប្រព្រឹត្ត
 តាមអំណាចចិត្ត នៃលោកមានកាយុទាំងនេះវិញទៅ សូមទ្រង់ព្រះ
 មេត្តាប្រោស ចោះបិកនិកាយរបស់យើងខ្ញុំរាល់គ្នា ផ្សេងគ្នាក៏ពិភវមន

ឯកាត្យ បទ មន្ត្រិ ចិត្តន្តិ ។ ឯវិ ទោ មយំ កន្ត្ត
សម្ពត្តា សម្ពោទមាតា អវិទមាតា ទំរោទកំភូតា
អត្តមញ្ញំ បិយចកុហិ វិហារមាតិ ។

(១១៧) សាទុ សាទុ អនុវត្តា កច្ឆិ បទ រោ
អនុវត្តា អប្បមត្តា អាតាបិទោ បហិតត្តា វិហារមាតិ ។
តក្ស មយំ កន្ត្ត អប្បមត្តា អាតាបិទោ បហិតត្តា
វិហារមាតិ ។ យថាកថំ បទ តុម្ពេ អនុវត្តា អប្ប-
មត្តា អាតាបិទោ បហិតត្តា វិហារមាតិ ។

(១១៨) នំទ កន្ត្ត អម្ពាតំ យោ បបមំ
តាមតោ បិណ្ណាយ បដិក្កមតិ សោ អាសនាទិ
បញ្ញាបេតិ ចានិយំ បរិភោជនិយំ ទុបដ្ឋបេតិ អ-
វិញ្ញាវនាតិ ទុបដ្ឋបេតិ យោ បញ្ញា តាមតោ
បិណ្ណាយ បដិក្កមតិ សចេ ហោតិ កុត្តារិសេសោ

បុរិទ្ធិចិត្តហាក់ដូចតម្បយ ។ សូមទ្រង់ព្រះមត្តាប្រោស យើងខ្ញុំ
ព្រះអង្គព្រះត្រៀងត្ន រីកាយកេត្ត មិនវិវាទត្ន ដូចជាទឹកដោះ
លាយនឹងទឹក មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្កជាទីស្រឡាញ់បាន
ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

(១១៧) ម្នាលអនុវត្តទាំងឡាយ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ
ម្នាលអនុវត្តទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ មិនបានប្រវេសចេស មាន
ព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ខ្លះដែរឬ ។
ព្រះករុណាព្រះអង្គ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានប្រវេសចេស មាន
ព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ម្នាល
អនុវត្តទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដែលមិនបានប្រវេសចេស
មានព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន តើដោយ
ហេតុដូចម្តេច ។

(១១៨) សូមទ្រង់ព្រះមត្តាប្រោស បណ្តាយើងខ្ញុំព្រះអង្គ
ដែលនៅក្នុងទីនេះ បើលោកអង្គណា គ្រឿងបំបាក់អំពីចិល្បាបាត ក្នុង
ស្រុកមុនគេ លោកអង្គនោះ រៀបចំក្រាលតាសនៈ កម្ពស់ទឹកទាន់
នឹងទឹកប្រើប្រាស់ កម្ពស់កាន់សម្រាប់ផ្តៅ លោកអង្គណាគ្រឿងបំ
បាក់អំពីចិល្បាបាតក្នុងស្រុក ក្រោយគេ បើមានរបស់ដែលសល់ពីទាន់

សុញ្ញតន្ត្រី ឧបក្កិលេសសូត្រ អប្បមន្តរាវេ

ស ចេ អាគម្ព័តិ កុញ្ញតិ ចោ ចេ អាគម្ព័តិ អបហវតេ
 វា ធន្តេតិ អប្បាលាកេ វា ធន្តេតា ធិបិណាបេតិ
 សោ អាសនាជិ បដិសាមេតិ ចាជិយំ បរិភោជជិយំ
 បដិសាមេតិ អវត្តារោតិ^(១) បដិសាមេតិ កត្តក្កំ
 សម្មត្តិ យោ បស្សតិ ចាជិយយដំ វា វច្ឆយដំ
 វា វត្តំ កុច្ឆំ សោ ធិបដ្ឋបេតិ សហស្ស^(២) ហោតិ
 អវិសយំ ហត្ថវិកាវេន ធុតិយំ អាមន្តេត្វា ហត្ថ-
 វិលន្ត្រីកោន^(៣) ចាជិយយដំ វា បរិភោជជិយយដំ
 វា ធិបដ្ឋបេម ធុ ត្រេវ មយំ កន្តេ តប្បច្ឆយា វាចំ
 កិញ្ញាម បញ្ចាហិតំ ចោ បន មយំ កន្តេ សត្វត្តិ-
 យំ ធិម្មិយា កាតាយ សន្និសីតាម វិវំ ចោ មយំ
 កន្តេ អប្បមន្តា អាតាបិចោ បរិភិតត្តា វិហារមាតិ ។

១ ធុ. ម. អវត្តារោតិ ចោត្រាតិ ទិស្សតិ ។ ២ អស្សត្តំ កត្តិ អត្តកំ ចោត្រាត ទិស្សតិ ។
 ៣ ហត្ថលត្តេតោតិយ្យត្តិ ។

សុញ្ញតន្ត្រី ឧបក្កិលេសសូត្រ ភាណិបទ្គលមិច្ឆាប្រាហស្តេស

បើលោកនោះចង់ដឹងតិច្ចានេ បើមិនចង់ដឹងទេ ចាកចោលទៅក្នុងចំ
 គ្មានស្មៅស្រស់ក៏បាន បាចសាចទៅក្នុងទឹក ដែលគ្មានសក្កកូកក៏បាន
 ចូលលោកនោះរៀបចំទុកដាក់កាសនៈ រៀបចំទុកដាក់ទឹកសម្រាប់តាន់នឹង
 ទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ រៀបចំទុកដាក់កាជន៍សម្រាប់ផ្សេ ហើយបោស
 សំអាតពេនីកក្ក បើលោកណា ឃើញក្នុងសម្រាប់ដាក់ទឹកតាន់ក្តី ក្នុង
 សម្រាប់ដាក់ទឹកលាងវិច្ឆុក្តី ទៅលើនិទទេ លោកនោះ ក៏កម្ពស់ទុកឲ្យមាន
 ទៀង បើលោកនោះ មិនតាចនឹងលើកដោយដៃទេ យើងខ្ញុំកិហៅ
 ដ្ឋិតាមកជួយលើកដោយដៃ ហើយកម្ពស់ទុកក្នុង សម្រាប់ដាក់ទឹកតាន់
 ឬក្នុងសម្រាប់ដាក់ទឹកប្រើប្រាស់ សូមទ្រង់ត្រាមេត្តាប្រោស យើងខ្ញុំ
 ព្រះអង្គ មិនដែលបញ្ចេញវិច្ឆា ព្រោះហត្ថបុណ្ណោះឡើយ សូមទ្រង់
 ត្រាមេត្តាប្រោស មួយទៀត តែគ្រប់ប្រាំថ្ងៃហើយ^(១) យើងខ្ញុំគង់
 អង្គុយប្រជុំគ្នាដោយធម្មិកថា អស់ព្រឹកាំងមូល គឺអស់មួយយប់ សូម
 ទ្រង់ត្រាមេត្តាប្រោស យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានប្រាហស្តេស ទំព្យ-
 យាមជុកកិលេស មានចិត្តបញ្ចូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ហើយប្រព្រឹត្ត
 ទៅគ្រប់អវិហារបឋមាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

១- បានលេខកិច្ចា ៥ ថ្ងៃ ប្រជុំគ្នាម្តង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេរិយស្ថាន

(១១៩) សាទុ សាទុ អនុរុទ្ធា អត្ថំ ទោ បទ
 វេ អនុរុទ្ធា វិវំ អប្បមត្តាមំ អាតាបិដំ បហិតត្តាមំ
 វិហារតំ ទុត្តិ មនុស្សទម្មា អនាមរិយញ្ញាណទស្សនវិ-
 សេសោ អនិគតោ ជាសុវិហារោតិ ។ នន មយំ កន្ត
 អប្បមត្តា អាតាបិដោ បហិតត្តា វិហារញ្ញា ទិកាសញ្ជេវ
 សញ្ញាធម ទស្សនញ្ច រូបាដំ សោ ទោ បទ តោ
 ទិកាសោ នចិរស្សវ អន្តរាយតិ ទស្សនញ្ច រូបាដំ
 តញ្ច និមិត្តំ អប្បជិវិជ្ឈមាតិ ។

(១២០) តំ ទោ បទ វេ អនុរុទ្ធា និមិត្តំ
 បដិវិជ្ឈិតតំ អហម្យំ សុដំ អនុរុទ្ធា បុត្រេវ
 សម្ពោតា អនតិសម្ពុត្តោ ពោជិសញ្ញោ វ សមាទោ
 ទិកាសញ្ជេវ សញ្ញាធមិ ទស្សនញ្ច រូបាដំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខេរិយស្ថាន

(១១៩) ខ្មាលអនុរុទ្ធានិទ្សយ ប្រវតោហិយ ប្រវតោហិយ
 ខ្មាលអនុរុទ្ធានិទ្សយ ចុរកាលវិវេលអ្នកតាំងខ្សយ មិនបានប្រវតោស
 ទេស មានព្យាយាមអ្នកកិលេស មានចិត្តបញ្ចូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រ-
 ព្រឹត្តនៅគ្រប់វិហារបដតាំង៤ យ៉ាងនេះ កើតអ្នកតាំងខ្សយក្រាស់ជីវិតខ្លី
 ជាសុវិហារធម៌ជីវិតសេស គឺញាណទស្សនវិប្រសើរ ដែលអាចកំចាត់
 បដិវិកិលេសជីវិតក្រវិលនិងជានិមនុស្សនមិ មានចុរេ ។ សូមទ្រង់ព្រះមហា
 ក្រោស ក្នុងចំនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានប្រវតោសទេស មានព្យាយាម
 អ្នកកិលេស មានចិត្តបញ្ចូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់វិហារ-
 បដ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបតាំងខ្សយផង ប៉ុន្តែឯពន្លឺ
 និងការឃើញរូបតាំងខ្សយនោះ របស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិននៅយូរប៉ុន្មាន
 ក៏បាត់ទៅវិញ ឯយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏មិនបានក្រាស់ជីវិតខ្លីនិមិត្តនោះទេ ។

(១២០) ខ្មាលអនុរុទ្ធានិទ្សយ អ្នកតាំងខ្សយ គប្បក្រាស់
 ជីវិតខ្លីនិមិត្តនោះជាប្រាកដ ខ្មាលអនុរុទ្ធានិទ្សយ ក្នុងកាលមុន អំពី
 ការក្រាស់ជីវិត តថាគត មិនបានបានក្រាស់ជីវិត នៅជាពោធិសត្វនៅ
 ឡើយ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបតាំងខ្សយផង ។

សោ ទោ បទ មេ ឱកាសោ ទិវិស្សេវ
អន្តរាយតិ ទស្សនេត្យ រូបាទំ ។ តស្ស មឃ្មំ
អន្តរា ឯតទយោសិ កោ ទុ ទោ ហេតុ កោ
បទ្ធកយោ យេន មេ ឱកាសោ អន្តរាយតិ
ទស្សនេត្យ រូបាទំ ។ តស្ស មឃ្មំ អន្តរា
ឯតទយោសិ វិចិត្តិកា ទោ មេ ទុទតាទិ វិចិ-
កត្តិកា ករណេត្យ បទ មេ សមាទិ ចវិ សមា-
ទិម្ហិ ទុតេ ឱកាសោ អន្តរាយតិ ទស្សនេត្យ រូបា-
ទំ ។ សោហំ តថា ករិស្សមិ យថា មេ បុទ
ន វិចិត្តិកា ទុប្បជ្ជិស្សតិ ។

(១២១) សោ ទោ អហំ អន្តរា អប្ប-
មត្តោ អាតមិ បហិតត្តោ វិហារត្តោ ឱកាសេត្យ
សញ្ញាតមិ ទស្សនេត្យ រូបាទំ ។ សោ ទោ បទ
មេ ឱកាសោ ទិវិស្សេវ អន្តរាយតិ ទស្សនេត្យ
រូបាទំ ។ តស្ស មឃ្មំ អន្តរា ឯតទយោសិ
កោ ទុ ទោ ហេតុ កោ បទ្ធកយោ យេន
មេ ឱកាសោ អន្តរាយតិ ទស្សនេត្យ រូបាទំ ។

ប្តីន្តឯតទ្ធិ និកការយេញ្ញបេតាំងទ្យយនោះ របស់ភវគក មិនទៅ
យូរប៉ុន្មាន ក៏បាត់ទៅវិញ ។ ម្ចាស់អន្តរាទាំងទ្យយ ភវគកមាន
សេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នោះថា ចុះមានហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី ដែលនាំឱ្យពន្ធុនិក
ការយេញ្ញបេតាំងទ្យយ របស់ភវគកបាត់បង់ទៅ ។ ម្ចាស់អន្តរា
ទាំងទ្យយ ភវគក មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា វិចិត្តិកា (សេចក្តី
សន្ស័យ) កើតឡើងដល់ភវគកអញ ឯសមាទិរបស់ភវគកអញ ក៏យូរ
ទៅ ព្រោះវាមានវិចិត្តិកាជាហេតុ (ជាទោស) កាលបើសមាទិយូរ
ទៅហើយ ពន្ធុ និកការយេញ្ញបេតាំងទ្យយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។
វិចិត្តិកានិកើតឡើងមិនបាន ដល់ភវគកអញទៀត យ៉ាងណា ភវគក
អញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១២១) ម្ចាស់អន្តរាទាំងទ្យយ ភវគក មិនបានប្រហែស
ច្រើន ទំលាយមនុស្សកិលេស មានចិត្តបញ្ចូលទៅ កាន់ប្រានិព្វាន
ប្រព្រឹត្តទៅគ្រប់វិធានបដ ក៏ស្គាល់ច្បាស់ខ្លួនពន្ធុនិក ខ្លួនការយេញ្ញបេ
តាំងទ្យយផង ។ ឯពន្ធុ និកការយេញ្ញបេតាំងទ្យយនោះ របស់
ភវគក មិនទៅយូរប៉ុន្មាន ក៏បាត់ទៅវិញ ។ ម្ចាស់អន្តរាទាំងទ្យយ
ភវគក មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ចុះមានហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី ដែល
នាំឱ្យពន្ធុនិកការយេញ្ញបេតាំងទ្យយ របស់ភវគកអញ បាត់បង់ទៅ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុទ្ទកនិកាយសកំ

កស្ស មយ្ហំ អនុត្តា ឯតនហោសិ អមនសិកាកោ
ខោ មេ ទុនចានិ អមនសិកាកចិករណាញ បទ មេ
សមាធិ ចរិ សមាធិម្ហិ ទុតេ ទិកាសោ អន្តរធាយតិ
នស្សនេត្វ រូតានំ ។ សោហំ ភតា ករិស្សាមិ
យតំ មេ បទ ន វិចិកិញ្ចា ឧប្បជ្ឈិស្សតិ ន
អមនសិកាកោតិ ។

(១២៦) សោ ខោ អហំ អនុត្តា ។ មេ ។

កស្ស មយ្ហំ អនុត្តា ឯតនហោសិ ដំនមិដ្ឋំ ខោ
មេ ទុនចានិ ដំនមិដ្ឋាចិករណាញ បទ មេ សមាធិ
ចរិ សមាធិម្ហិ ទុតេ ទិកាសោ អន្តរធាយតិ នស្សនេត្វ
រូតានំ ។ សោហំ ភតា ករិស្សាមិ យតំ មេ បទ
ន វិចិកិញ្ចា ឧប្បជ្ឈិស្សតិ ន អមនសិកាកោ ន
ដំនមិដ្ឋិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយសកំ

ម្ចាស់អនុត្តទាំងឡាយ ភតាភក មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា អមនសិ-
កាវៈ (ការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) កើតឡើងហើយដល់ភក្តាអញ ឯសមាធិ
របស់ភក្តាអញ ក៏យូរទៅ ព្រោះវាមានអមនសិកាវៈជាហេតុ កាល
ចើសមាធិយូរទៅហើយ ពន្លឺនឹងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅ
ដែរ ។ វិចិកិញ្ចា នឹងអមនសិកាវៈ កើតឡើងមិនបាន ដល់ភក្តាអញ
ទៀត យ៉ាងណា ភក្តាអញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១២៦) ម្ចាស់អនុត្តទាំងឡាយ ភតាភក ។ មេ ។ ម្ចាស់អនុត្ត

ទាំងឡាយ ភតាភកមានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នោះថា ដំនមិដ្ឋៈ (សេចក្តីនឹងយ
នឹងតោភតិក) កើតឡើងហើយដល់ភក្តាអញ ឯសមាធិ របស់ភក្តា
អញក៏យូរទៅ ព្រោះវាមានដំនមិដ្ឋៈជាហេតុ កាលចើសមាធិយូរទៅ
ហើយ ពន្លឺនឹងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។ វិចិកិញ្ចា
អមនសិកាវៈ នឹងដំនមិដ្ឋៈ កើតឡើងមិនបាន ដល់ភក្តាអញទៀត
យ៉ាងណា ភក្តាអញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

សុត្តនិប្បទ បិដកលោក អដ្ឋមបិដក

[១២៣] សេ ចោ អហំ អនុរុត្តា ។ មេ ។
 តស្ស មយ្ហំ អនុរុត្តា ឯកទណ្ឌសិ ធម្មិកត្ថំ ទោ
 មេ ឧទចាទិ ធម្មិកត្តាទិករណាញ មន មេ សមាទិ
 ចរិ សមាទិម្ហំ ចុតេ ឱកាសោ អន្តរាយតិ ធស្ស-
 ទញ រូតាទំ ។ សេយ្យថាមិ អនុរុត្តា បុរិសោ
 អន្តរាមគ្គប្បដិបន្នោ តស្ស ឧកោបស្សេ វិចកា
 ឧប្បជ្ឈេយ្យំ តស្ស តោទិទាទំ^(១) ធម្មិកត្ថំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ
 ឯវមេវ ទោ មេ អនុរុត្តា ធម្មិកត្ថំ ឧទចាទិ ធម្មិ-
 កត្តាទិករណាញ មន មេ សមាទិ ចរិ សមាទិម្ហំ
 ចុតេ ឱកាសោ អន្តរាយតិ ធស្សទញ រូតាទំ ។
 សោហំ ភតា កកិស្សាមិ យថា មេ មុន ទ
 វិចកិច្ចា ឧប្បជ្ឈិស្សតិ ម អមនសិការោ ទ មីនមិទ្ធិ
 ទ ធម្មិកត្ថំ ។

១ ១. ឧកោទិទាទំ ។

សុត្តនិប្បទ បិដកលោក ឧបាសម្ពុទ្ធសន្តិកោ

[១២៣] ម្នាលអនុរុត្តាទាំងឡាយ ភថាភក ។ មេ ។ ម្នាលអនុ-
 រុត្តាទាំងឡាយ ភថាភក មានសេចក្តីគ្រិះ ដូច្នោះថា សេចក្តីរន្ធកាយ
 កើតឡើងហើយដល់ភាគអញ ឯសមាទិរបស់ភាគអញ ក៏ឃ្នាតទៅ
 ព្រោះវាមានសេចក្តីរន្ធកាយជាហេតុ កាលបើសមាទិឃ្នាតទៅហើយ
 ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ ម្នាលអនុរុត្តាទាំង
 ឡាយ ដូចបុរសធ្វើផ្លូវឆ្ងាយ ហើយមានពេជ្រយាតទៅចាំផ្លូវទាំងពីរទោន
 នៃបុរសនោះ ឯសេចក្តីរន្ធកាយ ក៏កើតឡើងដល់បុរសនោះ ព្រោះវា
 នាយពេជ្រយាតនោះជាហេតុ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអនុរុត្តាទាំងឡាយ
 សេចក្តីរន្ធកាយ កើតឡើងហើយដល់ភថាភក ឯសមាទិរបស់ភថាភក
 ក៏ឃ្នាតទៅ ព្រោះវាមានសេចក្តីរន្ធកាយជាហេតុ កាលបើសមាទិ
 ឃ្នាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ក៏យ៉ាង
 នោះឯង ។ វិចកិច្ចា អមនសិការោ មីនមិទ្ធិ នឹងសេចក្តីរន្ធកាយ កើត
 ឡើងមិនបាន ដល់ភថាភកទៀត យ៉ាងណា ភថាភកនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ។

(១២៤) សោ ទោ អហំ អនុត្តា ។ មេ ។
 ភស្ស មយ្ហំ អនុត្តា ឯកនយោសិ ទុត្ថិលំ ទោ
 មេ ទុននាទិ ទុត្ថិលាទិការណាត្យ បទ មេ សមាទិ
 ចវិ សមាទិម្ហំ ចុតេ ទិកាសោ អន្តរធាយតិ នស្សនត្យ
 រូនាទំ ។ សេយ្យថាបិ អនុត្តា បុរិសោ ឯកំ និទិម្ហំ^(១)
 កវេសន្តោ សកំនេវ បញ្ច និទិម្ហាទិ^(២) អទិកេន្ទយ្យ
 ភស្ស ភតោទិទាទំ ទុត្ថិលំ ទុប្បន្ទេយ្យ ឯវមេវ ទោ
 មេ អនុត្តា ទុត្ថិលំ ទុននាទិ ទុត្ថិលាទិការណាត្យ
 បទ មេ សមាទិ ចវិ សមាទិម្ហំ ចុតេ ទិកាសោ
 អន្តរធាយតិ នស្ស នត្យ រូនាទំ ។ សោហំ កថា
 ការិស្សាមិ យេតា មេ បុទ ទ វិចិកំត្រា ទុប្បន្ទិស្សតិ
 ទ អមនសិកាពេ ទ មីនមិទ្ធី ទ ធម្មិកត្តំ ទ
 ទុត្ថិលន្តិ ។

១ និទិម្ហំ ។ ២ និទិម្ហាទិ ។

(១២៤) ម្ចាស់អនុត្តទាំងឡាយ ភថាគភ ។ មេ ។ ម្ចាស់អនុត្ត
 ទាំងឡាយ ភថាគភ មានសេចក្តីគ្រិះអិដ្ឋេន្ទ្រថា សេចក្តីធ្មើន្តិវៃគ្រិះកិច្ចើន្តិ
 ហើយដល់ភក្ត្រអញ ឯសមាទិរបស់ភក្ត្រអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះ
 តែមានសេចក្តីធ្មើន្តិវៃជាហេតុ កាលបើសមាទិឃ្លាតទៅហើយ ពន្ធនិទិ
 ការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។ ម្ចាស់អនុត្តទាំងឡាយ
 ដូចបុរសស្វន្តិកេតិណប្រៀបមួយ ស្រាប់តែបានកំណប់ទ្រព្យ៨ តែម្តង
 សេចក្តីធ្មើន្តិវៃ គប្បីកើតឡើងដល់បុរសនោះ ព្រោះតែបានកំណប់ទ្រព្យ
 នោះជាហេតុ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អនុត្តទាំងឡាយ សេចក្តីធ្មើន្តិវៃ
 កើតឡើងហើយដល់ភថាគភ ឯសមាទិរបស់ភថាគភក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះ
 តែមានសេចក្តីធ្មើន្តិវៃជាហេតុ កាលបើសមាទិឃ្លាតទៅហើយ ពន្ធនិទិ
 ការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ វិចិក្ខុ
 អមនសិកាៈ មីនមិទ្ធី សេចក្តីខ្ពស់កាយ និទិសេចក្តីធ្មើន្តិវៃ កើតឡើង
 មិនបាន ដល់ភថាគភទៀត យ៉ាងណា ភថាគភនិទិច្ចើ យ៉ាងនោះ ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ អប្បទម្ភិយកថា

(១២៥) សោ ទោ អហំ អនុត្តា ។ មេ ។
 តស្ស មយ្ហំ អនុត្តា ឯតនហោសិ ទុដ្ឋល្យំ ទោ
 មេ ទុទតាទិ ទុដ្ឋល្យាទិការណាត្ថ បទ មេ សមាទិ
 ចរិ សមាទិម្ហំ ចុតេ ទិកាសោ អន្តរាយតិ ទស្ស-
 ទត្ថ រូបាទំ ។ សោហំ ភថា ករិស្សាមិ យថា មេ
 បុទ ទ វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ទ អមទសិកាភេ
 ទ ជីទមិទ្ធី ទ ទម្ហិតត្ថំ ទ ទុទ្ធិលំ ទ ទុដ្ឋល្យន្តិ ។

(១២៦) សោ ទោ អហំ អនុត្តា ។ មេ ។ តស្ស មយ្ហំ
 អនុត្តា ឯតនហោសិ អប្បទម្ភិយំ ទោ មេ ទុទតាទិ
 អប្បទម្ភិយាទិការណាត្ថ បទ មេ សមាទិ ចរិ សមាទិម្ហំ
 ចុតេ ទិកាសោ អន្តរាយតិ ទស្សទត្ថ រូបាទំ ។

សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ភក្កជាតិយនិកាយ

(១២៥) ម្នាលអនុត្ត ចំនិទ្យាយ ភថាភក ។ មេ ។ ម្នាលអនុត្ត
 ចំនិទ្យាយ ភថាភក មានសេចក្តីត្រិះរិះ ផ្សំច្នៃថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 កាយ កើតឡើងហើយដល់ភក្កាភក្ក ឯសមាទិរបស់ភក្កាភក្ក ក៏យូរ
 ទៅ ព្រោះវាមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយជាហេតុ កាលបើសមាទិ
 យូរទៅហើយ ពន្លឺនឹងការឃើញរូបចំនិទ្យាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។
 វិចិកិច្ឆា អមទសិកា: ជីទមិទ្ធ: សេចក្តីរួមកាយ សេចក្តីធ្មឹងធ្មៃ និង
 សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ កើតឡើងមិនបាន ដល់ភថាភក្កទៀត
 យ៉ាងណា ភថាភក្កនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១២៦) ម្នាលអនុត្ត ចំនិទ្យាយ ភថាភក ។ មេ ។ ម្នាលអនុត្ត
 ចំនិទ្យាយ ភថាភកមានសេចក្តីត្រិះរិះផ្សំច្នៃថា សេចក្តីព្យាយាមភីនិហ្គស
 ពេករបស់ភក្កាភក្កកើតឡើងហើយ ឯសមាទិរបស់ភក្កាភក្ក ក៏យូរ
 ទៅព្រោះវាមានសេចក្តីព្យាយាមភីនិហ្គសពេកជាហេតុ កាលបើសមាទិ
 យូរទៅហើយ ពន្លឺនឹងការឃើញរូបចំនិទ្យាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បឋមច្បកាសកំ

សេយ្យថាបិ អនុរុទ្ធា បុរិសោ ទុកោហិ ហតុហិ
 វដ្តកំ កាឡិយ្យ កណ្តោយ្យ សោ កត្តេ មតតេយ្យ
 ឯវទេវ ទោ មេ អនុរុទ្ធា អប្បារុទ្ធវិយំ ទុទោទិ អប្បា-
 រុទ្ធវិយោទិកាណាព្វ មន មេ សមាទិ ចវិ សមាទិម្ហិ
 ចុតេ ទិកាសោ អន្តរាយតិ ទស្សនព្វ រូបាទំ ។
 សោហំ តថា កាវិស្សាមិ យថា មេ មន ម វិចិកំថ្នា
 ទប្បដ្ឋិស្សតិ ម អមនសិកាពេ ម ចីនមិទ្ធិ ម ទម្ហិ-
 តត្ថំ ម ទត្ថិលំ ម ទុដ្ឋល្យំ ម អប្បារុទ្ធវិយទ្ធិ ។

(១២៧) សោ ទោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ មេ ។ តស្ស
 មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ អតិលីទវិយំ ទោ មេ
 ទុទោទិ អតិលីទវិយោទិកាណាព្វ មន មេ សមាទិ
 ចវិ សមាទិម្ហិ ចុតេ ទិកាសោ អន្តរាយតិ ទស្សនព្វ
 រូបាទំ ។ សេយ្យថាបិ អនុរុទ្ធា បុរិសោ វដ្តកំ សិទិលំ
 កណ្តោយ្យ សោ តស្ស ហតុតោ ទប្បតេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បឋមច្បកាសកំ

ម្នាលអនុរុទ្ធា តាំងឡាយ ដូចបុរសចាប់សត្វចាប់សត្វពេក ដោយដៃតាំងពី
 សត្វចាប់នោះ គប្បីស្តាប់ក្នុងដៃនោះមិនខាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអនុរុទ្ធា
 តាំងឡាយ សេចក្តីព្យាយាមក៏ដូចសត្វពេក របស់គាត់គេកើតឡើងហើយ
 ឯសមាទិរបស់គាត់គេ ក៏ប្តោកទៅ ព្រោះវាមានសេចក្តីព្យាយាមក៏ដ
 ហួសពេកជាហេតុ កាលបើសមាទិប្តោកទៅហើយ ពន្ធនិកការឃើញរូប
 តាំងឡាយចាក់ចង់ទៅដៃ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ វិចិកំថ្នា អមនសិកា
 ចីនមិទ្ធិ សេចក្តីខ្លតកាយ សេចក្តីធ្មើវិទ្ធិ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ
 និងសេចក្តីព្យាយាមក៏ដូចសត្វពេក កើតឡើងមិនបាន ដល់គាត់គេ
 ទៀត យ៉ាងណា គាត់គេនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១២៧) ម្នាលអនុរុទ្ធា តាំងឡាយ គាត់គេ ។ មេ ។ ម្នាល
 អនុរុទ្ធា តាំងឡាយ គាត់គេមានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នោះថា សេចក្តីព្យាយាម
 ព្យាបាទ របស់គាត់គេកើតឡើងហើយ ឯសមាទិ របស់គាត់គេ
 ក៏ប្តោកទៅ ព្រោះវាមានសេចក្តីព្យាយាមព្យាបាទជាហេតុ កាលបើ
 សមាទិ ប្តោកទៅហើយ ពន្ធនិកការឃើញរូបតាំងឡាយ ក៏ចាក់ចង់
 ទៅដៃ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធា តាំងឡាយ ដូចបុរសចាប់សត្វចាប់ស្រាវលពេក
 សត្វចាប់នោះ គប្បីហើរទៅអំពីដៃ ខែបុរសនោះបាន យ៉ាងណាមិញ

សុត្តនិកាយ ខេត្តិយសមុទ្ទេ អភិជយ្យកោ

ឯវមេវ ចោ មេ អនុត្តា អតិលំបរិយេ ទុទោនិ
 អតិលំបរិយាជិការណាញ បទ មេ សមាជិ ចរិ
 សមាជិម្ពំ ចុតេ ឱកាសោ អន្តរាយតិ ទស្សនញ
 រូបាទំ ។ សោហំ ភថា កវិស្សមិ យថា មេ
 បុទ ន វិចិត្តិញា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ
 ន មីនមិទ្ធិ ន ធម្មតត្ថំ ន ទុត្ថិលំ ន ទុដ្ឋល្យំ
 ន អច្ឆារទ្ធវិយេ ន អតិលំបរិយេន្តិ ។

(១២៨) សោ ចោ អហំ អនុត្តា ។ មេ ។
 តស្ស មយ្ហំ អនុត្តា ឯតទហោសិ អភិជយ្យ ចោ
 មេ ទុទោនិ អភិជយ្យាជិការណាញ បទ មេ សមាជិ
 ចរិ សមាជិម្ពំ ចុតេ ឱកាសោ អន្តរាយតិ ទស្ស-
 នញ រូបាទំ ។ សោហំ ភថា កវិស្សមិ យថា
 មេ បុទ ន វិចិត្តិញា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ
 ន មីនមិទ្ធិ ន ធម្មតត្ថំ ន ទុត្ថិលំ ន ទុដ្ឋល្យំ ន
 អច្ឆារទ្ធវិយេ ន អតិលំបរិយេ ន អភិជយ្យតិ ។

សុត្តនិកាយ ខេត្តិយសមុទ្ទេ កែតត្យោនិសេចក្តីប្រាជ្ញាហូសពោ

ម្ចាស់អនុត្តោនិទ្ធិទ្ធកាយ សេចក្តីព្យាយាមចូរពោ របស់ភថាគតាភិក្ខុនិ
 ហើយ ឯសមាជិរបស់ភថាគតាភិក្ខុនិ ព្រោះវាមានសេចក្តីព្យាយាម
 ចូរពោជាហេតុ កាលបើសមាជិយ្យាភៅហើយ ពន្ធនិក្ខិការឃើញ
 រូបនិទ្ធិទ្ធកាយកំបាក់ទៅដែរ យ៉ាងនោះឯង ។ វិចិត្តិញា អមនសិការៈ
 មីនមិទ្ធិៈ សេចក្តីខ្ពស់កាយ សេចក្តីធ្មេញខ្ពស់ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ
 សេចក្តីព្យាយាមភិក្ខុនិពោ មិនសេចក្តីព្យាយាមចូរពោ កើតឡើងមិន
 បាន ដល់ភថាគតាភិក្ខុនិ យ៉ាងណា ភថាគតាភិក្ខុនិ យ៉ាងនោះ ។

(១២៨) ម្ចាស់អនុត្តោនិទ្ធិទ្ធកាយ ភថាគត ។ មេ ។ ម្ចាស់
 អនុត្តោនិទ្ធិទ្ធកាយ ភថាគត មានសេចក្តីប្រាជ្ញា ដូច្នោះថា សេចក្តីប្រាជ្ញា
 ហូសពោ (តណ្ហា) របស់អាក្ខអញ កើតឡើងហើយ ឯសមាជិរបស់
 អាក្ខអញ ក៏យ្យាភៅ ព្រោះវាមានសេចក្តីប្រាជ្ញាហូសពោជាហេតុ
 កាលបើសមាជិយ្យាភៅហើយ ពន្ធនិក្ខិការឃើញរូបនិទ្ធិទ្ធកាយ កំបាក់
 ទៅដែរ ។ វិចិត្តិញា អមនសិការៈ មីនមិទ្ធិៈ សេចក្តីខ្ពស់កាយ សេចក្តី
 ធ្មេញខ្ពស់ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ សេចក្តីព្យាយាមភិក្ខុនិពោ សេចក្តី
 ព្យាយាមចូរពោ មិនសេចក្តីប្រាជ្ញាហូសពោ កើតឡើងមិនបានដល់
 អាក្ខអញទៀត យ៉ាងណា អាក្ខអញមិនធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

[១២៧] សោ ទោ អហំ អនុត្តា ។ បេ ។ តស្ស
 មយ្ហំ អនុត្តា ឯកនហោសិ ឆានត្តសញ្ញា ទោ មេ
 ធុននាទិ ឆានត្តសញ្ញាធិកវណាញ បទ មេ សមាទិ
 ចវិ សមាទិម្ហិ ទុកេ ឱកាសោ អន្តរាយតិ នស្សនញ្ច
 រូបាទំ ។ សោហំ ភថា កវិស្សាមិ យថា មេ បុទ
 ន វិចិត្តិញ្ញា ឧប្បន្និស្សតិ ន អមនសិការោ ន ជីន-
 មិទ្ធិ ន ធម្មិកត្តំ ន ធុត្តិវំ ន ធុដ្ឋស្សំ ន អប្បា-
 រន្តិវិយំ ន អតិលំនវិយំ ន អតិជប្បា ន ឆានត្ត-
 សញ្ញាតិ ។

[១៣០] សោ ទោ អហំ អនុត្តា អប្ប-
 មត្តោ អតាបិ បហិតត្តោ វិហារត្តោ ឱកាសញ្ជេវ
 សញ្ញាធាមិ នស្សនញ្ច រូបាទំ ។ សោ ទោ បទ
 មេ ឱកាសោ នចិរសេវ អន្តរាយតិ នស្សនញ្ច
 រូបាទំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុត្តា ឯកនហោសិ
 កោ ន ទោ ហេតុ កោ បទ្ធកាយោ យេន
 មេ ឱកាសោ អន្តរាយតិ នស្សនញ្ច រូបាទិទ្ធិ ។

[១២៧] មាលអនុត្តោទិទ្ធិទ្យាយ ភថាភក ។ បេ ។ មាល
 អនុត្តោទិទ្ធិទ្យាយ ភថាភក មានសេចក្តីគ្រិះ ដូច្នោះថា ឆានត្តសញ្ញា
 (សេចក្តីសំគាល់ផ្សេងគ្នា) កើតឡើងហើយដល់អាការ្យ ឯសមាទិ
 របស់អាការ្យក៏យូរទៅ ព្រោះវាមានឆានត្តសញ្ញាជាហេតុ កាលបើ
 សមាទិ យូរទៅហើយ ពន្លឺនឹងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាក់ទៅ
 ដែរ ។ វិចិត្តិញ្ញា អមនសិការៈ ជីនមិទ្ធិៈ សេចក្តីរត់ភាយ សេចក្តី
 ធ្មេញធ្មេញ សេចក្តីគ្រល់គ្រល់យកាយ សេចក្តីព្យាយាមកំនើតក សេចក្តី
 ព្យាយាមចូរពេក សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក និងឆានត្តសញ្ញា កើតឡើង
 មិនបានទៀតដល់អាការ្យ យ៉ាងណា អាការ្យនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

[១៣០] មាលអនុត្តោទិទ្ធិទ្យាយ ភថាភក មិនបានប្រហែស
 គ្រួស ទំព្យាយាមផុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ប្រាណេន្តាន ប្រព្រឹត្ត
 ទៅគ្រប់វិធានបថ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបទាំងឡាយ
 ផង ។ ប៉ុន្តែ ពន្លឺនឹងការឃើញរូបទាំងឡាយនោះ របស់ភថាភក
 មិនទៅយូរប៉ុន្មាន ក៏បាក់ទៅវិញ ។ មាលអនុត្តោទិទ្ធិទ្យាយ ភថាភក
 មានសេចក្តីគ្រិះ ដូច្នោះថា ចុះមានហេតុដូចម្តេច បច័យដូចម្តេច
 ដែលនាំឲ្យពន្លឺនឹងការឃើញរូបទាំងឡាយ របស់អាការ្យបាក់ទៅ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាវគ្គបិដក

តស្ស មយ្ហំ អនុវត្តា ឯកទយោសិ អតិចិជ្ឈាយិតត្ថំ
 ទោ មេ រូបាទំ ទុទទាទិ អតិចិជ្ឈាយិតត្ថាទិការណាញ
 បទ មេ សមាទិ ចរិ សមាទិម្ហំ ចុតេ ឱកាសោ
 អន្តរាយតិ ធនស្សនញ រូបាទំ ។ សោវោ តថា
 ការិស្សាមិ យថា មេ បុទ ទ វិចិត្តា ឧច្ចដ្ឋិស្សតិ
 ទ អមទសិការោ ទ ជីនមិទ្ធិ ទ ធម្មិតត្ថំ ទ
 ឧភ្នំលំ ទ ធុដ្ឋុលំ ទ អន្តរាទ្ធវិវិយំ ទ អតិលំវិវិយំ
 ទ អតិជប្បា ទ បាទត្តសញ្ញា ទ អតិចិជ្ឈាយិតត្ថំ
 រូបាទិ ។

(២៣១) សោ ទោ អហំ អនុវត្តា វិចិត្តា
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ នតិ វិចិត្តា វិចិត្តិច្ចំ
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បដហិ ។ អមទសិ-
 ការោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ នតិ វិចិត្តា
 អមទសិការំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បដហិ ។
 ជីនមិទ្ធិ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ នតិ វិចិត្តា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាវគ្គបិដក

មាលអនុវត្តចំនិទ្ធាយ ភថាភក មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នោះថា ការសំឡឹង
 មើលខ្លះៗប្រែពេក កើតឡើងហើយដល់ភាគអញ ឯសមាទិរបស់តា-
 ក្កអញក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានការសំឡឹងមើល ខ្លះៗប្រែពេកជាហេតុ
 កាលមើលសមាទិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនឹងការឃើញរូបចំនិទ្ធាយ ក៏បាត់
 ទៅដែរ ។ វិចិត្តា អមទសិការៈ ជីនមិទ្ធិៈ សេចក្តីរន្ធកាយ សេចក្តី
 ផ្នែកវិទ្ធី សេចក្តីគ្រវល់គ្រវាយកាយ សេចក្តីព្យាយាមកិរិយា សេចក្តី
 ព្យាយាមចូរពេក សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក មានក្តួសញ្ញា នឹងការសំឡឹង
 មើលខ្លះៗប្រែពេក កើតឡើងមិនបាន ដល់ភាគអញ យ៉ាងណា ភាគ
 អញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១៣១) មាលអនុវត្តចំនិទ្ធាយ ភថាភកដីនិច្ចរសំថា វិចិត្តា
 ជាឧបក្កិលេស (គ្រឿងរលាវយុទ្ធ) របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលម្អិតខ្លះ
 វិចិត្តា ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដីនិច្ចរសំថា អមទសិការៈជា
 ឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលម្អិតខ្លះអមទសិការៈ ជាឧបក្កិលេស
 របស់ចិត្តចេញ ។ ជីនមិទ្ធិៈ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត

ចំនម័ដ្ឋំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បដហី ។ ធម្មិតត្ថំ
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ សតិ វិទិត្វា ធម្មិតត្ថំ
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បដហី ។ ឡុលំ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសោតិ សតិ វិទិត្វា ឡុលំ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសំ បដហី ។ ទុដ្ឋលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-
 លេសោតិ សតិ វិទិត្វា ទុដ្ឋលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ
 បដហី ។ អប្បារទ្ធវិរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ
 សតិ វិទិត្វា អប្បារទ្ធវិរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ
 បដហី ។ អតិលីនវិរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ
 សតិ វិទិត្វា អតិលីនវិរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ
 បដហី ។ អតិជប្បា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ
 សតិ វិទិត្វា អតិជប្បំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ
 បដហី ។ ពានត្តសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ
 សតិ វិទិត្វា ពានត្តសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ
 បដហី ។ អតិទិដ្ឋាយិតត្ថំ រូបាចំ ចិត្តស្ស ឧប-
 ក្កិលេសោតិ សតិ វិទិត្វា អតិទិដ្ឋាយិតត្ថំ រូបាចំ
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បដហី ។

ហើយក៏បានលះបង់ដ៏មិនខ្លះ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា
 សេចក្តីរន្ធកាយ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់ខ្លះសេចក្តី
 រន្ធកាយ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តី
 ធ្មើវិទ្ធិ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់ខ្លះសេចក្តីធ្មើវិទ្ធិ
 ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 កាយ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់ខ្លះសេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយកាយ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តី
 ព្យាយាមនីរោគ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់ខ្លះសេច-
 ក្តីព្យាយាមនីរោគ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា
 សេចក្តីព្យាយាមទូរោគ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់
 ខ្លះសេចក្តីព្យាយាមទូរោគ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា
 សេចក្តីប្រាថ្នាថ្នាហួសរោគ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់
 ខ្លះសេចក្តីប្រាថ្នាថ្នាហួសរោគ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់
 ថា នានត្តសញ្ញា ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់ខ្លះ
 នានត្តសញ្ញា ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការ
 សំឡើងមើលខ្លះរូបវិទ្យា ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះ
 បង់ខ្លះការសំឡើងមើលខ្លះរូបវិទ្យា ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាវគ្គបិដក

(១៣២) សោ ទោ អហំ អនុវត្តា អប្បមត្តោ
 អាតមី មហិតតោ វិហារោ ឱកាសំ ហិ ទោ
 សញ្ញាធាមិ ន ច រូបាណំ បស្សមិ រូបាណំ ហិ ទោ
 បស្សមិ ន ច ឱកាសំ សញ្ញាធាមិ កោវលឃ្យំ
 រត្តិ កោវលឃ្យំ ធិវសំ កោវលឃ្យំ រត្តិទ្ធិវំ ។ កស្ស
 មយ្ហំ អនុវត្តា ឯតនហោសិ កោ ទុ ទោ ហេតុ
 កោ មច្ចុយោ យោហំ ឱកាសំ ហិ ទោ សញ្ញា-
 ធាមិ ន ច រូបាណំ បស្សមិ រូបាណំ ហិ ទោ
 បស្សមិ ន ច ឱកាសំ សញ្ញាធាមិ កោវលឃ្យំ រត្តិ
 កោវលឃ្យំ ធិវសំ កោវលឃ្យំ រត្តិទ្ធិវំ ។ កស្ស
 មយ្ហំ អនុវត្តា ឯតនហោសិ យស្មី ទោ អហំ
 សមយេ រូបាណំ អមនសិការិកា ឱកាសនិមិត្តំ
 មនសិការមិ ឱកាសំ ហិ ទោ កស្មី សមយេ
 សញ្ញាធាមិ ន ច រូបាណំ បស្សមិ យស្មី
 បទាវំ សមយេ ឱកាសនិមិត្តំ អមនសិការិកា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាវគ្គបិដក

(១៣២) ម្នាលអនុវត្តចាំឱ្យយ ភថាភ មិនបានប្រហែល
 ទេស ឱ្យយាមដុកកំលេស មានចិត្តបញ្ចុះទៅ កាន់ប្រារទិព្វាន
 ប្រព្រឹត្តទៅគ្រប់វិធានបថ ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ តែមិនបានឃើញ
 រូបចាំឱ្យយទេ បានឃើញរូបចាំឱ្យយ តែមិនបានស្គាល់ច្បាស់
 នូវពន្លឺទេ ហេតុអស់មួយយប់ ក៏មាន ហេតុអស់មួយថ្ងៃ ក៏មាន ហេតុ
 អស់មួយយប់ មួយថ្ងៃក៏មាន ។ ម្នាលអនុវត្តចាំឱ្យយ ភថាភ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នោះ ចុះមានហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែល
 នាំឱ្យភាគាអញ ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ តែមិនបានឃើញរូបចាំឱ្យយ
 បានឃើញរូបចាំឱ្យយ តែមិនបានស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ ហេតុអស់
 មួយយប់ក៏មាន ហេតុអស់មួយថ្ងៃក៏មាន ហេតុអស់មួយយប់ មួយថ្ងៃ
 ក៏មាន ។ ម្នាលអនុវត្តចាំឱ្យយ ភថាភ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នោះ សម័យណា ភាគាអញ មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចេនមិត្ត
 តែបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវឧកាសនិមិត្ត (ពន្លឺ) ប៉ុណ្ណោះ សម័យនោះ
 ភាគាអញស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ តែមិនបានឃើញរូបចាំឱ្យយ មួយ
 ទៀត សម័យណា ភាគាអញ មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឧកាសនិមិត្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បេរិយយកស្ថិតិ

រូបនិមិត្តំ មនសិការោមិ រូបានិ ហិ ទោ ឥស្សិ
សមយេ បស្សមិ ច ច ឱកាសំ សញ្ញាធាមិ
កោវលម្បិ រត្តិ កោវលម្បិ ធិវសំ កោវលម្បិ
រត្តិវុទ្ធិ ។

[២៣៣] សោ ទោ អហំ អនុវុទ្ធា អប្បមត្តោ
អាតមិ បហិតត្តោ វិហារត្តោ បរិក្កត្តោ ឱកាសំ
សញ្ញាធាមិ បរិក្កានិ ច រូបានិ បស្សមិ អប្បមា-
ណត្តោ ឱកាសំ សញ្ញាធាមិ អប្បមាណានិ ច រូបានិ
បស្សមិ កោវលម្បិ រត្តិ កោវលម្បិ ធិវសំ កោវលម្បិ
រត្តិវុទ្ធិ ។ ឥស្ស មធម្មំ អនុវុទ្ធា វិគទហោសិ កោ
នុ ទោ កេតុ កោ បច្ចយោ យោហំ បរិក្កត្តោ
ឱកាសំ សញ្ញាធាមិ បរិក្កានិ ច រូបានិ បស្សមិ
អប្បមាណត្តោ ឱកាសំ សញ្ញាធាមិ អប្បមាណានិ
ច រូបានិ បស្សមិ កោវលម្បិ រត្តិ កោវលម្បិ ធិវសំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បេរិយយកស្ថិតិ

តៃបានធីទុកក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន (បុណ្ណោះ) សម័យនោះ គាត់អញ្ជ
បានឃើញរូបទាំងឡាយ តែមិនបានស្គាល់ច្បាស់នូវវត្ថុឡើយ ហេតុ
អស់មួយយប់ ក៏មាន ហេតុអស់មួយវែង ក៏មាន ហេតុអស់មួយយប់
មួយវែងក៏មាន ។

[១៧៧] ម្ចាស់អនុវុទ្ធទាំងឡាយ គឺជាគត មិនបានប្រហែស
ធ្វេស ទំព្យាយាមផុតពីលេស មានចិត្តបញ្ចូនទៅ កាន់ព្រះនិព្វាន
ប្រព្រឹត្តទៅគ្រប់វិធាន ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវវត្ថុ មានប្រមាណភិចផន
ឃើញរូបទាំងឡាយ មានប្រមាណភិចផន ស្គាល់ច្បាស់នូវវត្ថុប្រមាណ
មិនបានផង ឃើញរូបទាំងឡាយ ប្រមាណមិនបានផង ហេតុអស់មួយ
យប់ក៏មាន ហេតុអស់មួយវែងក៏មាន ហេតុអស់មួយយប់ មួយវែងក៏
មាន ។ ម្ចាស់អនុវុទ្ធទាំងឡាយ គឺជាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នោះជា
ចុះមានហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឱ្យគាត់អញ្ជាស្គាល់វត្ថុ
មានប្រមាណភិចផន ឃើញរូបទាំងឡាយមានប្រមាណភិចផន ស្គាល់
ច្បាស់នូវវត្ថុ ប្រមាណមិនបានផង ឃើញរូបទាំងឡាយ ប្រមាណ
មិនបានផង ហេតុអស់មួយយប់ក៏មាន ហេតុអស់មួយវែងក៏មាន ហេតុ

សុត្តន្តបិដក បិដកសុត្តន្ត បិដកបិដក

កោវលម្បិ រត្តិវិវិទុំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុវត្តា ឯត-
 ណហោសិ យស្មី ទោ សមយេ ចរិតោ មេ^(១) សមាទិ
 ហោតិ ចរិតំ មេ តម្ហិ^(២) សមយេ ចកុ ហោតិ
 សោហំ ចរិតោ ចកុតា ចរិតោ ឱកាសំ សញ្ញា-
 តាមិ ចរិតាទិ ច រុតាទិ បស្សមិ យស្មី ច
 សមយេ អប្បមាណោ មេ សមាទិ ហោតិ អប្ប-
 មាណំ មេ តម្ហិ សមយេ ចកុ ហោតិ សោហំ
 អប្បមាណោ ចកុតា អប្បមាណោ ឱកាសំ
 សញ្ញាតាមិ អប្បមាណោ ច រុតាទិ បស្សមិ
 កោវលម្បិ រត្តិ កោវលម្បិ ធិវសំ កោវលម្បិ
 រត្តិវិវិទុំ ។ យតោ ទោ មេ អនុវត្តា វិចិត្តិត្តា
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ វតិ វិទិត្តា វិចិត្តិត្តា
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីតោ អហោសិ ។
 អមនសិការោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ វតិ វិទិត្តា

១ ម. មេ តម្ហិ ។ ២ ម. តស្មី ។

សុត្តន្តបិដក បិដកសុត្តន្ត បិដកបិដក

អសំមួយយប់ មួយថ្ងៃក៏មាន ។ ម្ចាស់អនុវត្តចាំនិទ្យាយ កថាគត
 មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នោះថា សម័យណា សមាទិរបស់ភក្តាអញ មាន
 ប្រមាណភិច^(១) សម័យនោះ ចកុរបស់ភក្តាអញ ក៏មានប្រមាណ
 ភិច^(២)ដែរ ព្រោះវេទចកុមានប្រមាណភិច បានជាភក្តាអញស្គាល់
 ច្បាស់តម្លៃ មានប្រមាណភិចផង ឃើញរូបចាំនិទ្យាយ មានប្រមាណភិច
 ផង មួយទៀត សម័យណា សមាទិរបស់ភក្តាអញ ប្រមាណមិន
 បាន សម័យនោះ ចកុរបស់ភក្តាអញ ប្រមាណមិនបានដែរ ព្រោះ
 វេទចកុប្រមាណមិនបាន បានជាភក្តាអញ ស្គាល់ច្បាស់តម្លៃប្រមាណមិន
 បានផង ឃើញរូបចាំនិទ្យាយ ប្រមាណមិនបានផង ហេតុអស់មួយយប់
 ក៏មាន ហេតុអស់មួយថ្ងៃក៏មាន ហេតុអស់មួយយប់ មួយថ្ងៃក៏មាន ។
 ម្ចាស់អនុវត្តចាំនិទ្យាយ កាលណារប័តថាគតដឹងច្បាស់ថា វិចិត្តិត្តា ជា
 ឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់វិចិត្តិត្តា ជាឧបក្កិលេសរបស់
 ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា អមនសិការៈ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ

១- សមាទិដែលចោលវិយ ។ ២- ចកុដែលរាមអន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទេវបិណ្ណសក

អមនសិការោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហំនោ
 អហោសិ ។ ជីនមិទ្ធិ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ
 នតិ វិទិត្តា ជីនមិទ្ធិ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហំនោ
 អហោសិ ។ ធម្មតត្តំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ
 នតិ វិទិត្តា ធម្មតត្តំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហំ-
 នោ អហោសិ ។ ទុត្ថិលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-
 លេសោតិ នតិ វិទិត្តា ទុត្ថិលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-
 លេសោ បហំនោ អហោសិ ។ ទុដ្ឋលំ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសោតិ នតិ វិទិត្តា ទុដ្ឋលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-
 លេសោ បហំនោ អហោសិ ។ អប្បារន្ធវិយំ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសោតិ នតិ វិទិត្តា អប្បារន្ធវិយំ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសោ បហំនោ អហោសិ ។ អតិលំនវិយំ
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ នតិ វិទិត្តា អតិលំនវិយំ
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហំនោ អហោសិ ។ អតិ-
 ជយ្យា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ នតិ វិទិត្តា អតិជ-
 យ្យា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហំនោ អហោសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទេវបិណ្ណសក

កំបាទលេបេនីអមនសិកាវៈ ជាឧបក្កិលេសាបេសំចិត្តចេញ ។ ជីនច្យាសំ
 ជា ជីនមិទ្ធិៈ ជាឧបក្កិលេសាបេសំចិត្តហើយ កំបាទលេបេនីជីនមិទ្ធិៈ ជា
 ឧបក្កិលេសាបេសំចិត្តចេញ ។ ជីនច្យាសំថា សេចក្តីខ្ពង់កាយ ជាឧបក្កិ-
 លេសាបេសំចិត្តហើយ កំបាទលេបេនីសេចក្តីខ្ពង់កាយ ជាឧបក្កិលេស
 បេសំចិត្តចេញ ។ ជីនច្យាសំថា សេចក្តីឆ្នើនិវិទ្ធ ជាឧបក្កិលេសាបេសំចិត្ត
 ហើយ កំបាទលេបេនីសេចក្តីឆ្នើនិវិទ្ធ ជាឧបក្កិលេសាបេសំចិត្តចេញ ។
 ជីនច្យាសំថា សេចក្តីស្រវល់ក្រវាយកាយ ជាឧបក្កិលេសាបេសំចិត្តហើយ
 កំបាទលេបេនីសេចក្តីស្រវល់ក្រវាយកាយ ជាឧបក្កិលេសាបេសំចិត្តចេញ។
 ជីនច្យាសំថា សេចក្តីព្យាយាមគីនិវោក ជាឧបក្កិលេសាបេសំចិត្តហើយ
 កំបាទលេបេនីសេចក្តីព្យាយាមគីនិវោក ជាឧបក្កិលេសាបេសំចិត្តចេញ ។
 ជីនច្យាសំថា សេចក្តីព្យាយាមចូរោក ជាឧបក្កិលេសាបេសំចិត្តហើយ
 កំបាទលេបេនីសេចក្តីព្យាយាមចូរោក ជាឧបក្កិលេសាបេសំចិត្តចេញ ។
 ជីនច្យាសំថា សេចក្តីប្រាជ្ញាញសុរោក ជាឧបក្កិលេសាបេសំចិត្តហើយ
 កំបាទលេបេនីសេចក្តីប្រាជ្ញាញសុរោក ជាឧបក្កិលេសាបេសំចិត្តចេញ ។

នាមក្កសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ វតិ វិទិត្តា
 នាមក្កសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហំនោ
 អហោសិ ។ អតិទិដ្ឋាយិកត្តំ រូបាធិ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសោតិ វតិ វិទិត្តា អតិទិដ្ឋាយិកត្តំ រូបាធិ
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហំនោ អហោសិ ។ តស្ស
 មយ្ហំ អនុត្តា ឯតនហោសិ យេ ចោ មេ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសោ តេ មេ បហំនោ ហន្តនាទាហំ តិ
 វិទេន សមាធិ កាវេសិទ្ធិ^(១) ។

[១៣២] សោ ចោ អហំ អនុត្តា សវិតក្កម្យ
 សវិតាវំ សមាធិ កាវេសិ ។ អវិតក្កម្យ វិចារមត្តំ
 សមាធិ កាវេសិ ។ អវិតក្កម្យ អវិតាវំ សមាធិ
 កាវេសិ ។ សប្បវិតកម្យ សមាធិ កាវេសិ ។
 ធិប្បវិតកម្យ សមាធិ កាវេសិ ។ សាគសហ
 តតម្យ សមាធិ កាវេសិ ។ ឧបក្កាសហតតម្យ
 សមាធិ កាវេសិ ។ យតោ ចោ មេ អនុត្តា

១ ១. ម. កាវេសិ ។

ជីវិត្តាសំថា នាមក្កសញ្ញា ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បាន
 លរបដិទានក្កសញ្ញា ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ជីវិត្តាសំថា
 កាវេសិទ្ធិមើលទៅប្រាកដ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បាន
 លរបដិកាវេសិទ្ធិមើលទៅប្រាកដ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។
 ម្ចាស់អនុត្តាទាំងឡាយ គឺជាគភ៌មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូចជា ឧបក្កិលេស
 ណា របស់ចិត្តខែកក្កាវាញ ឧបក្កិលេសទាំងនោះ គេក្នុងអញ្ច
 លរបដិអស់ហើយ បើដូច្នោះមានតែកក្កាវាញ ចម្រើនទូរសមាធិ ៗ
 ប្រការ ក្នុងកាលវិជ្ជាជីវិត ។

[១៣២] ម្ចាស់អនុត្តាទាំងឡាយ គឺជាគភ៌បានចម្រើនទូរសមាធិ
 ប្រកបដោយវិភក្តៈ ប្រកបដោយវិចារវេទន៍ ។ បានចម្រើន ទូរសមាធិ
 មិនមានវិភក្តៈ មានវិចារវេទន៍ ។ បានចម្រើនទូរសមាធិ មិនមាន
 វិភក្តៈទាំងមិនមានវិចារវេទន៍ ។ បានចម្រើនទូរសមាធិ ប្រកបដោយ
 បិកិវេទន៍ ។ បានចម្រើនទូរសមាធិ មិនមានបិកិវេទន៍ ។ បានចម្រើនទូរ
 សមាធិ ប្រកបដោយសេចក្តីសប្បាយវេទន៍ ។ បានចម្រើនទូរសមាធិ
 ប្រកបដោយសេចក្តីវេទន៍ ។ ម្ចាស់អនុត្តាទាំងឡាយ កាលបើគេជាគភ៌

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចប់បណ្ណសក់,

សវិតក្លោមិ^(១) សវិតារោ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 អវិតក្លោមិ^(២) វិចារមាត្តា សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 អវិតក្លោមិ អវិតារោ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 សឃ្មិតកោមិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 ធិឃ្មិតកោមិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 សាតសហគតោមិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 ទុបេត្តាសហគតោមិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 ញាណញ បទ មេ ទស្សនំ ទុទោធិ អកុប្បា
 មេ វិមុត្តិ អយមន្តិមា ជាតិ នត្តិទាធិ បុណ្ណវោតិ ។
 នំនមវោច ភគវា អត្តមចោ អាយស្មា អន្តរោ
 ភគវិតោ ភាសិតំ អភិទន្ធិតិ ។

ឧបក្កិលេសសុត្តំ អន្តិមំ និទ្ទិតំ ។

១-៦ ១. អបិសព្វោ និទ្ទិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចប់បណ្ណសកៈ

បានចម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយវិភក្តៈ ប្រកបដោយវិចារៈច្របោយ ។
 បានចម្រើនសមាធិ មិនមានវិភក្តៈ មានវិចារៈច្របោយ ។ បានចម្រើន
 សមាធិ មិនមានវិភក្តៈ ព័ន្ធមិនមានវិចារៈច្របោយ ។ បានចម្រើន
 សមាធិ ប្រកបដោយបិទ្ធាច្របោយ ។ បានចម្រើនសមាធិមិនមានបិទ្ធា
 ច្របោយ ។ បានចម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយសេចក្តីសប្បាយច្របោយ ។
 បានចម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយទុបេត្តាច្របោយ ។ សេចក្តីដឹង និង
 សេចក្តីឃើញ ក៏កើតឡើងដល់ភពភព វិមុត្តិរបស់ពាក្យអញ ជា
 ធម្មជាតិមិនក្រើក ជាតិរបស់ពាក្យអញនេះ មានក្នុងបិប្ផុក ឥទ្ធិវារនៃ
 សេចក្តីកើតឡើងមិនមានឡើយ ។ សុត្រមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់
 ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអនុវ្តមានកាយ ក៏មានសេចក្តីក្រេកអរ
 វិភក្តយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ឧបក្កិលេសសុត្ត ទី ៦ ។

សីម៉ ពាលបណ្ឌិតសុត្តិ

(១៣៥) ឯកស្រុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកា

សាវត្ថុយំ វិហារតំ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតាស្ស អា-

រាមេ ។ ក្រត ទោ កកា កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុ-

ភេតិ ។ កនន្តេតិ តេ កិក្ខុ កកាភោ បច្ចុស្សសំ ។

(១៣៦) កកា ឯកនភោ ភិណិមាដិ កិក្ខុវេ

ពាលស្ស ពាលលក្ខណាដិ ពាលនិមិត្តាដិ ពាល-

បនាណិ ។ កកខាដិ ភិណិ ។ និទ កិក្ខុវេ ពាលោ

នុច្ឆិក្ខិកិច្ឆិ ច ហោតិ នុត្តាសិកាសិ ច^(១) នុត្តម-

កម្មការី ច^(២) ។ ទោ ចេតិ កិក្ខុវេ ពាលោ

៤-២ ឧស្សោ ១៧ ។

ពាលបណ្ឌិតសុត្តិ ទី ៧

(១៣៧) ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ

មានព្រះភោគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតវន របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ដឹក

ក្រុងសាវត្ថុ ។ ពាលព្រះមានព្រះភោគ គង់នៅក្នុងវត្តនោះ បាន

ត្រាស់ហៅពួកកិក្ខុថា ខ្ញាលកិក្ខុទាំងឡាយ ។ កិក្ខុទាំងនោះ ខ្ញួល

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភោគថា ព្រះកេណេ ព្រះអន្តិ ។

(១៣៨) ព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់ត្រាស់ផ្សំចុះថា ខ្ញាលកិក្ខុ

ទាំងឡាយ បុគ្គលពាល មានហេតុជាគ្រឿងចំណាំថាពាល មានហេតុ

ជាគ្រឿងសំគាល់ថាពាល មានចរិតថាពាល ឲ្យ យ៉ាងនេះ ។ ហេតុ

ឲ្យ យ៉ាង កើតឡើង ។ ខ្ញាលកិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល ក្នុងលោក

នេះ ជាអ្នកគិតគំនិតកាត្រក់ ១ និយាយសំដីកាត្រក់ ១ ធ្វើអំពើកាត្រក់

១ ។ ខ្ញាលកិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើ បុគ្គលពាល ជាអ្នកមិន

ទុច្ឆិទ្ធិតចិទ្ធិ ច អភវិស្ស ទុក្ខាសិកកាសិ ច
 ទុក្ខដកម្មការី ច ។ កេ(១) ធំ បណ្ឌិត ជាឈ្មោះ
 ពាលោ អយំ ភវំ អសប្បវិសោតិ ។ យស្មា ច
 ទោ ភិក្ខុវេ ពាលោ ទុច្ឆិទ្ធិតចិទ្ធិ ច កោតិ
 ទុក្ខាសិកកាសិ ច ទុក្ខដកម្មការី ច តស្មា ធំ
 បណ្ឌិត ជាឈ្មោះ ពាលោ អយំ ភវំ អសប្បវិសោតិ។
 ស ទោ ភិក្ខុវេ ពាលោ ភិវិធំ ទិដ្ឋេវ ទធម្ម ទុក្ខំ
 ទោមទស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

(១៣៧) សទេ ភិក្ខុវេ ពាលោ សកាយំ វា
 ទិសិទ្ធា ហោតិ វជ្ជយាយ វា ទិសិទ្ធា ហោតិ
 សិទ្ធាដកេ វា ទិសិទ្ធា ហោតិ ក្រត ទេ ជទោ
 តទ្ធិ តស្សវុប្បំ កទំ មទ្កេតិ ។ សទេ ភិក្ខុវេ
 ពាលោ ចាលាតិទាតិ ហោតិ អទិទ្ធាទាយិ ហោតិ

ភិក្ខុភិក្ខុក្រក់ផង មិននិយាយសំដីក្រក់ផង មិនធ្វើអំពើក្រក់ផង
 ទេ ។ តើពួកបណ្ឌិតណា ខឹងស្គាល់គេថា អ្នកដ៏ចម្រើននេះ ជា
 មនុស្សពាល ជាអសប្បវេស ដូច្នោះទាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលពាល តែងជាអ្នកភិក្ខុភិក្ខុក្រក់ផង និយាយសំដីក្រក់ផង ធ្វើ
 អំពើក្រក់ផង ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះទានជា បណ្ឌិតទាំងឡាយ
 ស្គាល់គេថា អ្នកដ៏ចម្រើននេះ ជាមនុស្សពាល ជាអសប្បវេសទាន ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង តែងទទួលទុក្ខ ទោមទស្ស
 ៧ យ៉ាង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

(១៣៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលពាល អន្តិយក្នុងសាលា
 ភិ អន្តិយក្នុងប្រក្កិ អន្តិយក្នុងដុំបែកជា ២ ភិ ចំណែកអ្នកផងដែល
 អន្តិយក្នុងបរិស័ទនោះ តែងប្រឹក្សាពាក្យ (ថ្ងៃអំពីទោស) ដែលកើត
 អំពីអំពើនោះ សមគួរដល់អំពើនោះ(១) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិន
 បើបុគ្គលពាល ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឱ្យ

១- ប្រឹក្សាអំពីទោសរបស់បញ្ចវេទដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ននិងបរិលោក ។ អន្តិយ ។

កាមេសុម្មិច្ឆាចារិយោតិ មុសាវាទិ យោតិ សុភមេរ-
 យមជ្ឈម្យមានដ្ឋាយិ យោតិ ត្រុត ភិក្ខុវេ ពាលស្ស វិវិ
 យោតិ យំ ទោ ជនោ តន្តិ តស្ស្យុវ្យំ កាដំ មន្តេតិ
 សំវិជ្ជន្តេ តេ ច ធម្មា មយិ អហត្ត តេសុ ធម្មេសុ
 សង្ខិស្សាមីតិ ។ វនំ ភិក្ខុវេ ពាលោ បវមំ ធិដ្ឋេវ
 ធម្មេ ធុត្តំ យោមនស្សំ បដិសំវេនេតិ ។

(១៣៨) មុម ចបរិ ភិក្ខុវេ ពាលោ
 បស្សតិ វដាដោ ចោរំ អាតុចារិ តុហត្តា វិវិចា
 កម្មការណា កាមេន្តេ កាសាហាមិ កាធឿន្តេ
 វេត្តេហិមិ កាធឿន្តេ អម្ពនណ្ឌិកោហិមិ កាធឿន្តេ
 ហត្តម្យំ ធិន្តេន្តេ ចានម្យំ ធិន្តេន្តេ ហត្តចានម្យំ
 ធិន្តេន្តេ កណ្ណម្យំ ធិន្តេន្តេ ចាសម្យំ ធិន្តេន្តេ

ប្រព្រឹត្តិទុស ក្នុងកាមវាទិទ្យាយ ឱយាយតុហត ជាអ្នកគាំទ្រនៅក្នុង
 សេចក្តីប្រឆាទ គឺជិតខ្លួនច្រើនដែលស្តាប់នឹងមើល ម្ចាស់ភិក្ខុវាទិទ្យាយ
 បុគ្គលពាល តែងតែក្នុងពាក្យដែលអ្នកផងឱបោយាទោះ យ៉ាងនេះ
 ថា អ្នកផងតែងប្រឹក្សាពាក្យណា ដែលកើតអំពីអំពើនោះ សម្បត្តិ
 ផលអំពើនោះ ធម៌វាទិទ្យាយនោះ ក៏មាននៅក្នុងអញផង ខ្លួនអញ
 សោត ក៏ប្រាកដក្នុងធម៌វាទិទ្យាយផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវាទិទ្យាយ បុគ្គល
 ពាល តែងខ្វល់ខ្វក់ ចោមនស្ស ចំ ១ នេះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៣៨) ម្ចាស់ភិក្ខុវាទិទ្យាយ មួយទៀត បុគ្គលពាលយើង
 ព្រះរាជាវាទិទ្យាយ កាលចាប់ចោរ ដែលប្រព្រឹត្តកាម្រក់បោះហើយ
 ក្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មការណ៍ផ្សេង ។ គឺឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ឲ្យវាយ
 ដោយផ្តេវខ្លះ ឲ្យវាយដោយដម្បងខ្លះ ឲ្យកាត់ដុះ ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ
 ឲ្យកាត់ទ្រុឌខ្លះ ឲ្យកាត់ស្លឹកក្រចៀកខ្លះ ឲ្យកាត់ប្រមុខខ្លះ

កណ្តាតសម្បិ ជិន្ទន្ត តិលត្តថាលិកម្បិ ករោន្ត

សត្តមុណិកម្បិ ករោន្ត រហុមុខមិ ករោន្ត

ដោតិមាលិកម្បិ ករោន្ត ហត្តច្យដោតិកម្បិ ករោន្ត

ឃរោតិកម្បិ ករោន្ត ចិរកាវសិកម្បិ ករោន្ត

ឃណោយ្យកម្បិ ករោន្ត តលិសម័សិកម្បិ ករោន្ត

កហាបណកម្បិ ករោន្ត ទានបតិកម្បិ ករោន្ត

បលីយបវត្តិកម្បិ ករោន្ត បណាលបិកម្បិ ករោន្ត

តត្តេនបិ តេនេន ទិសិញ្ចន្ត សុនទេហិមិ ទាណមេន្ត

ឲ្យកាត់ពិន័យស្តីក្របៀកពិន័យប្រមុខៗ ឲ្យធ្វើពិលត្តិជាលិកកម្ម^(១) គឺអំពើ
 ដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យដូចជាដ្ឋានដាក់ទឹកជ្រក់ៗ ឲ្យធ្វើនូវសន្តិមុណិកកម្ម^(២)
 គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យលឿនដូចជាសំបកសំន្តិះ ឲ្យធ្វើកហុមុខកម្ម^(៣)
 គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ឲ្យដូចជាមាត់កហុមុខ ឲ្យធ្វើនូវដោតិមាលិកកម្ម^(៤)
 គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្នងមុខស្រឡាដូចជាដោះភ្នំនិះ ឲ្យធ្វើនូវហត្តច្យដោតិក-
 កម្ម^(៥) គឺអំពើដែលគេជុកដៃៗ ឲ្យធ្វើនូវចិរកាវតិកកម្ម^(៦) គឺអំពើដែលគេ
 ធ្វើដូចជាគេព្យាបាលស្បែកពាត៌ៗ ឲ្យធ្វើនូវចិរកាវសិកកម្ម^(៧) គឺអំពើដែល
 គេធ្វើឲ្យដូចជាស្រៀកសំពត់សំបកឈើៗ ឲ្យធ្វើនូវឃណោយ្យកកម្ម^(៨) គឺ
 អំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាជើងសត្វប្រាមៗ ឲ្យធ្វើនូវតលិសម័សិកកម្ម^(៩)
 គឺអំពើដែលគេដាក់មាត់ដោយកាត់ ឬសន្តិះៗ ឲ្យធ្វើនូវកហាបណក-
 កម្ម^(១០) គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យខូចសរសៃប្រមាណប៉ុនកហាបណៈមួយៗ ៗ ៗ
 ឲ្យធ្វើនូវទានបតិកកម្ម^(១១) គឺអំពើដែលគេយកទឹកជ្រក់ស្រាចៗ ឲ្យធ្វើ
 នូវពលីយបវត្តិកកម្ម^(១២) គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាបង្គិលជើងគុល ឬ
 សសរគាលៗ ឲ្យធ្វើនូវបណាលបិកកម្ម^(១៣) គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យ
 ដូចជាគណ្តាប់ចំបើងៗ ឲ្យប្រោចដោយប្រេងដីក្តៅៗ ឲ្យត្រូវនាំៗ

១ ។ល។ ១៣ មើលនយលក្ខណៈក្នុងមហាទុក្ខនុស្សត្រ ក្នុងធម្មិមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណា-
 ស្ថានៈ បឋមកថា ទំព័រ ៣២១ ៣២១ ។

ដីវន្តឱ្យ សុខេ ទុក្ខសេន្ត អសិទ្ធិចិ សីសំ ធិន្តន្ត ។
 ត្រួត កិក្ខុវេ ពាលស្ស ឃី ហោតិ យថាវុទ្ធានំ ទោ
 ចាបកានំ កម្មានំ ហោតុ វាជាតោ ទោវ អាតុចារិ
 កហោត្វា វិវិទា កម្មការណា ការេន្តិ កសាហិចិ
 កាធឿន្តិ ។ បេ ។ អសិទ្ធិចិ សីសំ ធិន្តន្ត ។
 សំវិទ្ធិន្ត ភេ ច ធម្មា មយេ អហោតុ ភេសុ ធម្មេសុ
 សន្តិស្សាចិ ។ មញ្ជាវិ^(១) វាជាតោ ជាធម្មិ
 មម្យិ វាជាតោ កហោត្វា វិវិទា កម្មការណា
 ការេយ្យំ កសាហិចិ កាធឿយ្យំ ។ បេ ។ ដីវន្តឱ្យ
 សុខេ ទុក្ខសេយ្យំ អសិទ្ធិចិ សីសំ ធិន្តេយ្យន្តិ ។
 ឥន្តឱ្យ កិក្ខុវេ ពាលោ ធុតិយេ ធិន្តេវ ធម្មេ ធុតុំ
 ទោមទស្សំ បដិសំវេទតិ ។

១ មហានិទ្ទេ ។

ទ្រុដកថាវេលីវេយិអណ្ណោភតាំងសេវុះ ទ្រុកាភក្កុលវោយវាវុះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលវែងត្រិះរិះក្នុងអំពើទាំងនោះ យ៉ាងនេះ
 ថា ព្រះរាជាទាំងឡាយ ចាប់ចោលវេលីវេយប្រព្រឹត្តការក្រក់បាទហើយ ក្រាស់
 បង្គាប់ឱ្យធ្វើកម្មការណ៍ផ្សេងៗ គឺឱ្យវាយដោយវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ទ្រុកាភក្កុល
 វោយវាវុះ ព្រះរាជាទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងណា ។
 ធម៌ទាំងឡាយនោះ ក៏មាននៅក្នុងអញ្ចេនី ខ្លះអញ្ជាសោត ក៏ប្រាកដ
 ក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ។ បើព្រះរាជាទាំងឡាយ ជ្រាបខ្លាំងអញ្ជាហើយ មុន
 ជាព្រះរាជាទាំងឡាយ ហើយក្រាស់បង្គាប់ ឱ្យធ្វើកម្មការណ៍ផ្សេងៗ
 មិនខាន គឺឱ្យវាយដោយវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ទ្រុដកថាវេលីវេយិអណ្ណោភ
 តាំងសេវុះ ទ្រុកាភក្កុលវោយវាវុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលពាល វែងទទួលខុស ចោមទស្ស វិច រទេឯក ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៣៩) មុន ចប់ កិក្ខុវេ ពាលំ បីវសមាទ្បិ
 កំ មញ្ញសមាទ្បិ កំ ធម្មាយំ កំ សេមាធិ យាធិស្ស
 បុព្វេ ចាបកាធិ កម្មាធិ កតាធិ កាយេន ទុច្ឆរិ-
 កាធិ កំចាយ ទុច្ឆរិកាធិ មនសា ទុច្ឆរិកាធិ កាធិស្ស តម្កិ
 សមយេ ឱលម្ពន្តិ អន្នោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។
 សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ មហតំ^(*) បព្វតក្កដាធិ ថាយា
 សាយណ្ណសមយំ បវរិយោ ឱលម្ពន្តិ អន្នោលម្ពន្តិ
 អភិប្បលម្ពន្តិ ឯវមេវ ទោ កិក្ខុវេ ពាលំ បីវសមាទ្បិ
 កំ មញ្ញសមាទ្បិ កំ ធម្មាយំ កំ សេមាធិ យាធិស្ស
 បុព្វេ ចាបកាធិ កម្មាធិ កតាធិ កាយេន ទុច្ឆរិ-
 កាធិ កំចាយ ទុច្ឆរិកាធិ មនសា ទុច្ឆរិកាធិ កាធិស្ស
 តម្កិ សមយេ ឱលម្ពន្តិ អន្នោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។

ត្រួត កិក្ខុវេ ពាលស្ស ឯវ យោតិ អតតំ វត មេ
 ។ ឧ. មហតំ ។

(១៣៩) ម្ចាស់កិក្ខុវេទ្បាយ មួយទៀត បុគ្គលពាល កាល
 ទៀងកាន់កាំភ្លើ ទៀងកាន់គ្រែភ្លើ ដេកលើដៃធីភ្លើ អំពើកាត្រក់ទាំង-
 ទ្បាយ គឺ ការប្រព្រឹត្តិកាត្រក់ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តិកាត្រក់ដោយវចា
 ប្រព្រឹត្តិកាត្រក់ដោយចិត្តណា ដែលធ្វើទុកក្នុងកាលមុន អំពើកាត្រក់
 ទាំងនោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ សន្តិកំសន្តិម ប្រើគោត ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេទ្បាយ ស្រមោលនៃកំពូលភ្នំដ៏ធំ តែងព្រាល
 រលដាល គ្របលើដៃធី ក្នុងវេលាវេលាស្រៀល មានចេតនាឃាំងណា
 មិញ ម្ចាស់កិក្ខុវេទ្បាយ មានចេតនាជ្រួចបុគ្គលពាល កាលទៀង
 កាន់កាំភ្លើ ទៀងកាន់គ្រែភ្លើ ដេកលើដៃធីភ្លើ អំពើកាត្រក់ទាំងទ្បាយ
 គឺ ការប្រព្រឹត្តិកាត្រក់ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តិកាត្រក់ដោយវចា ប្រព្រឹត្តិ
 កាត្រក់ដោយចិត្តណា ដែលធ្វើទុកក្នុងកាលមុន អំពើកាត្រក់នោះឯង
 តែងគ្របដណ្តប់ សន្តិកំសន្តិម ប្រើគោត ក្នុងសម័យនោះ ដូច្នោះ
 ឯង ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេទ្បាយ បុគ្គលពាល តែងគិតក្នុងការឃ្នាក់ ដែល
 ប្រាកដក្នុងចក្ខុវិស័យនោះ យ៉ាងនេះថា អើប្បា អាត្មាញមិនបានធ្វើ

សុត្តនិកាយ ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ ពាលវិនិច្ឆ័យសុត្តេ

កាល្យាណំ អគាតំ កុសលំ អគាតំ កិរុត្តាណំ
 កាតំ ចាបំ កាតំ លុទ្ធី កាតំ កិច្ចិសំ យាវតា ហោតិ
 អគាតកាល្យាណាណំ អគាតកុសលាណំ អគាតកិរុត្តា-
 ណាណំ កាតចាចាណំ កាតលុទ្ធាណំ កាតកិច្ចិសាណំ កាតិ
 តំ កតិ យេទ្ធិ កញ្ញាមីតិ ។ សោ សោចតិ កិណមតិ
 បរិទេវតិ ឧវត្តាធឿ កាដូតិ សម្មាហំ អាបជ្ជតិ ។
 វិនិច្ឆ័យំ ចោ កិក្កុវេ ពាលោ តតិយំ និរុទ្ធវ ធម្ម
 ទុក្ខំ យោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

(១៦០) ស ចោ កិក្កុវេ ពាលោ កាយេន
 ទុក្ខវិកំ ចរិត្តា វិចាយេ ទុក្ខវិកំ ចរិត្តា មនសា ទុក្ខ-
 វិកំ ចរិត្តា កាយស្ស គេនា បរម្មណោ អចាយំ
 ទុក្ខតិ វិនិច្ឆាតំ ចរិយំ ឧបបជ្ជតិ ។ យំ ចោ តំ
 កិក្កុវេ សម្មា វិនិច្ឆាយោ វិនិច្ឆយ្យ ឯកាណំ អនិច្ឆំ
 ឯកាណំ អគាណំ ឯកាណំ អមណបដ្ឋិ វិនិច្ឆយេវ តំ

សុត្តនិកាយ ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ ឧត្តរាបច្ចុប្បន្តបស្សន្តសុត្តេ

អំពើល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើបុណ្យ សម្រាប់ការពារភ័យ
 ទុក្ខសោះ គាត់អញ្ជើញទៅបាប ធ្វើតែអំពើកក្រកំ ធ្វើតែអំពើក្តៅក្រ-
 ហាយទុក ពួកជនដែលមិនបានធ្វើអំពើល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបាន
 ធ្វើបុណ្យ សម្រាប់ការពារភ័យទុក ជាអ្នកបានធ្វើតែអំពើបាប ធ្វើតែ
 អំពើកក្រកំ ធ្វើតែអំពើក្តៅក្រហាយទុក វែមនឹងមានគភ៌ណា គាត់
 អញ្ជើញទៅកាន់គភ៌នោះ ក្នុងបរិលោក ។ បុគ្គលពាលនោះ តែង
 ក្រៀមក្រំចិត្ត លំបាក ទ្រៀមទ្រួល អត់ទ្រូង ទ្រូហាយំ ផល់នូវ
 សេចក្តីវិនិច្ឆ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងទទួលទុក្ខ
 យោមនស្ស ទី ៣ នេះឯង ក្នុងចច្ចុប្បន្ន ។

(១៦០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត
 ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវចនា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត លុះ
 ចែកគ្នាយកភិកាយស្តាប់ទៅ វែមនឹងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុក្ខតិ វិនិច្ឆាត
 នាគ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនដែលនិយាយកាយហេតុ តែងនិ-
 យាយចំពោះវិជ្ជាជា ជាទីមិនគួរប្រាថ្នាតែមួយយ៉ាង មិនគួរក្រេកអរ
 តែមួយយ៉ាង មិនគួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាង ផ្សេងៗ ទីនោះ គឺនរកខ្ពង់ឯង

សម្មា វនេហោ វនេយ្យ ឯកាន្តំ អនិដ្ឋំ ឯកាន្តំ
អកាន្តំ ឯកាន្តំ អមណបន្តិ ។ យាវត្បានំ ភិក្ខុវេ
ឧបមាថិ ន សុកកា យាវ ទុក្ខា និរយាតិ ។

(១៤១) ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ
ឯកនរោច សន្តា បន^(១) កន្តេ ឧបមា កាកុន្តិ ។
សន្តា ភិក្ខុតិ កកវា អរោច សេយ្យតាថិ ភិក្ខុវេ
ចោវ អកុចារី កហោត្វា វញ្ញា នស្សេយ្យំ អយំ គេ
តេវ ចោរោ អកុចារី ឥមស្ស យំ ឥច្ឆសិ កំ
នណ្ឌំ បណោហិតិ ។ គមេធំ វាជា ឯវំ វនេយ្យ តច្ឆន
តោ ឥមំ បុរិសំ បុព្វណ្ណាសមយំ សត្តិសគេន ហានតា
តិ ។ គមេធំ បុព្វណ្ណាសមយំ សត្តិសគេន ហានេយ្យំ ។

១ ១. បន មេតិ ទំស្សតិ ។

ដែលអ្នកផងនិយាយតាមហេតុ តែនិយាយថា ជាទីមិនគួរច្រឡំតែមួយ
យ៉ាង មិនគួរត្រេកអរតែមួយយ៉ាង មិនគួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាង ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មិននិយមន័យធ្វើឧបមា ឲ្យដល់កម្រិត
នរក ដែលមានទុក្ខបានឡើយ ។

(១៤១) កាលបើព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ យ៉ាងនេះហើយ មានភិក្ខុ
មួយរូប ក្រាបបង្គំទូលសួរសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គភាគចំនឹងធ្វើសេចក្តីឧបមាបានឬទេ ។ ព្រះ
មានព្រះភាគ ត្រាស់តបថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ភាគភាគចំនឹងធ្វើបាន រួចទ្រង់
សំដែងថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចពួកកងបុរស ចាប់ចោរប្រព្រឹត្ត
កម្រក់បានហើយ តាំងកងយុទ្ធពលជាទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
អ្នកនេះជាចោរ ប្រព្រឹត្តកម្រក់នឹងព្រះអង្គ បើទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យនឹង
ដាក់កងយុទ្ធពល ដល់ចោរនេះ សូមទ្រង់ដាក់កងយុទ្ធពល ។ ព្រះ
រាជាមានព្រះឡាវ យ៉ាងនេះថា ខែប្រស្តុនី ចូរអ្នកកល់គ្នា ទៅយក
លំរែនីមួយយេ ចាក់បុរសនេះ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាមចុះ ។ ពួកកង-
បុរស ក៏យកលំរែនីមួយយេ ចាក់បុរសនោះ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ។

អថ ភជា មជ្ឈនិកសមយំ វរំ វធម្យ អន្តោ
 កាដំ សោ បុរិសោតិ ។ តថេវ ទេវ ជីវ-
 តីតិ ។ តថេវំ ភជា វរំ វធម្យ កត្តថ
 កោ តំ បុរិសំ មជ្ឈនិកសមយំ សត្តិសតេន
 ហនថាតិ ។ តថេវំ មជ្ឈនិកសមយំ សត្តិសតេន
 ហធម្យំ ។ អថ ភជា សាយណ្ណសមយំ វរំ
 វធម្យ អន្តោ កាដំ សោ បុរិសោតិ ។ តថេវ
 ទេវ ជីវតីតិ ។ តថេវំ ភជា វរំ វធម្យ កត្តថ
 កោ តំ បុរិសំ សាយណ្ណសមយំ សត្តិសតេន ហនថា-
 តិ ។ តថេវំ សាយណ្ណសមយំ សត្តិសតេន ហ-
 ធម្យំ ។ តំ តី មត្តិជ ភិក្ខុវេ អថ ទុ សោ
 បុរិសោ តីហិ សត្តិសតេហិ ហត្តាមាទោ តតោនំ-
 នានំ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទិយេថាតិ ។
 វតីស្សាថិ កន្តេ សត្តិយា ហត្តាមាទោ សោ បុ-
 រិសោ តតោនំនានំ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទិយេថ
 កោ បទ វធមោ តីហិ សត្តិសតេហិតិ ។

លុះវេលាថ្ងៃត្រង់ ព្រះរាជាមានព្រះឡើងសួរ យ៉ាងនេះថា ខែប្រាំស្រូវ
 ចុះបុរសនោះ កើតដូចម្តេចទៅ ។ ពួករាជបុរសក្រាបទូលថា បពិត្រ
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បុរសនោះរស់នៅឡើយទេ ។ ព្រះរាជាក្រាស់បង្គាប់
 យ៉ាងនេះថា ខែប្រាំស្រូវ ចូរអ្នករាល់គ្នា ទៅយកលំពែងមួយយ ចាក់
 បុរសនោះ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ចុះ ។ ពួករាជបុរស យកលំពែងមួយយ
 ចាក់បុរសនោះ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ ។ លុះវេលាថ្ងៃសៀល ព្រះរាជា
 ក៏មានព្រះឡើងសួរ យ៉ាងនេះថា ខែប្រាំស្រូវ ចុះបុរសនោះ កើតដូចម្តេច
 ទៅ ។ ពួករាជបុរសក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បុរសនោះ
 រស់នៅឡើយទេ ។ ព្រះរាជាក៏មានព្រះឡើងបង្គាប់ យ៉ាងនេះថា ខែ
 ប្រាំស្រូវ ចូរអ្នករាល់គ្នា ទៅយកលំពែងមួយយ ចាក់បុរសនោះ ក្នុង
 វេលាថ្ងៃសៀលចុះ ។ លុះវេលាថ្ងៃសៀល ពួករាជបុរស ក៏យកលំពែង
 មួយយ ចាក់បុរសនោះទៀត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្រាយ អ្នកចាំទ្រាយ
 សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសនោះកាលបើគេចាក់ ដោយលំ
 ពែងបីយ កើតឱងទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ព្រោះលំពែងនោះជាហេតុ វេរ
 ចុះ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសនោះសូម្បីគ
 ចាក់ដោយលំពែងតែមួយ ក៏ទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ព្រោះលំពែងនោះ
 ជាហេតុទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់ទៅចាក់ ដោយលំពែងបីយ ។

(១២២) អថទោ កកវា បរិភ័ ពាលិមភ័ ពា-
 សាលិ កហេត្វា កិក្ខុ អាមទ្កេសិ តំ កី មញ្ញដ
 កិក្ខុវេ កកវោ ទុ ទោ មហទ្កតរោ យោ បាយំ
 មយោ បរិភ័ ពាលិមភ័ ពាសាលោ កហិតោ
 ហិមវា បព្វតវាជាតិ ។ អប្បមគ្គតោ^(១) អយំ កទ្ក
 កកវតា បរិភ័ ពាលិមភ័ ពាសាលោ កហិតោ
 ហិមវន្តំ បព្វតវាជាតំ ទុបនិទាយ សន្តម្បំ ទ ទុបេតិ
 កាលភាគម្បំ ទ ទុបេតិ ទុបនិទម្បំ ទ ទុបេតិ ។
 ឯវមេវ^(២) កិក្ខុវេ យំ^(៣) បរិសោ តិហិ សត្តិសតេហិ
 ហញ្ញមាទោ កតោនិទានំ ទុក្ខំ ទោមទស្សំ បដិសំ-
 វេទេតិ ។ តំ និរយស្ស ទុក្ខំ ទុបនិទាយ សន្តម្បំ-
 ទ ទុបេតិ កាលភាគម្បំ ទ ទុបេតិ ទុបនិទម្បំ ទ
 ទុបេតិ ។

១ ឧ. អប្បមគ្គតោ វោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. ឯវមេវ ទោ ។ ៣ ឧ. ម. យំសោ ។

(១២២) ត្រាតានិង ព្រះមោទព្រះភាគទ្រង់ចាប់ផ្តើម ប្រ-
 មាណប៉ុន្មានពាន់ ហើយក្រាស់ស្នូលក៏ក្តៅ ម្ចាស់ក៏ក្តៅទ្បាយ
 អ្នកទាំងឡាយសំខាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ដុំផ្តុំប្រមាណប៉ុន្មានពាន់
 ដែលកថាភក្តីកំពុងកាន់នេះ នឹងស្តេចក្តីហិមពាទ្ធ កើតវាជំពង់ ។
 ពួកកិក្ខុក្រុមទូលថា ចំព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដុំផ្តុំប្រមាណប៉ុន្មានពាន់
 ដែលព្រះអង្គកំពុងកាន់នេះ ក្នុងពេលណាស់ ប្រៀបដូចនឹងស្តេចក្តី
 ហិមពាទ្ធនោះ មិនដល់នូវការពេប្រដី មិនដល់មួយចំណិតដង មិន
 ដល់នូវការប្រៀបធៀបដង ។ ព្រះអង្គក្រាស់ថា ម្ចាស់ក៏ក្តៅទ្បាយ
 សេចក្តីនេះ មានទុបមេឃ្យដូចជាបុរសដែលរកចាក់ដោយលំពែងបីយេ
 វមេធីន៍ទុក្ខ ទោមទស្សណា ព្រោះលំពែងនោះជាហេតុ ។ ទុក្ខនោះ
 ឯង ប្រៀបដូចនឹងទុក្ខ របស់នរក ក៏មិនដល់នូវការពេប្រដី មិនដល់
 មួយចំណិតដង មិនដល់នូវការប្រៀបធៀបដង ។

(១២៣) តមេធំ កិក្ការេ វិរយោលា បញ្ចវគ្គ

តន្តំ ចាម កាណិ កាវេន្តិ ។ តត្ថំ អយោច័លំ

ហត្ថុ កមេន្តិ តត្ថំ អយោច័លំ ទុតិយេ ហត្ថុ ក-

មេន្តិ តត្ថំ អយោច័លំ ពាទេ កមេន្តិ តត្ថំ អយោច័លំ

ទុតិយេ ពាទេ កមេន្តិ តត្ថំ អយោច័លំ មជ្ឈិ ទុរស្មិ

កមេន្តិ ។ សោ ភត្ត ទុក្ខា តិប្បា កដកា វេទនា

វេទនិ ធន ច ភាវ កាលំ ករោតិ យាវ ធន តំ

ចាបកម្មំ ឡន្តិហោតិ ។ តមេធំ កិក្ការេ វិរយោលា

សំវេសេត្វា កុបិវិហំ^(១) តន្តន្តិ ។ សោ ភត្ត ទុក្ខា

តិប្បា ។ មេ ។ ឡន្តិហោតិ តមេធំ កិក្ការេ វិរយោលា

ឧទ្ធុនំ អនោសិវំ ករោត្តា ភសិវិហំ តន្តន្តិ ។

^១ ម. កុបិវិហំ ។

(១២៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកវិរយោលា ផ្អែកម្នាក់ឈ្មោះ

បញ្ចវគ្គន្តិ (ចំណង់៤ប្រការ) ចំពោះសក្កនិកោនៈ ។ ភិក្ខុ

(សក្កនិកោនៈ) ហើយបោះដក់ពាលដីក្តៅ ត្រង់វែង (ទាត់ស្តាំ) ១ បោះ

ដក់ពាលដីក្តៅ ត្រង់វែងទាត់ឆ្វេង ១ បោះដក់ពាលដីក្តៅ ត្រង់ជើង

(ទាត់ស្តាំ) ១ បោះដក់ពាលដីក្តៅ ត្រង់ជើងទាត់ឆ្វេង ១ បោះដក់ពាល

ដីក្តៅ ចំកណ្តាលច្រូង ១ ។ សក្កនិកោនៈទុក្ខវេទនា ក្នុងទាំង ទ្វេបដ្ឋក

ក្នុងទីនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ដក់បណ្តា ក៏មិនឆ្ងើយណាស់

ដក់បោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកវិរយោលា ផ្អែកសក្កនិកោនៈ

រួចហើយ ទើបយកដីទាំង ។ សក្កនិកោនៈ ក៏ទុក្ខវេទនា ក្នុងទាំង ក្នុង

ទីនោះ ។ មេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកវិរយោលា ចាប់សក្កនិកោនៈ យក

ដើងឡើងលើ យកក្បាលចុះក្រោម ហើយប្រាសដោយកាំបិតក្រាវ ។

សោ ឥត្ត ទុក្ខា តិប្បា ។ បេ ។ ព្យុទ្ធិហោតិ ។
 គមេធំ ភិក្ខុវេ វិរយោលា រមេ យោដេត្តា
 អាទិក្ខាយ បវរិយោ សម្បជ្ឈលិតាយ សញ្ញា-
 តិក្ខុតាយ សារេន្តិបិ បច្ចុសារេន្តិបិ^(១) ។ សោ
 ឥត្ត ទុក្ខា តិប្បា ។ បេ ។ ព្យុទ្ធិហោតិ ។ គមេធំ
 ភិក្ខុវេ វិរយោលា មហន្តំ អន្តរាបទុតំ អាទិក្ខុ-
 សម្បជ្ឈលិតំ សញ្ញាតិក្ខុតំ អាហេមន្តិបិ ឱហេមន្តិបិ។
 សោ ឥត្ត ទុក្ខា តិប្បា កុដ្ឋកា វេទនា វេទនិ-
 ធ ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ធ តំ ចាប-
 កម្មំ ព្យុទ្ធិហោតិ ។ គមេធំ ភិក្ខុវេ វិរយោលា
 ទុទ្ធិនាទិ អនោសិវំ គហេត្តា តត្តាយ លោហកុម្មិយោ
 បក្ខិបន្តិ អាទិក្ខាយ សម្បជ្ឈលិតាយ សញ្ញាតិក្ខុ-
 តាយ ។ សោ ឥត្ត វេណុទ្កេហកំ បច្ចុតិ ។ សោ

១ កន្លង អង្គកំ យោវេហេ ហារេន្តិបិ បច្ចុសារេន្តិបិ ទិស្សតិ ។

សត្វនោះ ក៏រើទុក្ខវេទនា ក្បាតំ ក្នុងទីនោះ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចាំនិទ្រ្តយ ភ្នកនិយេបាល ទំមសត្វនោះនឹងរម ហើយបរទៅបរមកលី
 ច្រមតិ ដែលក្លែងកំពុងនេះសព្វ ភ្និសន្នោសន្នៅ ប្រាលឆ្នៅ ។ សត្វ
 នោះ ក៏រើទុក្ខវេទនា ក្បាតំ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្រ្តយ ភ្នកនិយេ-
 បាល ប្រើសត្វនោះឱ្យឡើងភ្នំ ឱ្យចុះអំពីភ្នំរើកក្លែងដីធំ ដែលកំពុងនេះ
 ក្តៅសព្វ ភ្និសន្នោសន្នៅ ប្រាលឆ្នៅ ។ សត្វនោះ រើទុក្ខវេទនា ក្បាតំ
 ភ្លេចច្បាប់ក្នុងទីនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនចាន់អស់ដកបណា ក៏មិនធ្វើ
 មរណភាពដកបនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្រ្តយ ភ្នកនិយេបាល ចាប
 សត្វនោះ យកដើរឡើងលើ យកក្បាលចុះក្រោម ទំលាក់ទៅក្នុងខ្លះ
 ទន់ដែនដីក្តៅ ដែលក្លែងកំពុងនេះក្តៅសព្វ ភ្និសន្នោសន្នៅ ប្រាលឆ្នៅ ។
 សត្វនោះ នេះនឹងកំស្លូលពុះ ក្នុងខ្លះទន់ដែននោះ ។ កាលសត្វនោះ

សុត្តនិប្ប កាលបណ្ឌិតសុត្ត ជំរយកថា

តត្ថ ដេណុទ្កេហកំ បត្តមាថោ សកិម្យំ ឡង្គំ កច្ឆតិ
 សកិម្យំ អនោ កច្ឆតិ សកិម្យំ តិរិយំ កច្ឆតិ ។
 សោ តត្ថ ទុក្ខា ភិប្បា កុដុក្ខា វេទនា វេទនិ ធន ច
 ការ កាលំ កកោតិ យាវ ធនំ ភិ ចាបកម្មំ ក្សត្តិ-
 ហោតិ ។ តថេនំ ភិក្ខុវេ ជិរយថាលា មហាជិរយេ
 បក្ខិបន្តិ ។ សោ ចោ បន ភិក្ខុវេ មហាជិរយោ

ចតុក្កលោ ចតុទ្ធារោ
 វិគតោ ភាគសោ មិគោ
 អយោនាការបរិយោ
 អយសា បដិក្កដិកោ ។
 តស្ស អយោមយោ ក្ខមិ
 ជនិកា តេជសា យុត្តា
 សមត្តា យោជនសតិ
 ជរិត្តា តិច្ឆតិ សត្វនា ។

អនេកបរិយាយេនបិ ចោ អហំ ភិក្ខុវេ ជិរយកថំ
 កកេយ្យំ ។ យាវក្ខនំ ភិក្ខុវេ ធន សុការំ អក្ខនេន
 ចាបុណិតំ យាវ ទុក្ខា ជិរយា ។

សុត្តនិប្ប កាលបណ្ឌិតសុត្ត ជំរយកំនោ

តេនិភិស្សបពុទ្ធ កុដិទ្ធកេនិវេនិវេនា ចូនកាលកល្ហកទ្យំនិលើម្ពនិ
 ចូនកាលកល្ហកចុរក្រាមម្ពនិ ចូនកាលកល្ហកទនិម្ពនិ ។ សក្កនោ
 វនិទុក្ខវេនា ក្កាម្មានិ ក្កោចន្យកុដិទ្ធកេនិវេនិវេនា បិបាបកម្មនោ
 មិនតាមសំ ជកបណា កិមិនធើរណកាលជកបនោ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ចានិទ្ធកយ ពួកនិរយបាល កំចាប់បោសេក្កនោ ទៅកុដិមហានេក ។
 ម្នាលភិក្ខុចានិទ្ធកយ មហានេកនាមសោក

មានជ្រុងបួន មានច្រវែន បែងចែកដោយចំណែក ។ មាន
 បេតិកភ័ណ្ឌដ៏វិញ គ្របដោយគម្របជ័ក ។ ផ្ទៃក្រាមវែង
 ហានេកនោសុទ្ធតែជ័ក មានកើតធើរ្យោលវ្យាសវ្យាយ
 ទៅបាមួយយាយោជនិវិញ តាំងនៅសព្វ ។ កាល ។

ម្នាលភិក្ខុចានិទ្ធកយ គង្គកនិសំវេនិ រៀបរាប់ កំពិទេក
 ដោយកេតបរិយាយទៅ កិបាម ។ ម្នាលភិក្ខុចានិទ្ធកយ តែដំណើរ
 ដែលគង្គកាលទៅ មិនតាយនិវេនិវេនិកម្រិតនេក ដែលមានទុក្ខ
 បាមទ្យាយ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយស្ស ចប់បណ្ណាលក

(១៤៤) សង្ក ភិក្ខុវេ វិវាទនកតា ចាលា
 តិណភក្កា ។ តេ អណ្តាធិបិ តិណាធិ ទុទ្ទល្យហតំ^(១)
 ទាទន្តំ ។ តតមេ ច ភិក្ខុវេ វិវាទនកតា ចាលា
 តិណភក្កា^(២) អស្ស តោណា ក្សណា អជា មិកា
 យេ វ បទន្តោមិ កេមិ វិវាទនកតា ចាលា តិណ-
 ភក្កា ។ ស ទោ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ វេទ បុត្រ
 រសាទោ វេទ ចាចាធិ កម្មាធិ ករិកា កាយស្ស
 កេតា បរាជ្ជាណ តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបន្នតិ
 យេ តេ សត្តា តិណភក្កា ។

(១៤៥) សង្ក ភិក្ខុវេ វិវាទនកតា ចាលា
 ក្នុថភក្កា ។ តេ ទូរោ វ ក្នុថកន្ធិ យាយិត្តា
 ទាវន្តំ ឯតុ កុញ្ញិស្សាម ឯតុ កុញ្ញិស្សាមាតិ ។
 សេយ្យថាមិ ចាម ព្រាហ្មណ អាហុត្តិកន្ធន
 ទាវន្តំ ឯតុ កុញ្ញិស្សាម ឯតុ កុញ្ញិស្សាមាតិ
 ឯវមេវ ទោ សង្ក ភិក្ខុវេ វិវាទនកតា ចាលា

១ ឧ. អណ្តាធិបិ តិណាធិ សុត្តនិ ទុទ្ទល្យហត្ថិ ទិស្សតិ ។ ម. អណ្តាធិបិ តិណាធិ សុត្តនិបិ
 តិណាធិ ទុទ្ទល្យហត្ថិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ទុទ្ទល្យ ហត្ថិទិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយ ចប់បណ្ណាលក

(១៤៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិច្ឆាន (១៖) មាន
 ស្មៅជាអាហារ ។ ពួកសត្វតិច្ឆានទាំងនោះ វេជនិស្សិស្សស្រសំ ច្រើន
 ផ្កាបំរែងយេន្ទន្ទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកសត្វតិច្ឆាន ដែលមាន
 ស្មៅជាអាហារ កើតឡើង គឺ សេរ គោ លា តវៃ ច្រើន ឬក៏
 សត្វតិច្ឆានណាមួយ ដទៃទៀត ដែលមានស្មៅជាអាហារដូចគ្នា ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឬក្នុងពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់និសេសាហារ
 ក្នុងកាលធម្មន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើកម្មដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ
 លុះបើកម្មាយក្នុងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែល
 មានស្មៅជាអាហារនោះ ។

(១៤៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិច្ឆាន (១៖)
 មានលាមកជាអាហារ ។ ពួកសត្វតិច្ឆានទាំងនោះ គ្រាន់តែផ្គុំខ្លួន
 លាមកអំពីចម្ងាយ ក៏ស្ទុះទៅដោយគិតថា យើងនឹងស្មី ក្នុងទីខ្លះ យើង
 នឹងស្មី ក្នុងទីខ្លះ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ តែងស្ទុះទៅតាមកូននៃគ្រឿងឬដូង
 ដោយគិតថា យើងនឹងបរិភោគ ក្នុងទីខ្លះ យើងនឹងបរិភោគ ក្នុងទីខ្លះ
 សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វតិច្ឆាន

ក្នុងកត្តា តេ ទូរតោ ។ ក្នុងកង្ខំ យាយិត្តា ជាវន្តិ
 ឯតុ កុញ្ញិស្សាម ឯតុ កុញ្ញិស្សាមាតិ ។ កតមេ
 ច កិក្កុវេ វិញ្ញាណគណ ចាលា ក្នុងកត្តា កុញ្ញិជា
 សុកក លោណា សិទ្ធិលា យេ វា បដញ្ញាបិ
 កេចិ វិញ្ញាណគណ ចាលា ក្នុងកត្តា ។ ស ទោ
 សោ កិក្កុវេ ពាលោ ឥច បុត្តេ រសាបោ ឥច
 ចាចាធិ កម្មាធិ កវិត្តា កាយស្ស កេតា បរម្ម-
 រណា តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបដ្ឋតិ យេ
 តេ សត្តា ក្នុងកត្តា ។

[១៤៦] សន្តិ កិក្កុវេ វិញ្ញាណគណ ចាលា
 អន្ធការេ ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ មី-
 យន្តិ ។ កតមេ ច កិក្កុវេ វិញ្ញាណគណ ចាលា
 អន្ធការេ ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ
 មីយន្តិ តីជា បដង្ហា^(១) តណ្ហាប្បាណ យេ វា
 បដញ្ញាបិ កេចិ វិញ្ញាណគណ ចាលា អន្ធការេ
 ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ មីយន្តិ ។

១ ឧ. បុប្ផា ។

ដែលមានលាមកជាតាហារ ពួកសត្វកំព្រាននោះ គ្រាន់តែជំក្លុនលាមក
 អំពីចម្ងាយ ក៏ស្តាប់ដោយគិតថា យើងនឹងស៊ីក្នុងខ្លួនខ្លះ យើងនឹង
 ស៊ីក្នុងខ្លួនខ្លះ ក៏មានទម្រង់យូរយ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់កិក្កុវាំងឡាយ
 ពួកសត្វកំព្រានដែលមានលាមកជាតាហារ កើតអ្វីៗ គឺមាន ជ្រូក គ្រុ-
 ចចក ឬក៏សត្វកំព្រានណាមួយក្រៅពីនេះទៀត ដែលមានលាមកជា
 តាហារជូតគ្នា ។ ម្ចាស់កិក្កុវាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នក
 ជាប់នឹងសេតាហារក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើឲ្យកម្មដ៏
 លាមកក្នុងលោកនេះ ល្មើបកម្លាយរាងភាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើត
 ជាមួយនឹងពួកសត្វដែលមានលាមកជាតាហារនោះ ។

[១៤៦] ម្ចាស់កិក្កុវាំងឡាយ មានពួកសត្វកំព្រាន កើតក្នុងខ្លួន
 នឹង ចាស់ក្នុងខ្លួននឹង ស្លាប់ក្នុងខ្លួននឹង ។ ម្ចាស់កិក្កុវាំងឡាយ
 ចុះពួកសត្វកំព្រាន កើតក្នុងខ្លួននឹង ចាស់ក្នុងខ្លួននឹង ស្លាប់ក្នុងខ្លួននឹង
 កើតអ្វីៗ គឺ កត្តា ពាក ជាន់ ឬក៏សត្វកំព្រានណាមួយក្រៅពីនេះ
 ទៀត ដែលកើតក្នុងខ្លួននឹង ចាស់ក្នុងខ្លួននឹង ស្លាប់ក្នុងខ្លួននឹងដែរ ។

ស ទោ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ វេទ បុត្រោ រសាទោ
វេទ ចាចាចិ កម្មាចិ កវិក្ខា កាយស្ស កេនា
បរម្មណា តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបន្នតិ
យេ តេ សត្តា អន្តការេ ជាយន្តិ អន្តការេ ជីយន្តិ
អន្តការេ មីយន្តិ ។

(១៤៧) សន្តិ ភិក្ខុវេ វិរាជានតតា ចាលា
ឧទកស្មី ជាយន្តិ ឧទកស្មី ជីយន្តិ ឧទកស្មី
មីយន្តិ ។ កតថេ ច ភិក្ខុវេ វិរាជានតតា ចាលា
ឧទកស្មី ជាយន្តិ ឧទកស្មី ជីយន្តិ ឧទកស្មី
មីយន្តិ មច្ឆា កត្តចា សុសុមារា យេ វា បនព្វាបិ
តេចិ វិរាជានតតា ចាលា ឧទកស្មី ជាយន្តិ ឧ
ទកស្មី ជីយន្តិ ឧទកស្មី មីយន្តិ ។ ស ទោ សោ
ភិក្ខុវេ ពាលោ វេទ បុត្រោ រសាទោ វេទ ចាចាចិ
កម្មាចិ កវិក្ខា កាយស្ស កេនា បរម្មណា តេសំ
សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបន្នតិ យេ តេ សត្តា
ឧទកស្មី ជាយន្តិ ឧទកស្មី ជីយន្តិ ឧទកស្មី
មីយន្តិ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលៈនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងសេសាហារ
ក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើកម្មដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ
លុះបែកព្រាយពន្លកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែល
កើតក្នុងទីនឹង ចាស់ក្នុងទីនឹង ស្លាប់ក្នុងទីនឹងនោះ ។

(១៤៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វវិរាជាន កើតក្នុងទឹក
ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក្នុងទឹក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកសត្វ
វិរាជាន កើតក្នុងទឹក ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក្នុងទឹក កើតអ្វី គឺ ក្រី
អណ្តើក ក្រពើ ឫកសត្វវិរាជានពាមួយ(ត្រីពិចារេទៀត) ដែលកើតក្នុង
ទឹក ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក្នុងទឹកដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
ពាលៈនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងសេសាហារក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ
ហើយធ្វើកម្មដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ លុះបែកព្រាយពន្លកាយស្លាប់
ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែលកើតក្នុងទឹក ចាស់ក្នុងទឹក
ស្លាប់ក្នុងទឹកនោះ ។

អសុច្ឆិស្តី មីយន្តិ ។ អនេកមរិយាយេនមិ ទោ អហំ
កិក្កុវេ តិវច្ឆានយោនិកាមំ កាថេយ្យំ ។ យាវត្ថុំនំ
កិក្កុវេ ន សុតារំ អត្តារនេន ចាបុណិកុំ យាវ
នុត្តារ តិវច្ឆានយោនិ ។

(១៤៧) សេយ្យជាមិ កិក្កុវេ បុរិសោ ឯកច្ឆិក្កុន្សំ
យុតំ មហាសមុទ្រេ^(១) បក្កុបេយ្យ ។ តមេនំ បុរត្ថិមោ
វាតោ បច្ឆិមេន សំហរេយ្យ បច្ឆិមោ វាតោ
បុរត្ថិមេន សំហរេយ្យ ឧត្តរោ វាតោ នក្កុណោន
សំហរេយ្យ នក្កុណោ វាតោ ឧត្តរេន សំហរេយ្យ ។
ត្រតាស្ស^(២) កាលោ កាច្ឆោតោ សោ វស្សសតស្ស
អច្ចយេន សកី ឧម្មុន្ទេយ្យ ។ តំ តំ មញ្ញម
កិក្កុវេ អមិ នុ សោ កាលោ កាច្ឆោតោ
អមុស្តី ឯកច្ឆិក្កុន្សំ យុតេ តិវំ បរិសេយ្យាតំ ។

១ ឧ. សមុទ្រ ។ ២ អ. ត្រាយំ ។

ចាសំក្កុនិវិមិស្តោ ភ្ជាប់ក្កុនិវិមិស្តោនោ ។ ម្ចាស់កិក្កុចានិ ឡាយ
កថាភតនិសំវែន រៀបចម្រុកំណិក ខៃសក្កុតិច្ឆោន ដោយអនេក-
បរិយាយទៅកំបុន ។ ម្ចាស់កិក្កុចានិ ឡាយ តែដំណើរដែលកថាភត
ពោលទៅ ក៏មិននិយមនឹងដល់កម្រិតកំណើតសក្កុតិច្ឆោន ដែលមាន
ទុក្ខបាទឡើយ ។

(១៤៧) ម្ចាស់កិក្កុចានិ ឡាយ ដូចបុរសដាក់និម ដែលមាន
ច្បាប់តម្រូវ ទៅក្នុងមហាសមុទ្រ ។ ខ្យល់ពីខាងកើតបក់បន្ទាត់និម
នោះទៅខាងលិច ខ្យល់ពីខាងលិចបក់បន្ទាត់ទៅខាងកើត ខ្យល់ពីខាង
ជើងបក់បន្ទាត់ទៅខាងត្បូង ខ្យល់ពីខាងត្បូងបក់បន្ទាត់ទៅខាងជើង ។
ក្នុងមហាសមុទ្រនោះ មានអណ្តូកទាក់មួយ អណ្តូកនោះ អំណឹះ
ទៅមួយយេន្នាំ ទើបទើបឡើងម្តង ។ ម្ចាស់កិក្កុចានិ ឡាយ អ្នកចានិ-
ឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច អណ្តូកទាក់នោះ កើតច
នឹងច្រកកទ្ធចូលទៅក្នុងនិម ដែលមានច្បាប់តម្រូវនោះបាទ ឬទេ ។

ខោ ហេតុ កន្លែង^(១) យន្តិ ទូល^(២) កន្លែង កនាចិ
 ករហេតិ ធិយស្ស អនុតោ អនុយេនាតិ ។ ទិប្បត្រ
 ខោ សោ ភិក្ខុវេ កាលោ កន្លែង អនុស្សី
 ឯកច្ឆិក្កន្ទេ យុតេ តិវិ បវេសេយ្យ ។ អតោ^(៣)
 ទុល្យកតហំ ភិក្ខុវេ មនុស្សត្ថំ វនាមិ សក្កិ
 វិទិតាតតេន កាលេ ម តំ កិស្ស ហេតុ ម
 ហេតុ ភិក្ខុវេ អត្ថំ ធម្មចរិយា សមចរិយា កុ
 សនកិរិយា បុញ្ញកិរិយា អញ្ញមញ្ញចានិកា ឯតុ
 ភិក្ខុវេ វត្ថុតិ ទុទ្ធករហារិកា^(៤) ។

(១៧០) ស ខោ សោ ភិក្ខុវេ កាលោ សចេ
 កនាចិ ករហេតិ ធិយស្ស អនុតោ អនុយេន ម-
 នុស្សត្ថំ អាគច្ឆតិ យោចិ កាចិ ធិតក្កលាធិ ចណ្ណាល-
 កុលំ វា យេសាធកុលំ វា វេទុកុលំ វា វេតការកុលំ

១. ខោ ហេតុ កន្លែង ២. ទិប្បត្រ ។ ២. ម. បទ។ ៣. ម. អតោ ។ ៤. ម. ទុទ្ធករហារិកា

ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបចូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនបាទទេ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើក្រែងតែកន្លងកាលទៅម្តងៗ យូរអង្វែងណាស់ (រឿង
 កាលនោះ ប្រកកចូលទៅក្នុងច្បារនិមន្តទោ) ។ ព្រះអង្គប្រាស់ថា
 ខ្ញុំភិក្ខុទាំងឡាយ អនុតោនោះ ប្រកកចូលទៅក្នុងនិមន្ត ដែល
 មានច្បារនិមន្តនោះ ទុកថាជាចាប់ណាស់ផង ។ ខ្ញុំភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក៏ជាអនុតោ បុគ្គលពាល ទៅកើតជាវិនិច្ឆ័យហើយ កម្រនឹង
 បានអនុតោមកជាមនុស្សវិញ ជាងអនុតោនោះទៅទៀត ដំណើរ
 នោះ តើព្រះហេតុអ្វី ខ្ញុំភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាភិក្ខុវិនិច្ឆ័យនោះ
 មិនមានការប្រព្រឹត្តដ៏ដ៏ស្មើ មិនមានការធ្វើកុសល មិនមានការធ្វើ
 បុណ្យទេ ខ្ញុំភិក្ខុទាំងឡាយ មានតែការបំបែកខ្លួនខ្លួនគ្នា សម្លាប់
 គ្នាដែលមានកម្លាំងជ័យ តែងមានទៅក្នុងវិនិច្ឆ័យនោះ ។

(១៧១) ខ្ញុំភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ប្រសិនបើ
 អំណើកាល យូរអង្វែងទៅ ម្តងៗ រឿងបាទមកកាន់អនុតោជាមនុស្ស
 ក្នុងកាលជាទាំងព្រាយ តែងកើតក្នុងត្រកូលដោយភាព គឺ ត្រកូល
 ចណ្ណាល ត្រកូលអ្នកនេសាទ ត្រកូលអ្នកព្យាបាល ត្រកូលអ្នកធ្វើរថ

វា បុគ្គលកុលំ វា កកាវុមេ កុលេ បន្តា ជាយតិ
 ធុន្ទ្រេ អប្បន្ទចានភោជនេ កសិវត្តិកេ យតុ
 កសិវេន យាសន្តាទោ លទ្ធកិ ។ លោ ច ហោតិ
 ទុទ្ធលោកា ទុទ្ធសិកោ ទុកោជិមកោ ពហុតាទោ^(១)
 កាលោ វា កុលំ វា ខតោ វា^(២) បត្តហោតា
 វា ន លាភំ អន្តស្ស ចានស្ស វត្តស្ស យានស្ស
 មាលាតទ្ធវិលេចនស្ស សេយ្យវសជប្បនិមេយ្យស្ស ។
 លោ កាយេន ទុទ្ធវិកំ ចរតិ វាចាយ ទុទ្ធវិកំ ចរតិ
 មនសា ទុទ្ធវិកំ ចរតិ ។ លោ កាយេន ទុទ្ធវិកំ
 ចរិត្តា វាចាយ ទុទ្ធវិកំ ចរិត្តា មនសា ទុទ្ធវិកំ ចរិត្តា
 កាយស្ស ភេតា បរម្មណា អចាយំ ទុក្កតិ វិទិតាតំ
 ចិរយំ ទុបបដ្ឋតិ ។

១ ខ. ព្រាតោ ។ ២ ម. ខតោ ។

ត្រកូលអ្នកកើបសម្រាម ជាត្រកូលកំសតំ វេកានបាយ ទិក ភោជន
 ប្រព្រឹត្តសំទៅដោយលំបាក ជាត្រកូលកេបាយសុំ ធិនិសំពតំស្ងៀត
 បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្សមានសម្បត្តិ
 ពាក្រកំ មិនអ្នកផងទៀងមើល ជាមនុស្សគ្រឿ មានជម្ងឺច្រើន ជា
 មនុស្សភ្នាក់ ក្រង់ ខ្វក ខ្វិន ជាអ្នកមិនបានបាយ ទិក សំពតំ យាន
 ជាត្រកូល គ្រឿងត្រកូល គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ចំរែក ចំរៅកស្រីយ
 គ្រឿងប្រថីបាឡិយ ។ បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយកាយ
 ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយចិត្ត ។ បុគ្គលនោះ
 លុបប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយវាចា ប្រព្រឹត្ត
 ទុច្ចរិត ដោយចិត្តហើយ ផលវិបាកបាយកងកាយស្លាប់ទៅ តែនិទៅ
 កើតក្នុងកំណើតវិញនា ប្រេក អសុភោយ នរក ។

(១៨០) សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ អក្កុជុត្តា បវេមេ-
 នេវ កាលិក្កុហោន បុត្តម្យំ ជីយេនំ គារម្យំ ជីយេនំ
 សត្វំ សាបតេយ្យម្យំ ជីយេនំ ឧត្តរម្យំ អន្តតន្តំ^(១)
 និក្ខេយ្យ ។ អប្បមគ្គុកោ សោ ភិក្ខុវេ កាលិក្កុហោ
 យំ សោ អក្កុជុត្តា បវេមេនេវ កាលិក្កុហោន បុត្តម្យំ
 ជីយេនំ គារម្យំ ជីយេនំ សត្វំ សាបតេយ្យម្យំ ជី-
 យេនំ ឧត្តរម្យំ អន្តតន្តំ និក្ខេយ្យ ។ អដិទោ
 អយមេវ តតោ មហាន្តគរោ កាលិក្កុហោ យំ សោ
 ពាលោ កាយេន ទុច្ឆរិតំ ចរិត្តា វាចាយ ទុច្ឆរិតំ
 ចរិត្តា មនសា ទុច្ឆរិតំ ចរិត្តា កាយស្ស កេនា ប-
 រម្មណា អចាយំ ទុត្តតិ វិនិច្ឆាតំ និរយំ ឧបបដ្ឋតិ ។
 អយំ^(២) ភិក្ខុវេ តេវលា បរិបូរោ ពាលក្ខមីតិ ។

១ ឧ. អនុតន្តំ ទិស្សតិ ។ ម. អនិកន្តំ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. អយម្យំ ។

(១៨១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចយ៉ាងអ្នកលេងវិល្យនិក្ខាល់
 តែងធ្វើកូនឱ្យហ៊ានហោចទៅផង ធ្វើប្រុកឱ្យហ៊ានហោចទៅផង ធ្វើ
 សម្បត្តិទាំងពួងឱ្យហ៊ានហោចទៅផង ដោយការចាញ់ជាដំបូង ភាវ
 មុខ ក៏ដល់ខ្លាចការជាប់វិល្យនិក្ខាល់ទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់
 ហេតុដែលអ្នកលេង វិល្យនិក្ខាល់នោះ ធ្វើកូនឱ្យហ៊ានហោចទៅផង
 ធ្វើប្រុកឱ្យហ៊ានហោចទៅផង ធ្វើសម្បត្តិទាំងពួងឱ្យហ៊ានហោចទៅផង
 ដោយការចាញ់ជាដំបូង ភាវមុខ ក៏ដល់ខ្លាចការជាប់វិល្យនិក្ខាល់
 ទៀតនោះ ឈ្មោះថាចាញ់បន្តិចបន្តួចទេ ។ ចំណែកទាំងពួងពាល
 នោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ឆរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ឆរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្ត
 ទុច្ឆរិតដោយចិត្តហើយ លុះដល់បែកផ្ទាយកងកាយ ស្តាប់ទៅ ក៏ទៅ
 កើតក្នុងកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ប្រេក អស្សរកាយ នរក នេះឯង ទើប
 ឈ្មោះថាការចាញ់យ៉ាងធំ ជាងនោះទៅទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាពាលក្ខមី ដ៏បរិបូណ៌គ្រប់គ្រាន់ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បរិបណ្ណបតំ

(១៨២) តិណិមាដំ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតស្ស បណ្ឌិ-
 កលក្កណាដំ បណ្ឌិតនិមិត្តាដំ បណ្ឌិតាបនាដំ ។
 កាតមាដំ តិណិ ។ វេទ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ សុចិដ្ឋិ-
 តចិដ្ឋិ ច ហោតិ សុភាសិតភាសី ច សុកាតកម្ម-
 ការី ច ។ ខោ ចេតំ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ សុចិដ្ឋិ-
 តចិដ្ឋិ ច អភវិស្សុ សុភាសិតភាសី ច សុកាត-
 កម្មការី ច ។ កោ ចំ បណ្ឌិតា ជាធម្ម្យំ បណ្ឌិតោ
 អយំ កវំ សប្បវិសោតិ ។ យស្មា ច ខោ ភិក្ខុវេ
 បណ្ឌិតោ សុចិដ្ឋិតចិដ្ឋិ ច ហោតិ សុភាសិតភាសី
 ច សុកាតកម្មការី ច តស្មា តំ បណ្ឌិតា ជាមដ្ឋិ
 បណ្ឌិតោ អយំ កវំ សប្បវិសោតិ ។ ស ខោ
 សោ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ តវិចំ ទិដ្ឋេវ តម្មេ សុខំ
 សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បរិបណ្ណបតំ

(១៨២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត មានហេតុជាគ្រឿង
 ចំណាំជាបណ្ឌិត មានហេតុជាគ្រឿងសំគាល់ជាបណ្ឌិត មាន
 ចរិតជាបណ្ឌិត ព្យាយាមនេះ ។ ហេតុ ព្យាយាម កើតឡើង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកគិតគំនិតល្អ ១ ខ័យាយ
 សំដីល្អ ១ ធ្វើអំពើល្អ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើជនជា
 បណ្ឌិតនោះ ជាអ្នកមិនគិតគំនិតល្អផង មិនខ័យាយសំដីល្អផង មិន
 ធ្វើអំពើល្អផងទេ ។ កើតអ្នកប្រាជ្ញណា ខឹងស្គាល់ជនជាបណ្ឌិត
 នោះជា អ្នកដ៏ចម្រើននេះ ជាបណ្ឌិត ជាសប្បុរស ដូច្នោះទាន ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត ជាអ្នកគិតគំនិតល្អផង ខ័យាយសំដី
 ល្អផង ធ្វើអំពើល្អផង ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាពួកអ្នក
 ប្រាជ្ញ ស្គាល់ជនជាបណ្ឌិតនោះថា អ្នកនេះជាបណ្ឌិត ជាសប្បុរស ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតនោះសោត តែងទទួលនូវសចក្តិ
 សុខ សោមនស្ស ព្យាយាម យ៉ាង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

សុត្តន្តបិដក ពាលបណ្ឌិតសុត្ត បណ្ឌិតវិទ្ធិបិដក

(១៨៣) ស.ចេ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ សកាយំ វា
 ទិសិទ្ធោ ហោតិ រមិយាយ វា ទិសិទ្ធោ ហោតិ
 សិទ្ធិដកោ វា ទិសិទ្ធោ ហោតិ ឥន្ទ្រ ជិហោ
 តង្គំ តស្ស្យុប្បំ កាដំ មន្តេតិ ។ ស.ចេ ភិក្ខុវេ
 បណ្ឌិតោ ទាណតិទាតា បដិវិរោ ហោតិ អទិទ្ធានា-
 នា បដិវិរោ ហោតិ កាមេសុ មិទ្ធានាវា បដិវិរោ
 កោតិ មុសាវា បដិវិរោ ហោតិ សុរាមេយមដ្ឋ-
 ប្បមាទដ្ឋានា បដិវិរោ ហោតិ ឥន្ទ្រ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិ-
 តស្ស វិរំ កោតិ យំ ចោ ជិហោ តង្គំ តស្ស្យុប្បំ
 កាដំ មន្តេតិ សិវិទ្ធិន្តេ តេ ទដ្ឋា មយំ អហោ
 តេសុ ទម្មេសុ សទ្ធិស្សមិតិ ។ វា ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ
 បបមំ ទិដ្ឋេ ទម្មេ សុំ សោមទស្សំ បដិសិវេនេតិ ។

សុត្តន្ត ពាលបណ្ឌិតសុត្ត សុទ្ធាបច្ចុប្បន្នរបស់បណ្ឌិត

(១៨៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើជនជាបណ្ឌិត អន្តិយ
 ក្នុងសាលាក្តី អន្តិយក្នុងប្រាក្តី អន្តិយក្នុងផ្លូវបែកជា ៤ ក្តី ចំណែកអ្នក
 ផងដែលអន្តិយក្នុងបរិស័ទនោះ តែងប្រើក្បពាក្យ (ថ្ងៃដំបូងនោះ) ដែល
 កើតអំពីអំពើនោះ ដ៏សមគួរដល់អំពើនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បើជនជាបណ្ឌិត ជាអ្នកវៀរចាកបាណាភិបាត វៀរចាកអទិទ្ធានា វៀរ-
 ចាកកាមេសុមិទ្ធានា វៀរចាកមុសាវា វៀរចាកហេតុជាទីតាំង ខែ
 សេចក្តីប្រមាទ គឺជិតខ្លះសុំទិសិវេយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជា
 បណ្ឌិតនោះ តែងភិក្ខុក្នុងពាក្យ ដែលអ្នកផងនិយាយនោះថា អ្នកផង
 តែងប្រើក្បពាក្យណា ដែលកើតអំពីអំពើនោះ ដ៏សមគួរដល់អំពើនោះ
 ធម៌ទាំងឡាយនោះ មាននៅក្នុងអញ្ញផង ខ្លួនកញ្ញសាត ក៏ប្រាកដ
 ក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត តែង
 ទទួលខ្លះសេចក្តីសុខ សោមទស្ស ទី ១ នេះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេស្កាសក្ក

(១៨៤) បុទ ធម៌ កិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ បស្សតិ
 រាជាតោ ចោវ អាតុចារិ កហោត្វា វិវិទា កម្មការ-
 ណា ការោន្ត កសាហិមិ ការោន្ត វេត្តហិមិ
 ការោន្ត អន្ធនណ្ឌិកេហិមិ ការោន្ត ហត្ថម្យិ ធិន្តន្ត
 ចានម្យិ ធិន្តន្ត ហត្ថចានម្យិ ធិន្តន្ត កណ្ណម្យិ
 ធិន្តន្ត ចាសម្យិ ធិន្តន្ត កណ្ណចាសម្យិ ធិន្តន្ត
 វិលុត្តិជាលិកម្យិ ករោន្ត សន្និធុណ្ឌិកម្យិ ករោន្ត
 រាហុម្យិ ករោន្ត ជោតិមាលិកម្យិ ករោន្ត
 ហត្ថប្បជោតិកម្យិ ករោន្ត វេសាវត្តិកម្យិ ករោន្ត
 ចិរកវិសិកម្យិ ករោន្ត វិលោយ្យកម្យិ ករោន្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេស្កាសក្ក

(១៨៤) ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ មួយទៀត ដូចជាបណ្ឌិតឃើញ
 ទូរ្យោរាជាចាំនិទ្ធាយ កាលចាប់ផ្តើមចោរដែលប្រព្រឹត្តាក្រក់ពុទ្ធបើយ
 ក្រសំបង្កប់ទ្រូងកម្មករណ៍ផ្សេងៗ គឺ ទ្រូងយដោយរំពាក់ខ្លះ ទ្រូងយ
 ដោយផ្តៅខ្លះ ទ្រូងយដោយដំបងខ្លះ ទ្រូងកាត់ដៃខ្លះ ទ្រូងកាត់ជើងខ្លះ
 ទ្រូងកាត់ចំនីដៃចំនីជើងខ្លះ ទ្រូងកាត់ស្លឹកក្រចៀកខ្លះ ទ្រូងកាត់ច្រមុះខ្លះ
 ទ្រូងកាត់ចំនីស្លឹកក្រចៀកចំនីច្រមុះខ្លះ ទ្រូងធ្វើពិលន្តិជាលិកកម្ម គឺអំពើ
 ដែលគេធ្វើឲ្យដួចជាដាច់ដាក់ទឹកជ្រក់ខ្លះ^(១) ទ្រូងធ្វើឲ្យសន្តិមុណ្ឌិកកម្ម គឺ
 អំពើដែលគេធ្វើឲ្យលទ្ធផលឲ្យលើសដួចជាសំបកសំនិះខ្លះ^(២) ទ្រូងធ្វើឲ្យរាហុមុខ-
 កម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដួចជាមាត់រាហុខ្លះ^(៣) ទ្រូងធ្វើឲ្យជោតិកា-
 លិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យមេនុស្សឲ្យដួចជាផ្តាសាយខ្លះ^(៤) ទ្រូងធ្វើឲ្យ
 ហត្ថប្បជោតិកកម្ម គឺអំពើដែលគេផ្គត់ផ្គង់ខ្លះ^(៥) ទ្រូងធ្វើឲ្យឯកេវត្តិកកម្ម
 គឺអំពើដែលគេធ្វើដួចជាពន្លាត់ស្រុកពាតិខ្លះ^(៦) ទ្រូងធ្វើឲ្យចិរកវិសិក-
 កម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដួចជាស្បៀកសំពត់សំបកឈើខ្លះ^(៧) ទ្រូងធ្វើ
 ឲ្យឯលោយ្យកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដួចជាដើងសត្វក្រោយខ្លះ^(៨)

១ ។ល។ ៨ មើលឧបេស្កាសក្កៈក្នុងមហាទុត្តសូត្រ ក្នុងមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណា-
 សកៈ ចម្រើន គ្រងទំព័រ ៣២០-៣២១ ។

សុត្តន្តបិដក ពាលបណ្ឌិតសុត្ត បណ្ឌិតវិទ្ធិសុត្ត

ពាលសម្មសិកម្ម កាលេន្ត កហាបណកម្ម កាលេន្ត
 ទារមតថ្មិកម្ម កាលេន្ត បណិយបរិវត្តិកម្ម ក-
 ាលេន្ត បណាលបិកម្ម កាលេន្ត តត្តេនបិ តេលេន
 ឌិសិក្ខុន្ត សុទេហិមំ ទាតាមេន្ត ជីវន្តម្បិ សុលេ
 ទត្តាសេន្ត អសិទាមិ សីសំ ជិន្ទន្ត ។ ក្រុត កិក្ខុ
 បណ្ឌិតស្ស ឃី ហោតិ យថាវុទាមំ ចោ ទាមកា
 កម្មាមំ ហេតុ វាជាយោ ចោវ កាតុចារី កហេត្តា វិ
 កម្មការណា កាលេន្ត កសាហិមិ កាល្យេន្ត វេត្តេបំ
 កាល្យេន្ត អន្ធនណ្ឌកេហិមិ កាល្យេន្ត ហត្ថម្បិ ជិ
 ទាមម្បិ ជិន្ទន្ត ហត្ថទាមម្បិ ជិន្ទន្ត កណ្ណម្បិ ជិ

សុត្តន្ត ពាលបណ្ឌិតសុត្ត សុទ្ធកិបបុប្ផន្តរបស់បណ្ឌិត

ឲ្យធ្វើឲ្យពាលសម្មសិកម្ម គឺអំពើដែលគេដក់ដាក់ ដោយកាតិបុសន្ត^(១)
 ខ្លះ ឲ្យធ្វើឲ្យកហាបណកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យចូលរិះប្រមាណ
 ប៉ុនកហាបណៈមួយខ្លះ^(២) ឲ្យធ្វើឲ្យវារាបភច្ឆិកម្ម គឺអំពើដែលគេ
 យកចិត្តស្រាចខ្លះ^(៣) ឲ្យធ្វើឲ្យបណិយបរិវត្តិកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើ
 ឲ្យដូចជាចន្ទិលជើងគុល ឬសសរគាលខ្លះ^(៤) ឲ្យធ្វើបណាលបិកម្ម
 គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាកណ្តាប់ចំបើងខ្លះ^(៥) ឲ្យស្រាចដោយច្រង
 ជីក្តៅខ្លះ ឲ្យត្រងខ្លះ ឲ្យដេកផ្ការលើឈើអណ្តែតទាំងស្រុងខ្លះ ឲ្យកាត់
 ក្បាលដោយដាវខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតភិក្ខុគ្រិះ ក្នុង
 អំពើទាំងនោះយ៉ាងនេះថា ព្រះរាជាទាំងឡាយ ចាប់ចោលដែលប្រព្រឹត្ត
 កាត្រក់បាទហើយ ក្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេងៗ គឺឲ្យវាយដោយ
 វិភាគខ្លះ ឲ្យវាយដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដំបងខ្លះ ឲ្យកាត់ដៃខ្លះ
 ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ស្បែកច្រៀកខ្លះ

១ ។ ល ។ ៥ មើលឧបសម្ព័ន្ធនេះក្នុងមហាទុក្ខសុត្ត ក្នុងមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណ-សកៈ បឋមភាគ ត្រង់ទំព័រ ៣២១-៣២១ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ ឧបទ្ទេសស្កន្ត

តាសម្បិ ជិទ្ធព្វិ កណ្ណិយាសម្បិ ជិទ្ធព្វិ ភិលន្តជាលិ-

កម្បិ ករោន្តិ សន្តមុណ្ឌិកម្បិ ករោន្តិ វហុមុខម្បិ

ករោន្តិ ជោតិមាលិកម្បិ ករោន្តិ ហត្ថប្បជោតិកម្បិ

ករោន្តិ ឯកោវត្តិកម្បិ ករោន្តិ ចិរកវាសិកម្បិ

ករោន្តិ ឯណាយ្យកម្បិ ករោន្តិ តលិស-

ម្បិសិកម្បិ ករោន្តិ កហាមណកម្បិ ករោន្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្កន្ត

ឲ្យកាត់ច្រមុះ ឲ្យកាត់ចំណីស្លឹកត្រចៀកចាំដីច្រមុះ ឲ្យធ្វើពិលន្តជា-

លិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាធ្នង់ដាក់ចំកជ្រក់ ឲ្យធ្វើឲ្យសន្ត-

មុណ្ឌិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យលើសដូចជាសំបកស័ន្ទ ឲ្យធ្វើ

ឲ្យវហុមុខកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ឲ្យដូចជាមាត់វហុមុខ ឲ្យធ្វើឲ្យ

ជោតិមាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្នងមុខស្បឲ្យដូចជាផ្កាភ្លឺន្ទ ឲ្យធ្វើ

ឲ្យហត្ថប្បជោតិកកម្ម គឺអំពើដែលគេដុតដៃ ឲ្យធ្វើឲ្យឯកោវត្តិកកម្ម គឺ

អំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាពន្លាត់ស្បែកព័ទ្ធ ឲ្យធ្វើឲ្យចិរកវាសិកកម្ម គឺ

អំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាស្បៀតសំពត់សំបកឈើ ឲ្យធ្វើឲ្យឯណាយ្យ-

កកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាជើងច្រាយ ឲ្យធ្វើឲ្យតលិសម័សិក-

កម្ម គឺអំពើដែលគេដាក់មាត់ដោយកាត់ឬស្នូច ឲ្យធ្វើឲ្យកហាមណក-

កម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យរួចសិរិះ ប្រមាណប៉ុនកហាមណៈមួយ ៗ ៖

សុត្តន្តបិដក ពាលបណ្ឌិតសុត្តន្ត បណ្ឌិតវិទ្ធិធម្មសុត្តន្ត

ទាកបតត្ថិតាម្យំ កាកោន្តិ បលីយបរិវត្តិតាម្យំ កាកោន្តិ
 បលាលបិវត្តិតាម្យំ កាកោន្តិ កត្តោនបិ តេលេន
 ខុសិត្យាន្តិ សុខទេហិបិ ទាណាបេន្តិ ជីវន្តម្យំ សុលេ
 ទត្តាសេន្តិ អសិហាបិ សិសំ ធិន្តន្តិ ។ ន តេ
 ធម្មា មយេ សិវិទ្ធិន្តិ^(១) អហាតុ ន តេសុ ធម្មេសុ
 សន្តិស្សាមីតិ ។ វេទម្យំ^(២) ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ ទុតិយំ
 និដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ កេណមនស្សំ បដិសំវេទនតិ ។

(១៨៧) បុណ្ណ ចរិ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតំ បិវសមារុទ្ធាន្តិ
 វា មត្យសមារុទ្ធាន្តិ វា ធម្មាយំ វា សេមាធំ យោនិស្ស
 បុត្រេ កាល្យាណាធំ កាម្មាធំ កាតាធំ កាយេន
 សុចរិតាធំ វាហាយ សុចរិតាធំ មនសា សុចរិតាធំ

១ ខ. សិវិទ្ធិន្តិ ។ ២ ខ. វិទ្ធិ ។

សុត្តន្តបិដក ពាលបណ្ឌិតសុត្តន្ត សុខត្ថងបច្ចុប្បន្នរបស់បណ្ឌិត

ឲ្យធ្វើខ្ញុំទាកបតត្ថិតាម្យំ គឺអំពើដែលគេយកចិត្តស្រាច់ខ្លះ ឲ្យធ្វើខ្ញុំ
 បលីយបរិវត្តិតាម្យំ គឺអំពើដែល គេធ្វើឲ្យដូចជាបង្កិលដើម្បីសុខ ឬសសា
 គោលខ្លះ ឲ្យធ្វើខ្ញុំបលាលបិវត្តិតាម្យំ គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាកណ្តាប់
 ចំបើងខ្លះ ឲ្យស្រោចដោយប្រេងដីក្តៅខ្លះ ឲ្យវត្តទាំងខ្លះ ឲ្យជេកជាលើ
 លើអណ្តាតទាំងស្រុងខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ព្រោះហេតុបុបកម្ម
 មានសភាពយ៉ាងណា ។ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនមានក្នុងភាគាត្រា
 ទាំងភាគាត្រាសោត ក៏មិនប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងឡាយនោះឡើយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដទៃជាបណ្ឌិត វេទនិទទួលសេចក្តីសុខសោមនស្ស
 ចំ ២ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ដទៃជាបណ្ឌិត កាល
 ឡើងកាន់កាំភ្លើង ឡើងកាន់គ្រែភ្លើង ជេកលើដៃនដីភ្លើង អំពើល្អទាំង
 ឡាយ គឺការប្រព្រឹត្តិល្អដោយកាយ ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយវចនា ការ
 ប្រព្រឹត្តិល្អដោយចិត្ត ណា ដែលដទៃជាបណ្ឌិតនោះ ធ្វើទុកក្នុងកាលមុន

កាងស្ស ភម្មី សមយេ ទុលម្ពុត្តិ អន្លោល-
 ម្ពុត្តិ អភិប្បវេណីម្ពុត្តិ ។ សេយ្យតាមិ កិក្ការេ មហាតំ
 បព្វតក្កុជាតំ ឆាយា សាយេ ក្ល្លសមយំ បវវិយា
 ទុលម្ពុត្តិ អន្លោលម្ពុត្តិ អភិប្បវេណីម្ពុត្តិ វិវេសេ ទោ
 កិក្ការេ បណ្ឌិតំ បិបសមាវុត្តិ វា មញ្ញសមាវុត្តិ
 វា ធម្មាយំ វា សេមាទំ យាមិស្ស បុព្វេ កាល្យាណាទំ
 កត្មានំ កតានំ កាយេន សុចរិតានំ វាចាយ សុចរិ-
 តានំ មនសា សុចរិតានំ កាងស្ស ភម្មី សមយេ
 ទុលម្ពុត្តិ អន្លោលម្ពុត្តិ អភិប្បវេណីម្ពុត្តិ ។ ក្រត កិក្ការេ
 បណ្ឌិតស្ស វិវេ ហោតិ អកតំ វេត មេ ចាយំ អកតំ
 លុត្តំ អកតំ កិក្កិសំ កតំ កាល្យាណំ កតំ
 កុសលំ កតំ កិក្កិសាណំ យាវតា ហោតិ អកត-
 ចាចានំ អកតលុត្តានំ អកតកិក្កិសានំ កតក-
 ល្យាណានំ កតកុសលានំ កតកិក្កិសាណានំ ក-
 តំ កតិ បេព្វ កត្តាមិទិ ។ សោ ន សោច-

អំពើល្អទាំងនោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ គ្រោចស្រង់ ទំនុកបម្រុងខ្ញុំ
 ជនជាបណ្ឌិតនោះ ក្នុងសម័យនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រឡាចាល
 ខែកំពុងក្នុងដំ តែងក្រាល ពលងាល គ្របលើផែនដី ក្នុងវេលាថ្ងៃ
 រសៀល មានបរមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានបរមយ្យ
 ដូចជនជាបណ្ឌិត កាលឡើងកាន់កំនីក្តី ឡើងកាន់គ្រែក្តី ដេកលើ
 ផែនដីក្តី អំពើល្អទាំងឡាយ គឺការប្រព្រឹត្តិល្អដោយកាយ ការប្រព្រឹត្តិល្អ
 ដោយវចនា ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយចិត្តណា ដែលជនជាបណ្ឌិតនោះ ធ្វើ
 ទុកក្នុងកាលមុន អំពើល្អទាំងនោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ គ្រោចស្រង់
 ទំនុកបម្រុង ខ្ញុំជនជាបណ្ឌិតនោះ ក្នុងសម័យនោះ ដូច្នោះឯង ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត តែងគិតក្នុងការម្នាក់ ដែលប្រាកដ
 ក្នុងចក្ខុវិស័យនោះ យ៉ាងនេះថា អើប្បិ ភាវាអញ មិនបានធ្វើបាប មិនបាន
 ធ្វើអំពើអាក្រក់ មិនបានធ្វើអំពើក្តៅក្រហាយទុកទេ ភាវាអញ ធ្វើតែ
 អំពើល្អ ធ្វើតែអំពើកុសល ធ្វើតែបុណ្យសម្រាប់ការពារក្រែង ពួកជន
 ដែលមិនបានធ្វើបាប មិនបានធ្វើអំពើអាក្រក់ មិនបានធ្វើអំពើក្តៅ
 ក្រហាយទុក ជាអ្នកធ្វើតែអំពើល្អ ធ្វើតែកុសល ធ្វើតែបុណ្យសម្រាប់
 ការពារក្រែង វេសិមានគតិ យ៉ាងណា ភាវាអញ នឹងទៅកាន់គតិ
 នោះ ក្នុងបរលោក ។ ជនជាបណ្ឌិតនោះ តែងមិនត្រៀមក្រំចិត្ត

ន កិលម្ពតំ ន បរិទេវតំ ន ទេវត្តាស្សី កន្ទុតិ
 ន សម្មាសាមាសធម្មតិ ។ វេទន្យំ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ
 ភតិយំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

(១៧៦) ស ទោ សោ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ កាយេន
 សុចរិតំ ចរិតំ វាចាយ សុចរិតំ ចរិតំ មនសា សុច-
 រិតំ ចរិតំ កាយស្ស គេតា បរម្មរណា សុតតិ សត្តំ
 លោកំ ឧបបន្តតិ ។ យំ ទោ តំ ភិក្ខុវេ សម្មា វេទនា-
 យោ វេទន្យំ ឯកន្តំ វេទន្តំ ឯកន្តំ កន្តំ ឯកន្តំ
 មនាបន្តំ សត្តមេវ តំ សម្មា វេទនាយោ វេទន្យំ ឯកន្តំ
 វេទន្តំ ឯកន្តំ កន្តំ ឯកន្តំ មនាបន្តំ ។ យាវត្ថិ
 ភិក្ខុវេ ឧបមាបិ ន សុការា យាវ សុខា សត្តាតិ

មិនលំបាក មិនទ្រាំទ្រ មិនគំរូស្រឡាញ់ មិនដល់គូរសេចក្តី
 វិន័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត តែងចូលសេចក្តីសុខ
 សោមនស្ស ទី ៣ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៧៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតនោះសោត បាន
 ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិត
 ដោយចិត្ត លុះបែកចូលរាងកាយស្ងប់ទៅ គឺទៅក៏អង្គុយស្ងប់ ស្ងួត
 ទៅរលាក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផងដែលនិយាយភាមហេតុ តែង
 និយាយចំពោះទំណា ថាជាទីគួរប្រាថ្នាតែមួយយ៉ាង គួរក្រេកអរតែ
 មួយយ៉ាង គួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាងដូច្នោះ ចំពោះគឺថាស្និទ្ធនោះឯង
 ដែលអ្នកផងនិយាយភាមហេតុ តែងនិយាយថា ជាទីគួរប្រាថ្នាតែមួយ
 យ៉ាង គួរក្រេកអរតែមួយយ៉ាង គួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាង ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះមែនហើយទើបតែងតែ ឲ្យដល់កម្រិតវាសន្តិ
 ដែលមានសេចក្តីសុខបានឡើយ ។

(១៧៧) ឃុំ វុត្ត អញ្ញតណេ ភិក្ខុ កកវន្តិ ឯត-
 នភេទ សញ្ញា បទ កន្តេ ឧបមា កាកុន្តិ ។ សញ្ញា
 ភិក្ខុតំ កកវា អភេទ សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ វគា
 ចក្កវត្តិ សត្តហិ វគេនេហំ សឧប្បាគតោ ចត្វហិ ច
 ឥន្ទ្រិហិ តតោនិទានំ សុទំ សោមនស្សំ បដិសិវេ-
 នេតិ ។ កតមេហិ សត្តហិ ។

(១៧៨) ឥទ ភិក្ខុវេ រញ្ញោ ទត្តិយស្ស មុ-
 ធាវសិក្ខស្ស តទហុចោសថេ បណ្ណិវសេ សីសទ្ធិហា
 តស្ស ឧចោសថិតស្ស ឧបរិប្បាសាទវកតស្ស និ-
 ចក្កវតំ ចាកុកវតិ សហស្សវំ សនេមិកំ សនាភិក
 សញ្ញាការបរិបូរំ ។ និស្វាន រញ្ញោ ទត្តិយស្ស
 មុធាវសិក្ខស្ស ឯតទហោសិ សុតំ ចោ បរ-
 មេតំ យស្ស រញ្ញោ មុធាវសិក្ខស្ស តទហុចោស
 ថេ បណ្ណិវសេ សីសទ្ធិហាតស្ស ឧចោសថិតស

(១៧៧) កាលបើព្រះអង្គត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មានភិក្ខុមួយរូប
 ក្រាបបង្គំទូលសួរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គអាចនឹងធ្វើឧបមាបាន ឬទេ ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគត្រាស់តបថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អថាគភាពនឹងធ្វើបាន ហើយទ្រង់ត្រាស់
 ថា ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទាយ ដូចស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយវគ្គៈ
 ៧ប្រការ និង ដោយច្បង ៤ យ៉ាង ហើយទ្រង់សោយសេចក្តីសុខ
 សោមនស្ស ព្រោះវគ្គៈនឹងច្បងនោះជាហេតុ ។ គេចាំនិ ៧ប្រការ
 នោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។

(១៧៨) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទាយ ក្នុងសោកនេះ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះ
 រាជាបានមុខគារិសកហើយ ទ្រង់កក់ព្រះសិរ្សក្នុងវ័យ ១៧ ជាវ័យទុរោសថ
 ហើយរក្សទុរោសថ អង្គនៅលើគ្រាសាទដ៏ប្រសើរ ចក្កវតំជាចិត្ត
 មានកាំមួយពាន់ ព្រមចាំនិទ្ធិកន្លងដុំ បរិបូណ៌ដោយភាពសេព្យគ្រប់
 គំរើកប្រាកដច្បើន ។ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជាបានមុខគារិសក ទ្រង់ទក
 ឃើញហើយ ទើបទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នោះថា អើតតាអញ ក៏ធ្លាប់បានព្យ
 រឿងនេះមកហើយថា ក្សត្រិយ៍អង្គណាជាព្រះរាជាបានមុខគារិសកហើយ
 ទ្រង់កក់ព្រះសិរ្ស ក្នុងវ័យ ១៧ ជាវ័យទុរោសថ ហើយរក្សទុរោសថ

ឧបរិម្ពាសា នវតតស្ស ធិត្ថំ ចក្កោតមំ ខាតុកវតិ
 សហស្សារំ សនេមិកំ សនាគិកំ សព្វាភារបរិបូរំ
 សោ យោតិ រាជា ចក្កោតិ អស្សំ ទុ ទោ អហំ
 រាជា ចក្កោតិ ។ អនេទោ ភិក្ខុវេ រាជា ទត្ថិយោ
 មុន្តាវសិកោ ឧដ្ឋយាសនា វិមេន ហេតុន
 ភិក្ខុវំ គហេត្វា នត្ថិលោន ហេតុន ចក្កោតមំ
 អត្តកិរតិ បវត្តតុ កវំ ចក្កោតមំ អតិវិជីនាតុ កវំ
 ចក្កោតនន្តំ ។ អនេទោ ភំ ភិក្ខុវេ ចក្កោតមំ បុរិក្ខិមំ
 ធិសំ បវត្តតិ អម្មនេវ រាជា ចក្កោតិ សន្និ ចតុរន្តិធិយា
 សេនាយ ។ យស្មី ទោ បន ភិក្ខុវេ បនេសេ
 ចក្កោតមំ បតិដ្ឋាតិ គរុត រាជា ចក្កោតិ វិសំ ឧបេតិ
 សន្និ ចតុរន្តិធិយា សេនាយ ។ យេ ទោ បន ភិក្ខុវេ
 បុរិក្ខិមាយ ធិសាយ បដិរាជាតោ តេ រាជាមំ ចក្កោតិ
 ឧបសម្ព័មិកា បវហាសុ បហិ ទោ មហារា

គនីខៅលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ចក្កោតមំជាដំបូង មានកាំមួយពាន់ព្រម
 ទាំងខ្នងកងទាំងដុំ ហិប្បណិដោយពាក្យទាំងពួង ក៏កើតប្រាកដរឿង
 ព្រះរាជាអង្គនោះ ឆ្លងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ឡើយ ពាក្យអញបានជាស្តេច
 ចក្រពត្តិហើយក៏ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះនោះ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះ
 រាជាបានមុន្តាភិសេកហើយ ទ្រង់ក្រោកចាកសេនាហើយ ទើបយក
 ព្រះហស្តទានទ្រង់ចាប់កុណ្ឌី យកព្រះហស្តទានស្តាំ ប្រសំច្រំចក្កោតមំ
 ហើយគ្រាស់ថា ចក្កោតមំចម្រើម ចូរអណ្តែតទៅ ចក្កោតមំចម្រើម ចូរ
 មានជ័យជំនះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះនោះ ចក្កោតមំនោះឯង
 ក៏អណ្តែតគ្រិសេកទៅកាន់ទិសទាំងគត ទើបព្រះបាទចក្រពត្តិ ទ្រង់
 ស្តេចទៅតាមក្រោយ ព្រមដោយចក្កោតមំនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បើចក្កោតមំប្រតិស្ឋាន ក្នុងប្រទេសណា ព្រះបាទចក្រពត្តិព្រមទាំងចក្ក-
 ោតមំនោះ ក៏ចូលទៅកាន់ព្រះរាជទិស ក្នុងប្រទេសនោះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកពួកស្តេចណា ដែលជាសក្រុវគនីខៅក្នុងទិស
 ទាំងកើត ព្រះរាជាទាំងនោះ ក៏ស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះបាទចក្រពត្តិហើយ
 ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចមកបុរ

ស្វាគតំ មហារាជ សកុណេ មហារាជ អនុសាស
 មហារាជានិ ។ រាជា ចក្កវត្តិ វរាហាហា ចារណា
 ន ហន្តព្រា អនិច្ចំ ចាណាតត្ថំ កាមេសុ មិច្ឆា ន
 ចរិតត្វា មុសា ន កាសិកត្វា មន្ទំ ន ចាតត្ថំ
 យជាត្វតត្វ កុញ្ញាជាតិ ។ យេ ទោ បន ភិក្ខុវេ
 បុរុត្ថមាយ ទិសាយ បដិវាជាហេ តេ រញ្ញា
 ចក្កវត្តិស្ស អនុយត្តា^(១) អហេស្មិ^(២) ។ អថទោ
 តំ ភិក្ខុវេ ចក្កវត្តំ បុរុត្ថមំ សម្មុទ្ធំ អន្លោកហេត្វា
 បច្ចុត្តវិត្វា ទត្តិណំ ទិសំ វរត្តតិ ។ បេ ។ ទត្តិណំ
 ទិសំ សម្មុទ្ធំ អន្លោកហេត្វា បច្ចុត្តវិត្វា បច្ឆិមំ ទិសំ
 វរត្តតិ ។ បេ ។ បច្ឆិមំ ទិសំ សម្មុទ្ធំ អន្លោកហេត្វា
 បច្ចុត្តវិត្វា ទត្តិណំ ទិសំ វរត្តតិ អនុនេវ រាជា ចក្កវត្តិ
 សន្និ ចក្កវត្តិវិយា សេហយ ។ យស្មិ ទោ បេ
 ភិក្ខុវេ បទេសេ ចក្កវត្តំ បតិដ្ឋានិ ត្រក្ក រាជា ចក្កវត្តិ

១ ម. អនុយត្តា ។ ២ ទ. វរត្តិ ។

បតិក្រមហារាជ ទ្រង់ស្តេចមកល្អហើយ បតិក្រមហារាជ រាជសម្បត្តិ
 របស់ទ្រង់ព្រះគង្គ ជារបស់ព្រះអង្គហើយ បតិក្រមហារាជ សូមព្រះគង្គ
 ទ្រង់ប្រៀនប្រដៅចុះ ។ ព្រះបាទចក្រពត្តិ ក៏មានព្រះបទូលយ៉ាងនេះថា
 អ្នកទាំងឡាយ មិនត្រូវសម្រាប់សត្វ មិនត្រូវកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេ
 មិនបាទឲ្យ មិនត្រូវប្រព្រឹត្តទុសក្នុងកាមទាំងឡាយ មិនត្រូវពាលពាក្យ
 មុសាវាទ មិនត្រូវជំរកស្រវឹងឡើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបរិភោគតែ
 របស់ដែលគួរបរិភោគចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ត្អូកស្តេច
 ណា ដែលជាសត្រូវនៅក្នុងទិសទាំងកើត ស្តេចទាំងនោះ ក៏ត្រូវរៀប
 ជាចុះចូលព្រះបាទចក្រពត្តិវិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ
 ចក្កវត្តនោះ ក៏ចុះកាន់សមុទ្រទិសទាំងកើត ហើយឆ្លងឡើងវិលទៅ
 កាន់ទិសទាំងត្បូង ។ បេ ។ ចុះកាន់សមុទ្រទិសទាំងត្បូង ហើយឆ្លងឡើង
 វិលទៅកាន់ទិសទាំងលិច ។ បេ ។ ចុះកាន់សមុទ្រទិសទាំងលិច ហើយ
 ឆ្លងឡើងវិលទៅ កាន់ទិសទាំងជើង ព្រះបាទចក្រពត្តិ ក៏ស្តេចទៅ
 តាមទាំងក្រោយ ត្រមដោយចក្កវត្តិសេនា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បើចក្កវត្តប្រតិស្ថាននៅ ក្នុងប្រទេសណា ព្រះបាទចក្រពត្តិស្តេច

សុត្តន្តបិដក ពាលបណ្ឌិតសុត្តន្ត ចក្កវគ្គ

ភាសំ ឧបេតិ សន្និ ចក្កវគ្គិយំ យា សេនាយ ។ យេ
 ទោ បទ កិក្ខុវេ ឧត្តរាយ ទិសាយ បដិវដាហោ
 តេ វាជានំ ចក្កវគ្គិ ឧបសន្និមិត្តា វិវាហាសុ វិហិ
 ទោ មហារាជ ស្វាគតំ មហារាជ សករុទ្ធ មហារាជ
 អនុសាស មហារាជានិ ។ វាជានំ ចក្កវគ្គិ វិវាហា
 ហាលោក ឧ ហន្តញោ អនិច្ចំ វាជានត្ថំ កាមេសុ
 មិត្តា ឧ ចរិតត្តា មុសា ឧ កាសិកត្តា មន្ទិ ឧ
 វាគត្ថំ យដាភុតត្តា កុញ្ញវាជានិ ។ យេ ទោ បទ
 កិក្ខុវេ ឧត្តរាយ ទិសាយ បដិវដាហោ តេ វញ្ញោ
 ចក្កវគ្គិស្ស អនុយត្តា មហេសុ ។ អនិទោ តំ
 កិក្ខុវេ ចក្កវគ្គនំ សមុទ្ធបរិយន្តំ បរិវិ អភិវិជិទិត្តា

សុត្តន្តបិដក ពាលបណ្ឌិតសុត្តន្ត ចក្កវគ្គ

កិច្ចនីប្រថាប់នៅក្នុងប្រទេសនោះ ព្រមដោយចក្កវគ្គិសេនា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មួយទៀត ពួកស្តេចណា ជាសឹកសត្រូវនៅក្នុងទិសខាង
 ជើង ស្តេចទាំងនោះ ក៏ទាំងឡាយទៅគាល់ព្រះបាទចក្រភក្តិ ហើយ
 ក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គស្តេចមកចុះ
 បពិត្រមហារាជ ទ្រង់ស្តេចមកល្អហើយ បពិត្រមហារាជ រាជសម្បត្តិ
 របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាព្រះរាជទ្រព្យ របស់ព្រះអង្គហើយ បពិត្រមហារាជ
 សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រៀបប្រដៅចុះ ។ ព្រះបាទចក្រភក្តិទ្រង់ក៏មានព្រះរាជ-
 ទុក្ខិយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយមិនត្រូវសម្លាប់សត្វ មិនត្រូវកាន់យក
 ទ្រព្យវេលាគេមិនបាទឲ្យ មិនត្រូវប្រព្រឹត្តទុសក្នុងកាមទាំងឡាយ មិនត្រូវ
 ពោលពាក្យមុសាវាទ មិនត្រូវដឹកទឹកស្រវឹងទៀយ អ្នកទាំងឡាយចូរ
 បរិភោគតែរបស់ ដែលអ្នកបរិភោគចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
 វិញទៀត ពួកស្តេចណា ជាសឹកសត្រូវនៅក្នុងទិសខាងជើង ស្តេចទាំងនោះ
 ក៏ត្រូវរៀបចំចុះចូលព្រះបាទចក្រភក្តិវិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភតិ
 នោះមក ចក្កវគ្គនោះបាទបង្គាប់ដៃនឹង ដែលមានសមុទ្រជាប្រាំប្រទល់

តមេន៍^(១) រាជបាទី មហាគត្វា រញ្ជា ចក្ខុវត្ថុស្ស
អន្តេបុរាណ អក្ខរាហតំ មញ្ជា តំដ្ឋតំ រញ្ជា ចក្ខុ-
វត្ថុស្ស អន្តេបុរាណ ឧបសោកយមាធំ ។ រញ្ជា កិក្ខុវេ
ចក្ខុវត្ថុស្ស ឯវរុបំ ចក្ខុវត្ថុធំ ហតុកវតិ ។

(១៧៧) មុន ចមរំ កិក្ខុវេ រញ្ជា ចក្ខុវត្ថុស្ស
ហតុវតធំ ហតុកវតិ ។ សត្វសេតោ សត្តប្បតិដ្ឋោ
នំទ្ធិមា វេហាសន្តមោ ឧបោសដោ ហម ហាករាជា។
ទិស្វាន រញ្ជា ចក្ខុវត្ថុស្ស ចិត្តំ បសិទតិ កន្តកំ
វត កោ ហតុយាធំ សចេ ធម៌ធំ ឧបេយ្យាតិ ។
អដទោ តំ កិក្ខុវេ ហតុវតធំ សេយ្យជាមិ ហម
កន្តោ ហតុជាដិយោ ទិយវត្តំ សុមរិទន្តោ ឯវរមេ
ធម៌ធំ ឧបេតិ ។ ក្នុងបុព្វំ កិក្ខុវេ រាជា ចក្ខុវត្ថុ
តមេវ ហតុវតធំ វិមសមាដោ កុត្តល្លាសមយំ
អភិវហិតា សម្ពុទ្ធមរិយន្តំ បមរិ អនុបរិយាយិតុ

រូបត្រឡប់មកកាន់ព័ន្ធនាវាវិញ ហើយបិទទៅ (ក្នុងរបៀបនៃសាលា
នៃច័យ) ទៀបច្បារនៃព្រះបរមរាជវាំង លេសព្រះបាទចក្រពត្តិ (ទៅ
នឹងផ្តល់) ហាក់ដូចជាបាក់នៅ ហើយបំភ្លឺទ្បា ក្នុងព្រះបរមរាជវាំង
នៃព្រះបាទចក្រពត្តិ (ឲ្យភ្លឺព្រាងព្រាង) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ចក្កុវតធំបែបនេះ តែងតែទៀងប្រាកដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

(១៧៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ហតុវតធំ (ដីវិកៅ)
កំភើបប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ (ដីវិកៅនោះ) ជាស្តេចដី
ឈ្មោះទេបាសថ មានសម្បុរសសុខ មានអាយុវ័យច្រើនសមរម្យទាំង
អស់ ជាដីមានប្លន្ន ភាពហោះទៅលើអាកាសបាន ។ លុះព្រះបាទ
ចក្រពត្តិ ទ្រង់ទតឃើញហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យជ្រុះថា អើយាន
ដីវិល្លណាស់ភើប្ន ប្រសិនបើចូលទៅបញ្ចក់បាន (ជាការប្រពៃ) ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯហតុវតធំនោះ ក៏ដល់ខ្ញុំការបញ្ចក់បាន ដូចជា
ដីវិល្លនោះឲ្យដីល្អ ដែលគេបញ្ចក់បានរបៀបល្អយូរអង្វែងហើយ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ កាលទ្រង់នឹងល្បងមើលហតុវតធំ
នោះឯង មុនដំបូង ទ្រង់ទៀងនឹង (លើហតុវតធំនោះ) ក្នុងវេលាព្រឹក
ព្រហម ហើយស្តេចទៅក្រុងក្រោយវិជេដី មានសមុទ្រជាព្រំប្រទល់

គមេវ រាជនាមី បដ្ឋាតត្វា ចាតវាសមគាសិ ។ រត្នោ

ភិក្ខុវេ ចក្កវត្តិស្ស វរុបំ ហត្ថិវតំ ចាតុកវតិ ។

[១៦០] បុទ ចចំ ភិក្ខុវេ រត្នោ ចក្កវត្តិស្ស

អស្សុភេទំ ចាតុកវតិ ។ សត្វសេតោ កាតាសិសោ

(១)

ឡាតោសោ វត្តិមា វេហាសន្តិមោ វលាហាកោ ចាម

អស្សុភេទំ ។ តំ ទិស្សាន រត្នោ ចក្កវត្តិស្ស ចិត្តំ

បសិទ្ធតំ កន្តកំ វត កោ អស្សុយានំ សិទេ ទមមិ

ទរេយ្យតិ ។ អថេចោ តំ ភិក្ខុវេ អស្សុភេទំ

រុចរេហិយេស្តចត្រឡប់ឯកសោយព្រាមក្រយាហារ កុនិវេណាត្រឹក ហរាជ-

ធានីរបស់ព្រាមកុនិវេណាត្រឹក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហត្ថិវតំ មាន

សភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតឡើងប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រភូតិ ។

[១៦០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អស្សុភេទំ (សេ:

តវេ) ក៏កើតឡើងប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រភូតិ ។ (អស្សុភេទំនោះ)

ជាស្តេចសេនាណ្ណវេណាហារៈ មានសម្បទាសុខ្ខ មានសម្បទាត្រងឹក្សាល

ភ្នំ (រលីប) ដូចជាសម្បទានៃកក្កត មានសកំ (សក្សស) ដូច

ជាចល្លាលស្មៅយ៉ាងច្រើន ជាសេនាទម្ងន់ អាចហោះទៅលើភាពស

បាន ។ លុះស្តេចចក្រភូតិទ្រង់ទតឃើញហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យ

ជ្រះថ្លាថា អើយនេះសេនាណ្ណាសំប្តី ប្រសិនបើចូលទៅបង្ហាត់បាន

(ជាការប្រដិទ) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ អស្សុភេទំនោះ

សេយ្យជាប់ តាម ករណី អស្សាជាតិយោ ទិយវត្ថុ
 សុបរិទេស្តោ ឯវមេវ ធម៌ ទេវតិ ។ ក្នុងបុព្វ
 កិច្ចវេ វាជា ចក្កវត្ថុ តមេវ អស្សាតនំ វិមំសមា-
 បុត្តសមយំ អភិវុទ្ធាតុ សុខុបយន្តំ ចប់
 អនុបរិយាយិត្តា តមេវ វាជជាតិ បដ្ឋាកត្តា តាភវសម-
 កាសិ ។ រញ្ជា កិច្ចវេ ចក្កវត្ថុស្ស ឯវរូបំ អស្សាតនំ
 ចាតុកវតិ ។

(១៦១) មុន ចប់ កិច្ចវេ រញ្ជា ចក្កវត្ថុស្ស
 មណិវតនំ ចាតុកវតិ ។ សោ ហោតិ មណិវេជ្ជវិយោ
 សុភោ ជាតិមា អដ្ឋសោ សុបរិកម្មកាភោ ។
 តស្ស ទោ មន កិច្ចវេ មណិវតនស្ស អាភា
 សមត្តា យោជនំ ដុជា ហោតិ ។ ក្នុងបុព្វ កិច្ចវេ
 វាជា ចក្កវត្ថុ តមេវ មណិវតនំ វិមំសមា-
 ដោ ចក្កវត្ថុ វិសេនំ សុខុយិត្តា មណិ ធម៌ត្ថ
 អាហេបេត្តា វត្តន្តការតិមិសាយ ចាយាសិ ។ យេ
 ទោ មន កិច្ចវេ សមត្តា កាមា អហោសំ

ក៏ដល់គ្នាភាវេត្តិកំបាទ ដូចជាសេភោជាខេយ្យវដ្ត ដែលសេចក្តីកំបាទ
 របៀបល្អយូរអង្វែងហើយ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ
 កាលទ្រង់នឹងល្បួងមើលអស្សាតនំនោះឯង មុនដំបូង ទ្រង់ទៀងគង់
 (លើអស្សាតនំ) ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ហើយស្តេចទៅត្រួតត្រា
 ដែលដីដែលមានសម្បទ្រង់ត្រៀមរៀបរយ រួចហើយស្តេចត្រឡប់មកសោយ
 ព្រះស្វាយ ក្នុងវេលាព្រឹក ឯពេលនោះចេញទៅនោះវិញទាន់ ។
 ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អស្សាតនំមានសកាតយ៉ាងនេះ តែងតែអប្បបរម
 ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

(១៦២) ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មណិវតនំកំរើកប្រា-
 កដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ មណិវតនំនោះជាភិក្ខុវេទន្យ មានភិក្ខុវេ
 មានទ្រង់ ៨ ដែលជាភិក្ខុវេហើយ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មណិវតនំ
 នោះឯង មានពន្លឺផ្សាយទៅបានមួយយោជនំវិញ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ កាលទ្រង់នឹងល្បួងមើលគូមណិវតនំនោះឯង
 មុនដំបូង ទ្រង់ប្រជុំអស់ចក្កវត្ថុសេនាមក ហើយទ្រង់សួរកែវមណិវេទន្យ
 ទៅកាន់ចុងជន្មន៍ ហើយទ្រង់ត្រិះរិះទ្រង់នឹងនឹកអន្តរាគមន៍ ។ ខ្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកអ្នកស្រុកទាំងឡាយណា ដែលទៅជិតភាគ

សុត្តនិកាយ ពាសនិកាយ ឧបិសេន

តេ គោតមោសេន^(១) កម្មទ្តោ បយោជេស្សំ និភតិ
មញ្ញមាណា ។ រញ្ញោ ភិក្ខុវេ ចក្កវត្តិស្ស វរុយ្យំ
មណិវកំ ចាតុកវតិ ។

[១៦៦] បុទ ចបរំ ភិក្ខុវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស
វត្តិកេនំ ចាតុកវតិ ។ សា^(២) អភិវុទា នស្ស-
ដិយា ចាសាជិកា បាមាយ វណ្ណោចោត្តរតាយ
សមម្ពាតតា ចាតិដិយា ចាតិវស្សំ ចាតិកិសា
ចាតិម្ពលា ចាតិកាឡិកា^(៣) ចាប្បោចាតា អតិក្កតា
មាទុសំ វណ្ណំ អប្បត្តា ទិព្វំ វណ្ណំ ។ តស្ស ចោ
បទ ភិក្ខុវេ វត្តិវតទស្ស វរុយ្យោ កាយសម្ម-
សេន ហោតិ សេយ្យថាបិ ចាម តុលបិទុចោ
វ កាច្យាសបិទុចោ វ ។ តស្ស ចោ បទ
ភិក្ខុវេ វត្តិវតទស្ស សីតេ ទណ្ណាជិ កត្តាជិ ហោរិ

១ ម. មណិវោកាសេន ។ ២ វ. សាតិ ទ ទិស្សតិ ។ ៣ វ. ចាតិកាឡិ ។

សុត្តនិកាយ ពាសនិកាយ ឧបិសេន

អ្នកស្រុកទាំងនោះ សំគាល់ថាជាវេលាថ្ងៃ ក៏ទាំងប្រកបការងារដោយ-
សារធានី (កែវ) នោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មណិវកំមាន
សភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

[១៦៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គចៅទៀត វត្តិកេនំ^(១)

(ស្រីកែវ) ក៏កើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ ស្រីកែវនោះមានរូប
ឆោមដ៏ល្អ គួរឲ្យអ្នកផងពិតពិលរមែលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយ
សម្បុរល្អក្រវែលនី មិនខ្ពស់ពេក មិនចាចពេក មិនស្តមពេក មិនពាក់
ពេក មិនខ្លៅពេក មិនសពេក លើសលែងកន្លងហួសសម្បុរស្រ្តី
មនុស្ស តែមិនដល់សម្បុរទៀតទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វត្តិកេនំនោះ
ឯង មានកាយសម្ពុស្ស (ទង់ល្អក) ដូចជាសិទ្ធិគរេសិទ្ធិកប្បកស ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯវត្តិកេនំនោះឯង គួរិផ្សំគ្រឿងកំ មានខ្លួនក្តៅ

១- មើលមហានិទ្ទេសសូត្រ ទំយនិកាយមហានិទ្ទេស ១៧ ទំព័រ ១២ ត្រង់ឈរលក្ខណៈ
លេខ ១ ។

ទុណ្ណា សីតានិ កត្តានិ ហោត្តិ ។ តស្ស ទោ
 បទ ភិក្ខុវេ សត្តិវត្ថុនស្ស កាយតោ ចទ្ធនកត្វោ
 វាយតិ មុខតោ ទុប្បលកត្វោ វាយតិ ។ តំ ទោ
 បទ ភិក្ខុវេ សត្តិវត្ថុនំ^(១) ចក្កាវត្តិស្ស បុព្វដ្ឋាយិមំ
 ហោតិ បន្ទាណិចាតិមំ កីការាប្បជស្សវិមំ មនាមចារិមំ
 មិយវាទិមំ ។ តំ ទោ បទ ភិក្ខុវេ សត្តិវត្ថុនំ
 វាជានំ ចក្កាវត្តិ មនសាបិ ហោ អតិចរតិ កុតោ
 បទ កាយេន ។ រញ្ជោ ភិក្ខុវេ ចក្កាវត្តិស្ស វិវរុបំ
 សត្តិវត្ថុនំ ចាតុកវតិ ។

(១៦៣) បុទ ចប់ ភិក្ខុវេ រញ្ជោ ចក្កាវត្តិស្ស
 តហមតិវត្ថុនំ ចាតុកវតិ ។ តស្ស កម្មវិចា-
 កានំ ទិព្វំ ចក្ខុ ចាតុកវតិ យេន ទិចិ បស្សតិ

១១. ម. ឧត្តន្តរ រញ្ជោតិ វិស្សតិ ។

ក្នុងដើរក្តៅ មានខ្លួនគ្រឿង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មិនតែប៉ុណ្ណោះ
 លោក អតីតអន្តោនេន មានក្នុងខ្លួនមន្តវិជ្ជាធម៌កាយ មានក្នុង
 ក្តៅច្បូលដ្បូលចេញពីមាត់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អតីតអន្តោនេន
 ជាស្រ្តីតែងក្រោកឡើងមុន តែងគន្ធីយក្រោយ^(១) យកចិត្តទុកដាក់ធ្វើ
 ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តកម្រិត្រហេតុទ័យ ពោលតែពាក្យជាទីពេញច្រះ
 ចាច័យ របស់ស្តេចចក្រភតិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អតីតអន្តោនេន
 សូម្បីតែចិត្តមិនប្រព្រឹត្តកម្មនិស្តេចចក្រភតិទៅហើយ ម្តេចឡើយនឹង
 ប្រព្រឹត្តកម្មនេះដោយកាយបាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អតីតអន្តោនេន
 សភាពយ៉ាងនេះឯង តែងកើតក្រោកដដែលស្តេចចក្រភតិ ។

(១៦៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គរៅទៀត តហមតិវត្ថុនំ^(២)
 (តហមតិវត្ថុ) ក៏កើតក្រោកដដែលស្តេចចក្រភតិ ។ ឯតហមតិវត្ថុនេនេន
 មានទំពូចក្ក កើតអំពីផលវិនិច្ឆ័យសកម្ម អាចមើលឃើញកំណប់ទ្រព្យ

១ ដើមមហាសុទ្ធសូត្រ ទ័យនិកាយ មហាន្ត ភាគ ១៧ ទំព័រ ១២ ឧបសម្ព័ន្ធនោះ
 លេខ ២ ។ ២ ដើមមហាសុទ្ធសូត្រ ទ័យនិកាយ មហាន្ត ភាគ ១៧ ទំព័រ ១៣
 ត្រង់ឧបសម្ព័ន្ធនោះលេខ ១ ។

សុត្តនិកាយ ពាលបណ្ឌិតសុត្ត ឧបាសម័ន្ត

សស្សមិកម្យំ អស្សមិកម្យំ ។ សោ រាជានំ
 ចក្កវត្តំ ឧបសន្តមិត្តា ឯវមាហា អប្បេស្សុក្កោ ភំ
 ទេវ ហោហិ អហានុ ឆនេន ធនការណិយំ
 ករិស្សមិតំ ។ ភូតបុត្តំ ភិក្ខុវេ ចក្កវត្តំ ភទេវ
 តហបតិរតំ វិមំសមាទោ ធាវំ អភិវហិត្តា មជ្ឈេ
 តម្ហាយ ននិយា សោតំ ឱកាហិត្តា^(១) តហបតិរតំ
 ឯតទរោច អត្តោ មេ តហបតិ ហិរញ្ញសុវណ្ណធាតិ ។
 តេនហិ មហារាជ ឯកំ^(២) ភិក្ខុ ធាវិ ឧបេត្តិ ។
 វដេវ មេ តហបតិ អត្តោ ហិរញ្ញសុវណ្ណធាតិ ។
 អថទោ ភំ^(៣) ភិក្ខុវេ តហបតិរតំ ឧកោហិ ហត្ថេហិ
 ឧទកេ^(៤) ឱមសិត្តា បូរំ ហិរញ្ញសុវណ្ណស្ស កុម្មិ ឧទ្ធរិត្តា
 រាជានំ ចក្កវត្តំ ឯតទរោច^(៥) អនរមេត្តាវតា មហារាជ

១ ខ. ឧត្តរេត្តា ។ ២ ម. ឯកំ វិ ឯកំ វិ ឯកំ វិ ឯកំ ។ ៣ ខ. មំ ។ ៤ ខ. ឧទរិត្តា ។ ៥ ខ. ឯតទរោច ។

សុត្តនិកាយ ពាលបណ្ឌិតសុត្ត ឧបាសម័ន្ត

ដែលមានម្ចាស់ខឹងមិនមានម្ចាស់បាទ ។ គហបតិរតំនោះ ចូលទៅគាល់
 ស្តេចចក្រភត្តិ ក៏ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះទេ បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនា សូម
 ព្រះអង្គកុំមានសេចក្តីទូលវាយខ្សែយ ឱ្យព្រះអង្គនឹងចាត់ចែងការ ដែល
 គួរធ្វើដោយទ្រព្យថ្វាយ ដោយព្រះរាជទ្រព្យព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ខ្យាយ ស្តេចចក្រភត្តិកាលទ្រង់នឹងល្បួងមើលគហបតិរតំនោះឯង មុន
 ដម្បង ទ្រង់ប្រថាប់លើព្រះទីវាំងនាវា សំដៅទៅកាន់វិទ្យុវិកត្តន៍កណ្តាល
 ទន្លេគង្គា ទើបទ្រង់ត្រាស់នឹងគហបតិរតំនោះយ៉ាងនេះទេ ម្ចាស់គហបតិ
 យើងមានសេចក្តីត្រូវការ ដោយប្រាក់ខឹងមាស ។ គហបតិរតំនោះ
 ក្រាបបង្គំទូលគបថា បពិត្រមហារាជ បើដូច្នោះ សូមទ្រង់អបនាវិទៅ
 នាវាត្រើយប្រាំងម្ខាង ។ ទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការទេ ។ គហបតិ យើង
 មានសេចក្តីត្រូវការត្រូវប្រាក់ខឹងមាសគ្រប់ទីនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ខ្យាយ ព្រះនោះឯង គហបតិរតំនោះល្បួងដំបាំងពីចុះទៅក្នុងទឹក ចាប់
 លើកយកផ្កាដែលពេញ ដោយប្រាក់ខឹងមាស ហើយក្រាបទូលស្តេច
 ចក្រភត្តិថា បពិត្រមហារាជ ល្មមហើយដោយប្រាក់ខឹងមាសប៉ុណ្ណោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទបរិបទ្ធកាលកំ

កកមេត្តាវតា មហារាជ បូជិតមេត្តាវតា មហារាជានិ ។

រាជា ចក្ខុវត្ថុ វិវាហា អនមេត្តាវតា កមាបតិ

កកមេត្តាវតា កមាបតិ បូជិតមេត្តាវតា កមាបតិ ។

រញ្ជោ ភិក្ខុវេ ចក្ខុវត្ថុស្ស វិវរូបំ កមាបតិវតំ

ចាតុកវតិ ។

(១៦២) បុទ ទបរិ ភិក្ខុវេ រញ្ជោ ចក្ខុវត្ថុស្ស

បរិបាយករតំ ចាតុកវតិ ។ បណ្ឌិតោ ឡត្តោ

មេធាវិ បដិពលោ រាជានំ ចក្ខុវត្ថុ ទបដ្ឋមេត្តា

ទបដ្ឋមេត្តុ អបយាមេត្តា អបយាមេត្តុ វបេត្តា

វបេត្តុ ។ សោ រាជានំ ចក្ខុវត្ថុ ទបសន្តំ

មិត្តា វិវាហា អប្បោស្សត្តោ តំ នេវ ហោហិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិបទ្ធកាលកៈ

បពិត្រមហារាជ ប្រាក់និទ្ទិមាសប៉ុណ្ណោះ ល្មមធ្វើព្រះរាជកិច្ចបានហើយ

បពិត្រមហារាជ ប្រាក់និទ្ទិមាសប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គថ្វាយហើយ ។

ស្តេចចក្រភត្តិ ទ្រង់គ្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភហបភី ប្រាក់និទ្ទិមាស

ប៉ុណ្ណោះល្មមហើយ ម្ចាស់ភហបភី ប្រាក់និទ្ទិមាសប៉ុណ្ណោះ ល្មមធ្វើកិច្ច

បានហើយ ម្ចាស់ភហបភី ប្រាក់និទ្ទិមាសប៉ុណ្ណោះ អ្នកឯងថ្វាយយើង

ហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភហបភីភេនំ មានសភាពយ៉ាងនេះ

តែងរកគ្រាជ ដល់ស្តេចចក្រភត្តិ ។

(១៦២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភទៅទៅ បរិបាយករតេនំ^(១)

(បរិបាយករតេ) ភិកេត្រាជ ដល់ស្តេចចក្រភត្តិ ។ (បរិបាយក

រតេនោះ) ជាបណ្ឌិតវិវា មានប្រាជ្ញា គង់តាច ដើម្បីញ៉ាំងស្តេច

ចក្រភត្តិ ដែលខ្លួនគួរឱ្យស្តេចចូលទៅ ឱ្យចូលទៅបាន ដើម្បីញ៉ាំងស្តេច

ចក្រភត្តិ ដែលខ្លួនគួរឱ្យស្តេចចេញទៅ ឱ្យចេញទៅបាន ដើម្បីញ៉ាំង

ស្តេចចក្រភត្តិ ឱ្យតាំងតែរច្ចុស្តលដែលគួរតាំងបាន ។ បរិបាយករតេនំ

នោះ ចូលទៅគាល់ស្តេចចក្រភត្តិហើយ ទើបក្រាបបង្គំចូល យ៉ាងនេះ

ថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធន ល្មមព្រះអង្គ កុំមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយឡើយ

១- មើលមហានិទ្ទេសសូត្រ ទ័យនិកាយ មហានិទ្ទេ ភាគ ១៧ ទំព័រ ១៤ ត្រង់នយលក្ខណៈ ១១១ ។

សុត្តន្តបិដក កាលបរិច្ឆេទ ចក្កវគ្គសុត្ត

អហមទុស្សាសិស្សាមីតិ ។ អញ្ញោ ភិក្ខុវេ ចក្កវគ្គស្ស
ឯវុបំ បរិដាយករតំ ចាតុភវតិ ។ រាជោ ភិក្ខុវេ
ចក្កវគ្គំ នំមេហិ រតនេហិ សមន្តាគតោ ហោតិ ។
កាតមេហិ ចតុហិ នំទ្ធិហិ ។

(១៦៩) នំ ភិក្ខុវេ រាជោ ចក្កវគ្គំ អភិវុទោ
ហោតិ ទស្សនីយោ ចាសាទិកោ បរិដាយ វណ្ណ-
ទោត្តរតាយ សមន្តាគតោ អភិវិយ អញ្ញោហិ មទុស្ស-
ហិ ។ រាជោ ភិក្ខុវេ ចក្កវគ្គំ នំមាយ បរិដាយ
នំទ្ធិយោ សមន្តាគតោ ហោតិ ។

(១៦៦) មុទ ចមរំ ភិក្ខុវេ រាជោ ចក្កវគ្គំ
និយាយុកោ ហោតិ ចំរដ្ឋិតិកោ អភិវិយ អញ្ញោហិ
មទុស្សហិ ។ រាជោ ភិក្ខុវេ ចក្កវគ្គំ នំមាយ ទុតិ-
យាយ នំទ្ធិយោ សមន្តាគតោ ហោតិ ។

(១៦៧) មុទ ចមរំ ភិក្ខុវេ រាជោ ចក្កវគ្គំ អប្បាតា-
នោ ហោតិ អប្បាតន្តោ សមរេចាតិវិយា គហណិយោ
សមន្តាគតោ ចាតិសីតាយ ចាតុណាយ អភិវិយ

សុត្តន្តបិដក កាលបរិច្ឆេទ លេខសុខបរិយាយសុត្ត

ខ្ញុំប្រាសាទនិស្ស័យប្រដៅថ្វាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បរិដាយករតំ
មានសភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតប្រាកដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយគនៈ (៧ ប្រការ) នេះ
ឯង ។ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយច្បាប់ ៤ យ៉ាង កើតដូចម្តេចខ្លះ ។

(១៦៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិមានព្រះបេណ្ណ គួរ
ឲ្យអ្នកជឿជាក់លើលើលើល គួរឲ្យជ្រេជ្រៅ ទ្រង់ប្រកបដោយព្រះធម៌
វណ្ណនិយ្យត្រូវលឺ ជាធម្មសូត្រខៀវ ក្នុងលោកនេះ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយច្បាប់ នេះជាច្បាប់ ៦១ ។

(១៦៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយខៀវ ស្តេចចក្រពត្តិ មាន
ព្រះដ៏ឆ្មាយវែង ទ្រង់បិតនៅ អស់កាលយូរក្តីនឹង ក្រែលែងជាធម៌
មនុស្សទាំងឡាយខៀវ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិទ្រង់
ប្រកបដោយច្បាប់ នេះជាច្បាប់ ៦២ ។

(១៦៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយខៀវ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់
មិនមានភារាជ មិនមានទុក្ខ ប្រកបដោយភ្នំនិរតុ ដែលកើតអំពី
កម្ម មានវិបាកស្មើគ្នា គឺ មិនត្រូវជាក់ពេក មិនគួរពេក លើសជាង

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទបរិយដ្ឋានសកំ

អញ្ញេហិ មនុស្សេហិ ។ រាជា ភិក្ខុវេ ចក្កវត្តិ
នំហាយ គតិយាយ នំជ្ជិយា សមម្ពាគតោ ហោតិ ។

(១៦៨) បុទ ចបរំ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្តិ ព្រាហ្ម-
ណកហមតិកាដំ បិយោ ហោតិ មនាទោ ។ សេយ្យ-
ជាបិ ភិក្ខុវេ បិទា បុត្តាដំ បិយោ ហោតិ មនាទោ
ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្តិ ព្រាហ្មណកហម-
តិកាដំ បិយោ ហោតិ មនាទោ ។ រញ្ជោ ភិក្ខុវេ
ចក្កវត្តិស្ស ព្រាហ្មណកហមតិកា បិយោ ហោន្តិ
មនាទា ។ សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ បិទុ បុត្តា បិយោ
ហោន្តិ មនាទា ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ រញ្ជោ ចក្កវត្តិស្ស
ព្រាហ្មណកហមតិកា បិយោ ហោន្តិ មនាទា ។
កូតបុត្តំ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្តិ ចក្កវត្តិដំយោ សេយាយ
ទុយ្យាទកូមិ និយ្យាសិ ។ អនទេវ ភិក្ខុវេ ព្រាហ្មណ-
កហមតិកា រាជាដំ ចក្កវត្តិ ទុបសន្តិមិត្តា ឯវមេហិស្ស

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិយដ្ឋានសកំ

មនុស្សេវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចចក្រភក្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយ
ទ្វង្គំ នេរជាប្ងង្គំ ទី៣ ។

(១៦៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត សេចចក្រភក្តិទ្រង់
ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្តនៃព្រាហ្មណ៍និទិសហមភីទាំងឡាយ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បំភាជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត នៃកូនទាំងឡាយ
យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចចក្រភក្តិ ទ្រង់ជាទីស្រឡាញ់
ពេញចិត្ត នៃព្រាហ្មណ៍និទិសហមភីទាំងឡាយ យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកទានព្រាហ្មណ៍ និទិសហមភីទាំងឡាយ គឺជាទី
ស្រឡាញ់ពេញចិត្តនៃសេចចក្រភក្តិដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កូនទាំងឡាយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តនៃបំភា យ៉ាងណាមិញ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រាហ្មណ៍និទិសហមភីទាំងឡាយ គឺជាទីស្រឡាញ់ពេញ
ចិត្តនៃសេចចក្រភក្តិ យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សេចចក្រភក្តិ កាលមុនដើម្បី ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ទីទ្រង់ ដោយចក្កវត្ត-
សេនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍និទិសហមភី
ទាំងឡាយ ចូលទៅកាលសេចចក្រភក្តិ ក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា

សុត្តនិកាយ ពាលបណ្ឌិតសុត្ត ចក្កវគ្គសុត្ត

អតរោមោ ទេវ យារិ យថា តំ មយំ ចិរតំ
 បស្សេយ្យានតិ ។ រាជា ភិក្ខុវេ ចក្កវគ្គំ សា-
 រថំ អាមន្តេសំ អតរោមោ សារថំ មេសេហិ
 យថាហំ ព្រាហ្មណ៍ភហមតិកេ ចិរតំ បស្សេយ្យន្តំ ។
 រាជា ភិក្ខុវេ ចក្កវគ្គំ ឥហយេ ធម្មត្ថាយេ ឥទ្ធិយា
 សមន្តាគតោ ហោតិ ។ រាជា ភិក្ខុវេ ចក្កវគ្គំ
 ឥហហិ ធម្មហិ ឥទ្ធិហិ សមន្តាគតោ ហោតិ ។
 តំ កី មត្តាម ភិក្ខុវេ អបិ មុ ទោ រាជា ចក្ក-
 វគ្គំ ឥមេហិ សត្តហិ រតនេហិ សមន្តាគតោ ឥហហិ
 ធម្មហិ ច ឥទ្ធិហិ តតោធិនាធិ សុខំ សោមនស្សំ
 មជ្ជិមំវេទិយេវាតិ ។ ឯកាមគោធម៌^(១) កន្លែ រតនេ
 សមន្តាគតោ រាជា ចក្កវគ្គំ តតោធិនាធិ សុខំ
 សោមនស្សំ មជ្ជិមំវេទិយេវាតោ មន វាដោ សត្តហិ
 រតនេហិ ធម្មហិ ច ឥទ្ធិហិតិ ។

១. ឯកន្លែ ពេទាវ វិស្សតិ ។

សុត្តនិកាយ ពាលបណ្ឌិតសុត្ត សេចក្តីសុខានុស្សេចក្តី

បតិក្រត្រាសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គកុំស្តេចទៅ ដោយរូសពន់ឡើយ
 សូមឱ្យយើងឱ្យព្រះអង្គឃើញព្រះអង្គ អស់កាលយូរ ។

ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯស្តេចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកាសនឹងសារថីថា
 ខ្មាលសារថី អ្នកកុំចរចៅ ដោយរូសពន់ឡើយ ។ សុំឱ្យខ្ញុំឃើញ
 ព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតីទាំងឡាយ អស់កាលយូរ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ស្តេចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយប្បដិ នេះជាប្បដិ ទី៤ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ស្តេចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយប្បដិ ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ខ្មាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសិកាល់ខ្ញុំហេតុនោះ ជាដូចម្តេច ស្តេច
 ក្រពត្តិ ប្រកបដោយភទៈទាំង ៧ ប្រការនេះផង ដោយប្បដិ ៤ យ៉ាង
 នេះផង ក៏ទ្រង់សោយនូវសេចក្តីសុខសោមនស្ស ព្រោះភទៈនឹងប្បដិទោះ
 ជាហេតុដែរឬអ្វី ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បតិក្រត្រាអង្គីដ៏ចម្រើន
 ស្តេចក្រពត្តិសូមប្រកបដោយភទៈតែមួយ ។ ក៏នឹងសោយសេចក្តីសុខ
 សោមនស្ស ព្រោះភទៈនោះ ជាហេតុទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វី
 ដល់ទៅប្រកបដោយភទៈទាំង ៧ ប្រការ នឹងប្បដិ ៤ យ៉ាង(នោះ) ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេមរវិបស្សនសក្ក

(១២៧) អថ ចោ កកវា បរិភ័ត្តំ ចាណិមភ័ត្តំ ចា-
 សាណំ កហេត្វា កិក្ខុ អាមន្តេសិ តំ កំ មញ្ញជ
 កិក្ខុវេ កកមោ នុ ចោ មហន្តករោ យោចាយំ
 មយា បរិភ័ត្តោ ចាណិមភ័ត្តោ ចាសាលោក កហិកោ^(១)
 ហិមវា បទុករាជានិ ។ អប្បមត្តកោ អយំ កន្ត
 កកវតា បរិភ័ត្តោ ចាណិមភ័ត្តោ ចាសាលោក កហិកោ
 ហិមវដ្ឋំ បទុករាជានិ ឧបនិទាយ សន្តម្បិ ន
 ឧបេតិ កលកាភម្បិ ន ឧបេតិ ឧបនិទម្បិ ន
 ឧបេតិ ។ បរិមេវ ចោ កិក្ខុវេ អយំ រាជានិ
 ចក្កវតិ សត្តហិ រតនេហិ សមញ្ញកតោ ចតុហិ
 ច និទ្ធិហិ កតោនិទានំ សុខំ សោមនស្សំ បដិ-
 សំវេទេតិ ។ តំ និទ្ធិស្ស សុខស្ស ឧបនិទាយ
 សន្តម្បិ ន ឧបេតិ កលកាភម្បិ ន ឧបេតិ
 ឧបនិទម្បិ ន ឧបេតិ ។

១ ម. ឧត្តរយោ ចានិ ទំស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខេមរវិបស្សនសក្ក

(១២៧) លំដាប់នោះ ព្រះមោគ្គលានុភិក្ខុ ទ្រង់ចាប់ផ្តើមដ្ឋកថា
 ប្រមាណប៉ុន្មានពាក្យ ហើយក្រាស់សួរកិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់កិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំខាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ដ្ឋកថា
 ប្រមាណប៉ុន្មានពាក្យ ដែលគាត់គិតពុទ្ធភាសនៈ នឹងស្តាប់ភ្នំហិមពាន្ត
 តើណាចំពោះ ។ កិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ដ្ឋកថាប្រមាណប៉ុន្មានពាក្យ ដែលព្រះអង្គកាន់នេះគួរពរកណាស់ប្រៀប
 ដ្ឋកថានឹងស្តាប់ភ្នំហិមពាន្ត មិនដល់ខ្ញុំការរាប់ផង មិនដល់មួយចំណិតផង
 មិនដល់ខ្ញុំការប្រៀបធៀបផង ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ស្តាប់ព្រះអង្គ
 ប្រកបដោយភោគទាំង ៧ ប្រការ និងបូជី ៤ យ៉ាង ទ្រង់សោយ
 សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា ព្រោះភោគ និងបូជីនោះជាចេតុ ។
 សេចក្តីសុខនោះ ប្រៀបដ្ឋកថានឹងសេចក្តីសុខចិត្ត មិនដល់ខ្ញុំការរាប់ផង
 មិនដល់មួយចំណិតផង មិនដល់ខ្ញុំការប្រៀបធៀបផង កិច្ចប្រាថ្នាដែរ ។

សុត្តន្តបិដក កាលបណ្ឌិតសុត្ត បណ្ឌិតសុត្ត

[១៧០] ស ទោ សោ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ ស ទេ
 កតាចិ ករហាចិ ទិយស្ស អន្តរោ អន្តរេយេន
 មនុស្សក្នុំ អាតច្ចតិ យាចិ តាចិ ឧបាត្តលាចិ ទត្តិ-
 យមហាសាលកុលំ វា ប្រាហ្មណមហាសាលកុលំ វា
 កហមតិមហាសាលកុលំ វា តដារុមេ កុលេ មច្ឆា
 ជាយតិ អន្ត មហន្តរេ មហាកោតេ មហុតជាត-
 រុបរជេតេ មហុតវិគ្គមករណេ មហុតទទទន្ធា ។ សោ
 ច ហោតិ អភិរុទោ នស្សនិយោ ចាសាទិកោ បរមា-
 យ វណ្ណោតោក្ការតាយ សមន្តាតោ លាភី អន្តស-
 ទានស្ស វត្តស្ស យាមស្ស មាលាតទ្ធិលេមនស
 សេយ្យវសន្សនិយេយ្យស្ស ។ សោ កាយេន សុច-
 រិតំ ចរិតំ វាចាយ សុចរិតំ ចរិតំ មនសា សុចរិ-
 ចរិតំ ។ សោ កាយេន សុចរិតំ ចរិតំ វាចា
 សុចរិតំ ចរិតំ មនសា សុចរិតំ ចរិតំ កាយេន
 កេតា បរម្មរណា សុគតិ សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋតិ

សុត្តន្តបិដក កាលបណ្ឌិតសុត្ត សេចក្តីសុខចេសបណ្ឌិត

[១៧០] ខ្លាសក្តិកុំពាំងឡាយ ដទជាបណ្ឌិតនោះ បើអំណើ
 កាលយូរអង្វែងទៅម្តង ។ តំមកកាន់អក្ខរាតជាមនុស្ស ក្នុងកាលជា
 រាជក្រោយ តែងកើតក្នុងក្រកូលខ្ពស់ គឺក្រកូលទុក្ខិយមហាសាលខ្លះ
 ក្រកូលព្រាហ្មណមហាសាលខ្លះ ក្រកូលឧបាមតិមហាសាលខ្លះ ជា
 ក្រកូលសុកស្តម្ភម៉ាមុន មានទ្រព្យច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន
 មានប្រាក់មាសច្រើន មានគ្រឿងឧបការណ៍ច្រើន មានធនាគារជាទ្រព្យ
 ច្រើន ។ មួយទៀត ដទជាបណ្ឌិតនោះមានបុណ្យ គួរតែគិតលម្អល
 មើល គួរជ្រេថ្ងៃ ប្រកបដោយសម្បុរល្អដ៏ក្រៃលែង ជាអ្នកបានបាយ
 ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រសួប គ្រឿងលាបផ្សង ។
 ចំរើក ចំរើសោស្រ័យ ទិដ្ឋិគ្រឿងប្រទិប ។ ដទជាបណ្ឌិតនោះ តែង
 ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវចនា ប្រព្រឹត្តសុច-
 រិតដោយចិត្ត ។ លុះដទជាបណ្ឌិតនោះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ
 ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវចនា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត ហើយដល់វិបក
 ឆ្ងាយក៏កាយស្ងប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ សុគិ ទៅលោក ។

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយស្ស វិច្ឆេទស្ស

[១៧១] សេយ្យជាមិ ភិក្ខុវេ អក្កុទុត្តោ បឋមេ
 នេវ កាដក្កហោន មហន្តំ កោតក្កន្តំ អនិកទ្ធស្ស ។
 អប្បមត្តតោ សោ ភិក្ខុវេ កាដក្កហោ យំ ទេ^(១)
 សោ អក្កុទុត្តោ បឋមេនេវ កាដក្កហោន មហន្តំ
 កោតក្កន្តំ អនិកទ្ធស្ស ។ អថទោ អយមេវ តតោ
 មហន្តុតោ កាដក្កហោ យំ សោ បណ្ឌិតោ កាយេន
 សុចរិតំ ចរិត្យា វាបាយ សុចរិតំ ចរិត្យា មនសា
 សុចរិតំ ចរិត្យា កាយស្ស កេនា បរម្មរណា សុតតិ
 សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋតិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ កោវលា
 បរិបូរា បណ្ឌិតក្ខមិតិ ។ ននមរោច ភកវា អត្តមថា
 តេ ភិក្ខុ ភកវតោ ភាសិតំ អភិទទ្ធន្តិ ។

កាលបណ្ឌិតសក្កំ ធម៌ និន្ទិតំ ។

១ ឧ. ម. វេលត្តោ មជ្ឈិ ។

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយ វិច្ឆេទស្ស

(១៧១) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ដូចអ្នកលេងវិល្យនិក្ខាលំ បាន
 ខ្ញុំគំនាទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ដោយការឈ្នះជាដ្ឋម្បន្តប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ គ្រង់ហេតុដែលអ្នកលេងវិល្យនិក្ខាលំនោះ បានខ្ញុំគំនា
 ទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ដោយការឈ្នះជាដ្ឋម្បន្តប៉ុណ្ណោះនោះ ឈ្នះថាជា
 ការឈ្នះដ៏បង្អួចបង្អួចទេ ។ ចំណែកទាំងនេះជាបណ្ឌិតនោះ ប្រព្រឹត្ត
 សុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវចនា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយ
 ចិត្ត លុះបើគ្មាយោធិកាយស្ងប់ទៅ គឺទៅកើតក្នុងសុគតិ ស្នតិ ទៅ
 លោកខេនឯង ទើបឈ្នោះថាការឈ្នះធំជាងនោះទៅទៀត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចាំនិទ្ធាយ នេះឈ្នោះថាបណ្ឌិតក្នុង ដ៏បរិបូណ៌គ្រប់គ្រាន់ ។ លុះ
 ព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុចាំនិទ្ធាន ក៏
 បានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ កាលបណ្ឌិតសុត្រ ទី ១ ។

ទស្សន៍ ទេវវិទ្យាសុត្តន្ត

(១៧២) វិហារិកំ ។ វិហារិកំ សមយំ ភគវា

សាវត្ថុយំ វិហារិកំ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកាស្ស អា-

រមេ ។ គប្បត ទោ ភគវា ភិក្ខុ អមន្តេសិ ភិក្ខុ-

ភោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បទ្ធស្សោសុំ ។

(១៧៣) ភគវា វិហារិកំ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ

ទ្វេ អតារា សន្តារា^(១) គប្បត^(២) ចក្កុមា បុរិសោ

មន្តេ បិកោ បស្សយ្យ មនុស្សេ កេហំ បរិសន្តេបិ

ចិក្ខុមន្តេបិ អនុសញ្ញាន្តេបិ អនុវិចារន្តេបិ វិហារិ ទោ

អហំ ភិក្ខុវេ ធិន្តេ ចក្កុមា វិសុន្តេ អភិក្ខុន្ត-

មនុសកោន សន្តេ បស្សមិ ចរិយានេ ឧបបដ្ឋមានេ

១ ឬ. សន្តិកាភិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. គប្ប ។

ទេវវិទ្យាសុត្តន្ត ទី ១០

(១៧៤) ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ

បានព្រះភោគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវិគ្គជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកាសេដ្ឋី ជិត

ក្រុងសាវត្ថិ ។ កាលព្រះមានព្រះភោគ គង់នៅក្នុងវិគ្គនោះ បាន

ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ខ្ញាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ

ទទួលព្រះពុទ្ធដីក ខែព្រះមានព្រះភោគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៧៥) ព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ខ្ញាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ មានផ្ទះពីរ ប្រកបដោយទារ ក្នុងផ្ទះនោះ មានបុរស

ភ្នែកភ្នំម្នាក់ ឈរចំកណ្តាល គប្បីមើលឃើញពួកមនុស្ស ដែលកំពុង

ចូលទៅកាន់ផ្ទះភ្នំ ចេញអំពីផ្ទះភ្នំ កំពុងសញ្ជាតទៅមកភ្នំ កំពុងត្រាច់

ទៅមកភ្នំ សេចក្តីនេះមានទេសមាយ៉ាងណា ខ្ញាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាន

ទេសមេឃ្យដូចគ្នាគ្នា មានចក្ខុដូចគ្នា ដំបូរសុទ្ធ គន្លងលើសចក្ខុជា

ចេសខែមនុស្សធម្មតា វែមឆើឃើញពួកសត្វលោកដែលច្យុត ដែលកើត

សុត្តនិបិដក មន្ទីរមនិកាយស្ស ចេវិបណ្ណាសកំ

ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណោ ទុត្តរណ្ណោ សុភតេ ទុត្តតេ
 យថាកម្មបតេ សត្តេ បដាបាមិ ឥមេ វត ភោត្តោ
 សត្តា កាយសុចរិតេន សមញ្ញាគតា វិចីសុចរិតេន
 សមញ្ញាគតា មហោសុចរិតេន សមញ្ញាគតា អរិយានំ
 អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទាទា
 តេ កាយស្ស កេនា បរម្មរណា សុភតិ សត្តំ
 លោកំ ឧបបន្ទា ឥមេ វា បទ ភោត្តោ
 សត្តា កាយសុចរិតេន សមញ្ញាគតា វិចីសុចរិតេន
 សមញ្ញាគតា មហោសុចរិតេន សមញ្ញាគតា អរិយានំ
 អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទាទា
 តេ កាយស្ស កេនា បរម្មរណា មនុស្សសុ
 ឧបបន្ទា ឥមេ វត ភោត្តោ សត្តា កាយ-
 ទុច្ចរិតេន សមញ្ញាគតា វិចីទុច្ចរិតេន សមញ្ញាគតា
 មហោទុច្ចរិតេន សមញ្ញាគតា អរិយានំ ឧបវាទ-
 កា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទាទា តេ

សុត្តនិបិដក មន្ទីរមនិកាយ ចេវិបណ្ណាសកៈ

ជាសត្វថោកចាប ទុក្ខម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានភិ
 ល្អ មានភិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងសត្វ ដែលអនោលទៅតាមកម្ម
 របស់ខ្លួនជា អើហ្ន៎ សត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត
 ប្រកបដោយវិចីសុចរិត ប្រកបដោយមហោសុចរិត ជាអ្នកមិនភិរដ្ឋិល
 ព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់ខ្ជាប់អំពីជាសម្មាទិដ្ឋិ
 លុះសត្វទាំងនោះ បែកព្រាយពន្លកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុភតិ
 ស្ថានៈទៅលោក ចំណែកសត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត
 ប្រកបដោយវិចីសុចរិត ប្រកបដោយមហោសុចរិត ជាអ្នកមិនភិរដ្ឋិល
 ព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់ខ្ជាប់អំពីជាសម្មាទិដ្ឋិ
 លុះសត្វទាំងនោះ បែកព្រាយពន្លកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងមនុស្ស-
 លោក អើហ្ន៎ សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយ
 វិចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមហោទុច្ចរិត ជាអ្នកភិរដ្ឋិលព្រះអរិយបុគ្គល
 ទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់ខ្ជាប់អំពីជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ លុះសត្វទាំងនោះ

កាយស្ស កេនា បរម្មរណា ចិត្តវិសយំ ឧបបន្នា
 នមេ វា បទ កោត្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន
 សមន្តាគតា វចិទុច្ចរិតេន សមន្តាគតា មហេទុច្ចរិតេន
 សមន្តាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆានិច្ចិកា មិច្ឆា-
 និច្ចិកម្មសមាទាតា តេ កាយស្ស កេនា បរម្មរណា
 តិវច្ឆានយោនំ ឧបបន្នា នមេ វា បទ កោត្តោ សត្តា
 កាយទុច្ចរិតេន សមន្តាគតា វចិទុច្ចរិតេន សមន្តាគតា
 មហេទុច្ចរិតេន សមន្តាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា
 មិច្ឆានិច្ចិកា មិច្ឆានិច្ចិកម្មសមាទាតា តេ កាយស្ស
 កេនា បរម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតិ វិនិច្ឆតំ និរយំ
 ឧបបន្នាតិ ។

[១៧២] ភមេនំ កិក្ខុវេ និរយនាលា ពាទាពា-
 ហាសុ កហេតុ យមស្ស រញ្ញា នស្សន្តិ អយំ
 នេវ បុរិសោ អមេត្តយេន្ត^(១) អសាមញ្ញា អព្រហ្មញ្ញា
 ន កុលេ ដេច្ឆាបចាយិ នមស្ស នេវា នស្នំ
 បណោត្តតិ ។

១. អមេត្តយេន្ត អបេត្តយេន្ត តិប្បត្តិ ។

បែកគ្នាយកកាយស្តាប់ទៅ កិទៅកើតក្នុងកំណើតប្រេតវិស័យ ចំណែក
 សត្វចាំឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចិទុច្ចរិត
 ប្រកបដោយមហេទុច្ចរិត ជាអ្នកគិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គលចាំឡាយ ជា
 មិច្ឆាចិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើជាមិច្ឆាចិដ្ឋិ លុះសត្វចាំឡាយនោះ បែកគ្នាយ
 កាយស្តាប់ទៅ កិទៅកើតក្នុងកំណើតវិចារន ចំណែកពួកសត្វនេះ
 ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចិទុច្ចរិត ប្រកបដោយមហេ-
 ទុច្ចរិត ជាអ្នកគិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គលចាំឡាយ ជាមិច្ឆាចិដ្ឋិ ប្រកាន់
 នូវអំពើជាមិច្ឆាចិដ្ឋិ លុះសត្វចាំឡាយនោះ បែកគ្នាយកកាយស្តាប់ទៅ
 កិទៅកើតក្នុងកំណើតវិចារន ប្រេត អសុកាយ នរក ។

[១៧២] ខ្នាលភិក្ខុចាំឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់បុរសនោះ
 ត្រង់ដើមដៃដេវ្យន ។ តាំយកទៅថ្វាយព្រះយមកង^(១) ចូលក្រាបទូលថា
 បពិត្រព្រះទេវបតិទេព បុរសនេះ ជាអ្នកមិនគោរពមាតាបិតា មិន
 គោរពសមណៈ មិនគោរពព្រាហ្មណ៍ មិនគោរពគ្រូគុក្កុត្រកូលរៀម
 ច្បងទេ សូមទ្រង់ដាក់អាជ្ញាដល់បុរសនេះចុះ ។

១- ស្តេចនោះ ដឹងស្តេចមេត្តិកប្រេត ព្រះមេត្តិកប្រេតនេះ ចូរកាលសោយទិវ-
 សម្បត្តិ ដំរាស់ដើមកប្បត្រ័ក្សជាទិវ ទទ្ធនជាទិវ ស្រីរាជជាទិវ ក្នុងទិវវិហាន ចូរកាល
 ក្លាយទៅជាព្រះយមកង សោយកម្មវិបាក ។ អន្តិកា ។

(១៧៩) តមេនំ កិក្ខុវេ យមោ ភជា បឋមំ
 នេវទ្កតំ សមទុយ្យញ្ញតិ សមទុក្កាហតិ សមទុកាសតិ
 អម្ពោ បុរិស ទ ត្ថំ អទ្ធស មទុស្ស្សស្ស បឋមំ នេវ-
 ទ្កតំ ចាគុក្កន្តិ ។ សោ វរមាហ ចាន្តសំ កន្តេតិ ។
 តមេនំ កិក្ខុវេ យមោ ភជា វរមាហ អម្ពោ បុរិស
 ទ ត្ថំ អទ្ធស មទុស្ស្សស្ស មហំ កុមារំ មន្ត
 ទុក្កានសេយ្យកំ សកោ មុត្តករិសេ បលិមន្តិ សេ-
 មាទន្តិ ។ សោ វរមាហ អទ្ធសំ កន្តេតិ ។ តមេ-
 នំ កិក្ខុវេ យមោ ភជា វរមាហ អម្ពោ បុរិស
 កស្ស តេ វិញ្ញាស្ស សកោ មហលុកាស្ស វគទ-
 ហោសិ^(១) មហម្យិ ចោមិ ជាតិទម្ពោ ជាតិ អទតិ-
 តោ ហត្ថាហំ កាណ្យាណំ កាភេមិ កាយេន វាចា-
 យ មទសាតិ ។ សោ វរមាហ ចាសក្ខិស្សិ កន្តេ

១ ឧ. ម. បរាមេសុ ធម្មេសុ ឧ ឧទរហោសិ ។

(១៧៩) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ទើបព្រះយមរាជសាកសួរដេញ
 ដោយ សួរល្អចល្មី ខ្លាចខ្លាច ១ នឹងបុរសនោះថា ខែបុរស អ្នកឯង
 មិនបានឃើញខ្លាចខ្លាច ១ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោក ទេឬ ។
 បុរសនោះ ក្រាបចូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មិនបានឃើញទេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជក្រឡប់សួរ
 បុរសនោះយ៉ាងនេះវិញថា ម្ចាស់បុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញកូនខ្ញុំ
 កំពុងដេកថ្នាំ ដេកក្រែកក្នុងទឹកម្យត្រង់ឯលាមក របស់ខ្លួន ក្នុងមនុស្ស-
 លោក ទេឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបចូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តា
 ប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជសួរ
 បុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា ខែបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងកិរិយា
 ហ្វូងដល់ចាស់ កើតមានគំនិតថា ពាក្យអញឯង មានជាតិជាធម្មតា
 មិនកម្មនឹងខ្លាចខ្លាចទៀតឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែពាក្យអញកិរិយា
 ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដើម្បីទេ ។ បុរសនោះ
 ក្រាបចូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច

បរិមាណស្សំ កន្លែង ។ តមេដំ កំក្កវេ យមោ វាជា
 វិវាហា អន្តោ បុរិស បរិមាណតាយ ន កុល្យាណ-
 មកាសិ កាយេន វាចាយ មនសា តត្វ ត្តំ អន្តោ
 បុរិស តថា ករិស្សន្តិ យថាតំ បមត្តំ តំ ទោ មន
 តេ ឯតំ ចាបកម្មំ ទេវ មាតរា កតំ ន បិតរា
 កតំ ន ភាតរា កតំ ន ភតិណិយា កតំ ន
 មិត្តាមទ្វេហិ កតំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ
 ន សមណាត្រាហ្មណេហិ កតំ ន ទេវតាហិ កតំ
 តយាវេតំ ចាបកម្មំ កតំ ត្រញាវេតស្ស វិចាតំ
 បដិសំវេទិស្សសិតិ ។

(និវតិកាយិញ ដូច្នោះ) បាទ ឡើយ សូមទ្រង់ព្រះមគ្គាប្រោស ខ្ញុំព្រះ
 អង្គជាមនុស្សប្រមាទ ។ ខ្ញាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជមានព្រះ
 ឡើងទៅលុបបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ខ្ញាលបុរស ព្រាហ្មណ៍សេចក្តី
 ប្រមាទ ។ បាទជាអ្នកឯង មិនបានធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា
 ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួក
 និយបាល នឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបុរសម្នាក់មិនអ្នកឯង
 នោះ មិនមែនមាតាធ្វើឱ្យទេ មិនមែនបិតាធ្វើឱ្យទេ មិនមែនបងប្អូនប្រុស
 ធ្វើឱ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឱ្យទេ មិនមែនពួកមិត្តភាពាក្សីធ្វើឱ្យទេ
 មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតធ្វើឱ្យទេ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ធ្វើឱ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឱ្យទេ ឯបុរសម្នាក់ គឺអ្នកឯងធ្វើ
 ខ្លួនឯង អ្នកឯងនឹងស្រឡាត់ទុលវិបាក នៃបុរសម្នាក់នោះវិញ ។

[១៧៦] គមេធំ កិក្ខុវេ យមោ វាជា ចបមំ
 ទេវទ្ធតំ សមទុយុត្តិកា សមទុត្តាហិកា សមទុកា-
 សិកា ទុតិយំ ទេវទ្ធតំ សមទុយុត្តិកំ សមទុត្តាហិកំ
 សមទុកាសតិ អន្តោ បុរិស ទ ភ្នំ អន្តស មទុស្ស-
 សុ ទុតិយំ ទេវទ្ធតំ ពាតុក្កន្តិ ។ សោ វិវាហា
 ពាទ្ធសំ កន្តតិ ។ គមេធំ កិក្ខុវេ យមោ វាជា វិវ-
 ហាហ អន្តោ បុរិស ទ ភ្នំ អន្តស មទុស្សសុ វិភិ-
 វា បុរិសំ វា អសិទិកំ វា ទុតិកំ វា វិស្សសតិកំ
 វា ជាតិយា ជីវ្ហា កោខាទសិវ្ហំ កោត្តំ ទណ្ឌចរាយ-
 ធំ បរិវេណំ កន្តិ អាតុរំ កតយោត្តំ ទណ្ឌ-
 ទ្ធិ បរិវេណសំ វិល្លំ ទរិវតំ សិវំ វលិធំ តិល-
 កាហតកន្តិ ។ សោ វិវាហា អន្តសំ កន្តតិ ។

[១៧៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមកដលោកស្កេ ដេញ
 ដោល ស្កេល្យចល្លិ ខ្ញុំទៅខ្ញុំតទី ១ ខឹងបុរសទោរដោយ ទើបសាក
 ស្កេដេញដោល ស្កេល្យចល្លិ ខ្ញុំទៅខ្ញុំតទី ២ ទៀតថា ម្នាលបុរស អ្នក
 ឯងមិនបានឃើញទៅខ្ញុំតទី ២ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោកទេឬ
 បុរសនោះ ក្រាបរូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមកដក្រឡប់ស្កេបុរស
 នោះយ៉ាងនេះវិញថា ខែបុរស ចុះអ្នកឯងមិនបានឃើញស្កេបុរសដែល
 មានកាយ ៨០ ឆ្នាំ ៧០ ឆ្នាំ ឬ ១០០ ឆ្នាំ ដែលចាស់ប្រាំប្រាំពីរកំណើត
 មានផ្លូវជំនិះកោងដូចជាបង្កើនផ្លូវ មានកាយភោគ កាន់ឈើច្រកដើរទៅ
 ញ៉ាំងខ្នក់ ក្តៅអន្តរសោ មានវ័យជ្រុលហួសហើយ មានផ្ទួញបាក់ មាន
 សក់ស្កូវ មានក្បាលធូក មានក្បាលខ្វែង មានវ័យស្បែកជ្រួញជ្រើវ មាន
 ខ្លួនសៅហ្មងដោយច្រប្រុយ ក្នុងមនុស្សលោកទេឬ ។ បុរសនោះក្រាប
 រូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។

តទេវំ កិក្ខុវេ យោ រាជា វិវាហា អន្តោ បុរិ-
 ស តស្ស តេ វិញ្ញាស្ស សរោ មហលុកស្ស ឯត-
 នហោសិ អហម្យំ ទោម្ហំ និរាមោ ជំ អនតិកោ
 ហត្ថាហំ កល្យាណំ ករោមិ កាយេន វិចាយ
 មនសាតិ ។ សោ វិវាហា ធាសក្កុស្សំ កន្ត មហា-
 នស្សំ កន្តតិ ។ តទេវំ កិក្ខុវេ យោ រាជា
 វិវាហា អន្តោ បុរិស មហានិកាយេន កល្យាណ-
 មកាសិ កាយេន វិចាយ មនសា តស្ស តំ
 អន្តោ បុរិស តថា ករិស្សន្តំ យដានំ មមត្តំ តំ
 ទោ មន តេ ឯតំ ចាបកម្មំ នេវ មាតវា កតំ
 ន មិគវា កតំ ន វាតវា កតំ ន ភតិទិយា ក-
 តំ ន មិគ្គាមច្ចេហិ កតំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ
 កតំ ន សមណ្ឌកញ្ញាលោហិតេហិ កតំ ន នេវតាហិ
 កតំ តយាវេតំ ចាបកម្មំ កតំ ត្រៃត្រៃវេតស្ស
 វិចានំ មជិសំវេទិស្សសីតិ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ទើបព្រាយមកដកស្មុបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា
 នៃបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តីទៀតវិញដល់ចាស់ តើមានភិក្ខុ
 ថា អាក្ខតញ្ជឯង មានសេចក្តីគ្រាំគ្រាជាមួយ មិនទុកនិទ្ធាវេសចក្តីគ្រាំ
 គ្រាទៅចុះឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាក្ខតញ្ជធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ
 ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នោះដែរ ។ បុរសនោះក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា
 សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាទ្រុស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច (នឹងគិតឃើញ) ទេ
 សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាទ្រុស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សប្រមាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចាំនិទ្ធាយ ព្រាយមកដកស្មុបុរសយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរស
 ព្រោះវេសចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯង មិនធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ
 ដោយវាចា ដោយចិត្ត តើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទយ៉ាង
 ណា ពួកនិយមលនឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់
 អ្នកនោះ មិនមែនមាតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបិតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូន
 ប្រុសធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកមិត្រភាពាភ័យ
 ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាចាំនិទ្ធាយធ្វើឲ្យទេ ឯបាបកម្មខ្ពុះ គឺ
 អ្នកឯងធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯងនឹងត្រូវទទួលវិបាក នៃបាបកម្មនោះវិញ ។

(១៧៧) តទេនំ ភិក្ខុវេ យមោ វាជា ទុតិយំ
 ទេវទុតំ សមទុយុញ្ញិតា សមទុត្តាហិតា សមទុកាសិតា
 តតិយំ ទេវទុតំ សមទុយុញ្ញិតិ សមទុត្តាហិតិ ស-
 មទុកាសិតិ អន្តោ បុរិស ន ភំ អន្តស មនុស្សសុ
 តតិយំ ទេវទុតំ ចាតុក្កតដ្ឋិ ។ សោ វវាមា
 ចានុសំ កន្តេតិ ។ តទេនំ ភិក្ខុវេ យមោ វាជា វវាមា-
 ហ អន្តោ បុរិស ន ភំ អន្តស មនុស្សសុ វត្ថុ
 វា បុរិសំ វា អាពាធិតំ ទុក្ខិតំ ពាណិជ្ជិកលាមំ
 សកោ មុត្តការិសេ បលិបដ្ឋំ សេមាធំ អញ្ញេហិ
 វុដ្ឋាមិយមាធំ អញ្ញេហិ បវេសិយមាធំ^(១) ។ សោ
 វវាមាហ អនុសំ កន្តេតិ ។ តទេនំ ភិក្ខុវេ យមោ វាជា
 វវាមាហ អន្តោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញាស្ស សកោ
 មហល្លតស្ស ឯតទយោសិ អហម្បិ ទោម្ហិ ព្យាទិទម្មោ

១ ឧ. ម. សំសិយមាធំ ទិល្យតិ ។

(១៧៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជសាកសួរ ដេញ
 ដោល សួររល្មចល្មី ខ្លះទៅខ្លះទៀត ២ ទិដ្ឋិបុរសនោះចេះហើយ ទើបសាក
 សួរដេញដោល សួររល្មចល្មី ខ្លះទៅខ្លះទៀត ៣ ទៀតថា ម្នាលបុរស
 អ្នកឯងមិនបានឃើញខ្លះទៅខ្លះទៀត ក ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោក
 ទេវ ។ បុរសនោះក្រាបចូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស
 ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ
 ត្រឡប់សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះវិញថា នៃបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញ
 ខ្លះស្រ្តីបុរសដែលមានជម្ងឺ ដល់ខ្លះសេចក្តីលំបាក ឈឺចាប់ កំពុងដេក
 ក្រែក្រវឹកម្នាក់ៗនឹងលាមករបស់ខ្លួន លុះវាមានក្នុងផងទៀតប្រាហ៍ទើប
 ក្រោកចេញ មានក្នុងផងទៀតប្រាហ៍ទើបចូលមកបាន ក្នុងមនុស្សលោក
 ទេវ ។ បុរសនោះក្រាបចូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស
 ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជសួរបុរស
 នោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នៃបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តីច្រើន
 ហេតុដល់ចាស់ កើតមានគំនិតថា ពាក្យអញឯង មានជម្ងឺជាធម្មតា

ព្យាដំ អនតិកោ ហុត្តាហំ កល្យាណំ ករោមិ
 កាយេន ភិចាយ មនសាភិ ។ សោ វិវាហ
 ចាសត្តិស្សំ កន្ត បរាជស្សំ កន្តេតិ ។ កមេធំ
 កិក្កុវេ យមោ រាជា វិវាហា អន្តោ បុរិស បរាជ-
 វាយ ន កល្យាណមកាសិ កាយេន ភិចាយ
 មនសា កត្ស ភំ អន្តោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ
 យថាតំ បមត្តំ តំ ទោ បទ ភេ វតំ ចាចកម្មំ
 នេវ មាឆរ កតំ ន បិឆរ កតំ ន ភាឆរ
 កតំ ន ភតិទិយា កតំ ន មិគ្គាមច្ចេហិ កតំ
 ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ ន សមណាប្រាហ្ម-
 ណេហិ កតំ ន នេវកាហិ កតំ តយាវេតំ ចាម-
 កម្មំ កតំ គូញោវេតស្ស វិចាតំ បដិសំវេទិស្សសិទិ ។

មិនក្នុងរូបដ្ឋិត្តិ មិនក្នុងរូបដ្ឋិត្តិ មិនក្នុងរូបដ្ឋិត្តិ មិនក្នុងរូបដ្ឋិត្តិ
 ដោយកាយ ដោយវិចិត្ត ដោយចិត្ត ដូច្នោះដើម្បីទេ ។ បុរសនោះ
 ក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមជ្រងំព្រះមេត្តាគ្រាស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនគាច
 (នឹងគិតយើង) ទេ សូមជ្រងំព្រះមេត្តាគ្រាស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្ស
 ប្រមាទ ។ ម្ចាស់កំពុងច្បាយ ព្រះយមរាជ ក្រាស់ពន្យល់បុរសនោះ
 យ៉ាងនេះថា ខែបុរស ព្រះវិហារសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯងមិនបាន
 ធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវិចិត្ត ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង
 មានសេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួកនិហោយលនឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាង
 នោះវិញ ជឿតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងនោះ មិនមែនមាតាធ្វើឱ្យទេ មិនមែន
 បិតាធ្វើឱ្យទេ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើឱ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឱ្យទេ
 មិនមែនពួកមិត្តភាពអ្នកធ្វើឱ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតធ្វើឱ្យទេ
 មិនមែនពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ធ្វើឱ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងច្បាយធ្វើឱ្យ
 ទេ បាបកម្មខ្លះ គឺអ្នកឯង ធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯង នឹងត្រូវទទួលវិបាក
 នៃបាបកម្មនោះវិញ ។

(១៧៨) គមេធំ កិក្ការេ យមោ រាជំ គតិយំ

ទេវទ្ធំ សមទុយុត្តិកា សមទុត្តាហិតា សមទុកា-

សិកា ចតុត្ថំ ទេវទ្ធំ សមទុយុត្តិកា សមទុត្តាហិតំ

សមទុកាសតិ អន្តោ បុរិស ទ ភំ អន្តស

មទុស្សេសុ ចតុត្ថំ ទេវទ្ធំ ចាតុក្កត្តំ ។ សោ

វិវាហា ចាន្តសំ ភន្តតិ ។ គមេធំ កិក្ការេ យមោ

រាជំ វិវាហា អន្តោ បុរិស ទ ភំ អន្តស ម-

ទុស្សេសុ រាជំ ទោ ទោ ភកុចារិ តមោត្តា វិវា

តម្កការណា ការេន្ត កសាហិបិ ការេន្ត

វេន្តហិបិ ការេន្ត អន្តទណ្ឌិកហិបិ ការេន្ត

ហតុម្បិ ធិន្តន្ត ចាទម្បិ ធិន្តន្ត ហតុចា-

ទម្បិ ធិន្តន្ត កណ្ណិម្បិ ធិន្តន្ត ចាសម្បិ ធិន្តន្ត

(១៧៨) ម្នាលកិក្ការិវិទ្ធកាយ លុះព្រះយមរាជសាកសួរ ដេញ

ដោល សូរល្អចល្អិ ខ្ញុំទៅខ្ញុំគឺ ពា ធិន្តបុរសចោហិយ ទើបសាក

សួរ ដេញដោល សូរល្អចល្អិ ខ្ញុំទៅខ្ញុំគឺ ទៀតថា ខែបុរស

អ្នកឯងមិនបានឃើញខ្ញុំទៅខ្ញុំគឺ ២ ដែលកើតប្រាកដ ក្នុងមនុស្សលោក

ទេ ។ បុរសនាមក្រាបចូល យ៉ាងនោះ សូមច្រង់ព្រះមហាក្រព្នាល

ខ្ញុំព្រះធិន្តមិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលកិក្ការិវិទ្ធកាយ ទើបព្រះយមរាជ

ត្រូវបំប្លែងបុរសនោះយ៉ាងនេះវិញថា ខែបុរស ចុះអ្នកឯងបានឃើញ

ខ្ញុំព្រះរាជានិទ្ធកាយ កាលចាប់ចោរ ដែលប្រព្រឹត្តកាត្រក់បានហើយ

គ្រាសំបង្កប់ឲ្យធ្វើកម្មការណ៍ផ្សេង ។ ឥឡូវយោងយំពាក់ខ្លះ ឡើយ

ដោយឆ្កែខ្លះ ឡើយដោយជីបដំខ្លះ ឡើយក្នុងខ្លះ ឡើយក្នុងដើនខ្លះ

ឡើយក្នុងដំបូងខ្លះ ឡើយក្នុងស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ឡើយក្នុងប្រមុខខ្លះ

ឡើយក្នុងដំបូងខ្លះ ឡើយក្នុងស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ឡើយក្នុងប្រមុខខ្លះ

សុត្តន្តបិដក វេទ្យសម្ពុទ្ធ បក្កនិទ្ទេស

កណ្តាលសម្បី ដំបូង្គ ពិលត្តដាលិកម្បី ករោន្ត

សន្តម្ភុណិកម្បី ករោន្ត រហម្ភម្ភម្បី ករោន្ត

ដោតិមាលិកម្បី ករោន្ត ហត្ថម្ភដោតិកម្បី ក-

រោន្ត ឃរោតិកម្បី ករោន្ត ចិរកាសិកម្បី

ករោន្ត ឃណាយ្យកម្បី ករោន្ត ពលិសម័សិកម្បី

ករោន្ត ករោបណកម្បី ករោន្ត ទារម-

ត្ថិកម្បី ករោន្ត មលិយមវិភិកម្បី ករោន្ត

សុត្តន្តបិដក វេទ្យសម្ពុទ្ធ ទេស្ត ទី ២

ឱកាតំចំនិស្សិកត្រាចៀកចំនិច្រមុះ ឱកាតំពិលត្តដាលិកកម្ម គីអំពើ
 ដែលគេធ្វើឱ្យដូចជាឆ្នាំដំបូងចំនិច្រមុះ (១) ឱកាតំពិលត្តដាលិកកម្ម គី
 អំពើដែលគេធ្វើក្បាលឱកាតំដូចជាសំបកសំន្តុះ (២) ឱកាតំពិលត្តដាលិកកម្ម
 គីអំពើដែលគេធ្វើមាត់ ឱកាតំដូចជាមាត់កហ្មុះ (៣) ឱកាតំពិលត្តដាលិកកម្ម
 គីអំពើដែលគេធ្វើខ្នងមុខស្បឱកាតំដូចជាផ្កាភ្នំ (៤) ឱកាតំពិលត្តដាលិកកម្ម
 គីអំពើដែលគេធ្វើដៃក្រដៃ (៥) ឱកាតំពិលត្តដាលិកកម្ម គីអំពើដែលគេធ្វើឱ្យដូចជា
 ពន្លាតំស្បែកតំពិល (៦) ឱកាតំពិលត្តដាលិកកម្ម គីអំពើដែលគេធ្វើឱ្យដូចជាស្បែក
 សំពត់សម្បកាលី (៧) ឱកាតំពិលត្តដាលិកកម្ម គីអំពើដែលគេធ្វើឱ្យដូចជាជើងសក
 ត្រាយ (៨) ឱកាតំពិលត្តដាលិកកម្ម គីអំពើដែលគេធ្វើមាត់ដោយ
 កាតិ ឬសន្តុះ (៩) ឱកាតំពិលត្តដាលិកកម្ម គីអំពើដែលគេធ្វើឱ្យ
 ដូចសិរៈច្រមុះប៉ុន្តែមាត់មុខមួយ ១ ខ្លះ (១០) ឱកាតំពិលត្តដាលិកកម្ម
 គីអំពើដែលគេយកចិត្តស្រាច់ (១១) ឱកាតំពិលត្តដាលិកកម្ម គីអំពើដែលគេធ្វើ
 ឱ្យដូចជាបង្វិលជើងគុល ឬសសរគាលី (១២)

១ ១ ៧ ១ ២ មើលឧទាហរណ៍: ក្នុងមហាប្បដិសន្ធិសម្ពុទ្ធ តម្កល់និទ្ទេសចំពោះ
 មូលបណ្ណាល័យ: បឋមភាគ ទំព័រ ៣២០-៣២១ ។

បណាលប័បកម្ម ករោន្ត កត្តនិបិ តេនេន ភិសិញ្ញ-
 ទ្តេ សុនទេហិមិ វាធាបេន្តេ ជីវន្តម្បិ សុនេ
 ទត្តាសេន្តេ អសិទាមិ សិសំ ជិន្ធព្រុតិ ។ សោ
 វវាហា អន្តសំ កន្តេតិ ។ តមេធំ ភិក្ខុវេ យមោ
 វាជា វវាហា អម្ពោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញាស្ស
 សកោ មហល្មកស្ស វតនមោសិ យេ កិវ កោ
 តាបកាធំ កម្ពាធំ ករោន្តិ តេ ជិន្ធព្រុ ធម្ម
 វវាហា វិវិតា កម្មករណា ករិយេន្តិ កមិធំ បន
 មត្ត ហត្ថាហំ កល្យាណំ ករោមិ កាយេន
 វាចាយ មនសាតិ ។ សោ វវាហា តាសក្ខិស្សំ
 កន្តេ បមាទស្សំ កន្តេតិ ។ តមេធំ ភិក្ខុវេ
 យមោ វាជា វវាហា អម្ពោ បុរិស បមាទ-
 វាយ ម កល្យាណមកាសិ កាយេន វាចាយ

ឲ្យធ្វើឲ្យបណាលប័បកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាកណ្តាប់ចិប័នីខ្លះ(១)
 ឲ្យស្រាចាប្រេងដែលក្តៅខ្លះ ឲ្យត្រួតខ្លះ ឲ្យដកផ្ការលើឈើអណ្តាត
 ទាំងស្រុងខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ដូច្នោះដែរឬទេ ។ បុរសនោះ
 ក្រាបខ្មួលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញវា
 ម្តាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមពជ សូមបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀត ថា
 នៃបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ជីវិតក្តីទៀត ចៀកដល់ចាស់ កើមានគំនិតថា
 បានពូជា អ្នកណាធ្វើឲ្យបាបកម្មទាំងឡាយ អ្នកនោះ គេនឹងធ្វើកម្ម
 ករណ៍ផ្សេង ។ យ៉ាងនេះវិញ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង នឹងបាបនិយាយថ្វី
 ក្នុងបរលោក បើដូច្នោះ ដូរតែពាក្យអញធ្វើអំពើល្អដោយកាយ ដោយ
 វាចាដោយចិត្ត ដូច្នោះដែរឬទេ ។ បុរសនោះក្រាបខ្មួល យ៉ាងនេះថា សូម
 ទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច (នឹងគំនិតឃើញ) ទេ សូមទ្រង់
 ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សប្រមាទ ។ ម្តាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រះយមពជ ក៏គ្រាស់តឲ្យលំបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នៃបុរស ព្រោះ
 តែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯងមិនធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា

១ មើលឈយលក្ខណៈ ក្នុងមហាទុក្ខកុសុត្ត ធម្មិមជ្ឈិមនិកាយ សុវប្បស្សនិកាយ
 បឋមកថ ទំព័រ ៤២១-៣២១ ។

សុត្តន្តបិដក ទេសនាសុត្តន្ត បញ្ចមទេសនា

មនសា តក្កុ ត្ថំ អម្ពោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ
 យដាតំ បមត្ថំ តំ ទោ មន តេ វតំ ចាបកម្មំ
 ទេវ មាតវា កាតំ ទ បិតវា កាតំ ទ ភាគវា
 កាតំ ទ ភតិទិយា កាតំ ទ មិត្តាមទ្ទេហិ កាតំ ទ
 ញាតិសាលោហិតេហិ កាតំ ទ សមណាប្រាណូណេហិ
 កាតំ ទ ទេវតាហិ កាតំ តយាវេតំ ចាបកម្មំ កាតំ
 ត្រូញាវេតស្ស វិចាតំ បទិសំវេទិស្សសីតិ ។

(១៧៧) តមេធំ ភិក្ខុវេ យមោ ឈា ឈា ចក្កុ
 ទេវទ្ធកំ សមទុយុញ្ជិតា សមទុញ្ជិតា សមទុកាសិតា
 បញ្ចមំ ទេវទ្ធកំ សមទុយុញ្ជិតិ សមទុញ្ជិតិ សម-
 ទុកាសិតិ អម្ពោ បុរិស ទ ត្ថំ អទុស មទុស្សស្ស
 បញ្ចមំ ទេវទ្ធកំ ចាត្រុត្រុត្តិ ។ សោ វិវាហា ហទុសំ
 វាទុតិ ។ តមេធំ ភិក្ខុវេ យមោ ឈា វិវាហា
 អម្ពោ បុរិស ទ ត្ថំ អទុស មទុស្សស្ស តតិ វា
 បុរិសំ វា វិវាហាមតំ វា ទិវាមតំ វា តិវាមតំ វា

សុត្តន្តបិដក ទេសនាសុត្តន្ត ទេសនាទី ៧

ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួក
 និរយោល ទីនិរត្តិ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងខ្លះ
 មិនមែនជាភារេន្ទ្រិយ្យទេ មិនមែនជាភារេន្ទ្រិយ្យទេ មិនមែនជាប្តូរប្រុសធ្វើ
 ទ្យ្យទេ មិនមែនជាប្តូរស្រីធ្វើទ្យ្យទេ មិនមែនពួកមិត្រភាមាភរធ្វើទ្យ្យទេ
 មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតធ្វើទ្យ្យទេ មិនមែនពួកសមណប្រាណូណ
 ធ្វើទ្យ្យទេ មិនមែនទេវតាវាំងឡាយធ្វើទ្យ្យទេ បាបកម្មខ្លះ គឺអ្នកឯង
 ធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯងនឹងត្រូវទទួលវិបាកនៃបាបកម្មនោះវិញ ។

(១៧៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជសាកសួរ ដេញ
 ដោល សួរឈ្មោះឈ្មួញ ខ្ញុំទៅខ្ញុំគឺ ២ ទីនិរយោលនោះហើយ ទើប
 សាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្មោះឈ្មួញ ខ្ញុំទៅខ្ញុំគឺ ៥ ទៀតថា នៃបុរស
 អ្នកឯងមិនបានឃើញខ្ញុំទៅខ្ញុំគឺ ៥ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោក
 ទេឬ ។ បុរសនោះប្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស
 ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានឃើញទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ
 ត្រឡប់សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះវិញថា នៃបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញ
 ស្រ្តីបុរសដែលស្តាប់អស់មួយថ្ងៃ ឬស្តាប់អស់ពីរថ្ងៃ ឬស្តាប់អស់បីថ្ងៃ

ទុក្ខមានកំ វិធិលកំ វិបុលកាជាគន្លំ ។ សោ
 វវាហា អន្តសំ កន្តតិ ។ តទេសំ ភិក្ខុវេ យមោ
 រាជា វវាហា អន្តោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញស្ស
 សតោ មហល្លកស្ស ឯតនលោតិ អហម្យំ ចោម្ហិ
 មរណាធម្មោ មរណំ អនតំតោ ហន្តាហំ កល្យាណំ
 កាលេមិ កាលេន វិចាយ មនសាតិ ។ សោ វវាហ-
 ហ នាសក្កុស្សំ រាម្ហ បមាទស្សំ កន្តតិ ។ តទេសំ
 ភិក្ខុវេ យមោ រាជា វវាហា អន្តោ បុរិស បមា-
 ទតាយ ន កល្យាណមកាសិ កាលេន វិចាយ
 មនសា តស្ស តំ អន្តោ បុរិស តតា ករិស្សន្តិ
 យថាតំ បមត្តំ តំ ទោ បន តេ ឯតំ
 ចាបកម្មំ ទេវ មាតរា តាតំ ន បិគរា កាតំ

តំពុទ្ធិហិមេហំនិ មានសម្បុរវៀវ ដោយច្រើន មានខ្លះហ្មៅចញ្ចាម
 ខ្លះផ្សេង ។ ទេវ ។ បុរសនោះក្រាបខ្លួន យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះ
 មេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។ ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយម-
 រាជស្សបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា ខែបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តី
 ទើបរំលោភផលចាស់ កើតមានកំមិតថា ពាក្យអញឯង មានសេចក្តីស្តាប់
 ជាធម្មតា មិនកន្លើសេចក្តីស្តាប់ទៅបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែពាក្យ
 អញ ធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នោះដើម្បី ។
 បុរសនោះក្រាបខ្លួន យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មិនភាព (ដឹងអំពីយើង) ទេ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជា
 មនុស្សប្រមាទ ។ ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ត្រាស់ពន្យល់បុរស
 នោះ យ៉ាងនេះថា ខែបុរស ព្រោះវិគលេសចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯងមិនធ្វើ
 អំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មាន
 សេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួកនិរយបាននឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ
 ដ្បិតបុគ្គលម្នាក់ម្នាក់អ្នកឯងនោះ មិនមែនពាក្យធ្វើឱ្យទេ មិនមែនបំភាន់ធ្វើឱ្យទេ

សុត្តន្តបិដក វេទ្យនិទាន បញ្ចមវេទ្យនិទាន

ន ភាគរា កាតំ ន កតិទិយា កាតំ ន មិគ្គាមច្ចេហិ កាតំ

ន ញាតិសាលាលាហិ ភេហិ កាតំ ន សមណាប្រាញុណាលាហិ

កាតំ ន ទេវភាហិ កាតំ ភយាវេតំ ចាបកម្មំ កាតំ

ត្រញាវេតស្ស វិចាតំ ចនិសិវេទិស្សសិទិ ។ ភមេនំ

កិក្ខុវេ យមោ រាជា បញ្ចមំ ទេវទូតំ សមនុយុត្តិក្ខា

សមនុក្ខាហិក្ខា សមនុក្ខាសិក្ខា កុណ្ឌិ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក វេទ្យនិទាន វេទ្យនិទាន

មិនមែនបដិប្បស្រ្តស្រ្តិក្ខុទេ មិនមែនបដិប្បស្រ្តស្រ្តិក្ខុទេ មិនមែនពួក

មិត្រភាគាត្រ្យក្ខុទេ មិនមែនពួកញាតិសាលាលាហិក្ខុទេ មិនមែន

ពួកសមណប្រាញុណិក្ខុទេ មិនមែនទេវភាហិក្ខុទេ ឡាយក្ខុទេ ចាបកម្ម

គុះ គំអ្នកឯងក្ខុទេ អ្នកឯងនឹងក្រៅទទួលវិបាកនៃចាបកម្មនាវេញ ។

អ្នករក្ខុទេ ឡាយ លុះត្រូវយេមកដទានសាគស្ស ដេញដោល ស្ស

ល្មើចក្ខុ ទូរទៅទូតទី៥ នឹងបុរសនាមចេហិយ កិច្ចនិរោស្យមិ^(១) ។

១ សត្វណាដែលព្រួយបារម្ភនឹងស្លាប់ដោយសារតែទេវទូតទាំង ៥ នោះ សត្វណាដែលមិន
ព្រួយបារម្ភនឹងស្លាប់ ។ សត្វដែលធ្វើបាបកម្មច្រើន ត្រូវទៅកើតក្នុងនរកតែម្តង ព្រួយបារម្ភមិន
ចាប់ស្លាប់ទេ ចំណែកសត្វដែលធ្វើបាបកម្មតិច ត្រូវយេមកដទានសាគស្សដោយសារតែទេវទូត រឿងនេះ
នឹងនឹងក្នុងបុរសដែលចាប់ចោលចោល ព្រមទាំងទ្រព្យទាំងស្រុង ហើយយកមកដាក់ទោស
ព្រមទាំងមិនចង់ផ្តល់ ចំណែកចោលណាដែលចាប់ចោលស្លាប់នឹងសាគស្ស ក៏យកទោសណា
វិនិច្ឆ័យឲ្យសាគស្សមើលសិន ។ ក៏មែន សត្វដែលធ្វើបាបកម្មតិច ចូរចោលនឹកឃើញកម
ធម្មកខ្លះនិង ចូរចោលទាល់តែមានទេវលីក ទើបនឹកឃើញ ចំណែកសត្វដែលនឹកមិនឃើញ
ដោយខ្លួនឯង ព្រួយបារម្ភនឹងស្លាប់ទៅទូតទាំង ៥ ។ ក្នុងទេវទូតទាំង ៥ នោះ សត្វខ្លះនឹក
ឃើញទេវទូតទី១ ខ្លះនឹកឃើញទេវទូតទី២ ទេវទូតទី៣ ទី៤ ទី៥ ។ សត្វដែលនឹកមិនឃើញ
ទេវទូតទី១ ទី២ ទី៣ ទី៤ ទី៥ នោះ ព្រួយបារម្ភនឹងស្លាប់នឹកករណីយក្នុងព្រះអង្គនិង បើនឹកទៅឃើញថា
មានធ្វើអំពើកុសលខ្លះ ទ្រង់ក៏បញ្ជូនទោសឲ្យយប់ទៀង បើទ្រង់នឹកករណីមើលមិនឃើញទេវ
ទៅស្យម នឹកក្នុងព្រះចក្ខុវិយាថា ឧបត្ថម្ភនេះមុនជាតិបានទុក្ខ ។ អង្គរាជា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទបរិច្ឆេទសកំ

[១៧០] តមេធំ ភិក្ខុវេ ជិវយតាលា បញ្ចវិទ-
 តទ្ធនំ ឆាម កម្មករណំ ករោន្តំ ភត្តំ អយោទីលំ
 ហត្ថុ កមេធំ ភត្តំ អយោទីលំ ទុតិយេ ហត្ថុ
 កមេធំ ភត្តំ អយោទីលំ ចានេ កមេធំ ភត្តំ អយោទី-
 លំ ទុតិយេ ចានេ កមេធំ ភត្តំ អយោទីលំ មជ្ឈេ
 ទុរស្មី កមេធំ ។ សោ ភត្តុ មុក្ខា តិប្បា កាដុកា
 វេទនា វេទនិ ១ ២ ៣ កាលំ ករោតិ យាវ ១
 តំ ឆាមកម្មំ ឡន្តិហោតិ ។

[១៧១] តមេធំ ភិក្ខុវេ ជិវយតាលា សំវេសិត្តា
 កុមារិហិ ភត្តន្តិ ។ តមេធំ ភិក្ខុវេ ជិវយតាលា
 ទុដ្ឋិទានំ អចោសិវំ កហោតា វសិហិ ភត្តន្តិ ។
 តមេធំ ភិក្ខុវេ ជិវយតាលា រវេ យោជេតា ភត្តាយ
 ភូមិយា^(១) អាទិត្តាយ^(២) សម្បជ្ឈលីតាយ សញ្ញាតិ-
 ភូតាយ សារេន្តិមិ បច្ចាសារេន្តិមិ ។ តមេធំ ភិក្ខុវេ
 ជិវយតាលា មហាន្តំ អង្ការបទ្ធាតំ អាទិត្តំ សម្បជ្ឈ-
 លីតំ សញ្ញាតិភូតំ អាហេមេន្តិមិ ទុក្ខហេន្តិមិ ។

១ ខ. ម. ភក្កាយ ភូមិយាតិ ១ ទិស្សតិ ។ ២ ខ. ម. អាទិត្តាយ បរិយាតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិច្ឆេទសកំ

[១៧០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ធ្វើទូកម្មករណំ
 ឈ្មោះបណ្ឌិតិមន្តិមំ (ចំណង់ប្រកា) ចំពោះបុរសនោះ គឺផ្អែក
 (បុរសនោះ) ហើយបោះដកគោលដំកៅត្រង់វែង (វាងស្តាំ) ១ បោះ
 ដកគោលដំកៅ ត្រង់វែងវាងឆ្វេង ១ បោះដកគោលដំកៅ ត្រង់ជើង
 (វាងស្តាំ) ១ បោះដកគោលដំកៅត្រង់ជើងវាងឆ្វេង ១ បោះដកគោល
 ដំកៅចំកណ្តាលច្រូង ១ ។ បុរសនោះ កំរើទុក្ខវេទនា ក្នុងភ្នំ ខ្លោចស្រុក
 ក្នុងទីនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់ក្រិមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៧១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកនិរយបាល ចាប់ផ្តើម
 បុរសនោះចេញហើយ រើបចាំដោយជើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
 និរយបាល ចាប់បុរសនោះ យកជើងឡើងលើ យកក្បាលចុះក្រោម
 ហើយប្រាសដោយកាំបិតព្រា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយ-
 បាល ទើបបុរសនោះនឹងរើ ហើយបរទៅបរមក លើប្រើប្រាស់ដែលភ្លើង
 កំពុងរើឈក្តៅសព្វ ភ្លឺច្រាលរន្ធាល សន្ទោសខ្លៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ពួកនិរយបាល ប្រើបុរសនោះឱ្យទៀងក្តី ឱ្យប្តូរអំពីភ្នំរើក
 ភ្លើងជើង ដែលកំពុងក្តៅសព្វ ភ្លឺច្រាលរន្ធាល សន្ទោសខ្លៅ ។

សុត្តនិកាយ វេទ្យសុត្តន្ត មហានិកាយ

ភមេតំ ភិក្ខុវេ និរយោណា ឡង្គនាទំ អនោសវំ
 កហេតុំ ភត្តាយ លោហកម្ពិយា បក្ខិបន្តិ អាទិភ្លាយ
 សម្បជ្ឈលីកាយ សញ្ញាតិក្ខតាយ ។ សោ ឥត្ត
 ដេណុទ្កេហកំ បច្ចតិ ។ សោ ឥត្ត ដេណុទ្កេហកំ
 បច្ចហោ ភកិម្យំ ឡង្គ កច្ចតិ ភកិម្យំ អនោ
 កច្ចតិ ភកិម្យំ ភិរិយំ កច្ចតិ ។ សោ ឥត្ត ទុក្ខា
 តិប្បា កដុកា វេទនា វេទនិ ០ ០ ០ ភាវ កាលំ
 ករោតិ ហវ ០ តំ នាបកម្មំ ព្យង្គិហោតិ ។

(១៨២ ភមេតំ ភិក្ខុវេ និរយោណា មហានិកាយ
 បក្ខិបន្តិ ។ សោ ទោ បទ ភិក្ខុវេ មហានិកាយោ

ចតុក្កុលោ ចតុក្កុលោ
 វិកត្តោ ភាគសោ មិគា
 អយោចា ភាវបរិយត្តោ
 អយសា បដិក្កុដ្ឋិតោ ។

សុត្តនិកាយ វេទ្យសុត្តន្ត មហានិកាយ

ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយោណា ចាប់បុរសនោះ យកជើងទាំងបី
 យកក្បាលចុះក្រោម ហើយទម្លាក់ទៅក្នុងខ្លួននឹងដីក្តៅ ដែលភ្លើង
 កំពុងឆេះក្តៅសព្វ ក្តៅចោលខ្នាល សន្ទាសន្ទៅ ។ បុរសនោះ
 កំពុងនឹងកំសួលពពុះ ក្នុងខ្លួននឹងដីនោះ ។ កាលបុរសនោះ ឆេះនឹង
 កំសួលពពុះ ក្នុងខ្លួននឹងដីនោះ ចូរកាលអណ្តែតឡើងលើម្តង ចូរ
 កាលលិចចុះក្រោមម្តង ចូរកាលអណ្តែតទៅទទឹងម្តង ។ បុរសនោះ
 ឆេះទុក្ខវេទនា ក្នុងខ្លួន ទៅចង្រ្កក្នុងខ្លួននឹងដីនោះ បើបុរសនោះ មិន
 ចាត់អស់ក្រិមណា ក៏មិនចាត់ស្លាប់ក្រិមនោះ ។

(១៨២) ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយោណា ក៏បុរសនោះ
 ទៅក្នុងមហានិកាយ^(១) ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហានិកាយោសាគ
 មានជ្រុងបួន មានទ្វារបួន បែងចែកដោយចំណែក ។
 មានបង្គំដៃកត់ខ្លួនជុំវិញ គ្របដោយគម្របដែក ។

១ ប្រែថា នរោតិយ្យោអរិយិ ។ សុត្តនិកាយ វិញ្ញាណនិកាយ គឺនរោតិយ្យោនិកាយ
 អណ្តែតក្នុង គ្មានចន្លោះសត្វ គ្មានចន្លោះសេចក្តីឡើយ គឺកាលគេឆេះដោយភ្លើង គេឆេះ
 ដោយសត្វនោះ ។ រងទុក្ខនិងមោហនៃ ។ ទំហំអរិយិមហានិកាយនោះ គឺបណ្តោយនិងទទឹង
 ៩០០យោនីនៃស្ថិតិ កំពស់ដ៏ក្តៅឡើយ ។ ៩យោនី ដ៏ខ្ពស់នៃនីតិក្រោមក្រោមដោយ
 លោហៈ ដ៏ល្អបំប្រែកដោយលោហៈ ។ អន្តរាគមន៍ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបិសេណសកំ

តស្ស អយោមយា ក្នុង

ជលិតា គេជសា យុត្តា

សមត្តា យោជនសតំ

ជរិត្តា តិដ្ឋតិ សទ្ធា ។

តស្ស ចោ បន កិក្កុវេ មហានិរយស្ស បុរុត្តិមាយ
កិក្កិយា អច្ចំ ឧដ្ឋហិត្តា បច្ចិមាយ កិក្កិយា បដិ-
ហញ្ញតិ ។ បច្ចិមាយ កិក្កិយា អច្ចំ ឧដ្ឋហិត្តា បុរុត្តិ-
មាយ កិក្កិយា បដិហញ្ញតិ ។ ឧត្តក កិក្កិយា អច្ចំ
ឧដ្ឋហិត្តា នក្កុណាយ កិក្កិយា បដិហញ្ញតិ ។ នក្កុ-
ណាយ កិក្កិយា អច្ចំ ឧដ្ឋហិត្តា ឧត្តកយ កិក្កិយា
បដិហញ្ញតិ ។ ហេដ្ឋា អច្ចំ ឧដ្ឋហិត្តា ឧបរិ បដិ-
ហញ្ញតិ ឧបរិសោ អច្ចំ ឧដ្ឋហិត្តា ហេដ្ឋា បដិហញ្ញតិ ។
សោ តត្ថ ទុក្ខា តិច្ឆា កម្ពុកា វេទនា វេទេតិ
ន ច តាវ កាលំ កកេតិ យាវ ន តំ ចាបកម្មំ
ស្ស្គិហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបិសេណសកំ

វ្តែវមនីធានិក្រោមខែមហានិកោនា សុទ្ធិភវិជក មាន

ភ្លើងនៃប្រាសាទទ្វាល ផ្សាយទៅបាទមួយយោយោជន៍ជុំវិញ

តាំងនៅសព្វ ។ កាល ។

គ្នាលក្នុងទ្រុយ មហានិកោនាឯង មានអណ្តាតភ្លើងនេះ

ទៀងអំពីជញ្ជាំងធានីកើត តាមដល់ជញ្ជាំងធានីលិច ។ អណ្តាតភ្លើង
នេះទៀងអំពីជញ្ជាំងធានីលិច តាមដល់ជញ្ជាំងធានីកើត ។ អណ្តាត
ភ្លើង នេះទៀងអំពីជញ្ជាំងធានីជើង តាមដល់ជញ្ជាំងធានីត្បូង ។
អណ្តាតភ្លើង នេះទៀងអំពីជញ្ជាំងធានីត្បូង តាមដល់ជញ្ជាំងធានីជើង ។
អណ្តាតភ្លើង នេះទៀងអំពីធានីក្រោម តាមដល់ធានីលើ អណ្តាតភ្លើង
នេះទៀងអំពីធានីលើ តាមដល់ធានីក្រោម ។ បុរសនោះ ក៏រង
ទុក្ខវេទនា ក្នុងរូង រោចផ្សក្នុងមហានិកោនា បើបាបធម្មមុខនោះអស់
ត្រឹមណា ក៏មិនភាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

មំសម្បំ ទុយ្ហតិ ឧហារុម្បំ ទុយ្ហតិ អដ្ឋិជិបិ សម្ប-
 ទុមាយន្តំ ទុក្កតំ កាធិសមេវ ហោតិ ។ យោ
 ច ទោ សោ ភិក្ខុវេ ឧហុសម្បត្តោ ហោតិ អដិ កំ
 ប្បារំ បិដិយតិ ។ សោ ភត្តុ ទុក្កា តិប្បិ កា កា
 វេននា វេនេតិ ច ច ភាវ កាលំ កាកេតិ យាវ
 ឧ កំ ចាបកម្មំ ព្យន្តិហោតិ ។

[១៨៨] ហោតិ ទោ សោ ភិក្ខុវេ សមយោ យំ
 កតាចិ ករហាចិ សីយស្ស អនុតោ អនុយេន ភស្ស
 មហានិយស្ស បុរត្ថមប្បារំ អចាបុរិយតិ ។ សោ ភត្តុ
 សីយេន ជិវេន ជាវតិ ។ ភស្ស សីយេន ជិវេន
 ជាវតោ ធិវម្បំ ទុយ្ហតិ ចម្មម្បំ ទុយ្ហតិ មំសម្បំ ទុ-
 យ្ហតិ ឧហារុម្បំ ទុយ្ហតិ អដ្ឋិជិបិ សម្បទុមាយន្តំ ទុក្ក-
 តំ កាធិសមេវ ហោតិ ។ សោ ភេន ប្បាវេន ជិក្ខុមតិ ។
 ភស្ស ទោ បទ ភិក្ខុវេ មហានិយស្ស សមទន្តក-
 សហិតមេវ មហាត្តោ ភូជនិយោ ។ សោ ភត្តុ
 បតតិ ។ ភស្ស ទោ បទ ភិក្ខុវេ ភូជនិយោ សុចិម្មុទា
 ចាលា ធិវ ជិទុន្តិ ធិវ ធម្មា ចម្មំ ជិទុន្តិ ចម្មំ ធម្មា

នេសាចំផនំ នេសវាសផនំ នេត្តិនផនំ ហុយវេជ្ជនិទ្រុណមទ្បិន
 កាលលើកជើនិទ្បិនវកំទៅ ភ្លើងកំនៅភេនេ ប្រាកដដូច្នោះឯង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុរសនោះកំពុងនៅ (ក្នុងទីនោះ) ជាច្រើន
 ឆ្នាំ ទ្វារនោះក៏និយមបិទទៅវិញ ។ បុរសនោះធិទុក្ខវេទនា
 ក្នុងខ្លួន ខ្លោចជ្រកក្នុងមហានិកោនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់ក្រឹមណា
 ក៏មិនទាន់ស្លាប់ក្រឹមនោះ ។

[១៨៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុកេន្តិកាលវិនិច្ឆ័យទៅម្តង ។
 មានសម័យដែលពួកនិយមបិទ បើកទ្វារភាគកើតនិមហានិកោនោះ ។
 បុរសនោះ ក៏ស្តូរទៅដោយសន្តិវិហារ ទៅក្រុងទ្វារនោះ ។ កាលបុរស
 នោះស្តូរដោយសន្តិវិហារ ភ្លើងកំនៅស្បូកក្រៅផង នៅស្បូកក្នុង
 ផង នេសាចំផនំ នេសវាសផនំ នេត្តិនផនំ ហុយវេជ្ជនិទ្រុណម
 ទ្បិន កាលលើកជើនិទ្បិនវកំទៅ ភ្លើងកំនៅភេនេ ប្រាកដដូច្នោះ
 ឯង ។ បុរសនោះ ក៏ស្តូរចេញទៅរាមទ្វារនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មានគូជនកេ^(១) ដ៏ធំ កំពុងនៅបន្ទាប់គ្នានិមហានិកោនាឯង ។ បុរស
 នោះ ភ្នាក់នៅក្នុងគូជនកេនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងគូជនកេ
 នោះសោត មានសក្ខុទាំងឡាយមាត់ស្រួចដូចម្តូល កកេវស្បូកក្រៅ
 លុកេកេវស្បូកក្រៅហើយ កកេវស្បូកក្នុង លុកេកេវស្បូកក្នុងហើយ

១ ប្រែថា ទារកពេញហៀរដោយលាមក ។

(១៨៨) តស្ស ទោ បទ ភិក្ខុវេ សិម្ពសិវ-
 ទស្ស សមទទ្ធកសហិតមេវ មហន្តំ អសិបត្តវធំ ។
 សោ តត្ថ បវិសតិ ។ តស្ស វាភេវិកាធិ បត្តាធិ
 ហត្ថម្យំ ធិទ្ធន្តំ ពាធម្យំ ធិទ្ធន្តំ ហត្ថពាធម្យំ ធិទ្ធន្តំ
 កណ្ណម្យំ ធិទ្ធន្តំ ពាសម្យំ ធិទ្ធន្តំ កណ្ណពាសម្យំ
 ធិទ្ធន្តំ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា ភិប្បា កដុកា
 វេទនា វេទេតិ ទ ទ ពាវ កាលំ ករោតិ យាវ
 ទ តំ ពាបកម្មំ ឡន្តិហោតិ ។

(១៨៩) តស្ស ទោ បទ ភិក្ខុវេ អសិបត្តវទស្ស
 សមទទ្ធកសហិតមេវ មហេតិ ទាហេនកា ទធំ ។ សោ
 តត្ថ បតតិ ។ សោ តត្ថ អនុសោតម្យំ វុយ្ហតិ បដិ-
 សោតម្យំ វុយ្ហតិ អនុសោតម្យដិសោតម្យំ វុយ្ហតិ ។
 សោ តត្ថ ទុក្ខា ភិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ
 ទ ទ ពាវ កាលំ ករោតិ យាវ ទ តំ ពាបកម្មំ
 ឡន្តិហោតិ ។

(១៨៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានព្រះស្មៅសសិតធំ កំរិត
 នៅបន្ទាប់គ្នាខ្លីនឹងព្រះកោនារង្សី ។ បុរសនោះ ចូលទៅក្នុងព្រះស្មៅ
 សសិតនោះ ។ ខ្យល់បក់ស្លឹកសសិតនោះ មកកាត់ដៃ កាត់ជើង
 កាត់ទាំងដៃទាំងជើង កាត់ស្លឹកគ្រចៀក កាត់ច្រមុះ កាត់ទាំងស្លឹក
 គ្រចៀកទាំងច្រមុះ (របស់បុរសនោះ) ។ បុរសនោះ ងើបចូលទៅនា
 ក្បាល ក្បាលដ្យូ នៅក្នុងព្រះសសិតនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់
 អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

(១៨៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានស្លឹកទឹកដ្យូដ៏ធំ កំរិតនៅ
 បន្ទាប់គ្នាខ្លីនឹងព្រះសសិតនោះរង្សី ។ បុរសនោះ ក៏បាក់ទៅក្នុងស្លឹក
 នោះ ។ បុរសនោះ ដួងកាលអណ្តែតបណ្តោយខ្សែទឹក ដួងកាល
 អណ្តែតច្រាសខ្សែទឹក ដួងកាលអណ្តែតទាំងបណ្តោយខ្សែទឹកទាំងច្រាស
 ខ្សែទឹក ក្នុងស្លឹកនោះ ។ បុរសនោះ ងើបចូលទៅនា ក្បាល
 ក្បាលដ្យូក្នុងស្លឹកនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិន
 ទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៧០] តមេធំ កិត្យវេ ជិវយចាលា តន្សីសេន
 ឧត្តរិកា ជលេ បតិដ្ឋាបេតា ឯវមាហំសុ អន្តោ បុ-
 រិស កំ ឥន្ទសីតិ ។ សោ ឯវមាហា ជិយដ្ឋិធាស្សិ
 កន្តេតិ ។ តមេធំ កិត្យវេ ជិវយចាលា តន្តេន
 អយោសន្តិយា ឌុំ វិវិកា អាជិក្កេន សម្បជ្ជលិកេន
 សញ្ញាតិក្កតេន តត្តំ លោហាតុន្សី មុខេ បក្កិបដ្ឋិ អា-
 ជិក្កំ សម្បជ្ជលិក សញ្ញាតិក្កតំ ។ សោ^(១) តស្ស
 ឧត្តម្យំ ឧយ្ហតិ ឌុំម្យំ ឧយ្ហតិ កណ្ឌម្យំ ឧយ្ហតិ
 ឧនាម្យំ^(២) ឧយ្ហតិ អន្តម្យំ អន្តកុណាម្យំ អាធាយ
 អណោកា ជិក្កមតិ ។ សោ តត្ថ ធុក្កា តិច្ឆា
 កដុកា វេនេន វេនេតិ ន ច តាវ កាលំ ករេតិ
 យោវ ន តំ ចាបកម្មំ ឡដ្ឋិហោតិ ។

[១៧១] តមេធំ កិត្យវេ ជិវយចាលា ឯវមាហំសុ
 អន្តោ បុរិស កំ ឥន្ទសីតិ ។ សោ ឯវមាហា ជិវមាសិ-

១. ឧ. សោតិធនិស្សតំ ។ ម. តំ ។ ២. ឧ. ម. ឧម្យំ ។

[១៧២] ម្ចាស់កិត្យវេនិទ្ធកាយ ពួកនិវេយចាល យកសន្តិ ភូមិ
 បុរសនោះវាត់ទៀង ដាក់មកលើគោក ហើយសួរយ៉ាងនេះថា ឱបុរស
 អ្នកឯងប្រាថ្នាអ្វី ។ បុរសនោះឆ្លើយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំយូនចាយ ។ ម្ចាស់កិត្យវេនិទ្ធកាយ ពួកនិវេយចាល ក៏យកកាត្យវេនិក
 ដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងរនេសត្វ ភ្នំប្រាលរម្ពាល សាឡាសរម្ពៅ មក
 បើកមាត់បុរសនោះ ហើយញែកខ្ញុំវដ្តដ៏ជ័រដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងរនេ
 សត្វ ភ្នំប្រាលរម្ពាល សាឡាសរម្ពៅ ចៅក្នុងមាត់ ។ ដ៏ជ័រដ៏ជ័រនោះ
 ក៏រនេបបូរមាត់ រនេមាត់ រនេយំពង័ក រនេរពារ ម៉ាយតាំងរពារវៀនធំ
 ទាំងរពារវៀនក្រូច របស់បុរសនោះ ចេញមកខាងក្រោម ។ បុរសនោះ
 ឆើឡក្កវេនា ក្នុងទាំង ខ្លោចឡក្កវេនាគោនោះ បើបុរសនោះ មិនទាន់
 អស់ក្រីមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៧៣] ម្ចាស់កិត្យវេនិទ្ធកាយ ពួកនិវេយចាល សួរបុរសនោះ
 យ៉ាងនេះទៀតថា ឱបុរស អ្នកឯងប្រាថ្នាអ្វី ។ បុរសនោះឆ្លើយយ៉ាង

តោស្មី កន្ត្រៃតិ ។ តមេធំ កិក្ខុវេ វិរយបាលា តត្ថេន
 អយោសុត្តិយា មុទំ វិវិកា អាទិក្ខេន សម្មជ្ជនិវេនន
 សញ្ញាតិក្ខេន តត្ថំ តម្កលោហំ មុទេ អាសិក្ខុដ្ឋ
 អាទិក្ខំ សម្មជ្ជនិវេតំ សញ្ញាតិក្ខតំ ។ តំ តស្ស
 ឧដ្ឋម្បិ ឧយ្ហតិ មុទម្បិ ឧយ្ហតិ កណ្ណម្បិ ឧយ្ហតិ
 ឧទរម្បិ ឧយ្ហតិ អន្តម្បិ អន្តកុណម្បិ អាណាយ អ-
 លោភាតា វិក្កមតិ ។ សោ តត្ថ មុក្ខា តិប្បា
 កដ្ឋកា វេទនា វេទនិ ទ ច តាវ កាលំ ក-
 រោតិ យាវ ទ តំ ចាបកម្មំ ក្សន្តិយោតិ ។ តមេធំ
 កិក្ខុវេ វិរយបាលា មុន មហានិរយេ មក្ខិបន្តិ ។

(១៧២) ក្ខតម្បុំ កិក្ខុវេ យមស្ស រញ្ញា ឯត-
 នហោសិ យេ តិវ កោ លោកេ ចាបកាមិ
 កម្មានិ ករោដ្ឋំ តេ ឯវិវា វិវិកា កម្មការណា
 ការិយន្តិ អយោ វតាហំ មទុស្សន្តំ លកេយ្យំ
 តតាតោ ច លោកេ ឧប្បជ្ឈយ្យ អរហំ សម្មា-
 សម្មុទ្ទោ តញ្ញាហំ កកវន្តំ ចយិវុចាសេយ្យំ សោ ច

នេថេ បតិគ្រលោកដិចំវិទេ ខ្ញុំស្រុកទឹក ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងនិរយបាល យកកន្លែងកិក្ខុវេ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ក្សិប្រាល
 រោល សន្តោសន្តោ មករាចិកមាត់បុរសនោះ ហើយបន្តិកទឹកទង់ដែង
 ដីក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ក្សិប្រាលរោល សន្តោសន្តោ ទៅក្នុង
 មាត់ ។ ទឹកទង់ដែងនោះ ក៏ឆេះបូមាត់ នេះមាត់ ឆេះបំពងិត នេះ
 កោះ តាំងកំពុងកោះរៀនដំបាំងកោះរៀនក្នុង របស់បុរសនោះចេញ
 មកខាងក្រោម ។ បុរសនោះ ដើរក្នុងទេសា ក្នុងភ្នំ រោចផ្សក្នុងនរក
 នោះ បើចុបកម្មនោះ មិនទាន់អស់គ្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្តាប់គ្រឹមនោះ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងនិរយបាល ចុះវិលកំបុរសនោះ ទៅក្នុង
 មហានិកាយ ។

(១៧២) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ រឿងកិក្ខុ ភ្ជាប់មកហើយថា
 ព្រះយមរាជ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា បានឮថា សក្ខុទាំងឡាយ
 ណា ធ្វើចុបកម្ម ក្នុងលោក សក្ខុនោះឯង រមែងត្រូវគេធ្វើកម្មករណ៍
 ផ្សេងៗ មានសភាពយ៉ាងនេះ ឡើយ ពាក្យសូមឱ្យបានអន្តរាព
 ជាមនុស្ស ឱ្យទាន់ព្រះគតជាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្រាស់រឿងក្នុងលោក
 សូមឱ្យកត្តាអញ ចូលទៅក្នុងយជិតព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ បើព្រះ

មេ ភក្ក ធម្មំ ទេសេយ្យ តស្ស ចាហំ ភក្កវតោ ធម្មំ
អាជាយេយ្យន្តិ ។ តំ ចោ វេទនា វិទយនិយមនាម វេទនា
កស្សចិ សមណស្ស វា ក្រាហ្មណស្ស វា សុត្តា
វទានំ អបិច ចោ^(១) យទេវ មេ សាមំ ញាតំ សាមំ
ធម្មំ សាមំ វិទិតំ តទេវហំ វទានិកំ ។

(១៧៣) វិទយនិយមនាម ភក្ក វិទិតំ វេទនា^(២) សុត្ត-

តោ អជាហំ វេទនា វិទយនិយមនាម

ចោធម្មំ ទេវទូតេហំ

យេ បមទ្ធីន្តិ មាណវំ

តេ ធម្មវត្ថុំ ទេវទូតេហំ

ហំ ទេវទូតេហំ ទេវ

យេ ច ចោ ទេវទូតេហំ

សន្តោ សប្បវិសា វិទ

ចោធម្មំ ធម្មវទ្ធីន្តិ

អរិយទម្មេ តុនាចមំ

ទុតានាទេ ភយំ ធម្មំ

ជាតិមរណសម្មវេ

១ ខ. ម. វេទនា ធម្មំ ។ ២ ខ. ធម្មវេទនា ធម្មំ ។

មានព្រះភាគអន្តរោ ទ្រង់សំដែងធម៌ប្រាសាទកក្ក ធម្មវទ្ធីន្តិ
អញ យល់ច្បាស់ ទូទៅរបស់ព្រះមានព្រះភាគអន្តរោ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ឯកថាគក មិនមែនជាស្តាប់រឿងនោះឯង អំពីសមណ ឬ
ក្រាហ្មណ៍ដទៃណាមួយ ហើយ (តាំងមក) សំដែងទេ ភាគដែលពិភពនោះ
កថាគក សំដែងរឿងដែលកថាគកដឹងខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង យល់ខ្លួន
ឯង តែមួយយ៉ាង ។

(១៧៣) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់
ហើយ លុះព្រះសុត្ត ទ្រង់ក្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ទើប
ព្រះសាស្តា ទ្រង់ក្រាស់និទាននាមនោះទៅថា

មាណវទាំងឡាយណា ដែលយមរាជ ជាសំភ្លឺន
ដោយទៅទូកទាំងឡាយហើយ ក៏នៅតែប្រមាទ មាណវ
ទាំងនោះឯង ជាអ្នកបានខ្ពស់កាយ ដំរីថាភពាប រមែង
សោកសៅ អស់កាលយូរអន្លើក ចំណែកមាណវណា
ក្នុងលោកនេះ ជាសប្បវិសា មានសន្តានស្ងប់ម្តប់ ដែល
យមរាជ ជាសំភ្លឺន ដោយទៅទូកទាំងឡាយហើយ តែង
មិនប្រមាទក្នុងអាយុធម៌ ក្នុងកាលណាទៀយ រមែងឃើញ
ខ្ញុំក៏យក្នុងទុក្ខនោះ ជាហេតុក៏ទៀងនៃជាតិវិទយនិយមនាម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបទ្វេនិកាយសំ

អនុបាណា វិមុត្តន្តិ
នាតិមរណសន្តិយេ
តេ ខេមបត្តា សុទិដោ
និដ្ឋង្គាភិដិព្វកា
សត្វវេកយាតិកា
សត្វទុក្ខំ ឧបទ្វេនិកាយ ។

ទេវេនសុត្តំ ទេសមំ និដ្ឋិតំ ។
សុត្តន្តបិដក ទតិយោ ។

តស្សវិទ្ធានំ

អនុត្តរោ សុត្តន្តបិដក
តស្សវិទ្ធានំ មហានិទានោ
អនុត្តរោ សុត្តន្តបិដក
បណ្ឌិតភូមិ ទេវេនសុត្តំ ។

១ មហេនិយោគោ តស្សវិទ្ធានស្ស អនុត្តរោ...ទេវេនសុត្តំ ជាហិ ១ ទិស្សន្តំ ។ មហេនិយោគោ
តស្ស វិទ្ធានស្ស វិទ្ធានំ ។ វិទ្ធានសុត្តន្តោ ហោតិ អនុត្តរោហោសំ អចិន្ត្រៃយ៍និទានោ
អនុត្តរោហោសំ ពាលបណ្ឌិតោ ទេវេនសុត្តំ តេវេនសុត្តំ ទិស្សន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្វេនិកាយសំ

តេនិច្ចាចិត្តសិបំ កុនិព្រះមិញ្ចាម ជាធម្មជាតិអស់ទៅខែជាតិ
និវរណោ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ មាណាពោះនោះឯង ជាអ្នក
ដល់ខ្ញុំទំនើក្សេម មានសេចក្តីសុខ លេកកិលេសក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ជាអ្នកកន្លងផុតទៅរៀរ មិនតិយចាំធូលី បានផ្តល់ផុតទៅទុក
ចាំធូលី ។

ចប់ ទេវេនសុត្តំ ទំ ១០ ។
ចប់ សុត្តន្តបិដក ទំ ៣ ។

បញ្ជីឈ្មោះសូត្រ នៃសុត្តន្តបិដក

ចូរសុត្តន្តសូត្រ មហាសុត្តន្តសូត្រ អចិន្ត្រៃយ៍និទាន-
សូត្រ ដ៏ប្រសើរ ពាក្យលាភ្នំច្បាយព្រះធម្មសូត្រ ទន្តកម្មសូត្រ
ក្នុងសុត្រ អនុត្តរសូត្រ ឧបទ្វេនិកាយសុត្រ ពាលបណ្ឌិត-
សូត្រ ទេវេនសុត្តំ ។

	អង្គ
សុញ្ញភវគុស្ស មហាសុញ្ញភវគុស្ស ព្រហ្មចារិយ្យុត្តរំ	៣៩
មិត្តប្បជីបត្តិ	៣៧

គតិយំ អប្បិយព្ពុតធម្មសុត្តំ

សុញ្ញភវគុស្ស អប្បិយព្ពុតធម្មសុត្ត អន្តរកថា	៤១
កុសិកាយុបបត្តិ	៤៣
មាគ្គវចនកថា	៤៥
មាគ្គបិដកមនំ	៥១
កាលភាគីខនំ	៥៧

ធម្មតំ ពត្តុលត្ថេរច្ឆិយព្ពុតសុត្តំ

សុញ្ញភវគុស្ស ពត្តុលត្ថេរច្ឆិយព្ពុតសុត្ត អប្បិយតា	៥៩
បញ្ចមំ ទន្តក្ខមិសុត្តំ	

សុញ្ញភវគុស្ស ទន្តក្ខមិសុត្ត កតវន្តបសន្តិមនំ	៦៧
ហត្ថិទ្ធម្មបមា	៦៩
មហាបព្វរាបមា	៧១
នារតាបមា	៧៥
ពុទ្ធកុណកថា	៧៩

	លេខទំព័រ
សុញ្ញភវគុ មហាសុញ្ញភវគុសុត្ត ឧបទ្រពព្រហ្មចារិយ	៣៩
សេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត	៣៧

អប្បិយព្ពុតធម្មសុត្ត ទី ៣

សុញ្ញភវគុ អប្បិយព្ពុតធម្មសុត្ត អន្តរកថា	៤១
ពោធិសត្វកើតក្នុងពួកទៅវាជាខំកុសិក ៤៣	
ពោធិសត្វចុះកាន់ផ្លូវមាតា	៤៥
ពោធិសត្វចេញចាកផ្លូវមាតា	៥១
ការត្រួតអរចំពោះកាលិក	៥៧

ពត្តុលត្ថេរច្ឆិយព្ពុតសុត្ត ទី ២

សុញ្ញភវគុ ពត្តុលត្ថេរច្ឆិយព្ពុតសុត្ត សេចក្តីអស្សារ្យ	៥៩
--	----

ទន្តក្ខមិសុត្ត ទី ៥

សុញ្ញភវគុ ទន្តក្ខមិសុត្ត អចរិតសមណុទ្ទេស ចូលគាល់ព្រះ	
មានព្រះភាគ	៦៧
ឧបមារដោយដីវិ វេលក្ខេន្តាន	៦៩
ឧបមារដោយភ្នំធំ	៧១
ឧបមារដោយដីវិ	៧៥
ពោលអំពីពុទ្ធកុណ	៧៩

	អង្គ	
សុព្វាភវិត្តស្ស ទន្តកម្មបុរាណ ចក្កស្សវគ្គបង្ហាតាចិ	៨១	
	អទន្តនារកាបមា	៨៧
	ទន្តនារកាបមា	៨៩

ធម្មំ ក្នុងជស្កតំ

សុព្វាភវិត្តស្ស ក្នុងជស្កតំ ព្រហ្មចារិយចរណំ	៩១	
	កតវិទូបសន្តិមនំ	៩៣
	ភេលភ្នំកាបមា	៩៧
	ទិវភ្នំកាបមា	៩៩
	ផលាធិធម្មការវេ	១០១
	ភេលភ្នំកាបមា	១០៣
	នវិនិកាបមា	១០៥
	ភាសិតាភិទន្តនំ	១០៧

សត្តមំ អនុទស្កតំ

សុព្វាភវិត្តស្ស អនុទស្កតំ អនុទបសន្តិមនំ	១០៩	
	ចេរោភិមភ្នំវិសដ្ឋនំ	១១១
	ចក្កវិបស្កតំ	១១៥
	ទេវភាគាត្យករណំ	១៥៧
	ទបនិយវេចាភារវេ	១៦៧

សុព្វាភវិត្ត ទន្តកម្មបុរាណ ធម៌មានសតិប្បដ្ឋានប្តូរជាដើម	៨១	
	ទបមារដោយជីវិមិទទាន់ទូន្មាន	៨៧
	ទបមារដោយជីវិវិសេទទូន្មានហើយ	៨៩

ក្នុងជស្កតំ ទី ៦

សុព្វាភវិត្ត ក្នុងជស្កតំ ការប្រត្តិក្កិព្រហ្មចារិយ	៩១	
	ការចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ	៩៣
	ទបមារដោយបុរសអ្នកត្រូវការដោយប្រេង	៩៧
	ទបមារដោយបុរសអ្នកត្រូវការទឹកដោយស្រស់	៩៩
	កាតវិភិយាត្រាស់ជីវិតខ្លីផល	១០១
	ទបមារដោយបុរសអ្នកត្រូវការប្រេង	១០៣
	ទបមារដោយបុរសអ្នកត្រូវការទឹកដោយទាបៗ	១០៥
	សេចក្តីរកព្រះចៅព្រះភាសិត	១០៧

អនុទស្កតំ ទី ៧

សុព្វាភវិត្ត អនុទស្កតំ បុរសម្នាក់ចូលទៅរកព្រះអនុទ	១០៩	
	សេចក្តីដោយស្រាយខ្លះចេរោភិមភ្នំ	១១១
	កិរិយាភិក្កុន្តិកតាចំនិប្ពន	១១៥
	ព្យាគរណំខ្លះស្មើនិទេវេ	១៥៧
	ការវិនិច្ឆ័យស្មាន	១៦៧

អង្គ

អង្គ ឧបក្កិលេសសុត្តំ

សុញ្ញភវគ្គសូ ឧបក្កិលេសសុត្តំ ភគវនោ វណំ . . .	១៣១
កណ្តនមារត្តភាថា . . .	១៣៣
នាយបាលសូ វណំ . . .	១៣៧
ឯកចិត្តការណ៍ . . .	១៣៩
អប្បមគ្គការណ៍ . . .	១៤៣
អន្តរមគ្គប្បវត្តិបដិសមា . . .	១៤៧
អប្បវេទិយការណ៍ . . .	១៤៩
អភិជប្បប្បទោ . . .	១៥១
បរិវត្តប្បប្បទោ . . .	១៥៣
ភិវេទនា . . .	១៥៥

យម៍ ពាលបណ្ឌិតសុត្តំ

សុញ្ញភវគ្គសូ ពាលបណ្ឌិតសុត្តំ ពាលចម្ពុធម្មទុក្ខំ . . .	១៦៣
សត្តមាធម្មមា . . .	១៦៥
បញ្ចវេទនាខន្តំ . . .	១៧១
និយមថា . . .	១៧៣
ភិវចនាធម្មកថា . . .	១៧៥
ពាលកច្ចុប្បមមា . . .	១៧៧

លេខទំព័រ

ឧបក្កិលេសសូត្រ ទី ៤

សុញ្ញភវគ្គ ឧបក្កិលេសសូត្រ ព្រះមោឃព្រះភាគទ្រង់យោគីភិក្ខុ . . .	១៣១
ភាថាប្រាជ្ញាខុវិការដេម្លោះ . . .	១៣៣
នាយនាយបាល យោគីព្រះមោឃព្រះភាគ . . .	១៣៧
ភាវនបុគ្គលមានចិត្តជាមួយគ្នា . . .	១៣៩
ភាវនបុគ្គលមិនទាន់សម្រេចសេចក្តី . . .	១៤៣
ឧបមាដោយបុរសដើរថ្លៃត្រាយ . . .	១៤៧
ភាវនបុគ្គលមានសេចក្តីព្យាយាមគឺនិរោក . . .	១៤៩
ការកើតឡើងនៃសេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក . . .	១៥១
ការកើតឡើងនៃសេចក្តីគ្រឿង . . .	១៥៣
ការនា ៣ ប្រការ . . .	១៥៥

ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទី ៥

សុញ្ញភវគ្គ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទុកក្នុងបច្ចុប្បន្នរបស់បុគ្គលពាល . . .	១៦៣
ឧបមាដោយបុរសក្រៅសំរែន . . .	១៦៥
ចំណង់ប្រាជ្ញាប្រការ . . .	១៧១
និយាយអំពីនិរោក . . .	១៧៣
និយាយអំពីកំណើតសត្វភិវចនា . . .	១៧៥
ឧបមាដោយអណ្តើកខ្នាត . . .	១៧៧

២៣៧ ធាតុតាមត្ថាន

	តារាង
សុញ្ញភាវស្ត ពាលបណ្ឌិតសុញ្ញ ពាលកូមី	១៨១
បណ្ឌិតជំនួញសុញ្ញ	១៨៣
ចក្កវត្ត	១៨១
អស្សវត្ត	១៨៥
អត្តវត្ត	១៨៧
គហបតិវត្ត	១៨៨
ចក្កវត្តសុញ្ញ	២០១
បណ្ឌិតសុញ្ញ	២០៥

ធាតុ ទេវទ្រព្យស្ត

សុញ្ញភាវស្ត ទេវទ្រព្យស្ត បឋមទេវទ្រព្យ	២០៨
ទុក្ខទេវទ្រព្យ	២១៣
ភក្ខទេវទ្រព្យ	២១៥
ចក្កទេវទ្រព្យ	២១៧
បញ្ចមទេវទ្រព្យ	២១៨
មហានិរយោ	២២៣
គុដកុលនិរយោ	២២៧
ខារណ ឧទិ	២២៨
និគមគាថា	២៣១

សន្ធិក្បាលបឋមធាតុតា ២៣៧

លេខរៀង

សុញ្ញភាវស្ត ពាលបណ្ឌិតសុញ្ញ ពាលកូមី	១៨១
សុញ្ញភាវស្តបណ្ឌិតសុញ្ញ	១៨៣
ចក្កវត្ត	១៨១
អស្សវត្ត	១៨៥
អត្តវត្ត	១៨៧
គហបតិវត្ត	១៨៨
សេចក្តីសុញ្ញសេសស្តចក្កវត្ត	២០១
សេចក្តីសុញ្ញសេសបណ្ឌិត	២០៥

ទេវទ្រព្យស្ត ទី ១០

សុញ្ញភាវស្ត ទេវទ្រព្យស្ត ទេវទ្រព្យជ័យ	២០៨
ទេវទ្រព្យជីវិត	២១៣
ទេវទ្រព្យជីវិត	២១៥
ទេវទ្រព្យជីវិត	២១៧
ទេវទ្រព្យជីវិត	២១៨
មហានិរយោ	២២៣
គុដកុលនិរយោ	២២៧
ស្និទ្ធិក្បាល	២២៨
និគមគាថា	២៣១

វិទ្យាវិទ្ធកម្ម

វិទ្យាបាល	អវិទ្យាបាល	អង្គ	រដ្ឋលេខាធិការ
ទិស	ទិស្ស	៤៤	៤
ព្រហ្ម	ព្រហ្ម	"	១៤
ការយោធិសា	ការយោធិសា	១០២	៦
កម្មវិធីសុភ័	កម្មវិធីសុភ័	១០៣	១
ការវេយ្យ	ការវេយ្យ	១១៧	១៨
យោ បាយ	យោ បាយ	១២០	១១
ទេវតិកាយ	ទេវតិកាយ	១២៣	១២
ភហុមុខមិ	ភហុមុខមិ	១២៤	៣
កុ	កុ	១៧៤	៤
ចក្ខុវិគ្គស	ចក្ខុវិគ្គស្ស	១៧៤	៤
-	-	១៧៤	១១
បរិភោ	បរិភោ	២០៤	៤
ភិប្បកិ	ភិប្បកិ	២០៤	៤

វិទ្យាវិទ្ធកម្ម

វិទ្យាបាល	អវិទ្យាបាល	អង្គ	រដ្ឋលេខាធិការ
ជាតិកាយ	ជាតិកាយ	២២	៧
អវិជ្ជាសិ	អវិជ្ជាសិ បដិច្ច	១៤	៤
វិហារន្តិ ^(១)	វិហារន្តិ	១២	៧
និរោ	និរោ	២៧	៦
ហតិ	ហតិ	៣១	៤
ភាបដ្ឋកិ	ភាបដ្ឋកិ	៣៣	៤
មិគ្គកាយ	មិគ្គកាយ	៣៦	១០
កាយបុប្ផ	កាយបុប្ផ	៤៣	១
អនាបិ	អនាបិ	៤៦	៤
អចារិយកម្មសុភ័	អចារិយកម្មសុភ័	៤៧	១១
នាគិជាមិ	នាគិជាមិ	៦២	១៣
បរិយកុ	បរិយកុ	៦៧	៤
សញ្ញាយ	សញ្ញាយ	៦៨	១៦
មិច្ឆាទិដ្ឋិ នោ	មិច្ឆាទិដ្ឋិ នោ	៧៦	១០
នេសំនា	នេសំនា	៧៧	៦

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំលំ	ចន្លោះ
សិប្ប ជឿ	ជឿសិប្ប	៦	៤
ខ្ញុំជាសភាវៈ	ខ្ញុំសភាវៈ	១២	៤
ខេមប	ខេមក	១៧	៤
សុភាគ	សុភាគ	២៤	១
ឈរដោយ	ឈរដោយ	"	៤
ព្រហ្មញ្ញ	ព្រហ្មញ្ញ	៣២	១១
"	"	៣៤	១
"	"	"	១៤
"	"	៣៦	៤
"	"	"	៤
អន្លើយ	អន្លើយ	៤១	១៣
ខ្ញុំកវៈនោះ	ខ្ញុំកវៈនោះ	៤៤	១២
អច្ឆរិយមូកធម៌	អច្ឆរិយមូកធម៌	៤១	១៦
កំពុងទំពាស្តីកាម	ដែលកាមវិភក្តៈកំពុង		
វិភក្តៈ	ទំពាស្តី	៦៤	៣
"	"	៧០	១១
"	"	៧៣	៤

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំលំ	ចន្លោះ
ញ៉ាញី	ញ៉ាញី	៧៤	៤
នោះ	នោះ	៧៤	១០
ដោយកាម	ដោយកាយ	៨៣	៤
ដែលធ្វើ	ដែលធ្វើ	៨៤	"
កថានៈ	កថានៈ	១១៤	៣
សុភ្នំបំផុត	សុភ្នំបំផុត	១២៤	១
មជ្ឈមនិកាយស	មជ្ឈមនិកាយ	"	"
សាល់ច្បាស់	សាល់ច្បាស់	១៤៤	៤
យើញ្ញូប	យើញ្ញូប	"	១៨
ខុចរក	ខុចរក	១៦៧	១១
ដែលគេធ្វើ	ដែលគេធ្វើ	១៨៧	៣
មជ្ឈមនិកាយ	មជ្ឈមនិកាយ	១៨៦	១
មិនមែន	មិនមែន	២១០	១២
ជាពសុភាគ	ជាពសុភាគ	២២១	១១